

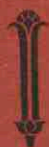
De hoefsmid : geïllustreerd maandblad voor hoefsmeden en anderen die in het hoefbeslag belang stellen in Nederland.

<https://hdl.handle.net/1874/328694>

DE HOEFSMID

JAARGANG

1927.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT

16. DEC. 1927

UTRECHT,

Redacteur-Uitgever: A. W. HEIDEMA, 's-Gravenhage.

A
397

A 397 2t

DE HOEFSMID.

Geïllustreerd Maandblad voor hoefsmeden en anderen
die in het hoefbeslag belang stellen.

ONDER MEDEWERKING

VAN

onderscheidene deskundigen

GEREDIGEERD EN UITGEGEVEN

DOOR

A. W. HEIDEMA.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT

XXXIle Jaargang.

16. DEC. 1927

UTRECHT.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0851 7876

INHOUD.

De titels, voorzien van een †, geven artikelen aan waarin een of meer afbeeldingen of figuren zijn opgenomen, — artikelen met * zijn bijdragen onder een afzonderlijk hoofd; de overigen zijn korte mededeelingen, hetzij oorspronkelijke hetzij aan andere bladen ontleend.

De Romeinsche cijfers duiden het nummer der aflevering aan, de gewone de bladzijden.

Aambeelden * I 6.

Afhellende vlakke. Het nut van de — XII 188.

Automobiel en paard VII 111, XI 176.

Afstandsritten. Hoefbeslag bij — * VIII 122.

Balkijzer * I 3; †* III 36.

Belangrijk bericht * XII 185.

Belasting. Verschil in — van den hoef door kalkoenen †* VII 102.

Beslag bij verbeend hoefkraakbeen XI 176.

Beslag bij springpaarden I 10.

Besters. Jubileum * XII 190.

Bokhoeven. Veulen — VII 110.

Cursus in hoefbeslag te Bedum V 72.

” ” ” ” ’s Bosch †* III 33.

128. ” ” ” Doetinchem VIII

Cursus in hoefbeslag te Dresden V 73.

” ” ” ” Ede IX 143, †* X 154.

Cursus in hoefbeslag te Lochem †* VIII 122.

Cursus in hoefbeslag in N. Brabant XI 175.

Cursussen in hoefbeslag (voorbereidende) * II 18, * XI 173, * XII 189.

Dierenbescherming en Hoefsmid * XII 186.

Diergeneeskunde * I 5; * III 34; * IV 52; * V 66; * VI 86.

Engeland. Kosten van het beslag in — XI 176.

Examen onderwijzers in practisch hoefbeslag † II 17, XII

Examen. Overgangs — in Gelderland XI 175.

Examen Rijksdiploma hoefsmid: lijst der geslaagden IV 54; V 72; * VI 84, 90; * VII 106; VIII 124; XII 193.

Examencommissie IX 143.

Film. Hoefbeslag — * IV 51.

Gelderland. Cursussen in hoefbeslag in — XI 175.

Groei. Onregelmatige — van den hoefhoorn * XI 171.

Harden van koper * I 7.

Hoefbeslag bij afstandsritten * VIII 122.

Hoefbeslag en landbouworganisaties * X 156.

Hoefbeslag-film * IV 51; * IV 52.

Hoefbeslag in verband met wegdek VI 81, * VII 97.

Hoefbeslag in N. Afrika X 161.

Hoefbeslag in Zwitserland X 159, XI 176.

Hoefbevangenheid V 73.

Hoef- en klauwverpleging V 74.

Hoefkraakbeenverbeening VII 113.

Hoefsmederij van Joh. A. Tangelder te Duiven †* IX 137.

Hoefsmid en dierenbescherming * XII 186.

Hoefsmid, wetenschap en maatschappij * I 5; * III 34; * IV 52; * V 66; * VI 86.

Hoefsmidschool te Amersfoort * II 24; * IV 54; * V 67; * VII 108; IX 143; X 158; XII 193.

Hoefsmidschool te Dresden VIII 128. te München XI 177.

” ” te München XI 177.

Hoefverzorging * VI 88.

Hoefijzers uit de Middeleeuwen †* III 37.

Hoorngroei. Onregelmatige — * XI 171.

Hoorngroei bij zieke hoeven X 160.

Hoorstraal. Scheuren in den — IV 56.

Horseshoers and Blacksmith's Journal XI 176.

Ingekomen boekwerken: III 42.

Ingezonden stukken: Wedstrijd in hoefbeslag I 7; Idem III 40; IV 55; Belasting van den hoef III 39; V 71;

Het Rijksdiploma VIII 127; Voorlichting aan landbouwers XI 174; Voorbereidende cursussen in hoefbeslag XII 191.

Invetten der hoeven. De waarde van het wasschen en — * XI 169.

Jaaroverzicht 1926—'27 * I 1.
Jubileum Besters XII 190.

Kalkoenen * V 70; * VI 81; * VII 97; †* VII 102.

Klauwverpleging V 74.

Klemhoeven XI 177.

Koper. Harden van — * I 7.

Kosten van het beslag in Engeland XI 176.

Kreupelheid (eigenaardige vorm) IV 56.

Landbouworganisaties en hoefbeslag *X 156.

Leeren oplegsels * I 3; †* III 36.

Leeren randjes †* III 36; * IV 53.

Militaire hoefsmeden te Ede †* V 65.

Noord-Brabant. Cursussen in — XI 175; XII 194.

Onde hoefijzers †* III 37.

Paard en auto VII 111; XI 176.

Prijsbepaling in Zwitserland VII 112; in Amerika VIII 130.

Rijksdiploma als hoefsmid *VI 84; *VII 106; *VIII 124; XII 193.

Sandalen XII 194.

Scheuren in den hoornstraal IV 56.

Spickel-ijzer †* IV 49.

Stoot en kalkoenen * VI 81; *VII 97.

Straalbeenskreupelheid † IX 144; † X 162.

Tentoonstelling te München XI 176.

Toelatingsexamen Utrecht XII 193.

Turfstrooisel * V 68.

Verbeend hoefkraakbeen. Beslag bij — XI 176.

Vereeniging v. onderwijzers in practisch hoefbeslag: agenda vergadering I 8; Verslag vergadering * II 22 (zie ook V 70 en 71); Bestuursvergadering IX 139; Indiening punten van behandeling XII 192.

Vergadering Afd. Ede v/d. Bond van Smedenpatroons * I 3.

Vershil in belasting van den hoef door kalkoenen VII 102.

Verzorging van den hoef * VI 88.

Veulenbokhoeven VII 110.

Voorbereidende cursussen * II 18, *XI 173, XII 189.

Vroegtijdige. Te — vestiging als patroon XII 194.

Wasschen en invetten der hoeven. De waarde van het — * XI 169.

Wedstrijd in hoefbeslag te Middelburg * VIII 126, te Almelo * IX 140, te Boxtel * IX 141, te Hulst * X 154, te Deventer * X 154, en te Ridderkerk * XI 173.

Wedstrijd in hoefbeslag (tijdsbeperking) * III 40.

Wedstrijd in hoefbeslag in Amerika IV 58.

Wegdek. Hoefbeslag in verband met — VI 81; * VII 97; XII 194.

Wetenschap, Hoefbeslag en Maatschappij *I 5; *III 34; *IV 52; *V 66; *VI 86.

IJzer. Nieuw afwijkend „Spickel” — †* IV 49

IJzer voor straalbeenskreupelheid †IX 144.

IJzer zonder nagels IX 144.

IJzers met verdikte takken III 42.

Zwitserse Smedenbond X 159.

„BOUW VAN DEN HOEF”

Uitslaande gekleurde platen van den bouw van den hoef met verklarende beschrijving (in boekvorm). Voldoen uitstekend.

Zeer geschikt voor leerlingen aan cursussen in hoefbeslag.

Prijs, franco per post: f 1.—. (Tien stuks tegelijk: f 9.—).

Verkrijgbaar bij de Administratie van „De Hoefsmid”, Huygensplein 5, den Haag.

A 397

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—

voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN1—10 regels (breedte 6 cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. — Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

1926—1927. — Het balkijzer met leeren oplegels. — Hoefsmid, wetenschap en maatschappij. — Iets over aambeelden. — Het harden van koper. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

1926—1927.

Tegen het einde van een jaar kent het zakenleven in het algemeen een stillen tijd. Het zullen in hoofdzaak redenen van finantiëlen aard wezen, die daarop invloed uitoefenen, want feitelijke motieven zijn niet bekend, welke dit verschijnsel kunnen verklaren. Is een nieuw jaar aangebroken, dan stelt men zich weer een doel nieuw voor oogen. Men wordt als het ware opgewekt voor het vervullen van een nieuwe dagtaak en het hangt van verschillende omstandigheden af of men die taak licht of zwaar opvat, of het nieuwe jaar een gunstig of ongunstig perspectief opent. Men spiegelt zich hierbij vanzelf ook aan de opgedane ervaringen in het verleden en wanneer we nu de vraag stellen of 1926 inzonderheid voor het hoefsmidsvak een gunstige bladzijde inneemt in het levensboek, dan kan het antwoord daarop niet onverdeeld gunstig luiden.

Schrijver dezes had het vorige jaar de gelegenheid in vele smederijen, zoowel in de steden als op het platte land, een praatje met den „baas” aan te knopen en wanneer daarbij dan over den stand van het bedrijf werd geredeneerd, dan moest in de meeste gevallen achteruitgang van het hoefsmidsvak worden vernomen. Hadden de luxe- en de vrachtauto reeds medegewerkt tot het doen slinken van het rijtuig- en sleeperspaard, de inkrimping van de fokkerij deed zich de paar laatste jaren gevoelen. Het is voldoende bekend, maar het moge te dezer plaatse worden gememoreerd.

Vrijwel algemeen bleek men daarentegen ook van meening dat de teruggang nu tot staan is gekomen. En wij deelen die meening geheel. Er is verhooging van de prijzen der paarden in uitzicht, hetgeen de fokkerij weer ten goede zal komen, terwijl de duur bevonden exploitatie van auto-tractie opnieuw zal worden gedrukt door de op handen zijnde sterke belastingverhooging.

Deze „stroomingen” gaan echter vrijwel buiten den wil van den hoefsmid om. Hij heeft er zich bij aan te passen. Wel ligt het in zijn macht of in die zijner organisatie om de toestanden in het hoefsmidsvak te regelen naar de beste inzichten. En hoe grooter het getal onderwijzers en dat der gediplomeerde hoefsmeden wordt, des te gemakkelijker zal zulks vallen. De meerdere kennis en zelfstandigheid geven grootere overredingskracht en deze zullen ten slotte sleur en misbruiken overwinnen.

Met de opleiding blijft het gelukkig voorwaarts gaan. Over medewerking van autoriteiten valt in dit opzicht niet te klagen. Het getal cursussen breidt zich nog uit. Door de meerdere aanwending van fabrieksijzers treedt evenwel een ernstig bezwaar naar voren, n.l. de ongeoefendheid in het ijzers maken bij de jonge garde. De leiders ondervinden het bij de jeugdige cursisten. Het werkt remmend. — De heer H. V. heeft begin 1926 in zijn kernachtige artikelen-reeks een beroep gedaan op de patroons om de jongmaatjes gelegenheid te geven ijzers te leeren smeden en hij heeft aan de Vereeniging van Onderwijzers in overweging gegeven, in samenwerking met autoriteiten op hoefbeslaggebied en de beide patroonsbonden, middelen te beraamen om in dezen toestand verbetering te brengen. En de genoemde Vereeniging is diligent geweest. Zij richtte eerst tot de Directeuren van Ambachtsscholen het verzoek om in het 3e leerjaar de smidsleerlingen eenige bedrevenheid in het maken van ijzers te willen bijbrengen, en verzocht den inspecteurs van het Nijverheids- en Landbouwonderwijs om bedoeld leervak verplichtend te willen stellen. Zij richtte zich daarna ook tot de patroons en bedrijfsleiders van hoefsmederijen met een wensch als door den heer H. V. bedoeld.

Men kan dus zeggen: de leidende Vereeniging is op haar hoede en het is te hopen dat zij succes moge hebben. De ongunstige uitslag van het examen voor het Rijksdiploma in het najaar 1926, getuigt dat deze zaak urgent is. Temeer nu er nog voldoende ambitie bij de jeugd blijkt te bestaan voor de opleiding tot hoefsmid. Wellicht zijn de tegenwoordig minder gunstige vooruitzichten in andere vakken hieraan ook niet vreemd.

* * *

Beschouwen we nog enkele détailzaken in het afgelopen jaar, dan valt op dat de hoefbeslagwedstrijden voldoende ambitie houden, en bij de deelnemers en bij het publiek, althans op meerdere plaatsen. De vijf gehouden wedstrijden (1 in Zeeland, 1 in N.-Brabant, 2 in Gelderland en 1 in Limburg), droegen weliswaar een betrekkelijk lokaal karakter, doch dit neemt niet weg dat die wedstrijden een nuttige zijde hebben. Het is waarschijnlijk dat het in 1928 komt tot eene nationale landbouwtentoonstelling in een der steden in het centrum, — zulks in aansluiting met de Olympische Spelen. Mogelijk zou daaraan, evenals in 1913, een nationale wedstrijd in hoefbeslag kunnen worden verbonden. Eventueel in 1927 te houden wedstrijden kunnen dan verder de lokale kampioenen aanwijzen voor afvaardiging naar den grooteren wedstrijd in 1928.

Zijn op enkele der gehouden tentoonstellingen aardige collecties handgesmede ijzers te zien geweest, de hoefijzerfabrieken — op één gunstige

uitzondering na — achten zich blijkbaar nog niet tot inzending geroepen. Dit bevreemdt.

Nieuws op hoefbeslaggebied is in 1926 weinig onder de oogen gekomen. Een afgebeeld nieuw Blenkinsop-ijzer heeft zeker geen ingang gevonden, ondanks de opgesomde voordeelen van minder slijten en het geven van een vasteren stand op de moderne wegen. Mochten er echter hoefsmeden zijn, die er bij een of meer paarden een proef mede hebben genomen, dan zal het de redactie van „De Hoefsmid” ongetwijfeld aangenaam wezen, hunne bevindingen te mogen vernemen. (In dit verband ben ik zoo vrij op te merken, dat de hoefsmeden niet scheutig zijn met het mededeelen van verkregen resultaten bij afwijkende beslagvormen, enz. en waarmede anderen hun voordeel zouden kunnen doen. Kort geleden bezochten wij 2 trainingstallen. Met Jeroen Witteveen te Alkmaar den gang van zijn draverpaard Markies besprekende, deelde deze mede, dat hij in het corrigeeren van den gang veel steun had genoten van den ter plaatse wonenden onderwijzer-hoefsmid Th. A. Koelman. En de trainer G. Ensing te Amersfoort roemde de medewerking op hoefbeslaggebied bij zijne dravers van den onderwijzer-hoefsmid P. Zegwaart aldaar. En nu stellen wij ons voor dat af en toe ervaringen worden opgedaan, waarvan de mededeeling voor anderen van belang kan worden geacht, zonder bepaalde „vakgeheimen” te schenden, daar namen gevoegelijk kunnen worden weggelaten).

In 1926 is het 10-jarig bestaan der Vereeniging van Onderwijzers op waardige wijze herdacht. Prof. Dr. H. M. Kroon heeft bij die gelegenheid een duidelijk inzicht gegeven omtrent het hoefbeslag in de laatste 15 jaar, terwijl Majoor Dr. Gallandat Huët in korte trekken de geschiedenis van de in 1842 opgerichte Hoefsmidschool heeft gereleveerd.

In het afgeloopen jaar viel het verlies te betreuren van den heer M. de Ridder, dierenarts te Arnhem, die veel voor de verbetering van het hoefbeslag in zijn gewest heeft gedaan, en die bij vele cursussen als bekwaam leider en bij vele wedstrijden als gewaardeerd jurylid is opgetreden.

De ijzerprijzen zijn gedurende 1926 iets, doch de kolenprijzen tengevolge van de staking in Engeland meer opgelopen. Dit beteekent een schadepost, omdat aan die verhooging een tijdelijk karakter bleef toegekend en moeilijk op de beslagprijzen kon worden verhaald. Bovendien heeft het eind van 1926 geen voordeeltje gebracht in den vorm van sneeuw, zoodat het aangeschafte scherp voor 1927 bleef gereserveerd.

Moge 1927 vergoeden, waarin '26 is tekort geschoten. Moge in 1927 verder van een opgewekt Vereenigingsleven worden getuigd, en van een verdere volmaking van alles wat kan leiden tot een rationeele uitoefening van het hoefbeslag in Nederland.

**

HET BALKIJZER MET LEEREN OPLEGSELS.

De Afdeling Ede van den Bond van Smedenpatroons in Nederland hield 22 November j.l. een Algemeene Vergadering te Ede. Het ijverige

Bestuur meende geheel te handelen in den geest der leden, indien op die samenkomst, ter afwisseling van de gewone agenda, een voordracht werd gehouden over den hoef en het hoefbeslag, een terrein toch waarvoor de meesten zich zoo bijzonder interesseeren. Daartoe werd uitgenoodigd de heer Dr. G. M. van der Plank uit Utrecht.

Het is geenszins onze bedoeling hier een uitvoerig verslag van die voordracht te geven. Spreker begon trouwens met de mededeeling, dat hij tot zijn spijt niet in staat was op dit gebied veel nieuws te berde te brengen. Toch hebben alle aanwezigen met veel genoegen en groote belangstelling naar zijn betoog, aanschouwelijk gemaakt door enkele gedemonstreerde hoeven en ijzers, geluisterd. Dit bleek wel uit de vele vragen, die werden gesteld, en de discussies, die daaruit voortvloeiden.

In het bijzonder trok de aandacht een gesloten ijzer, dat we hier even in het kort willen memoreeren. Dit balkijzer was voorzien van leeren oplegels op den dwarsbalk en op de uiteinden der takken. Het waren er hier drie op elkaar, die een veerend kussen vormden op het achterste gedeelte van het ijzer. Op de takken werd dat kussen naar voren geleidelijk dunner om iets voor het laatste nagelgat te eindigen. Dat glooiend afloopen naar voren werd verkregen door het bovenliggende leeren oplegsel telkens korter te maken dan het daaronder liggende. Al naar de noodzakelijkheid kan aldus door vermeerdering of vermindering van het aantal oplegels de dikte van het kussen worden vergroot of verkleind.

Dit ijzer nu is aangewezen voor hoeven met lage verzenen, dus over het geheel bij onevenredige hoogte van toon en verzenen. Men beoogt daardoor verbetering te brengen in den stand en den gang van het paard. Veelvuldig worden in die gevallen ijzers met verdikte takken gebruikt, maar volgens spreker biedt het bovengenoemde balkijzer belangrijke voordeelen, wat in de practijk reeds verschillende malen is gebleken. Men heeft n.l. gezien, dat de hoorngroei in de achterste hoefhelft duurzaam werd bevorderd; de verzenen hooger en ook wijder werden niet alleen, maar dat zelfs bij ondergeschoven verzenen deze afwijking ging verdwijnen.

Deze gunstige werking moet worden toegeschreven aan de vermeerdering van het hoefmechanisme, doordat de straal draagt op den verhoogden balk.

Waarschijnlijk zal door velen de vraag worden gesteld of hetzelfde dan niet met een gewoon balkijzer wordt verkregen? Laten we beginnen met de opmerking, dat in de practijk die gewone balkijzers vaak te wijd worden gemaakt, waardoor de achterste hoefhelft tusschen de takken van het ijzer inzakt en juist het tegengestelde wordt verkregen van hetgeen men beoogt. Maar al past dit ook volkomen, dan verkrijgen we niet die uitkomst als met de leeren oplegels en moet aan deze dus wel de bovengenoemde gunstige invloed worden toegeschreven.

Theoretisch kan men dit verklaren uit de sterke veering, die ontstaat doordat de verzenen steeds drukken op een soepele onderlaag.

Ook hij ondergeschoven verzenen zijn deze steeds in dracht, hetgeen niet het geval zou zijn, indien de leeren oplegels ontbraken en de verzenen dus „lucht lagen.”

Bennekom.

Dr. C. Brands.

HOEFSMID, WETENSCHAP EN MAATSCHAPPIJ.

Wanneer mij gevraagd zou worden om zoo kort en bondig mogelijk te omschrijven het aandeel, dat ik zal nemen in de samenstelling van dit vakblad, dan meen ik, dat de aanduiding weergegeven door het hoofd van dit eerste artikel aan deze voorwaarde zal voldoen.

Immers, ik stel mij voor, geregeld aan de lezers van dit blad mededeeling te doen van al hetgeen in de diergeneeskundige literatuur voorkomt met betrekking tot het hoefbeslag en daarnaast hoop ik zoo goed en volledig mogelijk te kunnen *weergeven* en *aangeven*, wat door allerlei organisaties op het gebied van hoefsmids- en landbouwbelangen, dierenbescherming, verkeersbevordering, door sportvereenigingen, rijks-, provinciale- en gemeentelijke overheden en bepaalde personen, b.v. bereden officieren, gedaan is, zal of kan worden verricht tot bevordering van het hoefsmidsvak.

Men ziet, dat deze laatste opsomming, die nog verre van volledig is, welhaast het contact omvat met alle geledingen der maatschappij, die eenig belang bij of bepaalde aanraking hebben met den hoefsmid.

En ik wil al dadelijk beginnen met den wensch te uiten, dat de betreffende organisaties bereid zullen worden gevonden om mij en daardoor dit orgaan te helpen door het verstrekken van inlichtingen, voor welke bereidwilligheid de redactie zeer erkentelijk zal zijn.

Het algemeen belang kan daardoor immers slechts bevorderd worden.

Allereerst is het mijn plan om deze rubriek met enkele algemeene beschouwingen te openen en in volgorde van de genoemde onderdeelen, wil ik beginnen met het bespreken van de verhouding tusschen hoefsmid en wetenschap. In zijn bedrijf brengt de hoefsmid verschillende takken van wetenschap in praktijk, maar de diergeneeskundige wetenschap is voor hem toch wel de belangrijkste, omdat hij daaraan de vele en onmisbare gegevens dankt, welke hij dagelijks voor eene rationeele en ook voor eene in materielen zin loonende uitoefening van zijn ambacht noodig heeft.

De dierenartsen hebben dan ook steeds leiding gegeven, waar het betrof de jonge smeden in hun vak te bekwamen en geen enkele smid zal tegenwoordig durven beweren dat de hoefsmid door technische vaardigheid alléén tot dat peil van ontwikkeling kan worden gebracht, dat hij met succes zijn vak zal kunnen uitoefenen.

Er bestaat inderdaad een nauwe verwantschap tusschen hoefsmidkunde en diergeneeskunde, die zich ook in de maatschappelijke verhouding tusschen dierenarts en hoefsmid behoort te openbaren.

In de diergeneeskundige praktijk is een goed en bekwaam hoefsmid van veel belang en ook omgekeerd heeft de hoefsmid voordeel van eene goede verstandhouding en geregeld contact met de(n) dierenarts(en) ter plaatse.

Het zou eenigszins onbillijk, althans onvolledig zijn als aan de hand van de historie niet werd gewezen op het verdienstelijk werk, dat in vroeger eeuwen ook door de hoefsmeden met betrekking tot de hulpverlening aan zieke dieren is verricht.

Inderdaad is het juist, dat in zekeren zin de hoefsmid mede is geweest de wegberaider voor de ontwikkeling van de diergeneeskundige wetenschap.

Er bestaat eene soort wisselwerking, die beide partijen stemt tot dankbaarheid en een uitstekenden grondslag vormt tot vruchtdragende samenwerking.

Er schiet mij eene historische aneecdote te binnen, die ik hier even wil vermelden. Bij gelegenheid van een vriendschappelijk twistgesprek tusschen een hoofdofficier van gezondheid (arts) en een paardenarts zeide de eerste tot de tweede, dat hij den hoefsmid tot stamvader had, hetgeen de laatste gaarne accepteerde onder de volgende woorden: „zeker, evenals gij de barbier-chirurgijn; en het hoefijzer is door alle tijden heen een symbool geweest van geluk en komt in vele familiewapens voor, maar met het scheerbekken is dat niet het geval!”

In zijne verhandeling over: „De veeartsenijkunde in Nederland vóór de stichting der Veeartsenijschool te Utrecht” deelt Prof. Dr. W. J. Paimans ook mede, dat en in hoeverre de hoefsmeden uit de middeleeuwen zich toelegden op de behandeling van zieke dieren.

Hij noemt o.a. een boekje: „*Toelugt of heylsame Remediën voor allerhande siektens en accidenten, die de paerden soude kunnen overkomen. Bij een vergaert in den tijd van 40 jaren door Pieter Almanus van Coer, Mr. Hoef-Smit in 's Gravenhage. Mitsgaders een kleyn Tractactje van medicijnen voor koebeesten. In 's Gravenhage gedrukt voor den Autheur bij Levyn van Dyck, Boekdrukker bij de Luyterse kerk. 1668. Met Privilegie*” en zegt daarvan:

„Dit is het type van een werkje afkomstig van een hoefsmid, van iemand bij wien geen wetenschappelijke grondslag gelegd is, die in den loop der jaren een aantal recepten heeft leeren kennen en deze mededeelt ten behoeve van zijn collega's.

Want al bevat het boekje ook een teekening van een skelet van een paard en al wordt in de eerste 4 bladzijden iets medegedeeld over den bouw van het lichaam en in de twee volgende iets over ziekte-oorzaken, toch is het geheel, bestaande uit 256 bladzijden, in hoofdzaak slechts eene verzameling van recepten.”

Na dezen korten greep in het verre verleden, een volgend maal over de verhouding in het heden.

Breda, Jan. '27.

T. D. S.

IETS OVER AAMBEELDEN.

Hoewel alle aambeelden er op het oog gelijk uit mogen zien, is er toch een groot verschil tusschen op te merken wat de meerdere of mindere bruikbaarheid betreft. De meeste waarde voor een goed aambeeld moet men hechten aan den klank welke de hamerslag geeft en aan de veerkracht

waarmede de hamer terugspringt. Wanneer er geen heldere klank uit een aambeeld komt, deugt dit niet en evenmin wanneer de hamer zwaar wordt teruggekaatst. Bij gelijke waarde in andere opzichten zal de beste klank aan een aambeeld de voorkeur geven en de fabrikant zal zich hierop speciaal moeten toelagen.

Wat het onderhoud van een aambeeld betreft, dit wordt zoo vaak zeer veronachtzaamd en deze verwaarloozing komt dan geheel ten koste van den levensduur en de mindere bruikbaarheid van het aambeeld. Wil men steeds het meeste uit een aambeeld halen en den levensduur ervan opvoeren, dan is het gewenscht om het elke 3 jaar naar de fabriek op te sturen om te doen nazien. Zeer zeker zijn hier onkosten aan verbonden doch zij die deze methode volgen, zeggen dat deze onkosten ten volle worden vergoed door de groote voordeelen steeds op een deugdelijk en als nieuw aambeeld te werken.

G. H.

HET HARDEN VAN KOPER.

Het is bekend dat eeuwen geleden de Egyptische smeden de kunst verstonden in hunne reusachtige smederijen koper te bewerken tot de hardheid van staal en ook weten wij dat deze wetenschap met die oude Egyptische kopersmeden is uitgestorven. Thans bericht men dat J. N. Powers uit Texas een procedé heeft uitgevonden waaraan hij negen jaren besteed heeft en waarmede hij het geheim der oude Egyptenaren heeft teruggevonden.

Van zijn nieuwe metaal maakt hij allerlei gereedschappen, zoowel hamers, beitels, enz., welke aan alle schadelijke invloeden als vuur en roest weerstand bieden. Zoo werden, bij wijze van proef, van deze koperen gereedschappen gedurende eenige weken in zout water gelegd en daarna aan de zon blootgesteld, zonder dat eenige inwerking op het metaal plaats vond. Het koper is zoo hard als staal en daar het roestvrij is, geeft dit een groot voordeel. Verder is de prijs slechts 10 0/0 boven dien van stalen gereedschappen. De zelfde uitvinder, reeds een zeer bejaard man, heeft nog niet lang geleden zeer veel geld verdiend door zijne verbeterde methode om rails te verbinden en wel zoodanig dat temperatuursinvloeden hierop geen invloed hebben.

G. H.

INGEZONDEN STUKKEN.

M. de R.!

Het is mij in 1926 opgevallen dat er veel wedstrijden in hoefbeslag zijn gehouden, maar ook is het mij opgevallen dat op al die wedstrijden nimmer een aangegeven werktijd is voorgeschreven. Er is over het algemeen veel te lang gewerkt met het maken der ijzers en het beslaan der paarden. Uitgezonderd bij den militairen wedstrijd; daar was tijd opgegeven en wel twee

uur voor het maken van twee ijzers en het beslaan van twee hoeven, en voor het maken van 1 sluitijzer of balkijzer $1\frac{1}{2}$ uur. Nu vraag ik eens: als er zoo lang aan gewerkt mag worden, en naar ik gehoord heb waren er nog die niet op tijd klaar waren, wat moeten dat voor hoefsmeden in de practijk zijn? Ik vind het mooi een tijd te bepalen, maar dan op zijn hoogst voor twee ijzers maken en twee hoeven beslaan 1 uur en voor een balkijzer $\frac{3}{4}$ uur. Voor elke minuut vlugger 1 punt winst en voor elke minuut later 1 punt verlies. Ik hoop dat op de vergadering van onderwijzers-hoefsmeden in Januari a.s. hierover eens wordt gesproken. Dan geloof ik dat men heel wat betere hoefsmeden in de praktijk krijgt. Van een prijswinner kan men dan zeggen: daar heeft men wat aan.

Utrecht, 4 Januari 1927.
Varkenmarkt 26.

W. C. Schouten,
Hoefsmid.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— Mededeeling van den Uitgever. In aansluiting met het bericht in de December-aflevering 1926 heeft Kapitein Sigling thans zelf uiteengezet in hoeverre zijnerzijds tot den inhoud van De Hoefsmid zal worden bijgedragen. — Dr. Gallandat Huet heeft op zich genomen om de lezers op de hoogte te houden met het meldenswaardige omtrent de militaire hoefsmidsschool te Amersfoort, het militaire beslag, de examens voor rijkshoefsmid te Utrecht en over datgene wat in binnen- en buitenlandsche vakbladen over hoefkunde en hoefbeslag verschijnt. — Dr. C. Brands heeft toegezegd den lezers geregeld op de hoogte te zullen houden met de hoefverpleging en de hoefziekten voor zoover deze voor den hoefsmid van belang zijn en bespreking verdienen.

Wij vertrouwen dat de lezers deze versterking van den staf der medewerkers ten volle zullen waardeeren.

A. W. H.

— Vereeniging van onderwijzers in practisch hoefbeslag. De agenda voor de *algemeene vergadering* op Zaterdag 22 Januari 1927, des voorm. te half elf uur, in het hotel „l'Europe”, te Utrecht, luidt als volgt:

1. Opening. — 2. Lezing der notulen. — 3. Behandeling ingekomen stukken. — 4. Verslag afgeloopen boekjaar. — 5. Bestuursverkiezing: aftr. de heeren H. v. Waasbergen en F. Falkenhagen. — 6. Rekening en verantwoording van den Penningmeester. — 7. Benoeming Rekening-Commissie volgende boekjaar. — 8. Bespreking tegemoetkoming in de reiskosten. — 9. Voorstel Koerselman: a. Voorlichting aan de landbouwers omtrent hoefbeslag. b. Toezicht op hoefbeslag. — 10. Verslag conferentie met de Vereeniging van Directeuren Nijverheidsscholen. — 11. Verslag conferentie met den Inspecteur-Generaal van het Nijverheidsonderwijs en Dr. v. d. Zande.

1—2 uur Lunch. — 12. Heropening. 13. Inleiding van het onderwerp: „De voor-opleiding voor cursisten in hoefbeslag”, door Prof. H. M. Kroon. — 14. Eenige beschouwingen over de belasting van den hoef, door Dr. G. M. v. d. Plank. — 15. Rondvraag en sluiting.

— **Halflinnen banden.** Wie prijs mocht stellen op de ontvangst van een halflinnen band, voor het doen inbinden van den jaargang 1926, kan deze verkrijgen indien daarvoor vóór 1 Februari a.s. f 1.— wordt gezonden aan de Administratie van „De Hoefsmid”, Huygensplein 5, den Haag. In de eerste helft van Februari volgt dan de toezending.

— Het examen voor onderwijzer in practisch hoefbeslag zal te Utrecht worden gehouden op 20, 21 en 22 Januari a.s. Er zijn 6 candidaten.

— **Cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht.** De termijn van aangifte voor deelneming aan het toelatingsexamen voor den cursus 1927 sluit op 20 Januari a.s. bij Prof. Dr. H. M. Kroon, Biltstraat 172 te Utrecht, waarover in de vorige aflevering nadere mededeelingen zijn gedaan.

— **Stoot en kalkoenen.** Onze medewerker □, die kort geleden over „gladde (vlakke) ijzers” heeft geschreven, in verband met de Groningsche gemeente-verordening, en de vraag heeft gesteld wat het gemeentebestuur met „beslag elders” heeft bedoeld (waarover tot heden nog geen inlichting is verkregen) schrijft ons thans uit Marseille, waar □ 27 Dec. '26 arriveerde voor een winterverblijf:

Ik heb heden morgen naar stoot en kalkoenen gezocht maar niet kunnen vinden; bodem erg slipperig van regen gisteren; paarden glijden wel maar niet ver.

(Wij hopen later hierover meer te kunnen melden; de dure wegen worden door stoot-beslag meer beschadigd dan door vlakke ijzers doch sleepers beweren dat hunne paarden stooten noodig hebben.

Naar wij vernemen heeft de Vereeniging van voerlieden te Gron. besloten zich niet aan de verordening inzake hoefbeslag te storen en laten zij het dus op een proces-verbaal uitloopen, waarvan het resultaat te zijner tijd in De Hoefsmid zal worden medegedeeld. R e d.).

— **Friesland.** De Friesche Maatschappij van Landbouw heeft besloten subsidie te geven voor een nieuwen cursus in hoefbeslag, en in samenwerking met het Friesche Paardenstamboek over te gaan tot de instelling van een Commissie van Toezicht op dien cursus.

— **Inkrimping der Cavalerie.** Het vraagstuk van het opheffen der Cavalerie wordt uit bezuinigingsoverwegingen telkens weer naar voren gebracht. Er wordt dan vooral op gewezen dat de vliegdiensdienst de taak der Cavalerie inzake verkenningen kan overnemen; hoewel dit in vele gevallen waar mag zijn, is het toch beter het zoo uit te drukken dat de Vliegdiensdienst en de Cavalerie tezamen werkende, een machtig verkenningwapen zijn geworden. Een goed uitgerust leger mag juist inzake verkenningen de Cavalerie niet missen en wel omdat zij die s'nachts kan uitvoeren en de vliegdiensdienst niet, — omdat zij onafhankelijk van het weer, b.v. mist, kan werken en omdat zij inzake verkenningen meer detailopgaven kan doen dan de vliegdiensdienst.

— In Zwitserland worden jaarlijks te Bern examens afgenomen voor hoefsmid gecombineerd met wagensmid, zoowel theoretisch als practisch,

en voor beide vakken wordt evenveel tijd aan het examen besteed.

De theoretische vragen werden als regel goed beantwoord. De examencommissie beklaagt zich dat door vele zoo weinig aan het smeden van hoefijzers wordt gedaan. Zoo waren er o.a. deelnemers bij die slechts 14 dagen van te voren begonnen waren om hoefijzers te maken. Het mag in deze dan ook niet verwonderen een lange lijst van fouten op hun werk aan te treffen.

Aan het slot van het verslag zegt de commissie nog dat de leerlingen alle aan het examen deelnamen in hun beste kleeven en met hagelwitte hemden en lage schoenen voor het vuur stonden. In den verfolge is voorgeschreven met werkkleding en schootsvel op het examen te verschijnen.

PERSOVERZICHT.

— Het December-nummer van „*Der Schweizerische Hufschmied*” bevat naast een terugblik op het afgelopen jaar, dat niet gunstig is geweest voor het ambacht in het algemeen, een artikel over het beslag bij springpaarden door Dr. Schwendmann uit Bern. Zou men meenen dat hier een dun, licht ijzer op zijn plaats is, dan leert de praktijk anders. De Italianen, die op het gebied van deze sport bovenaan staan, gebruiken zware ijzers, ja men zou van gewichtsijzers kunnen spreken, die $3\frac{1}{2}$ K. G. wegen. Het voorijzer is vlak, de takken naar achteren toe iets smaller wordend doch tevens dikker en meer gebogen dan de draagrand aangeeft. De tak, die geleidelijk dikker wordt, bedraagt aan het einde 15 m.M. De bovenvlakte van het ijzer heeft een doorlopende lichte afhelling, de ondervlakte een doorlopende rits met zeer schuin gestelden buiten-ritswand. De nagelgaten zijn zeer schuin geplaatst. De buitenrand van het ijzer is rond bijgesmeed. De sterke driehoekige toonlip is 3 c. M. hoog; het heele ijzer wordt nauw gepast zonder eenige garnituur.

Het achterijzer heeft een eigenaardigen vorm, de buitentak is zeer lang en steekt 2 c. M. achter den verzenwand uit met een buitenwaarts gerichten driehoekigen kalkoen. De binnentak is kort en loopt in den tak smal uit, doch op dezelfde dikte als de buitentak met kalkoen. Aan den toon is het ijzer 2,7 c. M. breed, de bovenvlakte van het ijzer is vlak, de ondervlakte heeft een rits als bij het voorijzer. De buitenrand is geheel rond bijgesmeed, de binnentak bodemnauw, de toonlip vervallen en, zoo klappen voorkomt, de toon recht gesmeed. De twee zijlippen zijn groot en spits en in dit gedeelte worden geen nagelgaten geslagen. Aan de voorijzers worden in elken tak 4 nagelgaten gemaakt, bij de achterijzers 5 in den buitentak en 4 in den binnentak waarvan 4 gaten in het toongedeelte, dus tusschen de lippen in.

G. H.

In de Januari-aflevering van „*Der Hufschmied*” wordt de vraag gesteld, welk beslag het meest doelmatig is voor paarden, die veel worden gebezigd op asphaltwegen. Het antwoord luidt: een beslag met hoefbuffers of kurkinlegsels is wel het beste. In Dresden heeft dit soort ijzers uitmuntend volstaan; in Berlijn ziet men het meest touwijzers met kurkzolen. De redactie van *Der Hufschmied* zegt dat de touwijzers meer aanleiding geven tot glijden dan de gewone ijzers, waarmede zij natuurlijk doelt op het tijdstip waarop het útstekende touw is weggesleten. Er wordt verder bij opgemerkt dat luchtzolen ook goed zijn.

A397

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte 6 cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. - Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

De 6 in 1927 geslaagde onderwijzers in praktisch hoefbeslag. — Voorbereidende cursussen in het vervaardigen van hoefijzers. — Verslag der vergadering van onderwijzers in praktisch hoefbeslag, gehouden te Utrecht 22 Januari. — Hoefsmidschool te Amersfoort. — Korte mededeelingen. — Ingekomen boekwerken. — Advertentiën.

De 6 in 1927 geslaagde onderwijzers in praktisch hoefbeslag.

Staande van links naar rechts: J. C. W. Weijenberg te Vlijmen, Th. G. Veenhuis te Huissen, Jac. van Heuvelen te Vriescheloo.

Zittend van l. naar r.: P. Geurs te Heukelum, H. Huysman te Milligen en G. B. Blancke Jzn. te Oud Schooneveld.

BIJLIJSTELING DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

9

VOORBEREIDENDE CURSUSSEN IN HET VERVAARDIGEN VAN HOEFIJZERS,

DOOR

PROF. Dr. H. M. KROON

Ieder onderwijzer in practisch hoefbeslag, die aan een cursus in hoefbeslag verbonden is, zal de laatste jaren de ervaring opgedaan hebben, dat het alle inspanning kost om op de gewone cursussen de leerlingen op te leiden tot goed bedreven hoefsmeden, ja dat alle moeite bij vele leerlingen tevergeefs is. Dit is daaraan toe te schrijven, dat de jonge smeden door het algemeen gebruik van fabrieksijzers, zich niet voldoende kunnen oefenen en dus geen routine krijgen in het vervaardigen van hoefijzers. De onderwijzers, die vijf of tien jaar geleden aan cursussen les gaven, weten, dat dit vroeger heel anders was.

Toen kon ieder leerling, als hij op den cursus kwam, hoefijzers maken; aan de hoefijzers kwamen wel allerlei gebreken voor, doch de technische vaardigheid in het hanteeren van de hamer en in het algemeen in het maken van hoefijzers, had de jonge smid. Op den cursus had men de leerlingen op hun fouten te wijzen, bij te brengen hoe een goed hoefijzer moest zijn en gemaakt moest worden en reeds het eerste cursusjaar konden alle leerlingen een goed normaal hoefijzer maken in een voldoende korten tijd.

Dat is nu geheel anders geworden. De meeste leerlingen, die op de cursussen komen, hebben nog zeer weinig ijzers gemaakt en missen alle routine in het smeden van hoefijzers, ja tal van leerlingen blijken nooit een hoefijzer vervaardigd te hebben.

Het gevolg is dat de hoefbeslag-cursussen, die jaren lang zulke goede resultaten opleverden, den laatsten tijd niet meer die vruchten afwerpen, welke men er van verlangen mag. Niettegenstaande de grootste inspanning van het onderwijzend personeel, zijn vele leerlingen in de beschikbare lessen niet te vormen tot in alle opzichten goed onderlegde hoefsmeden. Dit blijkt ook zeer duidelijk bij de examens ter verkrijging van een rijksdiploma als hoefsmid. Terwijl vroeger de deelnemers aan het examen het meest te kort schoten in het besnijden der hoeven, liet bij de laatste examens het vervaardigen en pasklaar maken van de ijzers veel te wenschen over. Het was dikwijls bedroevend te zien hoe stumperig velen in het maken, passen en richten der ijzers waren, niettegenstaande zij veel te lang werkten. Het gevolg is, dat het percentage geslaagden te klein wordt, velen moeten worden afgewezen.

De commissie, belast met het afnemen van het examen ter verkrijging van een rijksdiploma als hoefsmid, blijft zich op standpunt stellen dat het rijksdiploma alleen toegekend mag worden aan smeden, die het hoefsmidsvak behoorlijk machtig zijn. De smid, die niet goed gewone hoefijzers kan maken, zal ook moeite hebben met het behoorlijk passen en richten en met de vervaardiging van hoefijzers voor afwijkende gangen, als strijken, klappen e.d. en voor afwijkende en zieke hoeven. Al gebruikt de smid machinale hoefijzers, toch zal hij in het passen en richten en het maken van laatstgenoemde ijzers bedreven moeten zijn. Alleen aan wie blijk geeft alle genoemde tot het hoefbeslag behorende werkzaamheden te kennen, mag een rijksdiploma uitgereikt worden.

De commissie heeft in haar verslag aan den Minister van het najaarsexamen 1926 dan ook nog eens geschreven: „De Commissie acht deze uitslag (39 % der deelnemers geslaagd) vrij ongunstig en wijt dit geringe percentage geslaagden hoofdzakelijk aan het zoo weinig bedreven zijn der candidaten in het vervaardigen van goede en goed passende hoefijzers, waarop ook reeds in vorige verslagen is gewezen.

De commissie vindt hierin aanleiding er nog eens op te wijzen, dat de leerlingen, als zij op de cursussen komen, niet voldoende geoefend zijn in het smeden der hoefijzers en daardoor op de lessen niet zooveel kunnen leeren, dat zij op het einde van den cursus goed onderlegd zijn in het hoefsmidsvak.”

Daar door de stijging der loonen en de wettelijke beperking der arbeidstijden het gebruiken van machinale ijzers meer en meer ingang vindt, en deze uitbreiding niet is tegen te gaan, zal overwogen moeten worden of in de opleiding der hoefsmeden geen verandering is te brengen, zoodanig, dat de jonge smeden weer tot in alle opzichten bedreven hoefsmeden gevormd kunnen worden. Nagegaan dient te worden of in de cursussen in hoefbeslag zoodanige veranderingen zijn aan te brengen, dat betere resultaten verkregen worden of dat voorbereidend onderwijs aan de cursussen in hoefbeslag dient vooraf te gaan.

De Vereeniging van onderwijzers in practisch hoefbeslag tracht door het zenden van een circulaire aan de bazen of ouders van leerlingen der cursussen in hoefbeslag te wijzen op de noodzakelijkheid, dat de leerling zich ook thuis oefent in het maken van hoefijzers, en dat het niet voldoende is als hij alleen ijzers maakt op de practische lessen. Deze circulaire heeft meermalen een nuttige uitwerking gehad; vele bazen echter blijken het advies in den wind te slaan.

Men zou de gewone cursussen kunnen verlengen en van tweejarig, driejarig kunnen maken. Een belangrijke verlenging van den gewonen cursus heeft ernstige bezwaren. Vooreerst worden de cursussen duurder, en zullen verschillende landbouwmaatschappijen en stamboekvereenigingen erg opzien tegen het houden van cursussen, die over drie jaar loopen. Ook wordt het bezoek voor verschillende leerlingen bezwaarlijk. Ik vrees dat daarom een verlenging van de gewone cursussen tengevolge zal hebben, dat het aantal spoedig vermindert, wat voor de opleiding in het algemeen natuurlijk nadeelig is. Zeker zouden de smedenpatroonsbonden de cursussen kunnen overnemen, wanneer landbouwmaatschappijen of stamboeken deze niet meer wilden geven en uit den aard der zaak zou daar niets tegen zijn, doch waar in verschillende provinciën jaarlijks een aantal goede cursussen gegeven worden en zelfs bepaalde commissiën daarvoor in functie zijn, is het niet verstandig daar anders dan zeer geleidelijke verandering in te brengen. De gewone cursussen dienen onveranderd te blijven voortbestaan, of deze dan van landbouwzijde of door de smedenpatroonsbonden worden georganiseerd.

Wij zullen er naar moeten streven, dat de leerlingen, die voortaan op de cursussen toegelaten worden, voldoende vaardigheid hebben in het maken van hoefijzers.

De eerste mogelijkheid is, dat voor elken cursus een toelatingsexamen

wordt gehouden, waarbij de noodige bedrevenheid in het vervaardigen van hoefijzers wordt vereischt. Wie niet voldoende geoefend is, wordt niet toegelaten. Ik vrees dat zulk een maatregel tengevolge zoude hebben, dat vele smeden niet slaagden en dus niet tot den cursus zouden worden toegelaten en dat nog meerdere niet aan het toelatingsexamen zouden deelnemen, overtuigd dat zij aan de gestelde eischen niet zouden voldoen. Het gevolg zou wezen, dat vele cursussen uit gebrek aan leerlingen niet zouden kunnen doorgaan, wat natuurlijk met het oog op een algemeen goede opleiding der hoefsmeden niet wenschelijk is. Het middel zou erger kunnen zijn dan de kwaal.

Wij zullen moeten zoeken naar middelen, waardoor de jonge smeden in staat gesteld worden zich te oefenen in het maken van hoefijzers vóór zij op den cursus komen.

Een eerste stap kan zijn, dat op de ambachtscholen de smidsleerlingen geoefend worden in het maken van hoefijzers. Dit geschiedde tot voor kort aan de meeste ambachtscholen niet; enkele slechts maakten daarop een uitzondering.

Tot mijn genoegen verneem ik echter, dat de Inspecteur van het ambachtsonderwijs heeft toegezegd, dat een regeling zal worden getroffen, dat in het derde leerjaar ook het maken van hoefijzers beoefend zal worden.

Dit is een eerste stap in de goede richting. Wij bereiken daarmee echter alleen de jonge smeden, die ambachtscholen bezoeken. Het grootste aantal leerlingen aan cursussen in hoefbeslag komen van het platteland en niet uit de steden; zij krijgen in den regel hun eerste opleiding bij vader of baas en niet aan de ambachtscholen.

Om deze velen te bereiken komt het mij wenschelijk vóór, dat voorbereidende cursussen worden gehouden, waar hen, die van plan zijn een cursus in hoefbeslag te volgen, voldoende bedrevenheid bijgebracht wordt in het maken van hoefijzers. Zulke voorbereidingscursussen moeten aan de gewone hoefbeslagcursussen voorafgaan en kunnen gehouden worden in ambachtscholen of in goed ingerichte smederijen met een voldoende aantal vuren. Op zulk een cursus wordt alleen geleerd het maken van gewone voor- en achterijzers, meer niet, wordt dus de leerlingen dat bijgebracht, wat zij tot voor kort in de smederij van vader of baas leerden.

Na overleg met de heeren Van Angeren en Vossers stel ik mij deze cursussen aldus voor:

De lessen worden door een onderwijzer in practisch hoefbeslag gegeven in een daarvoor geschikte smederij. In den regel zullen de ambachtscholen er het best geschikt voor zijn. De cursussen zullen bijv. plaats hebben 's Zaterdagmiddags of op andere uren, dat de smederij beschikbaar is. Het aantal lessen bedraagt 12 en de duur van iedere les is 3 uur. Wij meenen dat in deze lessen wel eenige handigheid en bedrevenheid in het maken van hoefijzers kan worden verkregen, voldoende om een hoefbeslagecursus met succes te kunnen volgen. Het aantal leerlingen van den voorbereidenden cursus zal 10 à 12 zijn. Na afloop van den cursus krijgt de leerling alleen een bewijs, dat hij de lessen met vrucht gevolgd heeft. De kosten van zulk een cursus hebben wij ons aldus gedacht.

Uitgaven: Voor salaris van den onderwijzer f 60, voor steenkolen f 15 en voor staafijzer f 25, samen f 100.

Wij hebben er op gerekend dat de lokaliteit gratis ter beschikking wordt gesteld.

Inkomsten: Leergeld à f 10 is f 100 à f 120. Verkoop der gemaakte hoefijzers pro memorie. Uit deze laatste post kunnen ook mogelijk reiskosten van den onderwijzer betaald worden.

De cursus kan zich alzoo zelf bedruipen.

De opleidingscursussen dienen dus aan de gewone hoefbeslagcursussen vooraf te gaan.

Tot deze gewone cursussen worden dan voortaan toegelaten:

- a. smeden die een ambachtschool hebben afgeloopen;
- b. smeden, die een voorbereidenden cursus met vrucht hebben gevolgd;
- c. smeden, die bij een te houden toelatingsexamen blijk geven voldoende bedreven te zijn in het vervaardigen van hoefijzers.

Dat een onder c bedoeld toelatingsexamen wordt gehouden is billijk, om jongens, die van vader of baas wel het maken van hoefijzers geleerd hebben, niet uit te sluiten. Het volgen van een voorbereidenden cursus is dus niet verplichtend. Ik meen, dat wij op deze wijze meer leerlingen op de cursussen krijgen, die, evenals vroeger, in den beschikbaren tijd tot goede hoefsmeden opgeleid kunnen worden.

Hoe krijgen we nu zoo spoedig mogelijk een aantal van zulke cursussen? Mijns inziens zijn deze het best tot stand te brengen door samenwerking van den Smedenpatroonsbond, de R. K. Smedenpatroonsbond en de Vereeniging van Onderwijzers in practisch hoefbeslag. De directeuren van de ambachtsscholen dienen mede te werken, en voor zoover noodig is daarvoor de steun van den Inspecteur van het ambachtsonderwijs en van de Vereeniging van Directeuren van Ambachtsscholen gewenscht.

Onontbeerlijk is ook vooral de moreele steun van de Regeering.

Practisch zou het mijns inziens zijn, dat de cursussen uitgaan van de bonden van smedenpatroons, die overal hun afdelingen hebben en gunstigen invloed kunnen uitoefenen bij de smeden. Het zich zelf bedruipen van de cursussen maakt het organiseeren der cursussen gemakkelijk en namens de afdelingen zouden enkele bestuursleden aangewezen kunnen worden tot commissie van toezicht op de in de afdeling gehouden cursussen.

Mij dunkt als een kleine commissie, b.v. van 3 leden, werd ingesteld, één lid aan te wijzen door den Bond van Smedenpatroons, één door den R.K. Bond en één door de Vereeniging van onderwijzers in practisch hoefbeslag, waaraan dan de Secretaris van den bond van smedenpatroons als secretaris zou kunnen worden toegevoegd, dan zouden wij een lichaam hebben, dat het organiseeren der cursussen kan ter hand nemen, in de afdelingen propaganda kan maken, contact kan zoeken met ambachtsscholen, samenwerking met de landbouw- en andere vereenigen, die cursussen in hoefbeslag houden.

Er moet een begin gemaakt worden, daden zijn noodig, en dan verwacht ik, dat de tijd niet ver meer zal zijn, dat iedere cursus in hoefbeslag door

een voorbereidenden cursus in het maken van hoefijzers zal worden voorafgegaan. Dit zou zeker een goede stap voorwaarts zijn.

Aan belangstelling der smeden zal het zeker niet ontbreken en een commissie, als daareven door mij aangegeven, zal een nuttigen arbeid kunnen verrichten en zeker wel van vele zijden medewerking ondervinden.

VERSLAG DER VERGADERING VAN ONDERWIJZERS IN
PRACTISCH HOEFBESLAG, GEHOUDEN TE UTRECHT
22 JANUARI.

De voorzitter, de heer M. Ritsema, opende te half elf de vergadering, en na de aanwezigen dank te hebben betuigd voor hunne opkomst, stelt hij de vraag of de tijd in het jaar, dat achter ons ligt, welbesteed is. Spr. meent dat de Vereeniging veel heeft gedaan en dat het noodzakelijk blijft dat de leden er zooveel mogelijk voor hebben te waken dat het hoefsmidvak niet verder naar beneden wordt gehaald en lichtte dit met een paar voorbeelden (oorzaken) toe.

De notulen werden na lezing ongewijzigd vastgelegd.

Onder „Ingekomen stukken” werd o. m. melding gemaakt van een schrijven van Dr. v. d. Zande, waarin deze zijn verhindering aangeeft de vergadering te kunnen bijwonen.

Uit het jaarverslag van den secretaris, den heer H. van Waasbergen, over 1926 bleek dat in genoemd jaar 3 Bestuursvergaderingen zijn gehouden en 2 conferenties hebben plaats gehad.

De rekening van den penningmeester, de heer Th. Huitink, was in orde bevonden en hem werd dank gebracht voor het accurate beheer.

De heer H. van Waasbergen werd met overgrootte meerderheid van stemmen als bestuurslid herkozen, terwijl in de plaats van den heer F. Falkenhagen (aftr.) na een tweede vrije stemming tot bestuurslid bleek verkozen de heer H. J. Breukink te Lochem.

Aangewezen werden voor het nazien der volgende rekening de heeren Hendriks te Veenendaal, Matthijssen te Herveld en Rolink te Enschede.

Bij de bespreking over „tegemeetkoming in de reiskosten” bleek hieraan vooralsnog moeilijk te kunnen worden voldaan. De heer van Angeren was tegen het geven eener vergoeding; eenige andere leden wèl en de voorzitter deelde mede dat het Bestuur er in principe ook voor was uit een oogpunt van bevordering der opkomst.

De voorstellen van den heer Koerselman: *a.* Voorlichting aan de landbouwers omtrent hoefbeslag, en *b.* toezicht op hoefbeslag, bleven aangehouden wegens afwezigheid door ziekte van den voorsteller.

De heer Rolink stelde voor den heer Koerselman te verzoeken hieromtrent zijn inzichten in „De Hoefsmid” te willen mededeelen.

Hierna werd door den heer Vossers uitvoerig verslag uitgebracht over de conferentie met de Vereeniging van Directeuren der Nijverheidsscholen. — De heer Tangelder opperde de vraag of alle leeraren aan de Ambachtsscholen wel bekwaam zijn in het geven van onderwijs in hoefbeslag aan de leerlingen, waarop de voorzitter antwoordde, dat er wel zoodanigen zijn,

maar het is de bedoeling der Vereeniging om daarvoor onderwijzers-hoef-smeden beschikbaar te stellen.

Vervolgens bracht de voorzitter verslag uit van de conferentie die hij en de secretaris hebben gehad met den Inspecteur-Generaal van het Nijverheidsonderwijs en Dr. v. d. Zande. Bij deze bespreking was de ervaring opgedaan dat de Regeering de Vereeniging welgezind was.

De voorzitter licht daarna de wijze toe waarop de cursussen gegeven zullen worden. Een voor-opleiding, om toegelaten te worden, blijkt zeer noodzakelijk.

Aangaande het kiezen of benoemen van onderwijzers voor het geven van de praktische lessen op de cursussen werd nog eenige discussie gevoerd. De heer Hendriks meende dat hiervoor vanwege het personeel der Veeartsenijschool sommige onderwijzers naar voren worden geschoven, hetgeen de Tangelder bestreedt.

Na de pauze hield Prof. Kroon een voordracht over het houden van voorbereidende cursussen, welke voordracht in haar geheel in deze aflevering is opgenomen.

De heer de Jong (Heerenveen) vestigt de aandacht op het wenschelijke om de cursisten thuis zooveel mogelijk ijzers te laten maken, hetgeen ook door Dr. v. d. Plank krachtig wordt aanbevolen. De heeren Rolink (Enschede) en Huitink (Ruurlo) wijzen op de wenschelijkheid om de toelating tot de voorbereidende cursussen ook open te stellen voor hen die reeds voldoende ervaring in het maken van ijzers hebben gekregen zonder een Ambachtsschool te hebben afgeloopen. — De heer Schieman (Axel) vreest dat de taxatie voor de kosten van een cursus wat te laag gesteld is.

Prof. Kroon beantwoordde de verschillende opmerkingen en zegt dat de tijd gekomen is om tot handelen over te gaan. Ingewikkeld is de zaak niet en veranderingen kunnen later altijd worden aangebracht.

De heer Roosenschoon, voorz. van den B. S. P. N., zegt namens zijn organisatie gaarne medewerking toe inzake de samenstelling eener commissie van voorbereiding en geeft in overweging om ook een vertegenwoordiger te vragen van de Nijverheidsscholen. — De Smedenbond had aan de uitnoodiging van de Vereeniging van Onderwijzers in praktisch hoefbeslag, om deze vergadering te komen bijwonen, gevolg gegeven en de vertegenwoordiger dezer organisatie verklaarde zich in principe bereid dat hunnerzijds ook zitting in die commissie van voorbereiding zou worden genomen, doch er moest natuurlijk nog eerst ruggespraak worden gehouden met de overige bestuursleden. De heer Vossers te Utrecht verklaarde zich bereid om als afgevaardigde van de Ver. van Onderwijzers in de commissie plaats te nemen. Aan deze commissie zal dan als secretaris worden toegevoegd de secretaris van den B. S. P. N.

Hierna hield Dr. G. M. v. d. Plank een inleiding over de vraag of door het aanbrenge van kalkoenen de verzenen meer *ontlast* of meer *belast* zouden worden. Deze vraag was tijdens het laatstgehouden examen voor Rijkshoefsmid ter sprake gekomen, waarbij de heer Schieman te Axel zijn overtuiging naar voren had gebracht, dat het aanbrenge van kalkoenen bij

een paard met normale hoefas, aanleiding zou geven tot een sterkere belasting van het verzengedeelte, terwijl Dr. v. d. Plank de algemeen gangbare opvatting van het tegendeel voorstond en dit thans ten overstaan van de vergadering langs wiskunstigen weg trachtte te bewijzen.

De heer Schieman gaf aan dat de kalkoenen bij een stand met ongebroken hoefas deze in het kroongewricht naar voren deed breken en dat hierdoor de lichaamslast zwaarder op het achtergedeelte van den hoof zou gaan drukken. De heer Ritzema (voorz.) verklaarde door het aanbrenge van kalkoenen bij een paard met wat slokkerigen stand in de kooten, verbetering in dezen stand te hebben zien ontstaan, en zich met de inzichten van den heer Schieman te kunnen vereenigen. — Eenzelfde ervaring als de heer Ritzema, inzake verbetering van steilen kootstand, hebben wij ook meermalen opgedaan en leek de opvatting van den heer Schieman aannemelijk. (Bij latere, rustige overdenking zijn wij echter teruggekeerd tot de oude beproefde opvatting, door Dr. v. d. Plank verdedigd). De heer de Jong helde over naar de meening van den heer Schieman, de heer Geurs pleitte voor het tegengestelde. — De heer Kerckhaert (Stoppelijk) zei dat juist de door kalkoenen veroorzaakte naar voren gebroken hoefas een zekere overeenstemming tot stand bracht met beervoetigen stand en dat hierbij ook de verzenen sterker en minder belast werden. — De heer Vossers zegde toe om in „De Hoefsmid” de juistheid van Dr. v. d. Plank's betoog te zullen aantoonen en de heer Schieman om in een volgende algemeene vergadering, dus 1928, zijn standpunt uitvoeriger te verdedigen. Dit is dus alvast een punt van bespreking, dat met belangstelling zal worden tegemoet gezien.

Hierna sloot de voorzitter, na de aanwezige heeren hartelijk dank te hebben gezegd voor de genomen moeite om deze samenkomst zoo goed mogelijk te doen slagen, de vergadering.

De 6 pas geslaagde onderwijzers traden als lid der Vereeniging toe en woonden de vergadering bij.

HOEFSMIDSCHOOL TE AMERSFOORT.

Aan de Hoefsmidschool zijn momenteel in opleiding: één vrijwilliger; 11 miliciens der Artillerie 1° ploeg 1926, welke op 1 April a. s. hunne opleiding moeten hebben voltooid; 4 miliciens der Cavalerie 1° ploeg 1926, welke examen moeten doen op 1 Juli a. s.; 9 miliciens der Artillerie van de 2° ploeg 1926, welke hunne opleiding beëindigen op 1 October a. s. en 20 reserveleerlingen, waarvan de 2 oudsten in opleiding zijn resp. vanaf 29 Maart 1925 en 1 October 1925 en de overige 18 alle gedurende 1926 zijn aangekomen. Bovendien zijn aanwezig 4 geëxamineerde vrijwilligers, welke beschikbaar zijn om waar te nemen in geval van ziekte of afwezigheid van hoefsmeden bij de korpsen. In totaal dus 45 leerlingen.

Ongeveer half April bestaat er weer gelegenheid om nieuwe reserveleerlingen aan te nemen, waarvoor zich bereids enkele hebben opgegeven. In herinnering wordt gebracht dat de miliciens gedurende 9 maanden in opleiding blijven doch dat zij eerst een proef van bekwaamheid moeten afleggen waaruit moet blijken dat zij naar alle waarschijnlijkheid in 9

maanden tijd voldoende bekwaamd kunnen worden. De reserve-leerlingen zijn niet aan een bepaalden opleidingstijd gebonden en worden zoo lang gehouden als noodig blijkt om met goed gevolg het examen van hoefsmid te kunnen afleggen. G. H.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Abonnementsgeld „De Hoefsmid” 1927.** Tot 1 Maart a.s. bestaat gelegenheid het abonnementsgeld over 1927, zijnde f 3.— per postcheque of postwissel in te zenden. Na dien datum wordt — mede ter vereenvoudiging der administratie — over het abonnementsgeld 1927, verhoogd met 15 cents incassokosten, per postquittantie gedisponeerd.

— **Correspondentie.** Wegens plaatsgebrek moesten een 4-tal bijdragen tot de Maart-Aflevering blijven liggen.

— **Amerika.** In Amerika, het land waar Ford zijn auto's en tractors bij millioenen plaatst, is het paard hierdoor toch niet verdwenen. Zoo zijn er momenteel in de Vereenigde Staten van Amerika 3,000.000 meer paarden en 2,370.000 meer muilieren dan 20 jaar geleden, toen de autotractie nog in de kinderschoenen stond. Neemt men hierbij nog aan, dat tusschen 1915 en 1918, dus tijdens den wereldoorlog, uit Amerika verscheept zijn 950.000 paarden en 340.000 muilieren, dan zijn dit toch sprekende cijfers die men niet zou verwachten. En wanneer men wel spreekt van de eeuw waarin het paard verdwijnt, dan geeft het aantal van ruim 27 miljoen paarden en muilieren, dat momenteel in Amerika leeft, hiertoe toch zeker niet het recht.

— **Hooge leeftijd.** Dat paarden hooge leeftijden kunnen bereiken ondanks geregelden en zelfs zwaren arbeid, blijkt weder uit een zeer betrouwbare mededeeling van een maatschappij welke gedurende 32 jaren achtereen een paard in gebruik heeft gehad. Het paard is nu 45 jaren en „op pensioen gesteld” daar de directeur der Mij. in zijn testament had beschreven het paard niet te doen doodden.

— In Ierland bestaat een zeer zware **belasting op automobielen** en dit komt het gebruik van het paard zeer ten goede. De hoefsmiden in Ierland berekenen dan ook goede prijzen, welke voor een klein slag paard f 7.20 en voor een groot paard f 8.40 bedragen. Machinale ijzers worden er weinig gebruikt.

— Ook in Zwitserland is het aantal paarden toegenomen. Dit is \pm 134.000 en hetzelfde als bij de telling in 1906. Sinds 1919 is het met ongeveer 10.000 vermeerderd. Ook het aantal muilieren is iets toegenomen en bedraagt thans bijna 4000. De ezels daarentegen gaan in aantal achteruit; er zijn er nog 886. In de steden is het aantal paarden sterk gedaald, in sommige steden tot op 50%. Daarentegen is het aantal op het platteland toegenomen.

INGEKOMEN BOEKWERKEN.

Een tweede druk van het tweede deel van „Hoefkunde en Hoefbeslag” door Prof. Dr. H. M. Kroon en Dr. R. H. J. Gallaadat Huet. Verschenen bij J. B. Wolters, Groningen—Den Haag. Op deze uitgave wordt nog nader teruggekomen.

ADVERTENTIËN.

Paarden en Rundvee verzekert men op de voordeeligste voorwaarden
 bij „Groningen”, Alg. Onderlinge Maatschappij tot
Verzekering van Paarden en Rundvee
 gevestigd: Catharijnesingel 75, UTRECHT. Telef. No. 12138.

Opgericht in 1903.
 Reserve f 188.316.06^{1/2}

Directeur: F. F. LEOPOLD.
 Adj. Directeur: B. L. LEOPOLD, Dierenarts
 Grootste zuiver onderlinge in Nederland.

 ACTIEVE VERTEGENWOORDIGERS GEVRAAGD!

W. BERNET & Co., AMSTERDAM

berichten, dat zij een GROOTE PARTIJ

HOEFIJZERS

1e en 2e soort,

in VOORRAAD hebben, die zij wenschen OP TE RUIMEN

Prima Duitse Smeedkolen

à f 21.— per 1000 K.G.

Vrijboord Amsterdam
 of franco bergplaats Amsterdam.

J. C. JANSEN & ZOON — AMSTERDAM,
 TELEFOON 44523. LIJNBAANSCRACHT 156d.

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte 6 cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. — Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

Cursus in hoefbeslag te 's-Hertogenbosch. — Hoefsmid, wetenschap en maatschappij. — Nogmaals het balkijzer met leeren oplegels en het gebruik van leeren randjes in het algemeen — Hoefijzers uit de vroegere middeleeuwen. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Ingekomen boekwerken. — Advertentiën.

CURSUS IN HOEFBESLAG TE 's-HERTOGENBOSCH.

De leerlingen, van links naar rechts: J. van Heesbeen te 's Bosch, W. Schreuder te Meeuwen, G. van den Dries te Tilburg, G. M. H. van Goot te Hilyarenbeek, C. F. van Erp te Geffen, P. Petrus te Elshout. Adr. Aarts te Nuland, H. en B. Struik te Nieuwendijk, M. van Roesel te Schijndel.

Leider van den cursus is de heer Dr. M. F. Plankeel te 's Bosch, die de theoretische lessen geeft, terwijl de onderwijzer Jac. Vermeer te 's Bosch het practische gedeelte verzorgt.

De cursus wordt gegeven in de Ambachtsschool te 's Bosch aan de tien leerlingen. Bij het toelatingsexamen was de aangifte zoo groot, dat over het houden van een dubbelen cursus werd gedacht, maar dit kon niet doorgaan omdat de Ambachtsschool alleen des Zaterdagnamiddags ter beschikking is.

De cursus gaat uit van de Noord-Brabantsche Maatschappij van Landbouw.

HOEFSMID, WETENSCHAP EN MAATSCHAPPIJ.

De vorige maal werd gewezen op het verband, dat ook in vroegere eeuwen reeds bestond tusschen het hoefsmidsvak en de diergeneeskunde.

Als voorbeeld hoe in de middeleeuwen zieke dieren wel door hoefsmiden werden behandeld en zij in dit opzicht zijn mede te beschouwen als voorloopers van den later wetenschappelijk gevormden dierenarts, werd genoemd een in 1668 door den hoefsmid Pieter Almanus van Coer te 's-Gravenhage geschreven boek.

Wel wordt in dit werkje omtrent oorzaak, wezen en verschijnselen der ziekten zelden iets van beteekenis gezegd, maar toch bleek het nog langen tijd te voldoen aan hetgeen hoefsmiden en paardenhouders verlangden: het gaf een aantal recepten tegen tal van ziekten en gebreken.

Het boekje beleefde dan ook niet minder dan 12 drukken, die, op enkele nieuwere recepten na, welke later werden toegevoegd, allen geheel gelijk bleven aan den eersten druk. De 12^e druk verscheen in 1822. Ook in België werd het gedrukt.

Toch bleef het behandelen van zieke dieren voor de hoefsmiden bijzaak, evenals voor de stalmeesters, die zich daarop ook al toelieden, en ook zonder wetenschappelijke opleiding naar de bevindingen en overleveringen der praktijk daarbij te werk gingen.

Eerst later zou, via de „paarden- en koeienmeesters” en vooral door invloed van verschillende academisch gevormde natuur- en geneeskundigen, de grondslag gelegd worden voor de rationeele behandeling van zieke dieren.

Vandaar, dat nog in vele streken wordt gesproken van „meesteren” voor behandelen van ziekten.

Nu wij het toch over bepaalde benamingen hebben, komt het mij gewenscht voor, om ook nog even te vermelden, dat de titels voor de beoefenaren der diergeneeskunde ook in onzen tijd nog verschillend zijn en is het wel noodig, dat de hoefsmid, die zoo vaak met den dierenarts in contact komt, hiervan op de hoogte is.

Hij kan dan ook medewerken om een juiste benaming (nog steeds wordt gestreefd deze wettelijk vastgesteld te krijgen), bij het publiek ingang te doen vinden.

In het laatst van de 18^e eeuw, toen men er op aandrong om hier te lande ook ten behoeve van de diergeneeskunde, evenals in het buitenland, een school op te richten, sprak men reeds van „Ars Veterinaria” of Vee-Artsenijkunde.

In 1789 verwonderde Lamb. Aartsen zich reeds: „dat men tot hiertoe

op onze Academiën geene openbare Leeraars of Professoren aangesteld heeft om de Vee-artseny-kunde opentlijk te leeren, daar men in Duitschland, Frankrijk, Italiën billyk reeds dien weg heeft ingeslagen en geheele Academiën voor dezelve heeft opgericht".

In 1821 werd te Utrecht „s-Rijks-Veeartsenij-school" opgericht.

Ofschoon de aldaar afgestudeerden den titel van „Veearts" kregen, vonden vele beoefenaren het blijkbaar wenschelijk zich te noemen „Rijks-veearts", hoewel daarvoor geen enkele aanleiding bestond, als alleen deze, dat het publiek zich steeds gaarne laat misleiden en geloofde, dat een „rijks-veearts" toch zeker veel knapper was dan een „veearts" zonder meer.

Inderdaad waren er vóór 1923 slechts zéér enkelen (3), die feitelijk bevoegd waren den titel „rijks-veearts" te voeren en dat waren door het Rijk bezoldigde keuringsambtenaren (export-keuring). Thans is deze titel verdwenen. Met de uitoefening van diergeneeskundige praktijk had zulks dus niets te maken.

Nog steeds bestaat wettelijk de titel Veearts; reeds langen tijd voldoet deze uitdrukking niet meer. Velen (ondergeteekende was in 1913 de eerste) noemen zich „dierenarts" en evenals het woord „diergeneeskunde" in plaats van veeartsenijkunde, geeft dit woord veel beter het bedoelde weer.

Voor al sedert de kleine huisdieren meer beteekenis kregen in de veterinaire praktijk, voelt men, dat het begrip „vee" te eng is en menig paarden-liefhebber heeft ook bezwaar om zijn edelen viervoeter als een stuk „vee" aan te duiden.

Men leest dan ook dikwijls: „paarden en vee", waaruit mede blijkt, dat men het paard niet tot het „vee" (koeien, varkens, schapen etc.) rekent.

Ook de Regeering onderschrijft deze meening, maar tot nogtoe heeft eene meerderheid in de Tweede Kamer zich tegen deze naamsverandering verzet.

Indien deze woorden echter algemeen gebruikt worden, zal dat verzet moeten wijken en ook de hoefsmeden kunnen daartoe bijdragen.

Wanneer wij thans den draad van ons verhaal weer opnemen, dan kunnen wij vaststellen, dat het behandelen van zieke dieren (vooral paarden) door hoefsmeden, ook naderhand, toen van rijkswege was gezorgd voor behoorlijk opgeleide diergeneeskundigen, nog bleef bestaan, en zelfs heden ten dage nog wordt waargenomen.

Was de aanvankelijke bemoeiing te loven, omdat er in dergelijke hulpverleening niet behoorlijk was voorzien, thans krijgt deze liefhebberij een heel ander karakter en wordt tot echte kwakzalverij.

Met een variant op een bekend spreekwoord zou ik willen zeggen, dat sedert het optreden van een voldoende aantal bevoegde dierenartsen voor elk hoefsmid gold en geldt: „hoefsmid, houdt je bij je aambeeld".

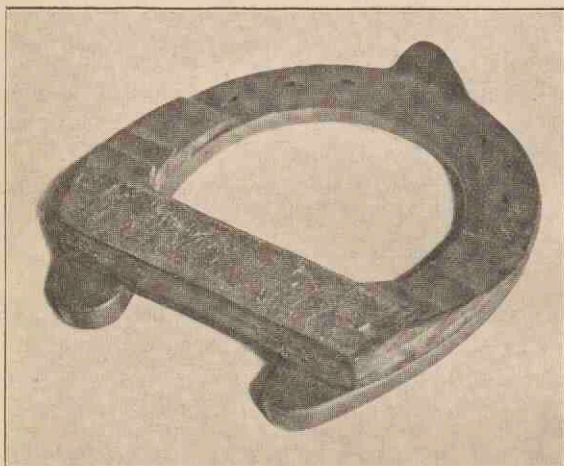
Een volgend maal wil ik hierover nog wel wat meer zeggen.

Breda, Febr. 1927.

T. D. S.

NOGMAALS HET BALKIJZER MET LEEREN OPLEGSELS EN HET GEBRUIK VAN LEEREN RANDJES IN HET ALGEMEEN.

Van verschillende zijden hoorden we de opmerking, dat het niet volkomen duidelijk was, hoe en op welke wijze de leeren oplegsels aan het ijzer zijn bevestigd. Gelukkig zijn we nu in de gelegenheid een photo van zoo'n ijzer te reproduceeren, die het geheel in al zijn details zeer scherp weergeeft en o. i. een verdere verklaring onnoodig maakt. Het omgeslagen einde van den enkelen nagel, waarmede de 3 lagen aan de ijzertakken zijn bevestigd, is goed te zien. Deze bevestiging is in de praktijk voldoende gebleken en men behoeft niet bevreesd te zijn, dat bij het gebruik de oplegsels ten opzichte van elkaar of van het ijzer gaan verschuiven.

De bespreking van bovengenoemde leeren oplegsels brengt onze gedachte van zelf op de enkelvoudige leeren randjes, die we in bepaalde gevallen aan de voorhoeven plegen aan te brengen en gewoonlijk met zeer gunstig resultaat. Het is ons onbekend, of zij ook door anderen vaak worden toegepast. Wij echter hebben al meerdere hoeven

op deze wijze doen beslaan en maken gaarne van de gelegenheid gebruik, hier in het kort onze bevindingen mede te deelen.

De bedoeling is n. l. dat een rand van leer geheel van vorm en breedte als het ijzer wordt aangebracht tusschen het hoefijzer en den hoof. Door de nagels wordt het leeren randje vanzelf zoodanig bevestigd, dat het in het toon- en zijgedeelte volkomen op zijn plaats blijft. Alleen in de achterste hoefhelft is een afzonderlijke bevestiging noodzakelijk, daar door de werking van het hoefmechanisme het randje anders spoedig verschuiven en naar buiten uitpuilen zou. Daartoe wordt in het einde van elken tak een nagelgat gestampt (bij winterbeslag vóór het schroefgat) en de hierdoor geslagen nagel houdt het leer volkomen op zijn plaats.

Om dat verschuiven en naar buiten uitpuilen te voorkomen zagen we een keer, dat een hoefsmid in plaats van een rand een geheele leeren zool had ondergebracht, alleen met een insnijding voor den straal. Het behoeft niet gezegd te worden, dat dit aanleiding geeft tot een ophooping van zand en vuil onder den hoof met alle nadeelige gevolgen van dien.

De boven aangegeven bevestiging met één nagel aan het einde der

takken fixeert het leeren randje gedurende het beloop van hetzelfde beslag volkomen. Dit moet ook, want we beoogen toch een zachte, min of meer veerkrachtige laag te verkrijgen tusschen het ijzer en den hoof, die gelijkmatig over de geheele draagvlakte zijn gunstige werking uitoefent. Voor dat doel bezigt men het best zooller; dik tuigleer is te zacht en breekt spoedig, vooral als het aan vocht is blootgesteld, wat natuurlijk niet is te vermijden.

Het verdient o. i. aanbeveling een dergelijk leeren randje aan te brengen bij korte hoeven met weinig hoorn groei, bij harde hoeven, bij nauwe hoeven enz. Deze geven n. l. vaak aanleiding tot een min of meer gevoeligen of pijnlijken gang der voorbeenen, vooral op harden bodem, tengevolge van kneuzingen in de hoeflederhuid. Onbeslagen zijn dergelijke paarden vaak met veel moeite tot voorwaarts gaan te bewegen. In het zand, dus op zachten bodem, is de beweging dadelijk heel anders.

Het beslag met een leeren randje nu brengt in zulke gevallen direkt of anders zeker na eenigen tijd een opvallende verbetering. De beweging is meer soepel en vrijer geworden, tengevolge van de veerende en stootbrekende werking van de leeren tusschenlaag. We zouden dit met verscheidene voorbeelden uit de praktijk kunnen staven.

Ook zien we op den duur optreden een vermeerderde hoorn groei en worden nauwe hoeven wijder, waardoor na korteren of langeren tijd zulke paarden weer normaal, dus zonder leeren randje, kunnen worden beslagen.

Ten slotte nog de opmerking, dat het onze gewoonte is om paarden, die langen tijd voor een chronische hoefkreupelheid in behandeling zijn geweest, het eerst met leeren randjes te beslaan, hetgeen het gevaar voor opnieuw kreupel worden belangrijk vermindert.

Bennekom.

Dr. C. Brands.

HOEFIJZERS UIT DE VROEGE MIDDELEEUWEN.

Prof. Dr. H. M. Kroon heeft hierover in het Tijdschrift voor Diergeneeskunde (1 Juli 1926) een uitvoerig artikel geschreven, waarvan destijds een uittreksel in De Hoefsmid is opgenomen. Prof. Kroon had de welwillendheid de 11 cliché's ter beschikking van De Hoefsmid te stellen, waarvoor ook te dezer plaatse onzen erkentelijken dank. De ijzers zijn herkomstig uit de Limburgsche gemeente Maasniel en zijn op 40 à 50 c. M. diepte gevonden in een laag gelegen stuk weiland, dat omgespit werd voor het aanleggen van griendvelden. De heer Hubert Raymann te Roermond heeft de collectie afgestaan aan het Museum van hoefkunde, van het Zoötechnisch instituut te Utrecht.

De 38 gevonden hoefijzers kunnen in 3 soorten ingedeeld worden: I. 8 voor- en 8 achterijzers, vermoedelijk het beslag van 4 rijpaarden; II. 13 voorijzers, vermoedelijk alle van kleine inlandsche paarden; III. 9 groote voorijzers, vermoedelijk gebruikt voor tamelijk zware werkpaarden.

Fig. 1.
Rechter voorijzer. Groep I.

Fig. 2.
Linker voorijzer. Groep I.

Fig. 3.
Rechter achterijzer. Groep I.

Fig. 4.
Linker achterijzer. Groep I.

Fig. 5.
Voorijzer van groep I van ter zijde gezien.

Fig. 6.
Koperen roset, van een paardentuig.

Fig. 7.
Rechter voorijzer. Groep II.

Fig. 8.
Linker voorijzer. Groep II.

Fig. 9.
Rechter voorijzer. Groep III.

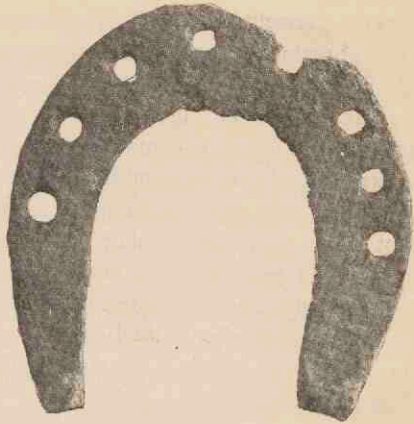

Fig. 10.
Linker voorijzer. Groep III.

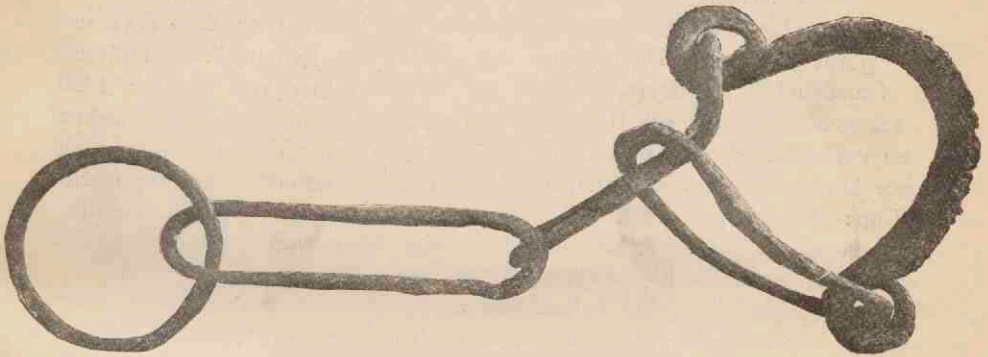

Fig. 11. IJzeren kluister.

Behalve genoemde 38 ijzers werden vier ijzeren kluisters gevonden en een koperen roset (van hoofdstel of borsttuig) en een ijzeren plaatje met drie daarin geplaatste nagels waarvan de bestemming niet is na te gaan. — De roset is getaxeerd herkomstig te zijn uit de 8ste-10de eeuw.

INGEZONDEN STUKKEN.

BELASTING VAN DEN HOEF.

Ondergeteekende heeft met aandacht gevolgd hetgeen Dr. v. d. Plank op de vergadering van Onderwijzers over dit onderwerp heeft medegedeeld en hij zou op die vergadering ook gaarne een paar staaltjes uit de practijk hebben verteld, doch de tijd van vertrek liet dit niet toe. Vandaar zulks te dezer plaatse:

Ik heb een plathoef beslagen, die bijna geen verzenen meer had, doch wel een goed ontwikkelde straal, waarbij de achterste hoefhelft met leer werd opgehoogd, alvorens het ijzer, een balkijzer, werd ondergelegd. Na twee beslag-perioden dwongen de bijna weer normaal geworden verzenen bewondering af. Naar mijne meening wordt hierdoor bewezen, dat bij een ver-

hooging der achterste hoefhelft de belasting meer op het toongedeelte wordt overgebracht. Ware zulks niet zoo en het tegenovergestelde het geval, n.l. dat de achterste hoefhelft er meer door zou worden belast, met als gevolg meerdere druk en slijtage van het ijzer dáár, dan kan, dunkt mij, in zoo'n korten tijd van 3 à 4 maanden, geen groei van het verzengedeelte worden verkregen, als in vorenbedoeld geval is bereikt.

Een tweede geval. Een paard met verbeend hoefkraakbeen liep een tijd niet zuiver rad. Een beslag met breeden tak en leeren rand gaf geen baat. Toen werd een ijzer met een schroefkalkoen in elk takeinde gegeven. Na 1 à 2 dagen liep het dier rad. Mij dunkt dat ook hier een verhooging van de achterste hoefhelft de belasting meer op den toon heeft overgebracht en de ontlasting van de achterste hoefhelft zoo spoedig de kreupelheid ophief.

Duiven.

J. A. T a n g e l d e r.

TIJDSBEPERKING BIJ WEDSTRIJDEN IN HOEFBESLAG.

In de Januari-aflevering betoogt de hoefsmid W. C. Schouten te Utrecht om bij eventueel volgende wedstrijden een tijd-limiet voor de werkzaamheden vast te stellen. De inzender zegt dat bij den wedstrijd voor militaire hoefsmiden in Amersfoort, welke in de laatste dagen van October 1926 werd gehouden, zulk een tijdsgrens was aangegeven en wel voor het maken van twee ijzers en het beslaan van twee hoeven een tijd van twee uur en voor het maken van een balkijzer $1\frac{1}{2}$ uur. Naar aanleiding hiervan merkt hij op: „Nu vraag ik eens: als er zoo lang gewerkt mag worden, en naar ik gehoord heb waren er nog die niet op tijd klaar waren, wat moeten dat voor hoefsmiden in de practijk zijn?”

Ik betreur dit aangehaalde gezegde ten zeerste daar het den indruk moet vestigen als zouden militaire hoefsmiden eigenlijk gezegd prutters zijn. De heer Schouten, die in 1913 als dienstplichtig hoefsmid zijn opleiding aan de Hoefsmidschool te Amersfoort beëindigde, is blijkbaar vergeten dat het militaire beslag in deze niet op een lijn kan gesteld worden met het burgerbeslag en dat men voor het maken van twee ijzers, elk voorzien van vier schroefgaten, het besnijden van twee hoeven, passen, onderleggen, afwerken en het pasklaar maken van twee sneeuwplaten, *op een wedstrijd* niet veel korter dan twee uur moet rekenen. Deze tijd werd aangenomen daar er rekening mee moest worden gehouden, door het groote aantal deelnemers, dat deze noodzakelijk op elkaar zouden moeten wachten, niet alleen bij de bewerkingen aan het paard, doch ook bij de boormachines en bij de snijtangen voor de sneeuwplaten. Bovendien moet men bij elken wedstrijd er rekening mee houden dat de deelnemers in een vreemde omgeving werken en zelfs elke ervaren smid zal thuis hetzelfde werk in korteren tijd afleveren dan in een vreemde smederij.

Ook de tijd dien de heer S. aan wil geven voor het maken van een balkijzer, n.l. $\frac{3}{4}$ uur, is te kort. Een goed en netjes afgewerkt balkijzer kan men hierin niet verwachten. Het moet tenslotte toch de bedoeling zijn van een wedstrijd dat de mededingers elkaar den loef trachten af te steken met goed werk en het moet niet ontaarden in een „hardlooperij”, in het zoo spoedig mogelijk gereed zijn, waarbij dan het werk niet door den beugel

kan. Bij den wedstrijd in Amersfoort waren er deelnemers die binnen het half uur het balkijzer inleverden en het behoeft nauwelijks gezegd dat zij meer succes zouden hebben geboekt als zij er een half uur langer over gedaan hadden.

Het stellen van een tijdgrens is goed doch stel deze op naar de omstandigheden en zoodanig dat men de deelnemers niet forceert tot het maken van spoed. Bij gelijk beoordeeld werk kan men toch altijd den korteren tijdsduur in aanmerking nemen en de grootere vlotheid meer belocnen. Wil men dus bij een wedstrijd een tijdgrens vaststellen, zoo raad ik aan het voorbeeld van Amersfoort te volgen en dit te doen in overeenstemming met het aantal candidaten, de werkgelegenheid en de hulpmiddelen, daarbij de grens ruim te stellen en dus voor elken wedstrijd naar omstandigheden afzonderlijk te bepalen. (Wegens gebrek aan ruimte in de Febr. afl., pas nu geplaatst.) G. H.

Daar het Febr. nr. geen antwoord bevatte op het stukje van den heer Schouten had ik ook daarop thans gereageerd. Door het bovenstaande wordt dit echter goeddeels overbodig. Slechts moge dit er nog aan worden toegevoegd:

Door stagnatie bij gebrek aan een voldoende aantal boormachines (er waren slechts 2 handboormachines aanwezig), zijn enkele deelnemers inderdaad iets over tijd geweest, voor wat betreft de eerste opdracht. De heer Schouten wist misschien niet dat gevraagd werd: winterbeslag voor twee diagonale hoeven, inclusief sneeuwplaatjes? De meesten waren echter ruim op tijd klaar, meerderen 10-28 minuten binnen de 2 uur.

De opdracht tot het maken van een, op een tevoren bezichtigde plathoef, passend balkijzer, is door allen ruim binnen den tijd volbracht.

Zelfs hadden verschillende deelnemers slechts 30-50 minuten nodig, terwijl de langst benodigde tijd was 80 minuten.

Over het werk van alle deelnemers was het oordeel: „vlot en degelijk!”

Inderdaad, „betere hoefsmeden, waar men wat aan heeft!”

Breda, Febr. '27.

T. D. Sigling,
Secretaris der Jury.

KORTE MEDEDELINGEN.

— Rectificatie. In de Febr. afl. zijn een paar drukfouten ingeslopen. Op blz. 23 staat op regel 14: „de Tangilder bestreedt” — dit moest zijn: de heer Tangelder bestreed; op blz. 24 regel 9: „slokkerigen stand” — moest zijn: stokkerigen stand.

— Pruisen. De deelneming aan de Staatsexamens voor hoefsmid is tot op zekere hoogte voor ieder vrij. Deze vrijheid houdt met 31 dezer op. Met ingang van 1 April 1927 mogen alleen zij, die hunne opleiding aan een van Staatswege erkende leersmederij of hoefsmidschool hebben ontvangen, tot het hoefsmidsexamen worden toegelaten.

Het reglement, in zijn geheel opgenomen in de D. Schmiede-Zeitung van 10 Febr., bevat o.m. het volgende:

De leiding der grootere inrichtingen worde opgedragen aan dierenartsen, die bijzonder ervaren zijn in de hoefkunde.

Een cursus in hoefbeslag duurt minstens 4 maanden. Als leerling worden alleen gediplomeerde smidsgezellen of militaire hoefsmeden toegelaten. Het theoretisch onderricht moet steeds door een dierenarts worden gegeven, wekelijks minstens 6 uur.

De examencommissie moet bestaan uit 5 leden: een der hogere veterinaire ambtenaren (voorzitter); een dierenarts belast met het theoretisch onderwijs aan een leersmederij; een gediplomeerd meester-hoefsmid, voorgedragen door de Ambachtskamer; een onderwijzer in practisch hoefbeslag verbonden aan een leersmederij; een vertegenwoordiger van den landbouw, voorgedragen door de Landbouwkamer of door een wettelijk erkende vereeniging tot bevordering der paardenfokkerij.

Bij wijze van overgang kunnen districtsoverheden nog gedurende twee jaar ontheffing verleenen inzake de voorwaarden van toelating tot de cursussen; de thans bestaande cursussen, die niet aan de gestelde voorwaarden voldoen, moeten na een jaar zijn opgeheven.

— In de „Zwitsersche Hoefsmid” schrijft Dr. Schwyter uit Bern over „ijzers met verdikte takken” en beveelt deze aan in twee gevallen, n.l.

- 1°. bij paarden die kreupel loopen door een ziekte aan het straalbeen;
- 2°. bij paarden met te lage verzenen.

Door een ijzer met verdikte takken wordt de achterste hoefhelft opgeheven en wordt de belasting van het straalbeen meer overgebracht op de gewrichtsvlakte van het hoefbeen. De achterste hoefhelft wordt hierdoor in haar geheel ontlast. Om deze reden raadt Schwyter het gebruik van een ijzer met verdikte takken ook aan voor trekpaarden welke hoeven met weeken hoorn hebben en spoedig neiging vertoonen voor plathoef.

Men verkrijgt eerder verbetering met verdikte takken dan met kalkoenen, daar deze in den zachten bodem indringen, vaak ongelijk van hoogte zijn en in elk geval spoediger afslijten dan verdikte takken.

Het gebruik van leeren, gutta percha of vilten randen is niet aan te raden daar de practijk uitmaakt dat deze onder het gebruik van het paard ingeperst worden en aanleiding geven tot het losraken van het ijzer. Bovendien zuigen zij vocht en urine op en werken op deze manier schadelijk voor den draagrand van den hoef.

Wanneer een paard met chronische plathoeven slechte verzenen heeft gekregen, die moeilijk in dracht kunnen worden gebracht, zal men een balkijzer moeten toepassen of wel het door Ramp aangegeven „spickelijzer”*) dus het ijzer waar de zoeltakken op lippen komen te staan.

INGEKOMEN BOEKWERKEN.

Van Prof. Dr. Kroon en Dr. Gallandat Huët's Hoefkunde en Hoefbeslag, tweede deel, verscheen onlangs de tweede druk. Het gunstige oordeel, dat we over den eersten druk uitspraken, is voor den tweeden in niet mindere mate van kracht; in den tekst zijn hier en daar enkele wijzigingen aangebracht (de negende afdeeling: legerbeslag, heeft nog al eenige uitbreiding ondergaan en de Ministerieele Beschikking van 14 Nov. 1925, bevattende

*) Dit ijzer zal in een volgende aflevering besproken worden.

het leerplan voor cursussen in hoefbeslag, is in dezen druk opgenomen), terwijl het getal der afbeeldingen, die den tekst verduidelijken, eene vermeerdering heeft ondergaan. Door een en ander heeft het werk belangrijk aan waarde gewonnen, zoodat we niet aarzelen het andermaal aan te bevelen bij allen, die bij een goede uitoefening van het hoefsmidsvak belang hebben, smeden zoowel als eigenaars en gebruikers van het paard. Voor cursussen in hoefbeslag is dit werk, dat door den uitgever uitmuntend werd verzorgd, een onmisbare leiddraad.

Colder.

ADVERTENTIËN.

Paarden en Rundvee verzekert men op de voordeeligste voorwaarden
 bij „Groningen”, Alg. Onderlinge Maatschappij tot
Verzekering van Paarden en Rundvee
 gevestigd: Catharijnesingel 75, UTRECHT. Telef. No. 12138.

Opgericht in 1903.
 Reserve f 188.316,06^{1/2}

Directeur: F. F. LEOPOLD.
 Adj. Directeur: B. L. LEOPOLD, Dierenarts
 Grootste zuiver onderlinge in Nederland.

 ACTIEVE VERTEGENWOORDIGERS GEVRAAGD!

W. BERNET & Co., AMSTERDAM

berichten, dat zij een GROOTE PARTIJ

HOEFIJZERS

1e en 2e soort,

in VOORRAAD hebben, die zij wenschen OP TE RUIMEN

Prima Duitse Smeedkolen

à f 21.— per 1000 K.G.

Vrijboord Amsterdam
 of franco bergplaats Amsterdam.

J. C. JANSEN & ZON - AMSTERDAM.

TELEFOON 44523.

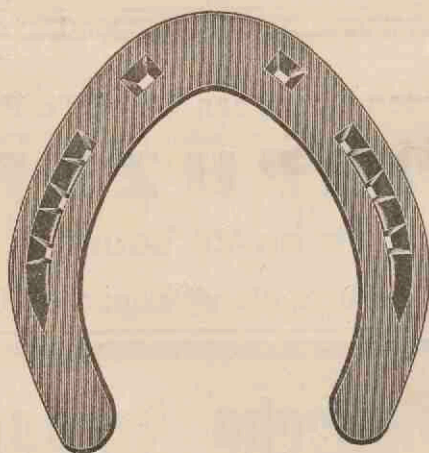
LIJNBAANSKRACHT 156d.

HOEFIJZERS — HOEFNAGELS
HELLER HOEFRASPEN
Alle artikelen voor Hoefbeslag.

B. A. LUYKX
Telefoon 46080

Amsterdam
Hekelveld 16

HOEFIJZERFABRIEK
HELPMAN
GRONINGEN

DE EERSTE
DE OUDSTE DE BESTE

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte 6 cm.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. — Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

Een nieuw afwijkend hoefijzer, het „Spickel-ijzer”. — Een hoefbeslagfilm. — Hoefsmid, wetenschap en maatschappij. — De leeren randjes. — Hoefsmidschool te Amersfoort. — Examen Rijksdiploma hoefsmid. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

EEN NIEUW AFWIJKEND HOEFIJZER, HET „SPICKEL-IJZER”.

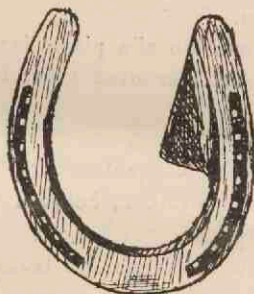

Fig. 1.

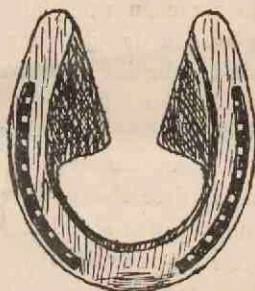

Fig. 2.

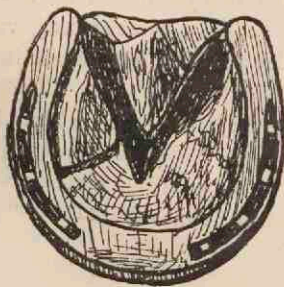

Fig. 3.

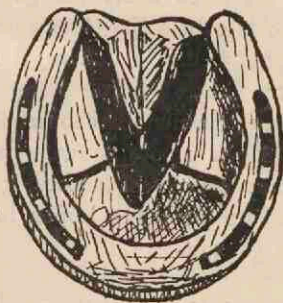

Fig. 4.

In „De Zwitsersche Hoefsmid” beschrijft Dr. H. Schwyter uit Bern een hoefijzer waarvan fig. 1 en 2 een afbeelding geeft, terwijl fig. 3 en 4 den hiermede beslagen hoef doet zien. Het zijn gewone hoefijzers waarbij

echter na het oprichten, al naar de behoefte, 1 of 2 platen worden aangetrokken en wel zoodanig dat de steunsel en het zoolgedeelte ter zijde van den straal, dus de zooltak, mede in dracht komen. Deze platen of lippen, Schwyter noemt ze „Spickel”, zijn 3 à 4 m.M. dik en hebben den vorm van een ongelijkbeenigen driehoek. Wat de breedte betreft, zoo moeten ze volkomen draagvlakte geven aan den steunsel, doch ze moeten niet over de zijdelingsche straalgroeve heenreiken, daar dit aanleiding zou geven tot het ophoopen van vuil en zoodoende gemakkelijk rotstraal zou ontstaan in de zijdelingsche straalgroeven. Men laat dus de straalgroeven vrij, zoodat deze, bij het schoonmaken van den hoof, goed uitgekrabd kunnen worden. Verandert tijdens het gebruik van het paard, dus tot de volgende beslagperiode, zonder dat het ijzer versleten is, de vorm van den zijwand en past het ijzer niet meer, dan moet men een nieuw ijzer onderleggen daar de ijzertak, waaraan de lip zit, alleen wat nauwer of wijder gemaakt kan worden, doch niet meer bijgerond. Schwyter geeft aan, dat dit ijzer in de volgende gevallen goede diensten bewijst:

1°. bij paarden die op de verzenen loopen, de ijzers aan de takken afslijten en waarbij de verzenen verzwakt worden;

2°. bij brokkelhoeven;

3°. bij dunnen draagrand en vooral waar het noodig is om een te korte binnenhoefhelft hooger te maken;

4°. bij slechte verzenen van plathoeven.

Verder geeft hij aan dat dit ijzer bovenal op zijn plaats is waar tot heden het balkijzer werd gebruikt en als voordeel hierboven geeft hij aan:

1°. dat het veel beter zit;

2°. dat het veel minder los raakt;

3°. dat het den geheelen steunsel goed mee laat dragen;

4°. dat men dit ijzer steeds door kan gebruiken, hetgeen met een balkijzer, met het oog op den straal, niet altijd het geval is;

5°. dat dit ijzer als afwijkend ijzer niet opvalt en het balkijzer wel;

6°. dat dit ijzer te gebruiken is in die gevallen waar men geen balkijzer kan toepassen, b.v. bij rotstraal.

Buiten dit alles heeft dit ijzer nog voor dat de lippen op het moment van de grootste belasting iets veeren en men geen tusschenlaag van leer of vilt behoeft, welke in den regel het vastleggen van het ijzer min of meer beïnvloedt.

Bij elkaar genomen beschouwt Schwyter dit ijzer bij zaakkundige toepassing als een groote aanwinst en geeft voorbeelden aan waarbij het met één lip met zeer veel succes gebruikt is bij paarden met lagen binnenverzenwand en met twee lippen in gevallen waarbij een balkijzer geen uitkomst had gegeven.

*

In een naschrift zegt Schwyter dat het denkbeeld niet nieuw is en o. a. hetzelfde was als het z.g. „Herz-ijzer” dat tot aan 1885 was voorgeschreven bij het Zwitsersche leger; ook de Franschen kenden het onder den naam „fer à oignons” en hier was Thary de uitvinder, terwijl in Italië Cesare Fiaschi het reeds in 1614 heeft beschreven.

Wat echter wel nieuw is, en een uitvloeisel van den huidige tijd, is dat Ramp heeft aangegeven dat elk fabrieksijzer als zoodanig is te gebruiken, waarbij dan de lippen autogeen worden aangelascht. Dit heeft het voordeel dat het zeer spoedig klaar is, terwijl het als handgesmeed ijzer veel tijd kost. Het gebruik van dit ijzer en het resultaat ervan, is geheel afhankelijk van den toestand waarin de steunsels zich bevinden en alleen bij goed ontwikkelde steunsels kan het met vertrouwen toegepast worden. Men bedenke wel dat men bij steengallen in den steunselhoek, deze niet mee laat dragen, doch hier vrij moet leggen, daar men anders kreupelheid zou kunnen verwachten en ook neme men aan dat men elk geval voor zich zelf beoordeele en niet denke dat men voor bepaalde gebreken, vaste afwijkende ijzers heeft die onfeilbaar zijn.

Het zou dunkt mij voor de lezers van dit tijdschrift van belang zijn wanneer de hoefsmeden in voorkomende gevallen dit ijzer eens probeeren en hunne ervaringen te gelegener tijd meedeelen. Aan de Hoefsmidschool is het ijzer nagemaakt en op doode hoeven gepast, terwijl bij paarden welke hiervoor in aanmerking komen en daarvoor denk ik in de eerste plaats aan paarden met plathoeven en zwakke verzenen, die ons land nog in ruimen getale bezit, dit ijzer zal worden toegepast en de resultaten later zullen worden medegedeeld.

G. H.

EEN HOEFBESLAGFILM.

Eenigen tijd geleden las ik in een Duitsch tijdschrift voor Diergeneeskunde, dat de firma *Kuhnemann-Film* te Berlijn een schoolfilm heeft gemaakt van abnormale standen, gangen en hoeven en van kreupelheden van het paard. Dit is geschied in opdracht van den Duitschen Minister van Landbouw en met medewerking van professor Dr. *Neumann* van de Diergeneeskundige Hoogeschool te Berlijn.

Deze film moet dienst doen bij het geven van onderwijs in hoefbeslag en bij het houden van voordrachten op dat gebied. Ze kan daartoe van bovengenoemde firma worden gehuurd: voor scholen tegen een bedrag van 10 R. M. en voor vereenigingen en particulieren van 20 R. M. per dag.

Allen die met het geven van onderwijs in het algemeen en met de leer van den hoef en het hoefbeslag in het bijzonder zijn belast, zullen het groote nut van zoo'n film inzien. De groote uitvinder *Edison* heeft eens gezegd, dat de bioscoop geroepen is om alle bestaande leermiddelen bij het onderwijs, de boeken inclus, te vervangen. Nu mag er in deze uitspraak veel overdrijving schuilen, iedereen zal toch de bedoeling er van, dat er niets gaat boven de directe aanschouwing, gaarne onderschrijven. Gedachtig hieraan hebben 's-Gravenhage, Rotterdam, Utrecht, Haarlem, Arnhem, Alkmaar en misschien nog andere plaatsen de film in dienst van het onderwijs gesteld — de residentie heeft zelfs een gemeentelijk bioscoopgebouw — en het oordeel over de resultaten is onverdeeld gunstig.

Bij ons onderwijs in hoefbeslag beschikken we gewoonlijk wel over een voldoende aantal doode preparaten als hoeven, hoefijzers e.d. en kunnen we aan de hand van mooie foto's en platen het onderwijs en eventueele voor-

drachten zoo aanschouwelijk mogelijk maken, maar het levend object met al zijn afwijkingen, speciaal op dit gebied, kan m.i. noode worden gemist. En al zijn we nu en dan in de gelegenheid een bijzonder geval practisch bij het levend individu te demonstreeren, we moeten niet vergeten dat het onderwijs een reeks van zulke demonstraties vraagt in verband met de vele afwijkende standen, gangen en hoofvormen, die bij het paard voorkomen, terwijl tevens rekening moet worden gehouden met den arbeid, die van het dier wordt gevorderd.

Niet iedere onderwijzer heeft deze voorbeelden maar dadelijk tot zijn beschikking; de film kan ons die echter brengen. Op het doek het levende beeld van alle mogelijke gevallen en bijzonderheden, die zich kunnen voordoen. Voor de cursussen in hoefbeslag dus een prachtig hulpmiddel om de leerstof bevattelijker en aantrekkelijker te maken, wat de belangstelling van de zijde der leerlingen zal verhoogen en de resultaten van ons onderwijs dus ten goede moet komen. Duitschland is hierin lofwaardig voorgegaan; zou Nederland niet kunnen volgen?

Ik ben zoo vrij, deze vraag aan belanghebbenden en belangstellenden op dit gebied ter overweging voor te leggen.

Bennekom,

Dr. C. Brands.

HOEFSMID, WETENSCHAP EN MAATSCHAPPIJ.

Welke taak heeft de hoefsmid ten opzichte van hoefziekten? Deze vraag wilde ik ditmaal eens mijzelf stellen, teneinde, in aansluiting met hetgeen ik in de vorige aflevering schreef, nader uiteen te zetten in hoeverre het door mij gevarieerde spreekwoord: „hoefsmid houdt je bij je aambeeld”, waarmede ik toen eindigde, juist is.

Natuurlijk, elke vergelijking en ook elke spreekwijze is aanvechtbaar! De bedoeling is dan ook niet, dat dit gezegde woordelijk wordt opgevat, evenmin als dat het geval is met den schoenmaker, die zich zeker niet uitsluitend bij zijn leest zal dienen te houden.

Wij hebben destijds er juist op gewezen, dat in de laatste halve eeuw een groote ommekeer is ontstaan in de uitoefening van het hoefsmidsvak en de opleiding tot dit ambacht. Wanneer men het „aambeeld” zou beschouwen als het symbool van de technische vaardigheid, dan is dat zeker wel een heel belangrijke factor in het leven van den hoefsmid en onmisbaar tevens om een goede broodwinning te verzekeren, maar daarmee zijn wij er toch nog niet! Behalve de vaardigheid is ook kennis, wetenschap noodig bij de rationeele uitoefening van het werk, dat van den hoefsmid wordt gevraagd.

Een van de meest opvallende tegenstellingen van de taak van den huidige hoefsmid met zijn voorvaderen is juist, dat vroeger kon worden volstaan met net werk, dat volgens de toen heerschende begrippen een duidelijk en gewenscht antwoord gaf op de vraag: „hoe?”, maar dat men tegenwoordig verder gaat en ook aan de smeden terecht de vraag stelt: „waarom?”

Nu weet ik wel, dat het antwoord op deze beide vragen ook thans nog niet altijd gemakkelijk en eenstemmig zal zijn, maar het feit bewijst, dat men niet meer, zooals vroeger veelal gebeurde, kon volstaan met het antwoord: „mijn

vader deed het ook zoo" of „in deze streek past men dit beslag steeds toe", maar dat men zich voor elk geval rekenschap moet geven van factoren, die de hoefsmid eerst kan beoordeelen, nadat hij zich de noodige kennis heeft eigen gemaakt omtrent bouw en functie van den hoof. Dat daarbij afwijkingen van het normale ook onder zijne aandacht komen, spreekt vanzelf, want als iemand ervaart, dat het in de practijk van het leven altijd weer anders gaat als „volgens het bockje", dan is het zeker wel de hoefsmid.

Zoo komt de hoefsmid geleidelijk ook op het terrein der hoefziekten en moet eenige kennis daarvan onmisbaar worden geacht voor een goede oefening van zijn vak. Vandaar dan ook, dat in de leerboeken, die aan cursussen worden gebruikt, allerlei hoefziekten staan beschreven.

Nu schijnt weinig zoo aantrekkelijk te zijn, als grasduinen op het gebied der geneeskunde. Bij den mensch is het juist zoo en er staat een leger kwakzalvers gereed om den weifelenden, ongelovigen, bangen of teleurgestelden zieken mensch te „behandelen." Een mensch moet dat tenslotte zelf weten, maar een paard heeft recht op goede geneeskundige behandeling en kan niet protesteeren tegen mishandeling. En de hoefsmid is verplicht mede te werken, dat de menschen doeltreffende hulp voor hunne zieke dieren inroepen.

Wellicht als een overblijfsel uit vroeger tijden en (of) uit misplaatste zinnigheid zijn paardenhouders dikwijls geneigd om, ingeval van hoefziekten, de hulp van den hoefsmid in te roepen, mede met de bedoeling aldus gratis geholpen te worden.

Laat de hoefsmid zijne houding in deze juist bepalen!

Waartoe dient de kennis van hoefziekten, welke hij heeft verkregen? Niet om zich te verbeelden, dat hij er nu evenveel van weet als de dierenarts en dus de behandeling op zich kan nemen! Neen, de bedoeling is deze: gewaarschuwd te zijn voor gevaren, die de hoefziekten voor het paard opleveren, onderkenning van de belangrijkste aandoeningen, teneinde in staat te zijn den vaak ondeskundigen eigenaar tijdig daarover in te lichten en aan te raden diergeneeskundige hulp in te roepen, en te beseffen in hoeverre het hoefbeslag zelf oorzaak van hoefziekten kan zijn en deze dus te voorkomen.

Aldus opgevat zal deze kennis goede vruchten afwerpen en is de eigenaar daarmee het meest gebaat. En de hoefsmid zal in staat zijn om de maatregelen, welke de dierenarts noodig oordeelt, te begrijpen en een benodigd afwijkend beslag op de juiste wijze aan te brengen, hetgeen de zoozeer gewenschte goede samenwerking tusschen dierenarts en hoefsmid zal bevorderen.

Breda, April 1927.

T. D. S.

DE LEEREN RANDJES.

Het is wel toevallig, dat in de Maart-aflevering ook een mededeeling voorkwam, waarin van Zwitsersche zijde het gebruik van leeren randjes wordt afgeraden, daar de praktijk zou hebben uitgemaakt, dat deze onder het gebruik van het paard ingeperst worden en aanleiding geven tot het losraken van het ijzer. Gelukkig hebben wij daaromtrent een andere ervaring. Wel blijkt het leer bij vernieuwing van het beslag een vormverandering te hebben ondergaan; het blijkt dan eenigszins uitgelopen, zou men kunnen zeggen.

Maar dit is tevens het bewijs, dat het de wisselende drukkingen in het onderste gedeelte van het lidmaat mede ondervindt, en daar komt het juist op aan. En wanneer het paard met zorg wordt beslagen, is de kans op eerder losraken van het ijzer zeer gering. Zelfs ondervinden we daarvan bij aldus beslagen paarden, die de rijlessen in de manège meemaken, geen merkbaren last.

Verder wordt als nadeelige factor opgegeven, dat de leeren randjes vocht en urine opzuigen en op die manier schadelijk werken voor den draagrond van den hoof. We zeiden reeds, dat het blootstellen aan vocht niet is te vermijden en dat daarom het best zooleer wordt gebezigd. Dit droogt nl. spoedig weer op en breekt niet. De inwerking van urine zou natuurlijk zeer nadeelig zijn, maar daarvoor behoeven we ons in deze gevallen niet zoo ongerust te maken, omdat het hier toch de voorhoeven geldt. Verder staan onze militaire paarden op een rustbed van turfstrooisel, waarvan bij een eenigszins goede verzorging geen schadelijke werking van de urine mag worden verwacht. We zullen dit in een volgend artikel eens nader bespreken.

Bennekom.

Dr. C. Brands.

HOEFSMIDSCHOOL TE AMERSFOORT.

Op 25 Maart l.l. zijn geëxamineerd en geschikt bevonden:

1°. de dienstplichtigen der Artillerie G. Wijnstra, C. Telkamp, A. van Huizen, A. van Arkelen, J. P. Heffert, T. Bezema, K. Wiersema, J. A. Koertshuis, A. Jongeneelis, R. Burema en L. C. Timmermans; zij waren in opleiding sinds 17 Juni 1926.

2°. de leerling-reservehoefsmeden D. van den Oever, J. Alewijnse en B. Terpstra, die resp. in opleiding waren vanaf 27 Maart 1925, 15 Maart 1926 en 1 October 1925; zij zijn bevorderd tot korporaal en met onbepaald groot verlof vertrokken.

3°. de vrijwilliger, huzaar 1e kl. L. A. Kok, die in opleiding was vanaf 1 Januari 1926.

4°. de burgerhoefsmid W. Mulder uit Woudenberg.

Aan allen is een diploma van de Mil. Hoefsmidschool uitgereikt.

Voor de opengevallen plaatsen hebben zich reeds 15 leerlingen als reservehoefsmid aangemeld. Daar echter met 1 Juli een aantal dienstplichtigen der artillerie in opleiding komt, kunnen momenteel niet allen geplaatst worden. In opleiding zijn genomen de leerling-res. hoefsmeden: Bourgogne uit Achterveld, M. van den Broek uit Ginneken, Smits te Maashees, H. W. Jansen te Laren (G.), G. de Lange te Oud-Avereest en H. T. Scholtens te Uithuizermeeden, terwijl in den loop der maand April nog eenige meer zullen worden toegelaten.

G. H.

EXAMEN RIJKSDIPLOMA HOEFSMID.

Het voorjaarsexamen 1927 voor het Rijksdiploma Hoefsmid wordt te Utrecht afgenomen in de maanden Maart, April en Mei. Het aantal candi-

daten bedraagt plm. 150 en is afkomstig van cursussen gehouden te Amersfoort, Alkmaar, Bedum, Heerenveen, Hoozevee, Goes, Bergen-op-Zoom, 's-Gravenhage, Almelo, Breda, Arnhem, Winterswijk, Zutphen, Tiel, Utrecht, Harlingen, Zwolle, Oostburg, Holten en Eindhoven, terwijl ook eenige candidaten, welke reeds meermalen examen hebben gedaan, herhalingscursussen hebben gevolgd.

In de maand Maart zijn geslaagd: A. Hartog te Meedhuizen, H. A. Klivik te Hasselo, M. Jorna te Boornbergen, J. C. Moree te Simonshaven, H. H. van Zutphen te Berkel en Rodenrijs, P. J. Smedes te Garijp, G. Hoek te Warffum, C. van Seventer te Heenvliet, H. Eelderink te Lochem, J. Buesink te Aalten, J. C. de Booy te Woerden, A. J. van Buuren te St.-Michielsgestel, B. H. Bulten te Zelhem, J. Blom te Hellendoorn, G. J. J. Booltink te Steenderen, H. Dimmedal te Zelhem, W. A. ter Harmsel te Rijssen, W. J. Bol te Hoeven.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie!

In de Maart-aflevering schrijft de heer G. H. over den tijdsduur van het hoefbeslag op wedstrijden, waarover ik geschreven heb.

Ten eerste spijt het mij dat ik zooveel kwaad bloed onder de militaire hoefsmiden heb gezet, hetgeen in geen enkel opzicht mijn bedoeling was. En nu komt er in het stukje van den heer G. H. voor dat bij dat beslag ook 4 schroefgaten in elk ijzer met de hand geboord en getapt moesten worden en twee sneeuwplaten. Had ik zulks allemaal geweten, Mijnheer G. H., dan zou ik daar niet over hebben geschreven of anders met meer lof, aangezien met die bijkomende bezigheden de tijdsduur niet te lang is geweest. Daarom herroep ik mijn schrijven van 15 Januari in zooverre, dat het toch naar mijne meening ook op tentoonstellingen nuttig blijft een tijd op te geven — voor iedere plaats — volgens de beschikbare middelen.

Hopende hiermede een billijke rectificatie te hebben gegeven, ook naar aanleiding van het persoonlijk bezoek van den voorzitter der Vereeniging van Militaire Hoefsmiden.

Utrecht, 1 April.

Hoogachtend,
W. C. Schouten,
Varkenmarkt 26.

KORTE MEDEDELINGEN.

— Tentoonstelling te Deventer, 13—17 Sept. In een rondschrjven van het Bestuur dezer tentoonstelling aan de Vereenigingen op landbouwgebied enz., komt voor dat daarbij ook een wedstrijd in hoefbeslag zal worden gehouden.

— De besprekingen op de Algemeene Vergadering van de Vereeniging van Onderwijzers in Practisch Hoefbeslag over het onderwerp: „Voorbereidende cursussen in het vervaardigen van hoefijzers”, hebben reeds het

gevolg, dat er pogingen worden gedaan om te Assen, Hoogeveen en Lochem bedoelde cursussen op te richten.

Ter zijner tijd zullen daarover nadere mededeelingen verschijnen.

H. V.

— Zwitserland. Prof. Dr. Schwendimann schreef in de „Zwitserische Hoefsmid” over „scheuren in den hoornstraal” en zegt daarin dat hoeveel men ook lezen kan over hoornscheuren, lossen en hollen wand, dus over scheuren in den hoornwand in het algemeen, men nooit iets leest over scheuren in den straalhoorn. Hij zegt dat dit òf komt doordat het weinig het geval zal zijn òf wel omdat het te weinig bekend is en men er te weinig aandacht aan schenkt. Het elastische straalhoorn heeft weinig neiging om te scheuren doch men ziet het wel als het vormen van spleten in dwarse richting in de basis van den hoornstraal. Deze spleten gaan al of niet diep. De oppervlakkige zijn verder niet nadeelig doch de diepere, welke tot in de straallederhuid dringen, veroorzaken hevige kreupelheid. Drukt men met den duim op de plaats der scheur, dan veroorzaakt dit al geweldige pijn aan het paard. Reikt de scheur tot in de lederhuid, dan is deze als regel opgevuld met geronnen bloed of wel met etter, en ontstekingsverschijnselen, als warmte aan den straal en de ballen en het sterker kloppen van de pijpslagaders, ontbreken dan niet. Schwendimann nam dit lijden uitsluitend waar bij paarden die op harde wegen werkten en geen gelegenheid hadden de hoeven langs natuurlijke weg vochtig te houden, en verder bij zeer sterk uitgedroogde voorhoeven. De aanleiding is dus te zoeken in het te sterk uitdrogen van het straalhoorn en het verlies van de elasticiteit hierdoor. Bij dergelijk hoorn en bij een minder werkzaam zijn van het hoefmechanisme waardoor dus de schok minder gebroken wordt, ontstaan oppervlakkige scheuren in den straal. Dit gebeurt zeer vaak doch door de elasticiteit van het nieuw gevormde hoorn in de diepte gaat de scheur dan vaak niet verder en alleen als de hoeven zeer hard zijn en de hoornstraal geheel uitgedroogd is, gaan de scheuren verder.

Wat de beoordeeling betreft, zoo is deze gunstig wanneer de scheuren oppervlakkig zijn; men zal het hoorn gaan verweken om verder inscheuren te voorkomen. Door pappen en verder door inwrijvingen met vaseline houdt men het hoorn elastisch. De scheuren zelf zal men met teer insmeren, doch is de scheur diep en bestaat kreupelheid, dan zal veelal de dierenarts te hulp moeten komen.

Dr. Ritzen Haler beschrijft een eigenaardigen vorm van kreupelheid, welke bij remonte paarden voorkomt. Hij zegt: de hoeven van jonge remonte paarden groeien snel; door goede voeding, de algemeene lichaamsontwikkeling en oordeelkundige beweging neemt de hoornvorming snel toe. Hierdoor zou men deze paarden in stede van om de zes weken, elke vier weken opnieuw moeten beslaan om door doelmatig besnijden de hoefverhoudingen te regelen. Doet men dit niet, dan worden de hoeven te lang en dit veroorzaakt geen kreupelheid daar het paard zich geleidelijk aanpast aan de veranderde verhoudingen van toon en verzenen. Wel ziet men dat het paard een bodemwijden stand gaat aannemen en dat de hoef aan de verzenen vernauwt.

Wordt het paard nu beslagen en besnijdt de smid het zoodanig dat het weer de goede hoefverhouding terugkrijgt, dan kan men een plotseling kreupelloopen als gevolg zien. Bij onderzoek blijkt de kreupelheid in den hoef te zitten en niet in het buigapparaat. De hoef van een jong paard dat wegens ziekte op stal blijft staan, of althans te weinig beweging krijgt en te weinig op beslag komt, wordt klemhoef. De straal komt niet meer met den bodem in aanraking, het hoorn wordt hard en droog en het hoefmechanisme wordt hierdoor verminderd. Als nu de wand wordt ingekort, zoodanig dat de normale verhouding tusschen toon en verzenen weer ontstaat, komt de straal weer met den bodem in aanraking en wil zijn physiologische functie weer gaan verrichten. De tegendruk van den bodem wordt overgebracht op het straalkussen, de hoefkraakbeenderen en de hoeflederhuid en deze wordt tusschen het hoefbeen, de hoefkraakbeenderen en de harde verzenwanden gedrukt en gekneusd. Dit zal wel gepaard gaan met het verscheuren van vleeschplaatjes en daardoor treedt plotseling een heftige kreupelheid op en ontstaat groote pijn bij druk op beide verzenwanden. In dit geval is het niet moeilijk de diagnose vast te stellen. De behandeling zal bestaan in koude douches en daarna invetten; ook worden wel warme creolinebaden verstrekt. Het ijzer moet men niet afnemen. Zoodra de grootste pijnlijkheid voorbij is, geeft men het paard beweging op zachten bodem. In geen geval schrijft men rust voor. De kreupelheid duurt van 3 tot 14 dagen en keert als regel niet terug. Het komt wel voor dat men na het sterk inkorten van den wand pijnlijkheid en warmte waarneemt aan den steunband van den hoefbeenbuiger of aan de eindtakken van de schortband en in dit geval geeft men eenige dagen rust en natte compressen. Men kan een en ander vermijden door bij jonge paarden bij het vernieuwen van het beslag den wand niet te sterk in te korten, en na drie weken de bewerking nog eens te herhalen; men zal alsdan de bovengenoemde kreupelheid kunnen voorkomen.

— **België.** „De Belgische Hoefsmid” bevat het reglement van de Mij. der Gediplomeerde Meester-hoefsmiden van België en verder het vervolg van het artikel in het 11e nummer van den 2en jaargang over de hoefas. Het artikel bevat een anatomische uiteenzetting van het begrip voetas en geeft aan de hand van verschillende afbeeldingen aan op welke wijze men bij verschillende afwijkende standen de hoeven moet bekappen, hierbij een vergelijking makende bij jonge en oude paarden en bij beslagen en onbeslagen hoeven.

Verder behandelt het blad de eventueele aansprakelijkheid van den hoefsmid voor ongelukken welke het paard in de smederij kunnen overkomen en wel aan de hand van de artt. 1382 en 1383 van het Belgisch Burgerlijk Wetboek.

— **Duitschland.** In „Der Hufschmied” komt een bijdrage voor over de geschiedenis van het Romeinsche hoefbeslag, geschreven door Dr. Reinhard Frochner te Grosz-Strelitz. Hij zegt, dat het bewezen is dat de hipposandalen aan alle vier de hoeven werden gebruikt, terwijl tot nog toe aangenomen werd dat alleen de achterhoeven hiermede beslagen konden worden, omdat men meende, dat de ring, welke achter de sandaal vastzit, bij de beweging tot

moelijkheden aanleiding zou geven. In het kanton Vaud heeft men te Granges echter onder de ruïnes van een Romeinsch bouwwerk vier hipposandalen van één paard gevonden. Talrijke afbeeldingen van sandalen en van hoefmessen illustreeren het artikel. De bronnen, waar deze voorwerpen worden aangetroffen, zijn de musca te Nancy, te St.-Germain, te Mainz, te Karlsruhe en te Napels.

Het is altijd nog een open vraag of de Romeinen hoefnagels gekend hebben en tegenover hen die dit uit vondsten meenen te moeten afleiden, komt het Frochner onwaarschijnlijk voor dat geen enkele mededeeling van landbouwkundigen of van veeartsenijkundigen aard uit die tijden hiervan gewaagt. Voor hen, die belangstellen in de geschiedenis van het hoefbeslag, zal het lezen van dit artikel met zijne zoo talrijke afbeeldingen zeer zeker interessant zijn.

In de vragenlijst wordt o.a. behandeld welk beslag het beste is voor asphaltstraten en wordt als zoodanig aangegeven het beslag met kurkinlegsels zooals dat in Dresden veel wordt toegepast. Er wordt op gewezen dat in Berlijn bijna uitsluitend touwinlegsels worden gebruikt, doch dat deze volstrekt niet het uitglijden beletten, hetgeen men daar dagelijks kan ondervinden. Voor rijpaarden wordt ook de guttapercha zool aanbevolen, wanneer men geen kurkinlegsels wenscht.

— In Amerika zijn dezelfde regels aangenomen voor het houden van *wedstrijden in hoefbeslag* als gelden in Engeland. Deze regeling is als volgt:

Er kunnen honderd punten worden toegekend, n.l. 35 voor de theorie, welke zoowel schriftelijk als mondeling kan worden afgenomen, — 25 p. voor het besnijden van de hoeven, — 25 p. voor het maken van hoefijzers en 15 punten voor de vlotheid van werken.

Bij den laatstgehouden wedstrijd in hoefbeslag in Noord-Amerika behaalde de 1e prijswinnaar 86 punten, de 2e 80 punten. De eerste prijs was ter waarde van f 45, de tweede van f 25, de derde van f 15. Aan deze prijzen waren schenkingen toegevoegd van fabrieken en wel in den vorm van machinale hoefijzers, kalkoenen, raspens enz.

Als bijzonderheid van dezen wedstrijd wordt medegedeeld dat de deelnemer *Rogers* voor het beslag van 2 hoeven, waaronder ook het maken van de ijzers behoorde, een tijd van 27 minuten gebruikte. De redactie van het hoefbeslagblad gaat hiertegen heftig te keer en vindt het een schande dat een wedstrijd in hoefbeslag, waar men verwachten moet alleen goed werk te zien, ontaarden gaat in een wedstrijd waarvan de resultaten op deze manier alledroevigst moeten worden.

In Amerika worden vaak wondervolle dingen gedaan en bij deze prestatie, het maken van 2 ijzers, afnemen van 2 ijzers, bekappen van 2 hoeven, passen, onderleggen en afmaken, alles te zamen in 27 minuten, mag men ook zeker wel een vraagteeken zetten en het Amerikaansche woord „humbug” zal hier wel niet misplaatst zijn.

G. H.

A 397

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte 6 cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. - Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

De militaire hoefsmeden van het garnizoen Ede. — Hoefsmid, Wetenschap en Maatschappij. — Hoefsmidschool. — Het rustbed van turfstrooisel en de hoefverpleging. — Een voorloopige mededeeling. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

DE MILITAIRE HOEFSMEDEN VAN HET GARNIZOEN EDE.

Staande van links naar rechts: Opperw.m. J. H. Narings, 2e Batt. 8e R. V. A.; wachtm. J. W. C. Ekeris, 8e Batt. R. V. A.; wachtm. Th. J. L. Keyzer, 2e Batt. 4e R. V. A.; wachtm. J. Renes, 1e Batt. 4e R. V. A.; opperw.m. M. v. d. Bent, school verlofs officieren der Ber. Art. — Zittend van l. naar r.: opperw.m. J. A. v. d. Hurk, 1e Batt. 8e R. V. A.; wachtm. G. J. Prins, treinafd., IIe Art. Brigade. — Liggend op den voorgrond: C. J. Ströhmsdorffer, 3e Batt. 4e R. V. A.

24
—
2

Deze hoefsmeden beslaan tezamen ongeveer 550 paarden. Zij werken in twee hoefsmederijen, waarvan de eene 5 vuren heeft en staat aan de Westzijde van het groote kazerne-terrein, terwijl de andere aan de Oostzijde daarvan is gelegen en 3 vuren telt.

Het militaire hoefbeslag in Ede kan zeer goed den toets der kritiek doorstaan. Op de photo zien we ook twee prijswinnaars van den wedstrijd die ter gelegenheid der herdenking van het 40-jarig bestaan der Militaire Hoefsmidschool in October van het vorige jaar te Amersfoort werd gehouden.

B.

HOEFSMID, WETENSCHAP EN MAATSCHAPPIJ.

In de vorige aflevering besprak ik in algemeenen zin de taak, welke de hoefsmid heeft ten opzichte van hoefziekten en toonde aan, dat het aangewezen standpunt daarbij dient te zijn: voorlichting, waarschuwing van den eigenaar en uitvoering van die maatregelen, welke door den behandelenden dierenarts noodig worden geacht, en welke alleen door hem, den bekwamen hoefsmid, kunnen worden uitgevoerd.

Ik wees er op, hoe het publiek vaak méér van den hoefsmid verlangt en hoopt door hem gratis te worden geholpen. En als dit gebeurt en de aandoening geneest, dank zij of ondanks de ingestelde behandeling, dan hoort de smid daar in den regel niet veel meer van en is de eigenaar content, maar o wee als 't misloopt: dan is Holland in last en heeft de hoefsmid, die met de beste bedoelingen getracht heeft zijn klant van dienst te zijn, het verbruid en zal niet alleen oneenigheid met den eigenaar het gevolg zijn, maar deze is dan al gauw geneigd om, eigen domheid verbergende, aan het gebeurde de noodige ruchtbaarheid te geven en den smid de schuld te geven en hiermede tevens diens goeden naam in gevaar te brengen.

Tot overmaat van ramp zal ook de dierenarts, die er dan aan te pas moet komen, den hoefsmid terecht kunnen verwijten, dat hij buiten zijn boekje is gegaan en zal zodoende ook van die zijde de waardeering voor den betrokken hoefsmid verminderen.

Laat men het toch goed beseffen, dat de tijd voorbij is, dat de hoefsmid zich kan bemoeien met de geneeskunde der dieren. Behandeling van hoefziekten, evenals aderlaten, coupeeren, neerwerpen van paarden voor verschillende doeleinden, het zijn allemaal zaken, die niet tot zijn vak behooren en een hoefsmid, die een flink bedrijf heeft, zal er trouwens ook den tijd niet voor hebben.

Dat de hoefsmid vroeger ook van officieele zijde wel werd beschouwd als de aangewezen persoon om zich in te laten met verpleging van zieke paarden, is ook in het leger gebleken. Indertijd is zelfs het denkbeeld geopperd, dat de hoefsmeden, als verplegers, den paardenartsen ter zijde zouden staan.

Hoewel af en toe gaarne gebruik zal worden gemaakt van de hulp der hoefsmeden bij de behandeling der paarden, ligt het voor de hand, dat het eigenlijke verplegerswerk voor hem niet geëigend is.

De eisch van reinheid, die aan de handen van den verpleger moet worden gesteld, zou voor den hoefsmid een voortdurende bron van hinder en

ergernis zijn en terecht werd dan ook ingezien, dat deze functies onverenigbaar moeten worden geacht.

*

Moet uit het vorenstaande nu worden afgeleid, dat geen enkele hoefziekte door den hoefsmid kan worden behandeld?

In de leerboeken, gebezigd bij cursussen voor hoefbeslag, vindt men onder deze ziekten vermeld rotstraal, brokkelhoeven, draagrand-hoornscheuren e. d. aandoeningen van den hoefschoen, die toch zeker niet steeds de hulp van den dierenarts vereischen. Wel kan het zijn, dat in hardnekkige gevallen en bij meer waardevolle paarden ook in dergelijke gevallen het inwinnen van diens advies raadzaam is, maar in het algemeen kan men zeggen, dat de hoefsmid wegens zijne opleiding competent kan worden geacht de afwijkingen, voorkomende aan de hoornige deelen van den hoef, voorzover zij niet dreigen de inwendige deelen te beïnvloeden of de prestaties van het paard belangrijk te verminderen, door een doeltreffende bewerking te verhelpen.

Het zal juist een bewijs zijn van zijn nauwgezetten arbeid, als hij een beginnenden rotstraal niet veronachtzaamt, doch goed behandelt en tot genezing brengt, een begin van lossen wand wegneemt en door doelmatige behandeling en beslag verbetert en overigens door goede raadgevingen den eigenaar helpt om ziekten en afwijkingen te voorkomen en bij beginnende ziekelijke afwijkingen aan de uitwendige deelen direct ingrijpt om de conditie der hoeven zoo goed mogelijk te houden.

Ontdekt hij echter bij het besnijden van den hoef een beginnende hoefkanker, dan zal het geval er anders toe staan en zal hij den eigenaar daarop moeten attent maken en adviseeren een dierenarts te raadplegen. Wil de eigenaar dit niet en meent hij, dat een kwast bruine teer hier voldoende moet worden geacht, dan kan men trachten hem van het tegendeel te overtuigen, maar overigens moet hij het dan zèlf maar weten. De hoefsmid heeft dan zijn plicht gedaan en hem kan later niets worden verweten.

De mijns inziens soms wel wat te uitvoerige beschrijving van hoefziekten, waarvoor zeker de hulp van een dierenarts noodig is, in leerboeken en vakbladen, moeten door de hoefsmiden worden beschouwd als belangwekkende bijdragen, die voor hen wel interessant kunnen zijn, maar men moet daarbij nooit vergeten, dat een dergelijke beschrijving uiteraard steeds onvolledig en eenzijdig moet zijn en slechts de populair-weergegeven meening van één persoon (den schrijver) bevat.

Daarbij komt dan nog, dat de lezer-hoefsmid niet beschikt over de noodige kennis van wetenschappen, die onontbeerlijk zijn om over bedoelde ziekten een zelfstandig en goed bezonken oordeel en inzicht te verkrijgen!

Breda, Mei 1927.

T. D. S.

HOEFSMIDSCHOOL.

Het aantal reserve-hoefsmiden, dat sinds 1923 is opgeleid, bedraagt 80. Hiervan deden in 1923 6, in 1924 28, in 1925 25, in 1926 18 en in 1927 3 als zoodanig met goed gevolg examen. Momenteel zijn in opleiding 25 reserve-hoefsmiden, waarvan de oudsten vanaf 15 Jan. 1926. Daar nog

steeds vele aanvragen binnen komen om opgeleid te worden tot vrijwillig dienend hoefsmid bij het leger, wordt nogmaals medegedeeld dat vrijwilligers, om later in actieven dienst te blijven als hoefsmid, niet worden aangenomen en zij die aan de Hoefsmidschool wenschen te worden opgeleid tot hoefsmid, dit kunnen doen als dienstplichtige, of ook door een verbintenis aan te gaan bij het reserve-kader, als reserve-hoefsmid.

Als dienstplichtige moet men bij de indeeling opgeven het vak van hoefsmid uit te oefenen, niet eenvoudig van smid doch van hoefsmid, en vragen geplaatst te worden bij de Artillerie of bij de Cavalerie, daar van de Infanterie tegenwoordig geen dienstplichtigen meer kunnen worden opgeleid tot hoefsmid, omdat de diensttijd daarvoor te kort is.

Van de Cavalerie worden slechts enkele dienstplichtigen jaarlijks opgeleid tot hoefsmid; van de bereden Artillerie zeer velen; dit getal wordt jaarlijks vastgesteld en is voor 1927 bepaald op 40. De dienstplichtigen, welke hiervoor in aanmerking worden gebracht, leggen bij het in dienst komen een proef af aan de Hoefsmidschool, waar dan uitgemaakt moet worden of het mogelijk wordt geacht om hen in den tijd van 9 maanden tot hoefsmid te bekwamen. Is hieromtrent gunstig beslist, dan worden zij eerst korten tijd afgericht en komen de laatste 9 maanden van hun diensttijd aan de Hoefsmidschool.

De reserve-hoefsmiden worden in het geheel niet afgericht, komen dadelijk aan de Hoefsmidschool en verlaten den dienst onmiddellijk als zij hunne opleiding tot hoefsmid hebben beëindigd. Van het aantal leerlingen hangt geheel af wanneer en hoeveel reserve-hoefsmiden kunnen worden aangenomen, zoodat belanghebbenden hieromtrent inlichtingen kunnen vragen aan den Directeur der Hoefsmidschool te Amersfoort.

Nog zij gemeld dat er steeds een aantal mag zijn van 5 vrijwilligers, die, bij voorkomende vacature, tot hoefsmid bij het leger worden bevorderd. De vrij gekomen plaats wordt dan aangevuld uit zich aanbiedende dienstplichtige of reserve hoefsmiden. Als regel zijn deze vrijwilligers belast met het waarnemen voor zieke hoefsmiden, waarbij zij dan het jaargeld van hoefsmid verdienen; is er geen waarneming, dan werken zij aan de Hoefsmidschool en krijgen een dagtoelage.

G. H.

HET RUSTBED VAN TURFSTROOISEL EN DE HOEFVERPLEGING.

Voor de gebruikswaarde van het paard is het van het grootste belang, dat de hoeven steeds in goeden staat worden gehouden. Alle oorzaken, die een nadeeligen invloed uitoefenen op de hoedanigheid en den vorm der hoeven, moeten dus zooveel mogelijk worden geweerd, terwijl een geregelde en goede verzorging er op gericht moet zijn om de hoeven zoo gezond en krachtig mogelijk te maken. Tot die zorgvuldige hoefverpleging behoort zeer zeker ook een goed rustbed.

Vroeger stonden onze militaire paarden op een rustbed van stroo. In de laatste jaren is men in het leger vrij algemeen tot het gebruik van turfstrooisel overgegaan. Het turfstrooisel bezit ook meerdere eigenschappen, welke het

boven alle andere strooimiddelen buitenmate geschikt maken om als rustbed te dienen ¹⁾).

De turfstrooisel-fabricatie dateert uit de tachtiger jaren. Van de vele turfsoorten komt voor de bereiding van turfstrooisel voornamelijk de veenmos-turf in aanmerking; deze is in drogen toestand lichtbruin, licht, poreus en veerkrachtig. Het biedt den paarden een droge, warme, zachte en veerkrachtige ligging. Dat het rustbed van turfstrooisel *droger* blijft dan van andere strooimiddelen, is te danken aan het groote opnemingsvermogen voor vochten. Zoo kunnen 100 deelen luchtdroog materiaal 1100—2400 deelen water opzuigen, terwijl die getallen voor haverstroo slechts 214, voor tarwestroo 240 en voor roggestroo 315 bedragen. Het opnemingsvermogen van turfstrooisel is afhankelijk van de plantaardige samenstelling, dus van de turfsoort, maar houdt natuurlijk tevens verband met het vochtgehalte van de turf zelf. Het turfstrooisel in den handel heeft, al naar de weersomstandigheden, waaronder het werd bereid, een gemiddeld vochtgehalte van 35—40% (1e kwaliteit niet meer dan 35%, 2e kwaliteit niet meer dan 40 %). Turfstrooisel met een vochtgehalte hooger dan 45% mag niet worden geleverd ²⁾.

Als slechte warmtegeleider biedt het turfstrooisel aan de dieren een *warme* ligging. Hoe droger en poreuzer het strooisel is, des te geringer wordt het warmtegeleidingsvermogen. Ook voor andere doeleinden wordt het turfstrooisel om deze eigenschap gebezigd, o.a. als isoleer-materiaal bij den aanleg van ijskelders.

Doch niet alleen droog en warm, het rustbed moet ook *zacht* en *veerkrachtig* zijn. Door de elasticiteit, welke turfstrooisel bezit, wordt een gelijkmatige zachte tegendruk uitgeoefend, dien men bij stroo of eenig ander strooimiddel niet in die mate aantreft.

Om deze eigenschappen goed tot hun recht te doen komen, make men het turfstrooiselbed niet te dun; voor een permanente matras mag wel een dikte van 20—25 c. M. als minimum gelden. Een te dun rustbed wordt te gauw nat en brijig, waardoor de dieren niet meer warm, droog en zacht staan, waardoor spoedig het geheele bed moet worden vernieuwd. Zeer terecht is men bevreesd voor de nadeelige inwerking van urine of ammoniak op het hoorn van den hoef, vooral in die gedeelten waar dit het minst hard is, zooals in den straal en in den plaatjesrand, waardoor rotstraal en losse wand kunnen ontstaan.

Turfstrooisel bezit echter het vermogen de ammoniak chemisch te binden, hetgeen berust op het gehalte aan vrije humuszuren. Niet alleen opgeloste maar ook gasvormige ammoniak uit de lucht wordt door de humuszuren met graagte opgenomen. Hierdoor ontstaan niet-vluchtige verbindingen, n.l. humuszure ammoniakzouten, en wordt tevens de stallucht gezuiverd.

Toch is een zorgvuldige behandeling van het rustbed van het grootste belang. De mestballen moeten dadelijk worden geraapt en de natte plekken uitgestoken. Verder moet het rustbed geregeld worden omgewerkt en gelijk

1) Dr. C. Brands. De waarde van turfstrooisel als rustbed voor paarden.

De Militaire Spectator 1925.

2) Dr. C. Brands. De beoordeeling van de gebruikswaarde van turfstrooisel.

De Militaire Spectator 1925.

geharkt, terwijl aanvulling van versch turfstrooisel steeds in het voorste gedeelte der vakken moet geschieden.

Wanneer het turfstrooiselbed aldus met zorg en overleg wordt bereid en goed wordt onderhouden, oefent het een weldadigen invloed uit op de hoeven en beenen. Door den vochtigheidsgraad van het turfstrooisel zullen de hoeven niet indrogen, doch integendeel hun goede hoornconsistentie behouden. Zelfs bij langdurig verblijf op stal worden de hoeven niet hard en zien we geen merkbaar verminderden hoorngroei optreden. Bij geregelde beweging treden de voordeelen nog duidelijker in het licht, in verband met de gunstige werking van het hoefmechanisme. Meerdere malen hebben we waargenomen, dat wanneer paarden met nauwe hoeven gedurende eenigen tijd op bloote voeten in een box, voorzien van een turfstrooiselbed, worden geplaatst, die hoeven wijder worden en de hoornstralen zich meer gaan ontwikkelen. Ook is het een bekend feit, dat bij het gebruik van turfstrooisel rotstraal veel minder voorkomt.

Ten slotte nog de opmerking, dat voor het gebruik van turfstrooisel in den paardenstal geen bijzondere stallingen noodig zijn. Wel is het gewenscht de standen aan de achterzijde met een balk af te sluiten. Van belang is tevens nog, dat de vloer horizontaal kan worden gemaakt, daar geen rekening behoeft te worden gehouden met het wegvloeien der urine. Voor het behoud der dieren is dit van geen geringe beteekenis.

Bennekom.

Dr. C. Brands.

EEN VOORLOOPIGE MEDEDEELING.

Op de 11. te Utrecht gehouden vergadering van onderwijzers in practisch hoefbeslag is de vraag naar voren gebracht of door het aanbrenge van kalkoenen de verzenen meer ontlast of meer belast zouden worden. Hierover schijnt een zeer belangwekkende discussie te zijn gevoerd en het spijt mij deze niet te hebben bijgewoond. Ook ik heb n.l. altijd de vaste overtuiging gehad, dat het aanbrenge van kalkoenen bij een paard met normale hoefas aanleiding geeft tot een sterkere belasting van het tongedeelte, dus tot een ontlasting van het verzengedeelte. Collega Dr. van der Plank, die eveneens deze opvatting huldigt, heeft getracht langs wiskunstigen weg het bewijs daarvan te leveren. Zonder ook maar eenigszins aan de juistheid van dit betoog te kort te doen, heb ik mij toch afgevraagd of de oplossing van dit vraagstuk niet op eenvoudig practische wijze kon worden verkregen.

Daartoe heb ik de hulp ingeroepen van eenige onzer militaire hoefsmeden. Mijn gedachte was n.l. op de een of andere wijze een veerinrichting te doen construeeren aan het ijzer in het verzengedeelte, welke veer dan de meer of mindere belasting ter plaatse zoo nauwkeurig mogelijk zou moeten aantonen.

Opperwachtmeester-hoefsmid M. van den Bent was zoo vriendelijk zijn technische vaardigheid daarop te beproeven. Al spoedig kwam hij voor den dag met een model, bestaande uit een blikken plaat ter grootte van den hoef, welke door twee toonagels gemakkelijk aan het ijzer kon worden

bevestigd. De kalkoenen konden op de gewone wijze worden ingedraaid en bevonden zich dan tusschen het hoefijzer en de plaat in.

Aan de naar den bodem gekeerde zijde van de plaat waren aan het binnen- en buiten-verzengedeelte veeren aangebracht, die bij meerdere belasting werden ingedrukt en die zich door hun eigen veerkracht moesten ontspannen, indien de belasting verminderde. Toen evenwel de proef bij een paard werd genomen, bleek de constructie veel te zwak te zijn.

Om echter vast te houden aan de vooropgestelde gedachte moest in de eerste plaats de plaat zoo sterk worden gemaakt, dat geen inbuigen mogelijk is en moesten verder de veeren een zoodanige spanning bezitten, dat de verschillende en wisselende belastingen van het been in het verzengedeelte duidelijk langs een graadverdeeling worden aangegeven.

Oppervachtm. Van den Bent nam toen een oud in de smederij aanwezig ijzer van Stark-Guther, gemaakt van plaatijzer. Hieraan trok hij 3 lippen, waarin gaten om deze plaat met banden aan den beslagen hoef te bevestigen. Aan de bodemvlakte werden weer de boven beschreven veeren, doch thans zeer sterke, geklonken.

Aldus werd de proef herhaald, d.w.z. de plaat werd bevestigd aan het linker voorbeen, terwijl het rechter voorbeen werd opgenomen.

Zonder kalkoenen bedroeg de wijdte van de buitenste veer 8 millimeter, met kalkoenen van een halve centimeter werd deze $6\frac{1}{2}$ millimeter en met kalkoenen van 2 centimeter 6 millimeter.

Hieruit zou men dus zeggen, dat door de kalkoenen en naarmate deze grooter zijn, de belasting in de achterste hoefhelft ook grooter is geworden. Ik acht mij echter geenzins gerechtigd dadelijk deze conclusie te trekken, want de gemaakte technische fouten zijn vele en niet gering. Het zal nog wel eenigen tijd duren voor alle moeilijkheden zijn overwonnen. Deze regels zijn dan ook slechts als een voorloopige mededeeling bedoeld, tevens met de hoop, dat meerdere belangstellenden worden opgewekt hun gedachten over dit vraagstuk te laten gaan en om mede te helpen ook op deze wijze een oplossing te vinden.

Dr. C. Brands.

INGEZONDEN STUKKEN.

BELASTING VAN DEN HOEF.

Met zeer veel belangstelling heb ik de gedachtenwisseling gevolgd van de heeren Dr. van der Plank en Schieman over bovengenoemd onderwerp op onze algemeene vergadering gehouden in Jan. j.l., maar met nog meer belangstelling wacht ik op het ons beloofde artikel van den heer H. Vossers. Het betoog van den heer Tangelder in de Maart-aflevering over het beslag van een plathoef met lage verzenen, heeft mij niet geheel bevredigd. Mijns inziens bracht daarbij niet de verhooging de beterschap, maar de wijze van werken. Er is een balkijzer genomen en verhoogd met leer. Had men een gewoon ijzer genomen en verhoogd met een paar flinke schroefkalkoenen en deze na 3 of 4 week (want dan waren ze misschien versleten) weer vernieuwd zonder de ijzers te verleggen, dan had men na 7 of 8 weken (1 beslagperiode) zeer zeker door verhooging geen betere maar slechtere verzenen gekregen.

Door het nemen van een balkijzer — vrij zeker een Belgisch met breeden balk — heeft men den straal mee in dracht gebracht en hierdoor de

verzenen ontlast. Verder is, in plaats van verhooging met schroefkalkoenen onder het ijzer, leer genomen tusschen ijzer en verzenen en zodoende de afslijting der verzenen voorkomen.

Grijpskerk.

Hoogachtend,
P. Huizinga.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Rijksdiploma.** Voor het examen ter verkrijging van het Rijks-diploma als Hoefsmid, afgenomen in de maand April zijn geslaagd: S. Verkruysee en J. Leenhouts, beide te Groede, C. H. Jansen te Breskens, C. P. Loose te Made, H. van Heerde te Vollenhove, A. de Visser te Oostburg, A. Groosman te IJzendijke, H. ter Harmsel te Gorssel, C. Rokus te Nieuwvliet, H. J. Loggens te Barneveld, G. Kuiper te Winterswijk.

Gedurende de maand Mei wordt het examen nog voortgezet, d. w. z. op 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 18, 19, 23 en 24 Mei.

— **Cursus in hoefbeslag te Bedum,** onder leiding van den heer H. Venema, dierenarts, en P. E. Homan, onderwijzer-hoefsmid. Voor den nieuwen cursus werd Zaterdag 30 April proefwerk afgenomen en daarna zijn de volgende kandidaten toegelaten: S. Brouwer te Uithuizen, H. Bultema te Spijk, H. Huisman te Garmerwolde, P. ten Have te Stedum, J. Kuiper te Losdorp, H. Knol te Uithuizermeeden, P. Oostema te Eenrum en K. Steringa te Eelde.

Ten opzichte van den vorigen cursus, waarvan het 2e gedeelte werd gehouden van 29 Mei—25 Sept. '26, zij alsnog gememoreerd dat van de 8 leerlingen 7 slaagden bij het examen voor het Rijks-diploma te Utrecht, n.l. 5 bij het najaarsexamen '26 en 2 bij het voorjaarsexamen '27.

— **Wedstrijd in hoefbeslag te Almelo, 24 t/m. 27 Aug.** Het programma bevat: 1. wedstrijden voor hoefsmiden met rijksdiploma; 2. inzendingen handgesmede ijzers voor normaal zoowel als voor afwijkend beslag; 3. inzendingen van hoefijzers of beslagmethoden, te gebruiken op wegen met moderne plaveisels; 4. inzendingen van machinaal vervaardigde hoefijzers; 5. inzendingen van gereedschappen en materiaal ten dienste van het hoefbeslag in den meest uitgebreiden zin; 6. inzendingen ter demonstratie van den wetenschappelijken ondergrond van het practisch hoefbeslag, hieronder begrepen inzendingen van collecties ijzers en onderwijsmiddelen voor onderwijzers in practisch hoefbeslag. — Gelegenheid tot inschrijving bestaat tot 1 Juli bij den heer A. Bonthuis, Sportlaan 2, Almelo.

PERSOVERZICHT.

In *Canada*, in de provincie Quebec, is een maandblad voor hoefbeslag opgericht, in het Fransch geredigeerd, onder den titel „*Le Maréchal-ferrant*.” In het eerste nummer is een request afgedrukt dat verzonden is aan het Ministerie en waarin de technische school te Quebec verzoekt aldaar een hoefsmidschool van Staatswege te willen oprichten.

— In *Illinois* slaagden bij het examen voor hoefsmid van de 250 kandidaten 171, een grooter percentage dan bij ons, doch men wijst er op dat jaarlijks het aantal hoefsmiden belangrijk afneemt en het zeer moeilijk is om jonge smeden voor het vak te winnen. Toch geldt dit niet voor den geheelen staat Illinois, daar in de provincie Montgomery van dien staat het aantal paarden 10000 bedraagt tegen ruim 5000 automobielen.

G. H.

— In Dresden worden in de rijkshoefsmidschool cursussen gehouden van vier maanden waaraan 24 leerlingen tegelijk kunnen deelnemen. De cursussen beginnen in Januari, Maart, Mei, Juli, September en November, wanneer er zich minstens 12 deelnemers hebben aangemeld. De leerlingen moeten gezet zijn en daarna 3 jaar in een hoefmederij zijn werkzaam geweest. Wanneer na een maand opleiding blijkt dat een leerling geen vorderingen maakt, wordt hij van de school verwijderd.

Het onderwijs op den cursus is practisch en theoretisch, 't laatste wekelijksch zes uren.

Het examen, na afloop van den cursus, omvat:

I. Het vervaardigen van twee hoefijzers waarvan een voor een zieken hoef of wel voor een paard met afwijkenden stand of gang of wel voor een bijzonder doeleinde, b.v. winterbeslag. Komen de leerlingen uit streken waar veel trekossen gebruikt worden, dan moeten zij ook klauwijzers maken. — II. Het volledig beslag van twee hoeven, n.l. een voor- en een achterhoef, bij voorkeur bij een paard met afwijkenden stand of gang. Is zulk een paard niet voorhanden, dan wordt op een dooden hoef een dergelijk beslag toegepast. Is de candidaat klaar met passen, dan wordt het ijzer eerst beoordeeld, alsmede de hoef. — III. Het besnijden van veulenhoeven, voorzover over materiaal kan worden beschikt. Daarna heeft het mondelinge examen plaats. Per dag worden niet meer dan 8 leerlingen geëxamineerd.

— Dr. Priemer, assistent aan de rijkshoefsmidschool te Dresden, beschrijft een geval van hoefbevangenheid, in verband met een hollen wand. Het betrof een 7-j. Oldenburger, die rechts voor kreupel liep en beslagen moest worden. Het paard was ruim een half jaar geleden aan het linker voorbeen kreupel geweest en had verscheidene maanden op stal gestaan resp. wegens vernageling, hollen wand en peesontsteking. Bij onderzoek bleek de hoefas normaal te zijn; alleen de verzenen waren wat te hoog. Over het toon-, zij-, en verzengedeelte waren ringen te zien, die voor op den hoef kruisten. De hoef had den vorm welke bij den bodemnauwen stand behoort; de grootste breedte van den rechter hoef was 12,9 c.M., terwijl de linker hoef 13,3 c.M. mat. De toonwand was niet volkomen recht doch in het midden 0,8 c.M. ingevallen. In stap nam men reeds lichte kreupelheid waar en in draf viel het duidelijk op hoe het paard met de buiten-verzenen optrad. Het ijzer, dat ongeveer 14 dagen onderlag, was ook aan den buitentak reeds over de halve dikte afgesleten; het was overigens een vlak ijzer met twee toonlippen. Het ijzer werd afgenomen om den hollen wand te kunnen zien, die reeds bij het bekloppen van den toonwand kon worden vastgesteld; deze strekte zich uit over een breedte van 7 c.M. en 3,5 c.M. hoog oplopend. De witte lijn was in het toongedeelte tot 0,6 c.M. verbreed en op de plaats van den hollen wand niet waar te nemen. Ook aan den linker hoef was de witte lijn verbreed, terwijl beide hoeven pijnlijk waren bij druk op den straal. Het paard had een hoefbevangenheid doorgemaakt zonder dat de eigenaar het geweten had, waarbij het lange staan en rusten bij de kreupelheid de oorzaak was geweest. Bij hoefbevangenheid verandert het hoefbeen van plaats en hierdoor, alsmede door de ontsteking van de hoorplaatjes in het toongedeelte van den hoef, ontstaat dan een verbrede witte lijn. De holle wand is in dit geval ongetwijfeld in verband met de hoefbevangenheid ontstaan en in de literatuur zijn slechts zeer weinige gevallen als deze beschreven. Men zou kunnen zeggen dat eerst de holle wand is ontstaan en daarna de hoefbevangenheid, doch hiertegen pleit dat de hoefbevangenheid bij beide hoeven werd waargenomen, hoewel aan den linker hoef iets minder dan aan den rechter. Het paard werd beslagen met een balkijzer met lederen zool, twee toonlippen en een zeer breed toongedeelte aan het ijzer. Het ijzer werd meer naar achteren genageld en de opvulling aangebracht ter plaatse van den straal en de straalschenkels. Het toongedeelte werd vrijgelegd. Direct na het beslag liep het paard minder

goed doch den volgende dag al beter en binnen 10 dagen was het, zoowel in stap als in draf, volkomen rad.

Na zes weken bleek bij onderzoek de holle wand nog 5,5 c.M. breed en 2,5 c.M. hoog te zijn; de breedte van den linker hoef was 12,8 c.M. en rechts, met den hollen wand, 12,6 c.M. Na wederom zes weken was de toonwand zoo goed als recht en de holle wand bijna verdwenen, terwijl de breedte van de hoeven nog maar 0,1 c.M. verschilde (12,3 en 12,2 c.M.). Eigenaardig was het dat bij elke beslagperiode de hoeven veel nauwer waren geworden en wel tot 0,5 c.M. toe. Men moet deze vernauwing van de hoeven beschouwen als normaal te behooren bij kreupelheid en ook wanneer de paarden genezen van hoefkreupelheden.

Men kan uit dit geval leeren hoe goed het is om rekening te houden met de maten van de hoeven en men gebruike hiervoor een instrument dat nog betrouwbaar is tot op een halve m.M. De schrijver denkt dat de vernauwing van den hoef in dit geval haar oorzaak vond doordat na de hoefbevangenschap de ontstekingsproducten weer moesten worden opgenomen en doordat de zool bij de genezing weer meer gewelfd ging worden.

— Freiherr v. Heszberg schrijft over hoef- en klauwverpleging in de weide bij natte en droge zomers en zegt dat nog zoo vaak de opinie heerscht dat in de weide niets aan de hoeven behoeft te worden gedaan en dit toch zoo'n verkeerde gedachte is. Bij drogen en dorren weidegrond wordt het hoorn van den hoef brokkelig en broos, hetgeen in de zomers van '21 en '24 zoo goed was waar te nemen. De draagrand van de hoeven was sterk gebroken en vertoonde vele scheuren. In zulke gevallen doet men goed om een stukje van de weide, liefst met leembodem, in te richten als voetbad en hierin de dieren geregeld te drijven. Ook zullen op drogen bodem de hoeven en klauwen sterker slijten en vooral de toon kan hier het nadeel van ondervinden en bokhoeven ontstaan zodoende in de weide. Daarentegen in natte zomers, als de weiden te vochtig zijn, zullen de hoeven en klauwen niet voldoende afslijten, de toon wordt te lang en de voetas naar achteren gebroken. Het slecht of niet meer willen dekken van jongestieren is vaak een gevolg van slechte klauwen, vooral van de achtervoeten. De hoef van koudbloed-paarden zal op droge weiden nauw blijven, terwijl daarentegen op natte weiden deze hoeven te sterk uitwijken. Overigens is hoef- en klauwverpleging in de weide zoo goed in geval van verwondingen door prikkeldraad, door het indringen van steentjes of andere voorwerpen. Laat men de paarden onbeslagen in de weide, dan moet men vooral den draagrand der hoeven goed breken en afronden. Wel wordt er op gewezen dat in het wild levende dieren ook geen hoef- en klauwverpleging noodig hebben, doch deze vergelijking gaat niet op daar onze huisdieren onder geheel andere omstandigheden leven o.a. wat hunne dienst op de geplaveide wegen betreft en de invloed van het beslag op de hoeven.

— In de Vereenigde Staten van Amerika waren op 1 Januari van dit jaar op boerderijen werkzaam 15.279.000 paarden en 5.734.000 muilieren.

ADVERTENTIEN.

H. J. REESINK & Co.

ZUTPHEN

Hèt

Adres

voor

Mustad Hoefnagels
merk „Sleutel”
Paardeschroeven
en Paardestiften

Machinale
Hoefijzers

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte 6 cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. - Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

Hoefbeslag in verband met wegdek. — Examen Rijksdiploma Hoefsmid. — Hoefsmid, Wetenschap en Maatschappij. — De verzorging van den hoof. — Korte mededeelingen. — Advertentiën.

HOEFBESLAG IN VERBAND MET WEGDEK.

Le progrès c'est le progrès, mais l'habitude demeure et ne se rend pas.

Zooals de belangstellende lezer zich zal herinneren, kwam er indertijd een berichtje uit het Noorden, waar te Groningen zich moeilijkheden voordeden, voorspruitend uit een verschil van meening omtrent het al dan niet wenschelijke van stoot en kalkoenen. Het deed me toen in onze vakbladen „Het Paard” en „De Hoefsmid” eene vraag stellen, welke tot heden niet beantwoord werd, n.l. waar de plaats, met „elders” aangeduid, was te vinden. Even later vond onze Hoofdredacteur aanleiding tot het publiceeren eener in een particulier schrijven voorkomende zin, waarin ik meldde hier te Marseille geen stoot en kalkoenen te hebben gezien. Het bericht dat ik ze dien eersten dag van mijn verblijf hier niet zag blijft juist, doch als de lezer hieruit het gevolg heeft getrokken dat ze er niet waren, moet ter rectificatie dienen, dat ze er wel zijn, d. w. z. alleen de kalkoenen hoewel dan slechts aan de achterrijzers aan den buitenkant bij paarden, voor de kar gespannen, en dit nog maar gedurende de eerste week na nieuw te zijn beslagen, want dan zijn ze afgesleten en marcheert het dier de overige 4 à 5 weken zonder kalkoenen verder en . . . best!

Stooten — laat ik dit voor eens en voor goed melden — ziet men nooit — die bestaan hier in de stad (Marseille) niet.

Ook de kalkoen is uitzondering, als men rekent dat die alleen om redenen door den dierenarts te beoordeelen en in boven reeds vermeld geval wordt aangebracht en hier dan nog alleen om den eigenaar een pleziertje te doen dat — we zagen het reeds — slechts een dag of acht duurt. Dat pleziertje doen is geen vondst van mij — de hoefsmiden hier noemden het zoo.

De geachte lezer van dit blad, indien hij hoefsmid is, zal wel het meeste belang stellen in, en waarde hechten aan het oordeel zijner collega's in het

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

vak. Welnu, hij verneme dan, dat allen zonder uitzondering — en ik had de eer en het genoegen van veertien uwer vakgenooten de meest uitgebreide, veelal (niet steeds — men viel me b.v. eens in de rede met de opmerking: „ja, al goed, maar zeg nu maar gauw, wat je te verkoopen hebt”) zeer welwillend verstrekte inlichtingen te ontvangen — eenstemmig van oordeel zijn: geen stoot en geen kalkoenen! Ze zijn nadeelig, niet slechts voor het wegdek maar ook en niet minder voor het paard zelf.

Ja, ja, dat kunnen ze daar nu wel zeggen maar ondertusschen . . . oh, ik kan het me voorstellen, uwen rimpel op het voorhoofd, de gefronste wenkbrauw — zoo'n apodictische uitspraak, ze moet u ietwat rauw op het lijf vallen, doch luistert met dezelfde welwillendheid welke ik reeds meer dan eens van mijne geachte lezers mocht ondervinden, ik zal u het waarom en het hoe niet schuldig blijven, u vertellen hoe uwe collega's hier de zaak bekijken en beredeneeren.

Laat ons even teruggaan naar ons punt van uitgang. En dan eerst een enkel woord over het paard. We zijn het er, meen ik, allen wel over eens dat stoot en kalkoenen (nogmaals: ik neem alleen normale gevallen — geen vétérinaire geboden noodzakelijkheid om in afwijkende gevallen tot afwijkend beslag te besluiten, wat van zelf sprekend juist en goed gedaan zal zijn), dat stoot en kalkoenen dus voor het dier zelf als noodzakelijk kwaad worden beschouwd. Kan het dus zonder, dan des te beter voor het paard. Blijft dus het wegdek. Want een feit is het — ook hierover zijn we het allen eens — dat alle uitstekende ijzerdeelen den weg beschadigen. Let op het verbod om den tractor over den publicken weg te vervoeren met scherpen wielband! Is het dus noodig, is het wenschelijk voor den solieden stand van het tuigpaard om anders te gaan dan op vlakke ijzers?

Nee, zegt de smid hier, want het paard heeft op vlak ijzer meer contact met den bodem en dus minder kans van glijden. Dat is logisch gereedeneerd meen ik. Loop eens met spijkers onder uw eigen hakken op glad plaveisel — kom eens op hellend vlak, en het gaat als over een banaanshil. Zonder spijkers nergens geen last van, om populair te blijven. Alleen als die spijkers ergens vat kunnen krijgen — in de bergen b.v. — dan helpen ze u op de been blijven. En zoo kunnen — en zullen — stoot en kalkoenen het paard helpen, zoodra ze pak krijgen ergens tegen of achter — in de voegen tusschen de blauwe keien b.v. of overal waar ze in kunnen dringen (de kalkoen achter voor het springpaard!) Maar op asphalt, op hout, op cement, overal in een woord, waar geen voegen, geen gaten, geen bulten zijn, wat heb je daar aan die uitsteeksels aan het hoefijzer? En het gaat juist om deze vormen van wegbedekking als er tegen stoot en kalkoenen opgetreden wordt.

Tot zoover de hoefsmid — en de dierenarts is van hetzelfde gevoelen wat betreft het nadeel voor het paard, terwijl ook het oordeel, vernomen in eene smederij, verbonden aan eene dierenkliniek, volkomen eensluidend was in den zin van: geen stoot, geen kalkoenen! Nu is het zeker waar, dat hier de theorie meer aan het woord is dan de praktijk, als het er op aankomt om voor de vracht gespannen paarden op de been te houden. Vernemen we dus het oordeel van den sleeper, van den voerman, van den

koetsier. Hoe staan die in hun oordeel over de ons zooveel belang inboezemende quaestie, welke in Groningen zelfs tot procesverbaal ging worden? Ik noemde u drie categoriën en bedoel dit zóó, dat we onder sleepers verstaan de rubriek zware trekpaarden, onder voerlieden hen, die het lichtere trekpaard bezigen, terwijl ik den naam koetsier geef aan hen die lichte paarden, meer bloedtype, rijden. Welnu, ook hier weer hetzelfde geluid. O neen, geen kalkoenen — alleen dan die betrekkelijk enkele, die boven reeds genoemd zijn voor de kar — nooit voor den wagen en niet voor de rijtuigen der lichte tuigpaarden. In elk geval: nooit onder de voorbeenen, hier en daar achter aan den buitenkant, doch dat is geen regel. En dat is nu niet het oordeel van zoo'n enkelen man, doch het eenstemmig zeggen van zoo goed als alle paardenmensen. Wilt ge een paar getallen? Er zijn hier nog een 75 stationeerende rijtuigen (onze aapjes), dan een 300 z.g. voitures de remise (onze huurkoetsiers). Teekenend wellicht even hier de mededeeling, dat er in '22 nog 700 voitures de place waren, en er nu slechts 75 meer van over zijn, d.i. in 5 jaar tijds eene verandering van paard in auto, welke toch wel iets zegt. Het aantal zware sleeperspaarden kan ik u tot mijn spijt niet dan bij zeer globale benadering opgeven, aangezien men aan de Mairie (Gemeentehuis) van hooger hand formeel verbod had ontvangen zich over de opgave van het te dezer stede vertoevende aantal paarden uit te laten — zelfs op mijn vraag of er bij honderden of bij duizenden waren, luidde het antwoord: „zooals gezegd, geen inlichting daaromtrent.” Enfin, het zijn er in elk geval, zooals me na informatie elders bleek, nog eenige duizenden — genoeg dus om zich een oordeel te mogen vestigen over het nut, resp. nadeel van het gebruik van een of ander hoofbeslag in verband met het wegdek, dat hier overeenkomt met het ten onzent gebruikelijke materiaal.

Wat echter een groot verschil is tusschen hier en ten onzent: waar bij ons in den regel de weg vlak verloopt, zijn het hier schering en inslag hellingen. Alleen Nijmegen kan met Marseille worden gelijkgesteld met zijn Lindenberg en Groote Straat, om een paar van de steilste straten te nemen. Berg op en af is hier regel. De toestand van het plaveisel is anders bij droog weer dan bij regen, doch het is gladder bij zon en wind dan bij flink natten bodem. Als het pas is begonnen te regenen is het ook verbazend slipperig. Ik vermeld dit met opzet omdat bij ons meer natte straten voorkomen dan hier en het dus voor ons oordeel, d. w. z. pro stoot en kalkoenen zou getuigen als de paarden zonder die uitsteeksels meer gleden op nat dan op droog. Het is echter juist andersom en kan bij ons dus, wat dat betreft, nog eerder tot afschaffen van stoot en kalkoenen worden besloten.

En nu de lasten, welke de paarden te vervoeren krijgen. Achter één paard 2 tot $2\frac{1}{2}$ ton — achter een tweespan 4 tot 5 en achter een driespan 6 tot 7, en als de te nemen weg bijzonder gunstig is, d. w. z. geen of weinig steile helling, zelfs tot 8 ton. De ton is hier steeds berekend op 1000 Kilo. Vrachten boven dit gewicht worden steeds met motortractie verplaatst. De wagens zijn dan bestand tegen resp. 10, 20 en 40 ton. De paardenbespanning gaat tot 5 stuks, in langspan dan, en voor de mallejan met boomen of rails geladen, eventueel tegen de zwaarste hellingen. Alles —

laten we er steeds weer even aan denken — zonder stoot en zonder kalkoenen op elk wegdek, onder alle weersgesteldheden en tegen elke denkbare helling. Hier dient even te worden gememoreerd dat gladde wegen door ijs en sneeuw practisch niet voorkomen ten zuiden van Lyon. Overigens gaan dan in Frankrijk de paarden evenals bij ons op scherp, meestal schroefkalkoenen. Ook gummi buffers worden hier ondergelegd, wat buitengewoon goed helpt, doch niet meer dan bergaf wel te verstaan, want bergop, als het gaat spannen, heeft het paard de gewoonte op den toon af te zetten en blijft de gummi dus niet in aanraking met den bodem. Buitendien loopt het gummi nogal in de papieren.

Slot volgt

Aug. Diemont.

EXAMEN RIJKSDIPLOMA HOEFSMID.

Het eerste examen ter behaling van een Rijksdiploma als hoefsmid had plaats in 1919 en wel in het najaar. Er namen toen 117 kandidaten deel en 56 van hen behaalden het diploma. Na 1919 werden elk jaar geregeld twee examens afgenomen, één in het voorjaar en één in het najaar. De voorjaarsexamens werden altijd geregeld naar het eindigen van de verschillende cursussen en afgenomen in de maanden Maart, April en Mei. De najaarsexamens werden gehouden om degenen die in het voorjaar niet gelukkig waren geweest, in de gelegenheid te stellen na korten tijd het examen over te doen en bovendien zijn er altijd eenige cursussen welke in stede van des winters, des zomers worden gegeven en die dus in den herfst afloopen. De najaarsexamens worden dan ook in October en November, zoo noodig nog in December afgenomen.

In het jaar 1920 namen in het voor- en najaar respect. deel 190 en 108 kandidaten, alzoo totaal 298 en hiervan slaagden er resp. 114 en 47, totaal 161. Voor het jaar 1921 zijn deze cijfers 216 en 75, alzoo totaal 291 kandidaten en resp. 137 en 54, alzoo totaal 191 geslaagden.

Het jaar 1922 gaf 156 en 95, alzoo 251 kandidaten en resp. 68 en 55, alzoo totaal 123 geslaagden.

In 1923 185 en 121 (306) kandidaten en 84 en 83 of 167 geslaagden. In 1924 waren de getallen 107 en 65 kandidaten en 63 en 24 of 87 geslaagden; in 1925, 105 en 81 of 186 kandidaten en 68 en 24 geslaagden of 92 totaal, en in 1926 132 en 57 of 189 kandidaten en 65 en 21 of 86 geslaagden. Het nu juist afgelopen voorjaarsexamen bracht 153 kandidaten waarvan 79 het diploma verwierven.

In totaal is nu het examen 16 maal afgenomen en hierbij zijn 1963 kandidaten geëxamineerd, waarvan 1043 het rijksdiploma hebben behaald. Het totaal aantal geslaagden is ruim 53% van het aantal geëxamineerden en dit percentage is vrijwel gelijk in de verschillende jaren, waarbij opgemerkt wordt dat het najaarsexamen vaak een hooger percentage geslaagden heeft dan het voorjaarsexamen omdat, zooals gezegd is, hieraan vele voor de 2e maal deelnemen. In de eerste jaren, dat het examen werd afgenomen, kwamen vele kandidaten examen doen die vroeger een diploma hadden

behaald, z.g. landbouwdiploma's; geleidelijk is dit getal minder geworden zoodat bij de laatste examens uitsluitend candidaten zijn geëxamineerd die aan een tweejarigen cursus waren opgeleid en deze juist beëindigd hadden.

De bedoeling van het examen, zooals dit is ingesteld, is om de cursussen tot eenzelfde peil op te voeren, zoodat dus elk gediplomeerd hoefsmid aan dezelfde eischen heeft moeten voldoen. Men zal zich wel afvragen, waaraan ligt het dat het percentage der geslaagden zoo gering is en welken weg moet men volgen om dit te verbeteren? Deze weg ligt geheel bij de cursussen en is m.i. de volgende:

1°. Op een cursus worden in geen geval meer dan 8 leerlingen toegelaten. Het is niet mogelijk te achten dat een practisch onderwijzer voldoende onderricht kan geven aan meer dan 8 leerlingen tegelijk. Het onderwijs toch is meest individueel; elke leerling moet op de vingers worden gekoken en de onderwijzer zal zijn handen vol hebben met 8 leerlingen.

2°. Men neme geen leerlingen op den cursus die niet in het bedrijf zijn opgegroeid en die bij hun patroon niet de gelegenheid hebben om hoefijzers te maken.

Vooraf dit laatste is een moeilijk punt, daar tal van patroons uitsluitend machinale ijzers verbruiken en de knechts alzo weinig of geen gelegenheid hebben tot het leeren smeden van ijzers. Toch dunkt mij dat het zeer goed mogelijk is dat de leider van den cursus of de practische onderwijzer zich met den patroon verstaat, opdat deze zijn knecht, die een cursus wil volgen, in de gelegenheid stelle wekelijks eenige ijzers zelf te smeden. Tenslotte zal de patroon toch ook zijn eigen voordeel hierin moeten zien. Daar waar de examencommissie vasthoudt aan den eisch van het maken van deugdelijke hoefijzers, zoowel voor normale als voor afwijkende hoeven, standen en gangen, daar moet ook de cursus zich op het standpunt stellen dat in de cursussen alleen de kennis hiervoor niet verkregen kan worden en moet zij dus van te voren de waarborg hebben dat de cursiaan zich thuis hierin kan oefenen en bekwaamen.

3°. Men zij zeer streng in het beoordeelen van het werk op den cursus en laat alles overmaken wat niet volkomen naar den zin is. Met goedigheid en toegevendheid bereikt men niets; met strengheid in de beoordeeling leert men goed werken.

4°. Men gebruike geregeld weinig paardenmateriaal op den cursus, d.w.z. men laat de bewerkingen met de meeste nauwkeurigheid uitvoeren. Ja men moet als het ware pietluttig zijn en eischen dat de verschillende bewerkingen aan den hoef met de meeste nauwgezetheid worden uitgevoerd. Een leerling, die zorgvuldig leert werken, leert het goed, en vlug werk kan men van een leerling niet verwachten, althans geen goed werk. De vlugheid komt door de routine en in het dagelijksch bedrijf is een knecht in den regel niet geoorloofd om langzaam te werken, zoodat op de cursusedagen alleen nauwgezetheid kan worden aangekweekt. Neemt men nu veel paarden voor het beslag, dan bootst men het bedrijf na, alles moet op tijd klaar zijn en de leerlingen werken vanzelf niet met die nauwkeurigheid waarmede zij alleen het vak goed kunnen leeren.

Wat het maken van ijzers betreft, geldt hiervoor hetzelfde, stuur liever

een leerling tien maal terug met een ijzer totdat het goed is en neem geen genoegen met bruikbare ijzers die nog veel fouten vertoonen. Maak de opdrachten niet te groot die de leerlingen voor de volgende les mee naar huis krijgen doch wen ze er aan, dat hetgeen zij maken zoo foutloos mogelijk moet zijn.

Wat de afwijkende ijzers betreft, leg den meesten nadruk op de meest voorkomende gevallen. Elke hoefsmid moet een goed strijkijzer kunnen maken en naar den gang van het paard, dat een toonstrijkijzer, een zijstrijkijzer, een gewoon strijkijzer, een strijkijzer met verhoogden binnentak en buitenkalkoen, een klapstrijkijzer en een gewichtsstrijkijzer.

Verder zijn voor- en achterklapijzers van veel belang, balkijzers en Belgische balkijzers, waarbij het voordeel van deze laatste in de onderscheidene gevallen wordt besproken, pantoffelijzers, ijzers met verdikte- en met verbreede takken. Het bespreken van deze ijzers, wat betreft de eigenschappen, de wenschelijkheid of noodzakelijkheid voor het toepassen en het onderleggen er van, vormt een belangrijk onderdeel van de lessen in het tweede cursusjaar; doode voeten zijn hierbij onmisbaar en het gaat niet aan om te zeggen: „dat kan bij ons niet, want er worden op het dorp geen paarden geslacht.” In den winter is vervoer van doode hoeven zeer goed mogelijk; zij blijven dagen lang goed en aan elk groot abattoir zijn steeds hoeven verkrijgbaar. Wanneer een cursiaan tijd, geld en moeite besteedt om een tweejarigen cursus te volgen, dan heeft hij ook recht er op dat deze cursus zoo volledig mogelijk wordt gegeven en bij het stellen van de hoogste eischen aan een cursus heeft men ook de zekerheid dat de resultaten daaraan evenredig zullen zijn.

Ten slotte zij nog opgemerkt dat men even kieskeurig zij met de toelating van leerlingen als wat betreft den overgang naar het 2e cursusjaar. Wanneer een leerling het eerste jaar niet voldoende heeft gewerkt, dan late men hem niet op hoop van zegen het tweede jaar volgen daar dit een teleurstelling wordt, en voor zijn leeraren en niet het minst voor hemzelf, terwijl de naam van den cursus er ook niet mee gebaat is. Men zij ook hier streng en late liever een leerling het eerste jaar nog eens overdoen, of wel verwijdere hem voor goed, dan dat men toegevendheid betracht waarbij een ieder gedupeerd wordt.

Deze wenken, die aan de practijk zijn ontleend, worden heeren leeraren aan cursussen warm aanbevolen en wanneer er een goede samenwerking is tusschen leider en practisch leeraar, een groote belangstelling in de leerlingen bestaat en de cursus als een strenge leerschool, in den goeden zin beschouwd, wordt opgevat, dan zal dit den leerlingen ten goede komen en den leeraren voldoening geven, terwijl het hoefsmidsvak er tenslotte nog het meest mee gebaat is.

G. H.

HOEFSMID, WETENSCHAP EN MAATSCHAPPIJ.

Naarmate de diergeneeskundige wetenschap meer en meer doordrongen geraakte van de groote beteekenis van goed hoefbeslag bij de behandeling van kreupelheden, is in den loop der jaren de invloed van deze wetenschap

op de opleiding der aanstaande hoefsmeden belangrijker en doeltreffender geworden.

Ten aanzien van de diergeneeskunde zou men precies hetzelfde kunnen zeggen, als onlangs Prof. dr. J. G. Sleswijk in „*De Telegraaf*” ten aanzien van den arts schreef:

„De arts is, economisch gesproken, een wonderlijk mensch. Zijn hoogste streven moet zijn, zichzelf overbodig te maken. Terwijl de practiseerende geneesheer eigenlijk moet leven van de ziekten der menschen, wordt er van hem verwacht, dat hij hen, die zich aan zijn zorgen toevertrouwen, zoo spoedig mogelijk weder gezond maakt en hen ook gezond houdt. Hij moet zelf den tak afzagen, waarop hij zit. Voorts is het de plicht van hem en zijn ambtgenooten, ziekten te helpen voorkomen en aldus de bron van zijn bestaan te doen opdrogen. Zijn ideaal is: een menschedom, vrij van lichamelijke kwalen, en dit beteekent tevens zijn eigen overtolligheid. En ook al zou dit ideaal nooit worden bereikt, de medische stand moet er naar blijven streven. Daarom bestaat er geen beroep, dat krachtens zijn doelstelling zelf zoo volkomen altruïstisch is als dat van den arts.”

Vervang slechts het woord „arts” door „dierenarts” en „mensch” c. s. door „dier” c. s. en men moet erkennen, dat de dierenartsen met steeds meer ijver reeds een eeuw lang bezig zijn zichzelf overbodig te maken, o. a. door de steeds verbeterde opleiding der hoefsmeden, die, als ze hun vak goed verstaan, den dierenarts tal van hoefziekte-patienten onthouden. Ja het altruïsme (het tegenovergestelde van egoïsme) gaat zelfs zoover, dat, indien een hoefsmid in dit opzicht eens goed voor den dierenarts zou willen zorgen, door hem verschillende door zijn toedoen of nalatigheid veroorzaakte patienten aan te brengen, dit nog zeer kwalijk zou worden genomen!

Wat is de laatste tientallen jaren de opleiding der hoefsmeden, vooral in wetenschappelijk opzicht, veel verbeterd! En al blijkt bij de „theorie” op de cursussen wel herhaaldelijk, dat „studeeren” vooral in het begin zwaar valt, toch is door het beter onderwijs, dat allerwege tegenwoordig wordt gegeven, de leerling er heel wat beter aan toe dan vroeger. Maar de omvang der leerstof is wel wat grooter geworden, hetgeen ook getuigt van breede opvatting. Toch blijkt dit geen bezwaar, integendeel voor later van groot nut. En wie het voorrecht heeft gehad om de examens voor het Rijks-diploma eens mede te maken, als toeschouwer, of nog beter natuurlijk als examiner, die beseft eerst recht, welk een evolutie hier heeft plaats gehad.

Ik herinner mij nog met vreugde de oude kleine smederij, waar ik als student onder de bekwame leiding van van Horses met zooveel genoegen het edele hoefsmidsvak heb beoefend. Nog steeds bewaar ik eenige hoefijzers, die ik daar heb vervaardigd. Maar wat beteekende deze inrichting voor de hoefsmeden in Nederland? Slechts weinigen konden profiteeren van deze smederij als opleidings-instituut. De studenten en de kliniek en enkele particulieren in Utrecht hadden er alleen belang bij. Hoe is dat veranderd, ook voor deze zelfde categorieën van belanghebbenden, nu dit werk in het schitterende Instituut voor Hoefkunde kan geschieden, maar vooral voor *alle* hoefsmeden in Nederland, die in dit Instituut hebben te zien het

bolwerk van hun vakbelangen. En van uit dit centrum wordt op zoo eenvoudige, doch doeltreffende wijze, verbreid de juiste methode van opleiding, die gedecentraliseerd in alle deelen des lands wordt gegeven.

Het ware te wenschen, dat, nog meer dan tot nu het geval is, leiders en onderwijzers aan cursussen zèlf eens het examen te Utrecht bezochten en niet slechts met het min of meer gunstige resultaat van het examen hunner leerlingen zich vergenoegden. Men krijgt daar eens een anderen kijk op de zaak en dat zal de leerlingen weer ten goede komen. Men ziet ze eens werken, voelt de moeilijkheden, welke zich voordoen, verbaast zich misschien over de fouten, die men ziet maken, maar dit alles werkt er toe mede om op den cursus, in den betrekkelijk korten tijd, die ter beschikking staat, nog meer te bereiken.

Het blijkt wel, dat de theoretische kennis meestal voldoende is. Het uitstekende leerboek van Prof. Kroon en Dr. Galland at Huet draagt er niet weinig toe bij om het onderwijs te ondersteunen en het voor de leerlingen zoo duidelijk mogelijk te doen zijn. Maar de praktijk is vooral de laatste jaren voor velen een zware dobber. Hopenlijk zullen de nieuwe vóór-cursussen daarin verbetering brengen, want inderdaad is het peil van geoefendheid bij den aanvang van den cursus tegenwoordig bedroevend.

En zoo wordt vanuit Utrecht maar steeds in de goede richting gewerkt en gestuwd, en zonder iemand te kort te doen, mogen wij toch wel eens even een eeresalut brengen aan den grooten, onvermoeiden organisator, die achter al deze dingen zit, Prof. Dr. H. M. Kroon!

De hoefsmiden in Nederland mogen wel dankbaar zijn, dat een zoo bekwam man zich zoozeer met hart en ziel, gedurende talrijke jaren heeft gewijd aan de belangen van hun ambacht. Want zonder zijne energie en zijn organisatie-talent en welsprekendheid, zou de ontwikkeling van de opleiding tot het hoefsmidsvak niet zulk een vlucht hebben genomen.

Breda, Juni 1927.

T. D. S.

DE VERZORGING VAN DEN HOEF.

In een vorig artikel hebben we gewezen op de beteekenis, welke het rustbed van turfstrooisel ook voor de hoefverpleging bezit. In aansluiting hieraan achten we het gewenscht de verzorging van den hoef nog eens ter sprake te brengen. We hameren wel weer op hetzelfde aambeeld, maar de zaak waarom het gaat is ook van zoo groot belang, dat daarop wel steeds de bijzondere aandacht mag blijven gevestigd.

Voorals de eigenaars en houders van paarden zijn nog lang niet allen voldoende doordrongen van het feit, dat een goede verzorging der hoeven noodig is om de gebruikswaarde van hun paard te behouden, zoo mogelijk te verbeteren. Wel geldt de hoefsmid als de ware verzorger van den hoef en inderdaad kan hij door een oordeelkundig beslag, dat geheel aan de eischen voldoet, het ontstaan van vele afwijkingen voorkomen of in bepaalde omstandigheden reeds bestaande gebreken verbeteren, maar hij behoeft daartoe de volledige medewerking van den houder van het paard. Waar

deze ontbreekt en de raadgevingen van den deskundigen hoefsmid in den wind worden geslagen, zal de eigenaar daarvan na korteren of langeren tijd tot zijn schade de nadeelige gevolgen ondervinden.

Het is bekend, dat er meerdere oorzaken zijn waardoor de hoeven schade kunnen lijden en dat deze verschillend zijn in verband met de andere verhoudingen, waaronder de paarden leven en de verschillende werkzaamheden, welke zij hebben te verrichten, m. a. w. de bijzondere eischen, die aan de paarden worden gesteld. Men denke slechts aan de zeer uiteenlopende diensten, die de paarden hebben te verrichten, waarvan sommige uitsluitend op harden, andere uitsluitend op zachten bodem. Verder lette men op de stallen, hoe verschillend zijn deze niet ingericht. Maar meer nog schenke men in dit verband de aandacht aan het rustbed, waaraan als eerste eisch de zindelijkheid maar al te vaak ontbreekt. De dieren staan of liggen in hun eigen uitwerpselen en de direkte inwerking van deze op de hoeven is nu niet bepaald gunstig te noemen. Integendeel ontwikkelt zich uit de mest en urine ammoniak, bij slecht geventileerde stallen duidelijk waar te nemen, en deze stof werkt op den duur oplossend op het hoorn, het wordt er door verweekt en gaat rotten (rotstraal). Ook kunnen door de inwerking van ammoniak op den plaatjesrand of witte lijn losse wanden ontstaan.

Zooals we reeds hebben vermeld, bezit turfstrooisel de eigenschap de ammoniak scheikundig te binden en wanneer door al te slechte verzorging het rustbed daarmee niet verzadigd geraakt, blijven de hoeven voor die nadeelige inwerking bespaard. We kunnen dan ook de paardenhouders, die niet om een bepaalde reden een ander strooisel moeten gebruiken en die geen hulp of tijd hebben het rustbed hunner paarden met zorg te onderhouden, niet genoeg aanraden turfstrooisel als zoodanig te bezigen.

De hoofdreden van ons betoog is echter gericht op een andere factor, die zoo vaak aanleiding geeft tot het ontstaan van gebreken. We hebben hier n.l. het oog op de verwaarloozing van het beslag, die we helaas in onze directe omgeving nog maar al te vaak kunnen waarnemen. Eensdeels is dit het gevolg van zuinigheidsoverwegingen, maar ook vindt het haar oorzaak in een zekere nonchalance en onvoldoende zorg voor het paard, vaak gebaseerd op de onbekendheid met de nadeelen, die daaruit kunnen voortvloeien. De ijzers blijven zoo lang mogelijk liggen, totdat ze zoo dun zijn als een dubbeltje of geheel of gedeeltelijk verloren zijn geraakt. Dit afslijten der ijzers heeft niet bij alle paarden in dezelfde mate plaats, soms reeds na 14 dagen, doch ook zien we dat paarden maanden lang op dezelfde ijzers loopen. De ijzers worden dan te kort en te nauw en de wand groeit over het ijzer heen. De verzenwanden worden wijder dan het ijzer, wat aanleiding gaf tot kneuzingen van de hoeflederhuid (steengallen) en het ontstaan van losse wanden. Verder zien we, dat de toonwand in verhouding tot den verzenwand te lang wordt, zichtbaar aan de naar achteren gebroken voetas. We krijgen dus afwijkingen in den stand, die nog vergroot worden als de afslijting onregelmatig geschiedt, met alle nadeelige gevolgen van dien.

Het wordt dan ook hoog tijd, dat alle paardenhouders doordrongen geraken van de noodzakelijkheid hunne paarden geregeld en op tijd opnieuw te laten beslaan om de onevenredigheden, welke bij groei en afslijting der

hoeven ontstaan, op te heffen en aldus eventueele gebreken tegen te gaan. Het spijt ons deze opmerkingen niet met een paar foto's te kunnen illustreren en bevestigen. We hadden enkele prachtige voorbeelden van ergerlijke verwaarloozing, maar onze photographische opname is mislukt. Toch hopen we ter gelegener tijd deze groote tekortkoming in de hoefverpleging in dit maandblad op een plaatje vast te leggen.

Bennekom.

Dr. C. Brands.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— Examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als Hoefsmid. Geslaagd in de maand Mei 1927: J. Pranger te Valthermond, I. Stevens te Odoorn, W. J. Stroop te Bosscherhoofd, P. W. de Roo te Geldrop, N. J. M. de Ruyter te Vlijmen, J. Wensinck te Kampen, J. A. F. van Keulen te Ossendrecht, W. C. Gebraad te Oud Vosmeer, J. Mengerink te Lochem, H. Reymers te Angeren, F. van Schaik te Haren, W. P. Pleiter te Doornspijk, A. Spijkstra te Breda, W. A. Verhoeven te Stampersgat, G. J. Prins te Ede, J. Vos te Uddel, J. H. Stevens te Leeuwen, H. F. Umbach te Aalten, J. L. Vasters te Bladel, H. Tromp te Franeker, R. Zomers te Odoorn, J. P. Saman te Rilland Bath, P. Zaal te Vinkeveen, J. Veenstra te Ede, L. J. Kesteloo te Gapinge, J. P. Platteeuw te Wolphaartsdijk, J. van Beek te Maurik, N. G. Geschiere te Nieuwdorp, J. Paauwe te Borsele, A. H. M. Bernaerts te Weert, N. Lemmens te Sittard, P. H. van de Pol te Tiel, F. van Krieken te Wadenoyen, C. Worms te Elsloo, G. Veldkamp te Amerongen, H. de Heus te Elst, S. Cox te Maasniel, J. van de Voort te Horn, J. C. Gelok te Nisse, J. A. M. Leenders te Einighausen, J. H. Jansen te Friezenveen, P. L. H. Derckx en J. C. Derckx beide te Swartbroek en W. H. B. Bruekers te Nederweert.

Het examen is afgelopen; totaal geslaagd 79 kandidaten.

— Het verschil in belasting van den hoef door kalkoenen. De heer Vossers heeft zijn toezegging gestand gedaan en het artikel over dit onderwerp voor „*De Hoefsmid*” ingezonden. Vermoedelijk verschijnt het in de Juli-aflevering.

ADVERTENTIEN.

H. J. REESINK & Co.

ZUTPHEN

Het
Adres
voor

Mustad Hoefnagels
merk „Sleutel”
Paardeschroeven
en Paardestiften

Machinale
Hoefijzers

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte 6 cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. - Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

Hoefbestag in verband met wegdek (Vervolg en Slot). — Het verschil in belasting van den hoef door Kalkoenen. — Het Rijks-diploma. — Militaire hoefsmidschool te Amersfoort. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Uitgaven van A. W. Heidema te 's Gravenhage. — Advertentiën.

HOEFBESLAG IN VERBAND MET WEGDEK.

(Vervolg en Slot.)

We zagen dus dat vétérinaire, hoefsmid en voerman allen van oordeel zijn: geen stoot en geen kalkoenen.

Nu meen ik dat het oogenblik daar is, waarop u me zult vragen: maar hoe staat het met glijden en vallen, en vooral met daaraan verbonden ongelukken?

In het algemeen: dat valt mee. In bijzonderheden heb ik me daarvan, meende ik, het best op de hoogte kunnen stellen door informaties in te winnen aan dezelfde boven reeds genoemde adressen en dan door zelf te trachten zooveel mogelijk te zien te krijgen. Hiervoor had ik in de vier maanden, welke ik hier doorbracht, ruimschoots tijd en gelegenheid. Geen dag is er voorbijgegaan, zonder dat ik paarden zag gaan en glijden, met één, twee, drie en vier beenen. Vallen zag ik ook, doch betrekkelijk zelden, laat ik zeggen, zeer zelden. Ongelukken zag ik zelf niet gebeuren, wat, evenals dien eersten dag van de kalkoenen, niet wil zeggen, dat er geen malheur plaats heeft. Helaas meer dan gewenscht zou kunnen worden. Doch garandeeren stoot en kalkoenen absoluut in andere richting? Alles heeft ten slotte zijn voor en zijn tegen en zoo gaat het hiermede ook, we zullen dat nader bekijken en zien wat er van aan is.

Eerst dan de inlichtingen. Die der reeds genoemde bronnen luiden over het algemeen gunstig. Doch er was nog een ander adres, dat m. i. wel zoo betrouwbaar moest zijn, n.l. dat der paardenslagers — die moesten immers ten slotte het beste weten hoeveel paarden er werden afgemaakt in noodslachting tengevolge van malheur met vallen door uitglijden. Aangezien alle dieren hier aan het abattoir worden geslacht en daar boek wordt gehouden, richtte ik me daarheen en mocht de voldoening smaken de meest

welwillende en uitgebreide inlichtingen te ontvangen. Alleen: of het paard een been gebroken had juist door uitgegleden te zijn, ja, dat was niet precies te zeggen, maar 5°/_o, dat durfde men toch wel aangeven als het uiterste maximum. En het gemiddelde oordeel van 15 slagers leidde tot dat resultaat. Merkwaardig wellicht voor mijne geachte lezers hier tevens te vermelden het aantal geslachte paarden over 1926. b.v. — het bedraagt 3820 en dit weer over het aantal maanden vrij geregeld verdeeld in getallen van 305, 304, 332, 327, 343, 333, 320, 293, 295, 321, 315 en 332.

Verbazend uiteenlopend is ook de kans, wien dat treffen zal. Zoo verzekerde me b.v. de stalbaas van Bertrand dat in de acht jaren van zijn diensttijd zich geen enkel geval, als door mij bedoeld, had voorgedaan over een aantal van resp. 180 (toen hij in dienst kwam), dat met de jaren slonk tot 60 en ten slotte tot 30 paarden is gebracht. Ook hier tusschen haakjes gelieve men even den invloed van den motor te bedenken. Bij Franceschi daarentegen werd weer op 2 per jaar gerekend over een bestand van gemiddeld 100 stuks (dat nog heden in dienst is). Astier, die in enkele jaren van 100 tot 20 zijne cavalerie liet inkrimpen, had evenmin klachten over ongelukken van belang voor het bedrijf. Allen inmiddels eenstemmig van oordeel: geen stoot en geen kalkoenen — gummi komt te duur als verzekeringspremie — er kan beter af en toe een paard verloren gaan . . . ja, dierenbeschermers onder mijne lezers en lezeressen, het is wel cynisch gesproken en als u misschien zooals ik al eens een paar beenen gebroken mocht hebben, dan klinkt het u wellicht nog ruwer in de ooren, doch van hun standpunt zaken zijn eenmaal zaken en een sleepersbedrijf is nog geen philzoötische inrichting. Doch zijn de mijnen wel philanthropisch voor de mijnwerkers bedoeld, waar nog altijd zoo vaak over het lot der paarden wordt geklaagd, hoewel het Nederlandsche mijnpaard, zooals onlangs een vakblad meldde, in bijzonder gunstige omstandigheden blijkt te verkeerden? Het paard zelf zou, naar zijn oordeel gevraagd, zeer waarschijnlijk tegen het gebruik van stoot en kalkoenen stemmen, en zeggen: „als ik vallen zal, zijn het die dingen niet, welke me op de been houden, doch wel trap ik er me liever niet mee op de kroon (op dergelijke behandeling van elkaar zijn ze evenmin gesteld!) en als er tramrails liggen heb ik er maar last van.” En het zou allicht nog meer te vertellen hebben over onaangename gevolgen voor beenen en voeten, welke hier echter buiten het kader vallen waarbinnen ik me heb te bewegen.

Behalve de paar genoemde zijn er nog vele, zeer vele sleepersbedrijven, welke ook nog met paarden werken en waar ik informeerde, overal: op vlakke ijzers! En onderwijl keek ik zelf dagelijks er soms uren aan een stuk hoe het ging op plaatsen van de meest uiteenlopende gesteldheid (vlak, steil, torond, bergop, bergaf, nat van beginnenden regen, na een plasbui, op plekken, waar nooit zon kwam, onder viaducten b.v. en in nauwe straatjes, op plaatsen waar geregeld gewasschen werd d.w.z. met de straal der waterleiding, de auto's maken n.l. met al hun oliemorsen een verbazende gladheid. Dan heb ik gelet op het soort paard (zwaar, onze Belg, hoewel hier nooit in de zwaarte van ten onzent, middelsoort, ons huurkoetsiers-type, het lichte paard, onze Russ. hit, muildier, ezel — de mili-

taire bespanningen met muil dieren en middenzwaar paard), ik heb acht geslagen op den toestand van het beslag en niet vergeten in aanmerking te nemen het verschil in mentaliteit bij Percheron, Breton, Algerijn en muil dier, ook niet buiten beschouwing gelaten het humeur van den voerman, die door een welgeplaatst woord een val evenzeer voorkomen kan als er met een onverstandigen zweepslag of teugelruk een, om zoo te zeggen, uitlokken. Het kalme paard *kan* op de been blijven, maar het geranselde dier *moet* vallen! In beide gevallen zijn oorzaak en gevolg meer te vinden in het brein van beiden dan in hand en beenen, terwijl zeer zeker in die gevallen stoot en kalkoenen wel nadeel, nimmer voordeel kunnen sorteeren.

Mijn indruk is, dat het zware paard — en dan met name het zeer be daard blijvende — ten eerste minder glijdt en ten tweede als het zoo is, zich sneller herstelt, terwijl het lichtere, en hier vooral het bloedtype veel eerder een been verliest, zich dan veel gauwer druk maakt en zoo aan het glijden blijft, wat weer eerder vallen tengevolge heeft. Bewijs: hoogst zelden gecouronneerde zware, veel aldus geteekende lichte paarden. Daarbij in verhouding veel achter kreupele bloedtypen en meer vóór in den voet zich sparende zware paarden. Over het algemeen echter weinig kreupele paarden in verhouding tot het groote aantal, dat ik zag passeeren. Allen goed in hun voedingstoestand en extra in dressuur. Meer dan eens ontmoette ik voerlui met hart voor hun paarden: „Zie eens, die is 12 en die 15, en die (in het midden gespannen) is 7 jaar oud — kijk ze maar na en 7 ton in de Rue de Rome (berg op en glad) met plezier hoor en zonder een klap!” En al zijn ze hier vóór dien leeftijd ook wel eens „schoon op” toch is zoo’n geval wel aardig en bewijst, dat ze in goede behandeling, niet alleen de kost doch nog wel wat oververdienen kunnen ook!

En zie nu zoo’n span eens aantrekken van de plaats aan de havenkade, waar het graan met de boot is aangebracht en waar de eene zak na de andere op den platten wagen wordt overgeladen. Och dat gaat gemakkelijk, die zakken liggen vast, het stapelt zoo plezierig, viaducten zijn er onderweg niet, de hemel is hoog genoeg, een keer minder rijden voordat het avond is telt ook al mee, zes ton minimum, waarom niet, vooruit, ze nemen het best mee en ze nemen het mee, maar hoe? Ja, dat is ook wel eens aardig om te zien zonder stoot wel is waar en met een massa vuurwerk onder de voeten, waarvan er op zoo’n moment wel honderd in beweging lijken te zijn, maar tevens zonder andere middelen dan een aanmoediging, *als* die noodig is, na het sein tot vertrek, en . . . met den besten wil van het driespan, dat als één paard van goeden zin er alles op zet, want mee moet het en gaat het over verder steeds stijgende en gladde straten, want de haven ligt het laagst (waar het water altijd heen loopt, niet waar!) en de meelfabriek, zoek die maar ergens in de bergen waartegen en waarop Marseille is gebouwd.

En nu vraag ik me af: hadden ze met stoot niet of minder gegleden? Ja, mogelijk en wellicht zelfs, maar ze hadden tevens op hout en cement en tegels, enfin overal behalve op de blauwe keien den weg beschadigd en op den duur vernield. Noodig dit laatste? en wat deert hun dat glijden, als ze er 7, 12 en 15 jaar mee zijn geworden, hun leven niet anders hebben

gedaan en gaaf zijn gebleven? „Kijk ze maar na.” Hier even de klemtoon leggen op het feit dat ik niet beweer hier geen versleten paarden te hebben gevonden. Ah-là-là, meer zelfs dan misschien ergens anders, doch — en hier gaat het altijd maar weer om, — is daaraan het gemis van stoot en kalkoenen schuld of veeleer de moordende hellingen, de ultra zware vrachten? Zouden ze m. a. w. het langer hebben uitgehouden met stoot en kalkoenen? Maar als dit zoo ware dan zouden de menschen hier daarvan toch wel gebruik maken. Verboden zijn ze niet. En toch overal en van iedereen weer dezelfde boodschap. Steeds maakt dezelfde gedachte zich weer van me meester, geuit in de vraag welke ik me stel: als stoot en kalkoenen noodig of zelfs maar wenschelijk zijn ten einde het paard beter op de been te houden, het gemakkelijk te laten werken, het langer te doen meegaan, in één woord als stoot en kalkoenen aangewezen zijn in het belang van het bedrijf, hoe komt het dan, dat hier allen zoo kortzichtig zijn en geen gebruik maken van de middelen welke zooveel voordeel heeten af te werpen volgens het oordeel van hen, die zonder stoot en kalkoenen geen vrede kunnen vinden? Wie meent nog dat de sleeper hier meer dan elders rekening zou houden met sparen van wegdek of met welke andere overweging dan ook, als aan de andere zijde zijn geldelijk voordeel in de schaal ligt? Neen, omdat ze er zelf meer aan kunnen verdienen, omdat ze meenen dat het voordeliger is in het bedrijf hunne paarden op vlak ijzer te laten gaan, daarom alleen veroordeelen ze het gebruik van stoot en kalkoenen.

De gewoonte zal wel in de allereerste plaats schuld zijn aan het voortduren, het zoo hardnekkig stand houden van een eens in zwang zijnd gebruik. En ik zou me kunnen voorstellen, dat het paard zelf, eenmaal jaren gewend aan het gaan op stoot en kalkoenen, zich onbehaaglijk zou gevoelen als plotseling vlak beslag werd ondergelegd. Dat hij er meer en verder — vooral dit — op wegglijdt is een feit, zoodra voegen tusschen de steenen of oneffenheden van welken aard dan ook pak kunnen geven aan stoot en kalkoenen. Hij zou zich dus bang kunnen maken, wat voorkomen dient te worden. Zoodra deze oneffenheden er niet zijn, op geheel vlak plaveisel blijf ik er van overtuigd dat vlak ijzer het wint, doordat de punten van aanraking meerdere, dus de wrijving grooter zal zijn, waardoor het uitglijden toch minder moet worden. En daar juist de strijd tegen stoot en kalkoenen wordt aangebonden zoodra een vlak wegdek dient te worden beschermd, zullen we nu eens nagaan of en dan in hoever het nadeel van vlak ijzer op de blauwe keien blijft bestaan in voldoende mate om er zich druk over te maken.

Er zijn altijd — evenals bij ons menschen — handige en minder handige, zelfs onhandige paarden geweest en die zullen er blijven. Men ga hiermee te rade bij het eventueel afschaffen van alles waaraan zoo'n paard eenmaal gewend was. Plotseling weglaten van oogkleppen kan een hollend paard ten gevolge hebben — plotseling verwisselen van scherp (laat ik het even zoo mogen noemen) tot vlak ijzer zou een val in zijn onmiddellijke nabijheid roepen. Maar als stoot en kalkoenen — zoo klein mogelijk aangebracht, zonder echter hun effect, waaraan het dier gewoon is, te verliezen — door

het paard zelf worden afgesleten, zou ik me kunnen voorstellen, dat een handig paard het er al heel spoedig zonder doet. Men ga verder te rade met individu en omstandigheden. Ook de overheid kan m. i. verstandig doen met geen verbod uit te vaardigen zonder overgangstermijn toe te staan. Men verbiede zoo noodig bepaalde wegen, straten, resp. gedeelten er van te berijden anders dan met vlak beslag. Kool en geit worden dan beide gespaard en komen na eenigen tijd beide zonder veel herrie aan den overkant, waar ze zijn moesten.

Ik stel me voor, dat het jonge paard, terstond aan vlak beslag gewend er niet het geringste bezwaar tegen zal hebben verder zijn leven lang op gladden bodem te gaan met even glad beslag. Ook quaestie van gewoonte. Komt hierheen, ziet en overtuigt u van de waarheid! Het is verwonderlijk, maar het is zoo, dat en hoe sommige paarden zich nog weten te redden als de toeschouwer reeds overtuigd is van: die gaat vast en zeker tegen de vlakke. En hoe vaak komt het dan daarbij voor dat juist het ontbreken van stoot en kalkoenen de redding waren van het paard. Ik bedoel hier het geval dat er tramrails in den weg liggen. Gevat toch in zoo'n rail moet de voet, die glijdt, de richting van de rail volgen evenals het wiel van den wagen zulks doet. Het paard heeft dus niet de beschikking over dat been en nu niet de gelegenheid dit te verplaatsen in de richting welke wellicht nog aangewezen was om een verbroken evenwicht te kunnen herstellen. Het gaat hem als het paard in terrein dat bij een misstap valt doordat een, onhandig ruitser hem de beschikking over hoofd en hals onthield — tegen de wereld moet hij. Ze zijn niet denkbeeldig de gevallen waarin juist het ontbreken van stoot en kalkoenen — vooral hier de laatste — een paard op de been hield. Ik zal niet ontkennen dat het omgekeerde ook gebeuren kan. De stoot kan een val op de knieën, de kalkoen een op de hakken verhoeden. Doch wat is er ten slotte aan verbeurd — vooral bij het zware paard, dat alles bedaard doet, zelfs vallen! — of hij een keer een voorbeen naar achteren, een achterbeen naar voren verliest? Ik heb er hier nog nooit een gezien die er veel om maalde — ze zijn weer overeind om zoo te zeggen op hetzelfde moment dat ze er liggen — het gladde plaveisel beschadigd daarbij hoogst zelden. De gecouronneerde knieën behooren, zooals ik reeds eerder opmerkte, alleen bij de bloedtypen, die alles terstond wild aanpakken en zich over stuur maken en nu niet één keer doch herhaalde malen achter elkaar vallen. Houden we hierbij ook nog in het oog dat een vlak ijzer zelden het gevallen paard zelf of een zijner spankameraden verwonden zal. Al deze gevallen dienen daarbij steeds weer te worden uitgewogen tegen het bezwaar van de vernieling waaraan elk wegdek behalve de blauwe keien blootstaat bij gebruik van stoot en kalkoenen.

Kort samengevat meen ik te hebben kunnen constateeren, dat vlak ijzer op homogeen wegdek beter voldoet voor het paard en daarbij speciaal gewenscht wordt voor den bodem — aan twee voordeelen paren zich hier dus twee wenschen, waaraan m. i. zonder enig bezwaar niet alleen doch zelfs met kans op winst kan worden voldaan, terwijl op de blauwe keien, waar stoot en kalkoenen goede diensten kunnen bewijzen wel is waar, ze echter best gemist kunnen worden, wat door duizende paarden wordt

bewezen, die gespannen voor verschillende soorten voertuigen, met zeer afwijkende belasting, in alle gangen, bij elke weers- en dus weggesteldheid, zoowel op vlakken bodem als bergop en bergaf dienst doen gedurende jaar en dag tot blijkbare tevredenheid van den bedrijfsleider. En waar het hier zoo kan en gaat, wat staat daarmee althans eene proefneming ten onzent in den weg? Alleen eventueel niets plotseling, doch trapgewijs, met gezond verstand en gemeenschappelijk overleg en vooral... zonder proces-verbaal — daarvoor is geloof ik de tijd nog niet rijp, de stoot en kalkoenen quaestie dient voordien eerst kalm van alle kanten te worden bekeken, en moge mijne zienswijze de oplossing al niet brengen, misschien kan ze iets bijdragen tot het vinden der richting waarin m. i. dient te worden gezocht.

Marseille Januari—Mei '27. □

HET VERSCHIL IN BELASTING VAN DEN HOEF DOOR KALKOENEN.

In de Mei-aflevering werden wij door collega Huizinga herinnerd aan onze toezegging, gedaan op de jaarvergadering van Onderwijzers in practisch hoefbeslag. Voor niet-ingewijden deel ik hier even mede, dat toen door mij gezegd is, dat het mogelijk was vrij nauwkeurig het verschil in een aantal KG. uit te drukken. Wij willen nu den van ongeduld trappelenden volbloedhoefsmid niet langer teleurstellen en onze bevindingen mededeelen.

Op de bovengenoemde vergadering hebben wij ons uitgesproken het eens te zijn met de voorstanders van de meest voor de hand liggende theorie „Door het aanbrengen van kalkoenen komt de lichaamslast méér op den toon.” Wij hebben nadien dit vraagstuk op verschillende manieren uitgerekend en bevonden, bij de eerst uitgevoerde berekeningen, dat steeds na het verhoogen van de achterste hoefhelft de druk op den toon grooter werd.

Op grond van de practische ervaring, dat zwakke en lage verzenen alléén door het aanbrengen van kalkoenen nooit verbeteren, integendeel de hoeven dan nog in ongunstiger conditie komen, was ik met het verkregen resultaat van mijn berekening toch niet geheel tevreden. De practijk leert ons immers, dat wanneer wij door het aanbrengen van een doelmatig beslag, hetzij door een beslag met zolen, met leeren randen, met balkijzers of door een gewoon vlakbeslag, hoogere en sterkere verzenen hebben verkregen, dit gunstige resultaat steeds na het aanbrengen van kalkoenuijzers weer verloren gaat. In zulke gevallen mochten wij toch verwachten dat de verkregen verbetering behouden bleef, omdat door de verhooging de verzenen toch meer ontlast zouden worden. Nu kan men daar wel tegen inbrengen, de straal komt dan niet met den bodem in aanraking, maar dat is bij een vlak beslag óók zeer dikwijls niet het geval.

Wij achten dan ook de mogelijkheid niet uitgesloten, dat er oogenblikken konden zijn bij de belasting van den hoef, waarbij *na* de verhooging, de verzenen wel degelijk zwaarder werden belast. Wij zijn toen opnieuw gaan teekenen en cijferen en zullen hiervan het resultaat mededeelen.

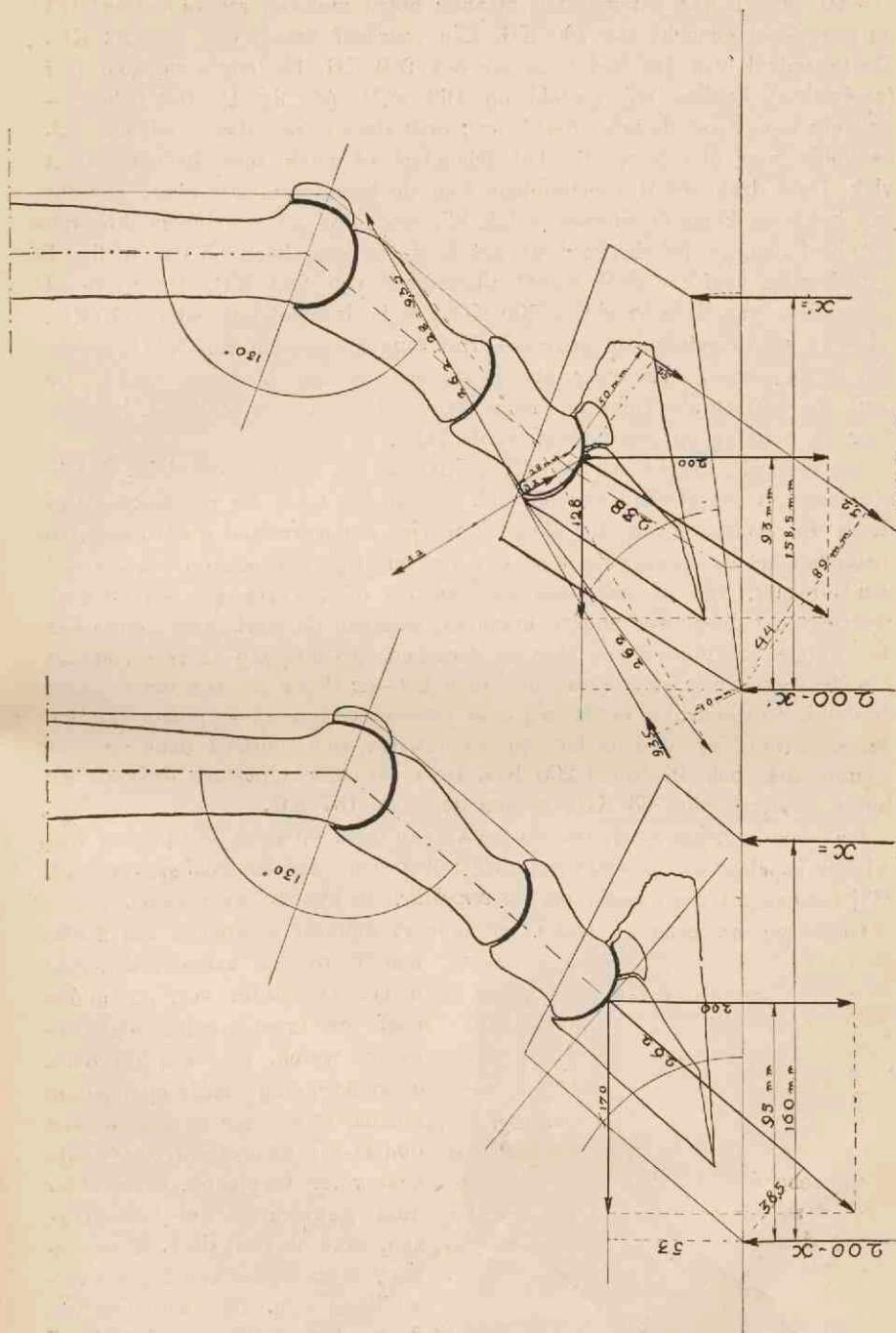

FIG 2

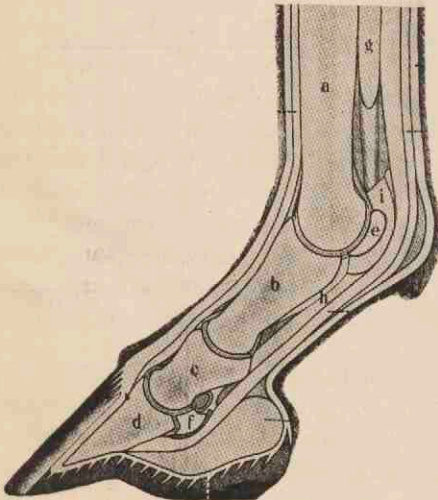
FIG 1

Gaan wij uit van het vierkant staande paard met een rechte voetas (50°) en een totaal gewicht van 700 KG. Eén voorhoef draagt dan, zeg 200 KG. De tegendruk van den bodem is dan ook 200 KG. De lengte van den hoef (zoolvlakte) hebben wij gesteld op 160 m.M. (zie fig. 1). Het lichaams-gewicht hangt aan de schouderbladen; doet daarin een druk ontstaan afhankelijk van den hoek die het schouderblad maakt met een horizontaal vlak. Deze druk wordt voortgeplant door de beenderen. Het eigen gewicht van het been komt er successievelijk bij, zoodat op de gewrichtsvlakte van het hoefbeen, in de richting van het koot- en kroonbeen bij den in fig. 1 geteekenden hoef een druk wordt uitgeoefend van 262 KG. De verticaal ontbondene van deze kracht is 200 KG.; de horizontaal ontbondene 170 KG. (alles in ronde getallen uitgedrukt). Het aangrijpingspunt van deze krachten ligt in de voetas, dáár waar het kroonbeen op het hoefbeen drukt. De druk in horizontale richting tracht den hoef vooruit te schuiven, hetgeen door de wrijving op den bodem wordt belet.

De verticale kracht van 200 KG., dus van het lichaams-gewicht, ligt in dit geval op een afstand van 95 m.M. van af den toon. De reactiekracht of liever de resultante van alle kleine krachtjes die weerstand bieden aan den druk van het lichaams-gewicht op den bodem, ligt dan ook op een afstand van 95 m.M. van af het hoekpunt van den toon. Vervangen wij nu deze reactiekracht door twee andere krachten, waarvan de werklijnen liggen aan de uiterste hoekpunten van toon en verzenen. Noemen wij de reactiekracht van de verzenen x en die van den toon $200-x$. Voor hoefsmeden wellicht duidelijker uitgedrukt, geven wij daar twee steunpunten, in plaats van den geheelen hoef op den bodem te laten rusten, dan blijft de druk op deze steunpunten ook in totaal 200 KG. De reactiekracht (x) aan de verzenen blijkt na berekening 63 KG., en aan den toon 137 KG.

De lezer begripe goed, dat de werkelijke druk op deze drie punten veel minder is, daar het gewicht natuurlijk over den geheelen hoef is verdeeld. Wij hebben dit zoo gesteld om de *verschillen* te kunnen waarnemen.

Gaan wij nu eens na wat of er gebeurt wanneer kalkoenen van 2 c.M.

hoogte worden aangebracht. Stel u een oogenblik voor dat alléén hoef- en kroongewricht onbewegelijk waren, dan zou de druk ontegenzeggelijk méér op den toon komen, want door de draaiing van den hoef is de hoefgewrichtsvlakte naar voren verplaatst. Daar echter deze gewrichten wel bewegelijk zijn, zakt de koot door. Maar hoever? Mijns inziens kan dat zeer verschillend zijn. De elasticiteit van de banden om het gewricht is bij het dier evenals bij den mensch lang niet gelijk. Het is mogelijk, dat de standsverandering een ge-

ringe pijn veroorzaakt en zal dan het paard den gemakkelijksten stand opzoeken. Nemen wij aan dat het paard er niet de minste last van heeft, zal toch de koot niet *verder* doorzakken dan tot den *vóór* het aanbrengen der kalkoenen aanwezigen hoek van koot- en pijpbeen. Immers de naar beneden drukkende kracht in het pijpbeen is hetzelfde gebleven en mogen wij gevoelig aannemen dat ook de spanning in de bovenste en onderste ophangband van de sesambeentjes hetzelfde blijft (zie de photo *g* en *h*). Duidelijk kunnen wij echter waarnemen, dat bij verhooging van de achterste hoefhelft de voetas naar voren breekt. Nemen wij aan, dat de onderste gewrichtsvlakten van koot en kroonbeen bij het buigen van deze gewrichten óók bij het stilstaande paard naar voren schuiven, dus het kootbeen sterk op den voorkant van de bovenvlakte van het kroonbeen drukt en de onderste gewrichtsvlakte van het kroonbeen sterk de voorzijde van de hoefgewrichtsvlakte (kroonuitsteeksel) belast, dan is het buiten kijf, dat de toon van den hoof zwaarder wordt belast, en is de tot heden aangenomen theorie juist. Nu vragen wij de aandacht voor de keerzijde van het vraagstuk.

Vóór het aanbrengen van kalkoenen was de voetas recht. Bestonden dus geen spanningen aan de voorvlakten van koot-, kroon- en hoefbeen. Na het breken van de voetas is dit echter wel het geval. De kracht, waarmee het hoefgewricht uit elkander zou schieten, is bij den in fig. 2 geteekenden hoof 32 KG. Om deze kracht van 32 KG. in evenwicht te houden zijn noodig twee krachten van 262 KG. in de richting van de beenen van den hoek die het hoef- en kroonbeen na het breken van de voetas maakt. Wij meenen te mogen betwijfelen of de beursband zulk een spanning toelaat, temeer daar bij sterker breken van de voetas en bij snellen gang deze spanning nog veel grooter zal zijn dan nu reeds bij het stilstaande paard het geval is.

Wij hebben ons bij de bestudeering van dit onderwerp twee vragen gesteld: 1°. Heeft er in den hoof geen beweging plaats waardoor deze spanning in sterke mate wordt verminderd? 2°. Is het mogelijk, dat bij het breken van de voetas het kroonbeen achterover *rolt* zoodat er een geringe gaping aan de voorzijde van hoof en kroonbeen ontstaat?

Naar mijn meening mogen wij de beantwoording van deze vragen in bevestigenden zin niet uitgesloten achten. De beursband laat toch een geringe rekking wel toe.

Bekijken wij eens de boven-gewrichtsvlakte van een hoefbeen en de onder-gewrichtsvlakte van het kroonbeen, dan zien wij dat de laatste iets boller is dan de holte van de hoefbeengewrichtsvlakte. Rolt nu na het verhoogen van de achterste hoefhelft het kroonbeen een weinig achterover, dan kan de druk op de gewrichtsvlakte van het hoefbeen zich naar achteren verplaatsen en wordt tevens het straalbeen zwaarder belast. De kracht, die het uit elkander schieten van het gewricht moet voorkomen, werkt dan aan een hefboomsarm van 28 mM. De spanning in de gewrichtsbanden en den beursband blijft dan niet 262 KG. maar wordt gedeeld door de lengte van den hefboomsarm (zie fig. 3) of 262 KG. : 28 = 9,35 KG (zie fig. 2).

Wanneer er nu met een kracht van 9,35 KG. aan het kroonuitsteeksel van het hoefbeen getrokken wordt en het draaipunt ligt op een afstand

van 28 mM., dan probeert deze kracht het hoefbeen om zijn as te draaien. De meerdere kracht, waarmede de hoefbeenstakken op den hoef drukken bedraagt dan 5,2 KG. want de afstand van het draaipunt tot de hoefbeens-takken is 50 mM. en de krachten zijn omgekeerd evenredig met de hef-boomsarmen. De afstand van den toon tot de verticale component van de kracht, die op het hoefgewricht drukt, wordt dan 93 mM., dus is nog minder dan bij den hoef zonder kalkoenen. Door het omhoog brengen van de achterste hoefhelft blijft de loodrechte afstand van den toon tot de reactie kracht x (fig. 2) niet 160 mM. maar wordt deze afstand 158,5 mM. Na oplossing van de onbekende kracht x vinden wij dat deze is 71,3 KG. De toon ondervindt dan een tegendruk van 128,7 KG. Is nu deze gedachten-gang juist, dan worden door het aanbrengen van kalkoenen de verzenen zwaarder belast.

In 't kort samengevat zouden wij de veranderingen die er optreden in den hoef, na verhooging van de verzenen, aldus kunnen omschrijven:

Door het draaien van den hoef komt de hoefgewrichtsvlakte naar voren; het kroonbeen rolt dan achterover, waardoor de belasting zich naar achteren op de gewrichtsvlakte van het hoefbeen en op het straalbeen verplaatst. De spanning in het hoefkatrol is immers minder geworden en kan het straalbeen zakken. Hierdoor ontstaat een geringe gaping aan de voorzijde van hoef en kroonbeen. Het gevolg daarvan is, dat de kracht die bij het buigen optreedt in de gewrichtsbanden en den beursband aan de voorzijde van het gewricht, gaat werken aan een hefboomsarm, waardoor het hoefbeen tracht te draaien; dus de voorzijde wil lichten en de hoefbeenstakken zwaarder op den hoef drukken. De loodrechte afstand van den toon tot de omhoog gebrachte verzenen-hoekpunten is een weinig verminderd en verhoogt dit den druk op de verzenen. In hoever of de druk van de leuning van het kroonbeen tegen de zijdelingsche hoefkraakbeenderen er nog aan *kan* mede werken, om de verzenen óók bij het stilstaande en met kalkoenijzers beslagen paard zwaarder te belasten, willen wij onbesproken laten. Onmogelijk is dit niet, want deze zijwaartsche druk ontstaat door een benedenwaartschen druk, heeft dus een verticale component. Wij willen ons niet het recht aanmatigen te beweren, dat het in dit artikel naar voren gebrachte juist is, maar gaven alleen de gedachte weer die wij ons daarover gevormd hebben. Nu er van verschillende zijde gewerkt wordt om langs practischen weg, den twijfel die hieromtrent bestaat weg te nemen, zal dit van zelf aan 't licht komen. Tenslotte gaat het er toch niet om „wie heeft er gelijk” maar, „wat moet er aan onze leerlingen onderwezen worden.”

H. V.

HET RIJKS-DIPLOMA.

In de maand November 1919 werden de eerste diploma's uitgereikt door de Commissie, welke bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 9 October 1919 was benoemd tot het afnemen van het examen ter verkrijging van het Rijks-diploma als hoefsmid.

Dit eerste examen, dat gehouden werd gedurende de maanden November en December, leverde als resultaat op dat 56 hoefsmeden het Rijks-diploma behaalden.

Sedert dien is elk half jaar dit aantal van nieuw-gediplomeerden weder beduidend vergroot, zoodat meer en meer den zegenrijken invloed van de verbeterde opleiding door het geheele land merkbaar zal worden, nu langzamerhand een 6 à 700 hoefsmeden het bewijs van hunne kennis en kunde hebben verkregen.

Ik weet niet of het in de bedoeling ligt om in navolging van de stad Groningen (en dan 1% van het daar onlangs behaalde aantal inwoners), aan den 1000en gelukkigen examinandus bijzondere aantrekkelijkheden in uitzicht te stellen, maar ik weet wel, dat ieder weldenkend paardenman het zal toejuichen, als dit aantal eens, en liefst spoedig, zal zijn bereikt.

Want hoe men de zaak ook moge beschouwen, dit zal ieder grif toegeven, dat alleen dit diploma een betrouwbaren en uniformen waarborg biedt voor deugdelijke vakkennis.

Nog al te veel smeden zijn er, die weinig of geen waarde hechten aan dit diploma en zich niet de moeite getroosten om deze bevoegdheid te halen.

Of zijn de druiven soms zuur?

Gelukkig zijn de jongste smeden wel doordrongen van de meening, dat zij deze opleiding moeilijk of niet kunnen ontberen, om kans van slagen in het leven te hebben.

Maar hoeveel ouderen zijn er niet, die zich tevreden stellen met het vroeger door hen behaalde diploma of het ook zonder dat wel meenen te kunnen doen?

En toch geldt ook hier het Fransche spreekwoord: „Les absents ont tort” oftewel „de afwezigen hebben ongelijk”.

Indien oudere hoefsmeden valsche schaamte hebben te overwinnen om zich aan het examen te onderwerpen, zou ik zeggen: „gaat dan eens kijken hoe het daar toegaat!” Want niet slechts leiders en onderwijzers aan cursussen doen goed met zich ter plaatse eens te gaan overtuigen van het verloop der examens, zooals ik een vorige maal reeds schreef, maar ook smeden, die iets, neen véél voelen voor hun vak, zouden toch eens een snoepreisje naar Utrecht kunnen maken, om zich een denkbeeld te vormen hoe het op die examens toegaat!

Ik ben overtuigd, dat zij gaarne zullen worden ontvangen en een leersamen dag kunnen hebben en ook, dat zij geprikkeld zullen worden om te doen blijken, dat zij niet onder behoeven te doen voor de „jonge kerels” die zij daar zien werken, en thuiskomende tegen zichzelf zullen zeggen: een volgende maal wil ik dat diploma ook behalen.

Want, al waarborgt tenslotte het rijksdiploma ook niet (en kan dat ook niet), dat de bezitter zijn heele leven zal toonen het in alle opzichten waardig te zijn, de vroeger-gediplomeerde hoefsmeden, en nog erger de niet-gediplomeerden, doen den naam van het ambacht nog al eens bedenkelijk afbreuk.

Het heerlijke zomersche weer, dat wij, terwijl ik dit schrijf, eindelijk hebben, vervult onze gedachten onwillekeurig met plannen tot uitstapjes.

En zoo herinner ik mij, dat ik eenige jaren geleden op een fietstocht door ons eigen mooie land in de Betuwe de hulp moest inroepen van een rijwielhersteller, die tevens, volgens het groote bord boven zijn deur, „gediplomeerd” hoefsmid was.

Ik moest even wachten, want de baas had juist een paard in beslag, naar welke werkzaamheden ik met stijgende belangstelling keek.

Het nog jonge paard, dat in den noodstal stond, had zeer platte voeten. Nadat de oude ijzers op bedenkelijk ruwe wijze waren verwijderd, meende ik, dat het besnijden zou plaats hebben.

Maar het bleek, dat deze „gediplomeerde” een andere methode volgde. Het nieuwe ijzer, dat overal veel te nauw lag, werd eerst roodgloeiend flink in het hoorn gebrand en daarna aan den hoef bevestigd en toen werd met den houwkling de hoef „bijgeschild” langs dit ijzer.

De eigenaar ging, na dit zeer „vlot” aangebrachte beslag, tevreden huiswaarts en zal misschien nog blij zijn geweest, dat zijn paard in eens bijna „normale” hoeven had gekregen!

Ik heb hem zijne illusie maar niet ontnomen, en terwille van zijne broodwinning ook den smid in bijzijn zijner clientèle maar niet verteld, wat ik er van dacht, maar ik had wel eens willen weten, hoelang dit paard deze beslagmethode nog heeft kunnen verdragen!

Er is wel eens gewezen op de wenschelijkheid om alleen de bezitters van het Rijks diploma wettelijk bevoegd te verklaren om het hoefsmidsvak uit te oefenen.

Ik weet niet of de wetgever daartoe ooit genegen zal zijn. In het belang van den landbouw en van de verheffing van het vak zou het zeker zijn. Maar dan zal het aantal, dat reeds het diploma bezit, nog belangrijk grooter moeten zijn, en zullen ook de oudere hoefsmeden moeten toonen, dat zij op het bezit ervan prijs stellen.

Eigenbelang en vakbelang gaan hier parallel met het landbouwbelang.

De gelegenheid tot opleiding voor het examen is thans toch overal gemakkelijk te vinden, nu een flink getal onderwijzers over het geheele land verspreid is en de vóór 1919 gediplomeerden behoeven alleen maar een herhalingscursus te volgen, d.w.z., zulks is niet verplicht, maar wel wenschelijk in hun eigen belang. Het is inderdaad zoo goed en bemoedigend voor de jongeren als op deze wijze ook de ouderen nog blij geven van liefde en belangstelling voor hun vak!

Maar dat dan ook daarnaast de gediplomeerden hun vak hooghouden en ten allen tijde toonen, dat inderdaad het Rijksdiploma een waarborg is voor degelijk werk.

Breda, Juli 1927.

T. D. S.

MILITAIRE HOEFMIDSCHOOL TE AMERSFOORT.

In de laatste week van Juni is het examen van hoefsmid afgenomen en zijn de navolgende leerlingen geslaagd: de dienstplichtigen der Cavalerie: J. Stomphorst, J. Westerhuis, F. Boels en G. Ruis; de reserve-hoefsmeden:

J. G. Westerdiep, J. de Vries, V. Seegers, H. van Pijkeren, J. Admiraal, J. Blom, H. J. v. d. Hoff, A. Lubbersen en J. A. v. d. Meulen. Aan hen is een diploma uitgereikt, terwijl de reserve-hoefsmeden tevens tot korporaal zijn bevorderd.

Op 1 Juli zijn in opleiding genomen de navolgende dienstplichtigen der artillerie, welke van 1 April l.l. een korte militaire opleiding hebben gehad: J. L. de Troye, J. Bergsma, D. Douwma, W. Brouwer, G. Dam, G. R. H. Jansen, C. Donkervoort, J. Koolen, S. de Groot, R. J. Duistermaat, H. Semmelink, J. Kwint, H. Spaan, H. Rolff, G. Maatjes, J. Meijer, C. Reeder, P. v. Rugge en A. T. v. d. Vliet. Deze miliciens blijven tot 1 April 1928 aan de Hoefsmidschool en vertrekken daarna met onbepaald groot verlof.

KORTE MEDEDELINGEN.

— Wedstrijd in Hoefbeslag op Maandag 29 en Dinsdag 30 Augustus te Boxtel ter gelegenheid van de Groote Land- en Tuinbouw-Tentoonstelling N. C. B.

De deelname is uitsluitend opengesteld voor gediplomeerde hoefsmeden (diploma practisch hoefbeslag).

Op 29 Augustus wordt door alle inschrijvers deelgenomen aan een voorwedstrijd: het maken van een ijzer voor een bepaalden hoef. Uit de smeden, die aan dezen wedstrijd hebben deelgenomen, worden er hoogstens 12 met het hoogste aantal punten gekozen, om den tweeden dag den wedstrijd te vervolgen.

Op den tweeden dag krijgt iedere opgeroepene bij een paard een aangewezen hoef te beslaan en daarvoor het ijzer te maken.

Beoordeeld worden:

- a. het afnemen van het oude ijzer en het besnijden van den hoef.
- b. het vervaardigen en afwerken van het aan te brengen ijzer.
- c. het passen en onderleggen.

Voor de verschillende bewerkingen van het geheel en de onderdeelen daarvan worden cijfers toegekend, waarbij aan hen, die het hoogste aantal punten behalen, de volgende prijzen worden toegewezen: 1e prijs gouden, 2e verg. zilveren, 3e zilveren, 4e bronzen medaille, alle met diploma.

Inleg per deelnemer f 2.50, te voldoen bij de inschrijving.

Aanmelding moet geschieden bij den heer C. M. v. Rooijen, dierenarts te Boxtel, voor 15 Augustus a.s., vergezeld van het inleggeld met duidelijke vermelding van adres en de woorden „Wedstrijd Hoefbeslag.”

Gevraagd: inzendingen van leermiddelen, modelijzers (zoowel voor tuig- als trekpaarden en afwijkende hoeven), gereedschappen, enz.

Inleg per M² tafelruimte f 2.50.

Prijzen voor meest volledige inzending: 1e prijs zilveren, 2e pr. bronzen medaille, 3e pr. diploma.

— **Zuid-Holland.** Dezer dagen is te Oud-Beijerland, onder leiding van Dr. P. Vermaat, Dierenarts, een cursus in hoefbeslag geopend; het onderwijs in de praktijk is opgedragen aan den heer H. van Waasbergen, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Oud-Beijerland.

PERSOVERZICHT.

I. In de Mei-aflevering van „Der Hufschmied” geeft Dr. A. Fischer een vervolgstudie over het **orthopaedisch beslag bij veulenbokhoeven.**

Hij zegt dat nog altijd het getal veulens zeer groot is dat bedorven wordt doordat hetzij van de zijde van den eigenaar, hetzij door onwetendheid van den hoefsmid, de hoeven niet of wel verkeerd besneden worden en men bedenke hierbij dat veulenhoeven zeer spoedig een verkeerden stand gaan aannemen. Wat nu het orthopaedisch beslag voor veulenbokhoeven betreft, zoo zijn er vele verschillende methoden bekend om dit lijden te verbeteren. Wij noemen slechts het halvemaanvormige ijzer, het snavelijzer en het beugelijzer. Wat dit laatste betreft, dit wordt vervaardigd uit 4 m.M. dik plaatijzer en op dezelfde wijze als het plaatijzer waarbij het straalgedeelte uitgehakt is. De grootste breedte hangt af van de breedte van den hoef, doch varieert tusschen 8 en 11 c.M., terwijl de lengte tusschen 12 en ruim 14 c.M. belooft. Al naar den graad van bokhoef wordt deze plaat min of meer sterk opgebogen aan het toongedeelte, waarbij dan het toongedeelte van het ijzer ruim 3 c.M. voor den hoef uitsteekt. Aan den voorrand van het toongedeelte wordt autogeen een beugel opgelascht en deze wordt hol omgebogen. Aan het bovineinde van dezen beugel wordt een lederen schijfje met twee klinknagels vastgemaakt en dit moet dan ongeveer 2 c.M. onder den kroonrand aan het toongedeelte tegen den wand komen te liggen, op dezelfde wijze als het vroeger veelal toegepaste beugelijzer van Neuschild. Aan het zoolvlak maakt men, al naar de grootte van den hoef, in elken tak 7 à 8 nagelgaten, welke niet alle gebruikt worden doch hoogstens 3 à 4 in elken tak. Zijdelings kan het ijzer eenig garnituur hebben.

De behandeling met dit ijzer is het meest geprobeerd en met gunstige resultaten bekroond bij koudbloedpaarden en de duur van het beslag en de verbetering er door beliep ongeveer 14 weken. Het artikel geeft twee afbeeldingen; de eene is van een rechter voorhoef met zeer sterke bokhoefontwikkeling bij een koudbloedveulen van 10 maanden; de tweede foto toont denzelfden voet nadat het bovenbeschreven ijzer er gedurende 14 dagen onder heeft gelegen en waarbij reeds een groote vooruitgang is te bespeuren.

II. In **Roemenië** wordt te Timifvara aan de militaire hoefsmidschool een fabriek opgericht voor het vervaardigen van machinale hoefijzers.

III. Op een vraag of het mogelijk geacht wordt, dat een **kreupelheid**, welke acht weken **na het beslaan** optreedt, nog een gevolg van vernageling kan zijn, wordt als volgt geantwoord: Wanneer het paard 8 weken geleden beslagen is en in dien tijd ook geen nieuwe nagels zijn ingeslagen, dan is het uitgesloten te achten dat het paard nadien door vernageling kreupel is geworden. Naar men algemeen aanneemt, aan de hand van de

ervaring, kan er vernageling uiterlijk optreden 14 dagen na het beslag, doch de regel is 2 à 3 dagen daarna. Mocht werkelijk uitgewezen zijn dat de kreupelheid aan vernageling is te wijten, dan moet worden nagegaan of door den koetsier zelf of wel door een anderen smid tijdens deze 8 weken een of meer nagels zijn vervangen door nieuwe, waardoor dan de vernageling kan zijn veroorzaakt.

IV. Dr. A. Fischer schrijft over **paard en automobiel** en zegt dat zoovelen die hun paardenmateriaal hebben opgeruimd en hiervoor autotractie hebben aangeschaft, bedrogen zijn uitgekomen daar de onderhoudskosten der auto's te hoog zijn. Zoo vaak is het ook voorgekomen dat een paard werd opgeruimd, een 2e hands vrachtwagen op afbetalingsvoorwaarden werd aangeschaft en deze wagen wegens dure reparatie na eenigen tijd niet kon worden teruggenomen en alzoo het geheele bedrijf ten onder ging. Men spreekt wel van het uitsterven van de paarden in de groote steden en toch ook hier is er weer een opleving vast te stellen. Zoo is in Londen het paard weer meer in gebruik en hier is de vraag naar zware trekpaarden weer grooter geworden. Men schrijft dit toe aan de zeer hoge belasting welke geheven wordt van de zware vrachtauto's. Handelsmaatschappijen, welke in hun bedrijf nu zware vrachtauto's gebruiken, constateeren dat de paardentractie goedkooper was. In groote steden, waar het vervoer zoo vaak stagneert, profiteert een paard hiervan door uit te rusten, terwijl de auto's voortdurend kostbare benzine verbruiken. In Manchester en Liverpool ziet men hetzelfde verschijnsel als in Londen en ook hier keert het paard regelmatig voor den zwaren arbeid terug. In het noorden van Engeland heeft laatstelijk een groote weverij de 120 in gebruik zijnde vrachtauto's verkocht en is weer tot de paardentractie teruggekeerd, terwijl eenige groote brouwerijen op het punt staan dit voorbeeld te volgen. In Amerika geschiedt momenteel hetzelfde en het paardenmateriaal in Amerika is gedurende de laatste twee jaren gestegen van 27 tot 28 millioen. Met cijfers is vastgelegd dat de autotractie 317% duurder is dan de paardentractie. In Frankrijk is men tot de volgende uitkomst gekomen: het regelmatige transport is tot op afstanden van 35 K.M. goedkooper met paarden dan met den autotransportwagen; voor afstanden van 35—70 K.M. zijn de bedrijfskosten gelijk, terwijl voor afstanden boven de 70 K.M. de vrachtauto's voordeliger zijn. In de steden ligt het nadeel hierin dat auto's toch niet vlug kunnen opschieten, telkens moeten stoppen en wachten en tenslotte wat snelheid betreft niet veel voor hebben op het paard, terwijl slijtage en benzineverbruik duurder zijn dan de onderhoudskosten van het paard. Ook wat de landbouw betreft, zijn de uitspraken dezelfde, n.l. dat de motorploeg beschouwd moet worden als een hulp om het paardenmateriaal te ontlasten doch nooit om de paarden te vervangen. Fischer voert talloze bewijzen aan van groote landbouwondernemingen die alle de duurdere exploitatie van de autotractie erkennen en de geleidelijke doch zekere teruggang naar het paardenmateriaal meemaken.

— Aan een artikel van John O. Williams in **The Horseshoers and Blacksmiths Journal**, ontleenen wij het volgende: De totale waarde van den paardenstapel (muildieren inclusief) van de Vereenigde Staten van

Amerika bedraagt 1400 miljoen dollars. Op 1 Januari 1927 bedroeg het aantal paarden op boerderijen 3,5 $\frac{0}{10}$ minder dan het jaar te voren en sinds 1 Jan. 1920 is dit verlies 22,5 $\frac{0}{10}$. Er zijn nu teekenen te bespeuren dat meer veulens gefokt worden doch het aantal is nog niet voldoende om de sterfte aan oude paarden te dekken. Het aantal paarden dat op 1 Januari l.l. op boerderijen aanwezig was, bedroeg 15.279.000 en het aantal muilieren 5.734.000, en toonde een vermindering aan met het vorige jaar van 461.000 paarden. De gemiddelde prijs voor een paard bedroeg op 1 Jan. l.l. 63.81 dollar, 1,65 dollar minder dan een jaar geleden.

In 1920 werden op 1000 paarden en muilieren nog 132 veulens geboren, tegen 73 in 1925. Er is momenteel een groote vraag naar eerste klas tuigen rijaarden en hiervoor worden goede prijzen betaald. De reden van den achteruitgang van den paardenstapel ligt hierin dat de fokkers, niet wetende of het gebruik van het paard door motortractie nog meer zou worden verminderd, huiverig waren om in het groot aan te fokken. Zij, die het paard of het muilier gebruiken, weten dat dit een goedkoopere trekkracht is dan de motor, doch zij waren als het ware steeds in afwachting dat een verbeterde motortractie dit zou logenstraffen en dit drukte voortdurend op den prijs der paarden. Een feit is echter dat groote landbouwbedrijven motortractie toepassen en, wanneer de oogst goed is, zij hier voordeel van hebben. De uitspraak dat van 1918—1926 alle boeren die failliet zijn gegaan, dit aan verandering in motortractie hebben te danken, moet dan ook zoo worden uitgelegd, dat het aanschaffen van dure machines en daarbij tegenvallende oogst hunne finantieele krachten te boven is gegaan.

— In de **Zwitsersche Hoefsmid** komt een raadgeving voor, betreffende de prijsbepaling, welke in de volgende 10 punten wordt medegedeeld:

1. Neem nooit een werk aan zonder vooruit zeker te zijn dat het tenminste een matige winst zal opleveren.
2. Bepaal den prijs niet overhaast en laat U niet dwingen onmiddellijk een verbindenden prijs vast te stellen wanneer U niet vooraf een goede tijd- en materialenberekening kunt maken.
3. Houdt vast aan den overeengekomen prijs en laat hier zonder goede reden niet op afdingen.
4. Bereken uw prijs volgens de als gewoonte aangenomen regels.
5. Wees steeds bereid om met beroepscollega's gemeenschappelijk de loonen en tarieven te bespreken en houdt u dan aan de hierbij genomen besluiten.
6. Overvraag niet want dit wreekt zich; uit een te groote winst groeit vaak een honderdvoudige schade.
7. Werkt niet onder de markt en laat u niet verleiden door eerzucht, nijd of tijdelijke slapte in het bedrijf tegen een minderwaardige belooning werk te leveren. Hierdoor benadeelt u zich zelf en uwe collega's.
8. Veracht de onderkruipers en prijsbedervers en volg hun voorbeeld niet.
9. Slechte betaling geeft minderwaardig werk, doch past op dat ge een aangenomen werk, waarbij slechts matige winst is te behalen, niet bederft door met minderwaardige materialen te knoeien of door onsoliede uitvoering. Uwe reputatie is hierbij gemoeid.

10. Houdt uw zaak en uwe huishouding gescheiden, in dien zin dat ge een afzonderlijke boekhouding er op nahoudt en na kunt gaan hoeveel van de winst van het bedrijf kan afgenomen worden ten behoeve van de huishouding.

— Dr. H. Jöchle, te München, schrijft over hoefkraakbeen verbeening en beslag hiervoor. Na een zeer uitvoerig literatuuroverzicht, geeft hij als zijne meening te kennen dat het beste beslag is een balkijzer met lederen zool, waarbij dan de drachten worden vrijgelegd. Hij tracht dit te bewijzen door voorbeelden uit de praktijk en door theoretische beschouwingen. Hij gebruikt een bijzonder soort zeer breed balkijzer, dat moeilijk te smeden en zeer [kostbaar is en wendt dit aan zoowel bij één- als bij tweezijdige verbeening. Wanneer een paard hiermede beslagen toch kreupel gaat, wijt hij dit niet aan de verbeende hoefkraakbeenderen, doch zegt dat er meerdere ziekteoorzaken in het spel zijn, zooals b.v. hoefkatrol-ontsteking en in dit geval laat hij het balkijzer weg. Een slepende ontsteking van de straalbeen-hoefkraakbeenbanden of van ophangbanden van het straalbeen sluit hij ook bij het gebruik van zijn balkijzer uit.

In de praktijk zal waarschijnlijk zijn ijzer weinig toepassing kunnen vinden, daar het zeer moeilijk is vast te stellen of een verbeend hoefkraakbeen een al dan niet op zichzelf staande oorzaak heeft en bovendien lijkt het niet verstandig om de verzenen steeds vrij te leggen in deze gevallen en zou men zich hiertoe alleen kunnen bepalen bij het voorkomen van steengallen.

Jöchle zegt dat hij met het toepassen van dit balkijzer niet de bedoeling heeft om het hoefmechanisme uit te schakelen of te bevorderen, doch hij vermeldt niet of hij misschien den straal zoodanig besnijdt dat deze niet met de balk in aanraking kan komen doch waarvoor zal in dit geval de balk dan moeten dienen? G. H.

— In de **Vereenigde Staten van Noord-Amerika** is een groote behoefte aan militaire hoefsmeden; de bereden wapens hebben niet minder dan 50,000 paarden en muilieren, waarvan een groot gedeelte onbeslagen moet blijven uit gebrek aan hoefsmeden. Het Amerikaansche legerbestuur overweegt nu om in dit gebrek te voorzien door het oprichten van hoefsmidsscholen voor dienstplichtigen.

— **Uit f 12,50 aan ijzer** kan men voor een marktwaarde van f 25 *hoefijzer* smeden; maakt men er *naalden* uit, dan brengen deze f 15000 op, en worden er *horlogeveeren* van gefabriceerd, dan is de marktwaarde 5 miljoen guld.

— In een artikel van Willy Harker in de Juni-aflevering van „Der Hufschmied” over **roestvrij staal** wordt aangegeven op welke wijze men kan aantoonen dat staal roestvrij is. Vroeger duurde het dagen, ja weken voordat men onderzoekingen kon doen omtrent de kwaliteit van staal en dit gaf practische bezwaren zoodat men naar een methode zocht om spoediger een uitspraak te kunnen doen. Men heeft deze gevonden en wel in het kopersulphaat. Roestvrij staal met een glad oppervlak bleef blank na wekenlang gelegen te hebben in een verzadigde oplossing van kopersulphaat, terwijl onreinheden, slakken, of geoxydeerde deelen aanleiding geven tot een afscheiding van metallisch koper, dat zich daarop zeer spoedig afzet.

UITGAVEN van A. W. HEIDEMA te 's-Gravenhage

Verzamelde Opstellen uit „Het Paard”, in boekvorm,
derde bundel, prijs f 1.75, fr. p. p. f 1.95.

Idem vierde bundel, prijs f 1.75, fr. p. p. f 1.95.
(De eerste en tweede bundel zijn uitverkocht).

Opstellen over africhting van paard en ruiter, door
W. L. van Warmelo, Officier der Veld-Artillerie, prijs
fr. p. p. f 1.55.

De bouw van den hoef (*uitslaande platen*) met verklarende
beschrijving voor cursussen in hoefbeslag en voor zelf-
onderricht. Prijs fr. p. p. f 1.—.

Marktlĳst, bevattende alle belangrijke paardenmarkten in
Nederland, onmisbaar voor ieder die met den paarden-
handel te maken heeft. Prijs f 0.40.

Landbouwvoordrachten over tuberculose, door Prof. Dr.
D. A. de Jong te Leiden, prijs fr. p. p. f 0.80.

ADVERTENTIE N.

SMEDE RIJ.

TE KOOP wegens gebrek aan opvolger, een Modern ingerichte
SMEDE RIJ annex **Machine- en Constructie-
Werkplaats**, het geheel bestaande uit mooie Woning met Tuin,
grootte Werkplaats en Pakhuis. Goederen-voorraad kan tegen factuur-
prijs overgenomen worden.

Adres: H. VAN WAASBERGEN, Oud-Beijerland.

H. J. REESINK & Co.
ZUTPHEN

Hèt
Adres
voor

Mustad Hoefnagels
merk „Sleutel”
Paardeschroeven
en Paardestiften

Machinale
Hoefijzers

4397

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte 5³/₄ cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. - Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

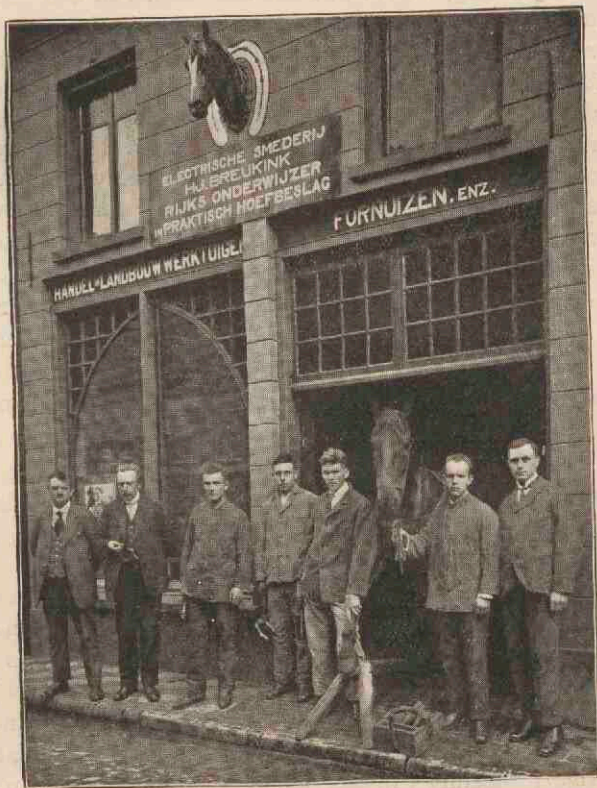
Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

I. Cursus te Lochem 1925-1927. — II. Hoefbeslag bij afstandsritten. — III. Nog eens :
Het Rijksdiploma. — IV. Wedstrijden in hoefbeslag te Middelburg. — V. Ingezonden stukken.
— VI. Korte mededeelingen. — VII. Persoverzicht. — VIII. Advertentiën.

CURSUS TE LOCHEM 1925—1927.

Van de 8 leerlingen slaagden te Utrecht 5.

Van r. n. l.: J. Mengerink, H. Eelderink, beide te Lochem; H. Dimmendaal, B. Bulten, beide te Zelhem; H. ter Harmsel te Gorssel; Dierenarts G. Langeler te Laren, leider van den cursus; Onderwijzer in Practisch Hoefbeslag H. J. Breukink.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

24

HOEFBESLAG BIJ AFSTANDSRITTEN.

Spoedig staat de 4-daagsche afstandsrit van de K. M. S. V. weer voor de deur en het is misschien wel gewenscht eens de aandacht te vestigen op het beslag der paarden, die daaraan zullen deelnemen. Naar mijn weten zijn de mededeelingen op dit gebied schaarsch. In den vierden bundel „Verzamelde Opstellen uit Het Paard” vinden we uitvoerige beschouwingen over den 132 K.M. afstandsrit der K. M. S. V. op 6 October 1911. Over het beslag worden ook enkele opmerkingen gemaakt, doch het is jammer, dat alle deelnemers hun opgedane ervaringen op dit punt niet nauwkeurig hebben bekend gemaakt. Het is meer dan 25 jaar geleden, dat Knipscheer in dit Maandblad een bespreking over hetzelfde onderwerp heeft gehouden naar aanleiding van de opmerkingen, gemaakt door den Duitschen paardenarts Deich in „Der Hufschmied” van 1896 over de groote afstandsridden Weenen-Berlijn en Dresden-Leipzig.

Het behoeft niet te worden gezegd, dat bij paarden, die een dergelijken inspannenden arbeid moeten verrichten, het hoefbeslag in meerdere opzichten aan bijzondere en streng nauwkeurige eischen moet voldoen. Dit komt ten goede aan het physisch kunnen van het individu. Een niet zorgvuldig en onoordeelkundig beslag, vooral wat het besnijden van den hoef betreft, zal op den duur en zeer zeker na dergelijke vermoeiende diensten de meest ernstige gevolgen na zich sleepen. Men heeft dat ook gezien na den bovengenoemden rit Dresden-Leipzig. Een paard met spitse hoeven en een zichtbaar naar achter gebroken voetas vertoonde na den rit hevige pijnlijkheid tot aan de kootgewrichten van beide voorbenen en is tengevolge daarvan gestorven. Bij een groot aantal paarden, vooral bij die met lage verzenen, werden ernstige hoefontstekingen waargenomen, voornamelijk in het boven-achterste gedeelte van den hoef en de daarboven gelegen banden en pezen; het toongedeelte was niet pijnlijk. De oorzaken dezer bij sommige paarden zelfs zeer heftig optredende verschijnselen moeten worden gezocht in rekkingen en kneuzingen, tengevolge van een niet goed besnijden der hoeven en van een verkeerde keuze der ijzers.

Gedurende een beslagperiode verandert de hoef langzamerhand van vorm, d. w. z. de toon neemt meer in lengte toe dan de verzenen, daar de laatste op de ijzertakken afslijten. Er ontstaat dus een wanverhouding tussehen de lengte van den toon- en die van den verzenwand, zichtbaar aan de naar achter gebroken voetas en het dieper doortreden in het kootgewricht, waardoor de buigpezen in sterkere mate worden belast.

Het is natuurlijk verkeerd met een aldus beslagen paard een afstandsrit te doen; spoedig toch zouden zich de ongewenschte gevolgen van de meerdere belasting in de achterste hoefhelft doen gelden. Men zorge er dus vooral voor, dat eerst de normale hoefvorm en stand zijn verkregen, waarbij de voetas recht is, van terzijde gezien evenwijdig loopt met den toonwand en dat bij de beweging de geheele hoef vlak op den bodem wordt geplaatst. Dan zal een gelijkmatige verdeling van den lichaamslast zijn verkregen, wat vooral in zulke snelle en geforceerde gangen niet genoeg kan worden gewaardeerd.

Doch niet alleen aan het besnijden van den hoef, ook aan de ijzers moet

bijzondere aandacht worden geschonken. In de eerste plaats moeten we aanraden niet te zware ijzers te nemen, daar deze bij ritten van lange afstanden eerder tot vermoeidheid der spieren aanleiding zullen geven. Uit dit oogpunt is dus het gebruik van kalkoenijzers niet te verkiezen. Het was n.l. naar aanleiding van den rit Dresden-Leipzig, waar dikwijls over klimmend terrein gereden moest worden, dat Deich een pleidooi hield voor het gebruik van ijzers met kalkoenen, terwijl Knipscheer aan ijzers met verdikte takken de voorkeur gaf, in het bijzonder dan bij hoeven met lage verzenen. Gaan de paarden tegen de helling op, dan wordt het achterste gedeelte van den ondervoet sterk belast; vooral de buigpezen hebben dan veel te verduren. Volgens de algemeen geldende meening kunnen we hieraan tegemoet komen door het aanbrengen van kalkoenen, waardoor een gedeelte van den lichaamslast naar voren wordt verplaatst en dus de achterste hoefheft zou worden ontlast. Wanneer er veel hellingen moeten worden genomen, zou een dergelijk beslag daarom aanbeveling kunnen verdienen.

Nu staat het vraagstuk der kalkoenen in verband met bovengenoemde opvatting in den laatsten tijd juist in het teeken van een bijzondere belangstelling en wordt door enkele deskundigen — en o. i. terecht — betwijfeld, of deze algemeen heerschende meening wel de juiste is. Hoe dit echter zij, voor ons land is de oplossing van deze kwestie al zeer eenvoudig. Hier toch bepalen zich de afstandsritten voor verreweg het grootste gedeelte tot vlakke wegen en daarop moeten we het gebruik van kalkoenen ten sterkste ontraden.

Verder is het van belang, dat de ijzers zoo vast mogelijk worden ondergelegd, waardoor de kans op verliezen tot een minimum wordt beperkt. Daartoe moeten de ijzers niet veel langer zijn dan de draagrand en mogen de takken slechts weinig buiten de verzenen uitsteken. Ook kunnen de nagels wat verder dan gewoonlijk naar achteren worden aangebracht en zal een enkel zijlipje aan den buitentak hier zijn voordeel kunnen doen. Bij een paard, dat zijn ijzers gauw doorslijt, is het voor zoo'n gelegenheid gewenscht een stukje staal in te wellen.

Tenslotte moet nog de vraag worden beantwoord, of het ook aanbeveling verdient de hoeven te beschermen tegen het intrappen van steenen e.d., door ze van zolen te voorzien. De daarmede opgedane ervaringen bij den rit Weenen-Berlijn luiden niet gunstig. De zolen van gummi en hoeflederkit zijn te zwaar en ook de lichte zolen van stroo, vilt en kurk nemen door opname van water en zand belangrijk in gewicht toe, waardoor weer een ongunstige invloed wordt uitgeoefend op het uithoudingsvermogen van het paard. Worden leeren zolen gebruikt, dan moet de ruimte tusschen zool en zoolvlakte worden opgevuld met jute of vlas in bruine teer gedrenkt, om het indringen van vuil te voorkomen. Deze zolen zullen op stal echter gemakkelijk aanleiding tot broeien geven; bovendien bevorderen zij in ruime mate het „zieh vangen” en zullen op zachten bodem en vooral in doorweekten grond zuigen.

De genoemde bezwaren zijn dus niet gering, maar al laten we de gevallen, dat de ruiter onaangenaamheden ondervindt van kreupelheden als gevolg van intrappen van steenen, nageltred, enz. buiten beschouwing, omdat ze gelukkig zelden voorkomen, dan blijft er toch nog een groot voordeel over, aan het gebruik van zolen verbonden, een voordeel dat niet mag worden

onderschat en dat juist bij afstandsritten zoo bijzonder aan den dag treedt: we bedoelen het breken van den schok, waaraan vooral de paarden, die op harde wegen gaan, behoefte hebben. Het is een bekend feit, dat van geforceerde ritten en na groote marschen op harde wegen vaak ernstige ontstekingen van de hoeflederhuid optreden; deze zijn zeer pijnlijk en wekken den indruk, dat het paard lijdt aan acute hoefbevangenheid. Dit moet worden voorkomen en daarom is een beslag, waarbij met een meerdere schokbreking rekening wordt gehouden, noodzakelijk. In plaats van zolen kunnen we dan echter beter gebruik maken van de eenvoudige leeren randen. Hierover hebben we in een vorig artikel uitvoerig gesproken en de beteekenis er van naar voren gebracht.

Resumeerende zouden we dus den deelnemers aan afstandsritten willen aanraden, hun paarden eenige dagen voor den rit van nieuw beslag te doen voorzien, waarbij alle zorg moet worden besteed aan het oordeelkundig besnijden van den hoef; vlakke en lichte ijzers met leeren randen te gebruiken en het richten, passen en nagelen te doen geschieden overeenkomstig de bijzondere eischen, die aan deze paarden worden gesteld.

Bennekom.

Dr. C. Brands.

NOG EENS: HET RIJKSDIPLOMA.

Toen ik de vorige maal schreef: „Want hoe men de zaak ook moge beschouwen, dit zal ieder grif toegeven, dat alleen dit diploma een betrouwbaaren en uniformen waarborg biedt voor deugdelijke vakkennis,” plaatste ik daarmede een stelling, die in hare algemeenheid zeker juist is, maar daarom toch, al te letterlijk opgevat en in bijzondere gevallen toegepast, zeker aanvechtbaar zou worden geacht. Het spreekt vanzelf, dat ik, waar dit artikel geheel gewijd was aan de voordeelen, welke het instituut van het uniforme, voor alle deelen van ons land gelijkwaardige examen ter verkrijging van het Rijksdiploma als hoefsmid, biedt, geenszins bedoelde iets ten nadeele te zeggen van vroeger verstrekte diploma's, die na een minstens even moeilijk examen waren verkregen. En nog minder van eene inrichting, die ik later nog eens afzonderlijk hoop te bespreken, de Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort, waar thans nog diploma's uitgereikt worden aan de leerlingen, die met succes het onderwijs aldaar hebben gevolgd.

Ongetwijfeld zijn er cursussen geweest, vooral diegene met een permanent karakter, zooals b.v. de leersmederij van Wiersum en Heidema te Groningen, de cursussen aan de Kon. Mil. Academie te Breda e. a., die niet minder waarborgen stelden voor de vakkennis en bedrevenheid hunner afgeleverde en gediplomeerde leerlingen, dan thans het Rijksdiploma biedt. Maar voor hen is het dan ook niet bezwaarlijk om zich te onderwerpen aan de eischen van het Rijksdiploma-examen.

Hoeveel andere cursussen waren er echter, waar men de eischen minder hoog stelde! En dat was ook alweer geen wonder. De omstandigheid, dat men veelal eigen leerlingen beoordeelde of althans in beperkte omgeving het examen afnam, gevoegd bij het toen nog beperkt aantal onderwijzers

in practisch hoefbeslag en dientengevolge de moeilijkheid om daar, waar deze ontbraken en men ook niet de beschikking had over militaire hoefsmeden, die ten deze veel nuttig werk hebben verricht, goede en ervaren leerkrachten te verkrijgen, verklaart zulks volkomen. Elke bekwame hoefsmid is bovendien nog niet genegen en geschikt om als onderwijzer in practisch hoefbeslag op te treden. En daarom twijfel ik niet of een ieder, die het wèl meent met de opleiding van bekwame hoefsmeden, moet het toejuichen, dat er thans hooge en uniforme eischen voor het geheele land zijn gesteld, waaraan moet worden voldaan om het Rijksdiploma te verkrijgen.

Toch geldt ook hier de stelregel, dat elke medaille hare keerzijde heeft. En die heeft men nu eenmaal mede op den koop toe te nemen.

Daar is b.v. het niet zoo heel zelden voorkomende feit, dat zeer goede leerlingen, op het examen ongelukkig of zenuwachtig zijnde, het gewenschte resultaat niet bereiken. Zij moeten twee- en soms meermalen het examen afleggen en dit ontmoedigt hen en doet twijfel ontstaan omtrent de onpartijdigheid der Commissie. Dat is jammer, maar het zal nooit geheel kunnen worden voorkomen.

Ook het omgekeerde komt voor. Iemand, die beschikt over de noodige vrijmoedigheid en wat geluk heeft, kan wel eens, feitelijk onverdiend, het diploma bemachtigen.

Ik heb ze wel gekend! Van beide categoriën. Maar laat ons erkennen, dat ditzelfde bezwaar bestaat bij alle examens (en hoeveel en hoe belangrijke examens zijn het wel niet!), die voor eene vreemde Commissie worden afgelegd.

Dit was dan ook vroeger het onmiskenbare voordeel, dat thans nog bij de Militaire Hoefsmidschool bestaat, dat de leerling niet slechts wordt beoordeeld naar de resultaten van een min of meer vluchtig onderzoek, waarbij „Fortuna” altijd nog een woordje heeft mede te spreken, maar na een geheele periode van werken en leeren, die een volledig en juist oordeel over den betrokkene beter toelaat.

Maar wat het zwaarst is moet nu eenmaal het zwaarst wegen en vandaar, dat de voorkeur is gegeven door het Dep. van Landbouw aan de eenvormigheid van het examen.

Wel is het gewenscht en noodig, dat bij de uitspraak rekening wordt gehouden met het oordeel van den cursusleider, tevoren aan de Commissie medegedeeld, en zal dit in twijfel-gevallen den doorslag, en dan meestal ten goede, kunnen geven. Want een leerling, die naar het oordeel van den cursusleider niet in staat is om met goede kans op succes het examen mede te maken, behoort daartoe niet te worden toegelaten.

Indien daardoor of wel tengevolge van het zakken voor het examen-Rijksdiploma het doel niet zoo spoedig als men hoopte wordt bereikt, is dit enerzijds voor den betrokkene wel eene teleurstelling en nadeel. Maar anderzijds is het ook niet zoo heel erg om nog eens een half of heel jaar te oefenen en daarbij dus voor zichzelf winst te boeken, waar oppervlakkig beschouwd teleurstelling en dus verlies bestond. Een tegenvaller kan soms zoo goed voor een mensch zijn en staalt hem in den strijd des levens! Moge

men dat in zulke gevallen bedenken, zich daarmee troosten en er zijn voordeel mee doen!

Breda, Augustus 1927.

T. D. S.

WEDSTRIJDEN IN HOEFBESLAG TE MIDDELBURG.

Tijdens de groote Landbouwtentoonstelling van den kring Walcheren der Zeeuwsche Landbouw-Mij. werden wedstrijden gehouden, ondergebracht in de volgende klassen:

I. Wedstrijd in hoefbeslag (het beslaan van 1 of 2 hoeven); II. Inzendingen van 8 stuks uit de hand gesmede hoefijzers, niet gevijld. (Hieraan konden alleen smeden van het eiland Walcheren deelnemen); III. Inzending hoefijzers en leermiddelen door Onderwijzers in hoefbeslag, wonende in Zeeland; IV. Inzendingen fabrieksijzers, door hoefijzer-fabrikanten; V. Idem materialen en gereedschap voor hoefbeslag; VI. Idem noodstallen.

Alle inzendingen waren ondergebracht in een houten gebouwtje, dat aan een kant open was. Zodoende had het publiek de gelegenheid om in en uit te loopen.

Jammer dat voor het beslaan der paarden geen houten platvorm aanwezig was. De wedstrijden waren op grasland; het gras was hoog en nat, waardoor geen voldoende gelegenheid voor het beoordeelen, — een bezwaar voor de Jury en de deelnemers beide. Dit beoordeelen moest nu geschieden op een houten bord, daarvoor apart opgezocht. Verder had er een behoorlijke omheining om het terrein moeten zijn, want de deelnemers hadden werkelijk hinder van het vele publiek dat zich tusschen de paarden bewoog.

Overigens was alles aanwezig en goed geregeld, en kon op tijd begonnen worden.

Aan *klasse I* namen 7 smeden deel. Ieder moest 2 voorhoeven beslaan, waarvoor 7 paarden aanwezig waren, waarom werd geloot.

De beoordeeling geschiedde als volgt: 1 . het afnemen van de oude ijzers en het besnijden van de hoeven, 2 . de hoefijzers, 3 . het geheele beslag; voor iedere rubriek maximum 2×5 punten.

Over het geheel is er maar matig gewerkt. Van 4 deelnemers waren de ijzers te kort, — het besnijden kon beter; alle deelnemers, behalve een, maakten de hoeven niet geheel pasklaar; ze braken den buitenrand der draagvlakte niet voldoende, redenen waarom ze buiten de witte lijn nagelden.

Het schijnt hier nog de gewoonte te zijn, om, wanneer het ijzer is ondergenageld, den wand bij te raspen, verder geen voldoende draagvlakten, te bang om iets, wanneer zulks bepaald noodig is, van de verzenen af te nemen.

Paard n°. 3 had volvoeten. Bij loting toegewezen aan L. J. Kesteloo te Gapinge. Beide hoeven zijn goed besneden, en van goede ijzers voorzien; het geheele beslag was goed. Aangezien de stand iets toontredend was, waren de ijzers buiten iets ruim gepast. Welverdiend 1e prijs.

F. de Bruin, Middelburg 2e prijs. Aardig gewerkt. Rechts voor kon doelmatiger besneden zijn, aangezien de stand van dat been Fransch was. De buitenhelft van den draagrand moest lager zijn dan de binnenhelft, het oude

ijzer gaf het bewijs. — 3e prijs M. P. Meyer te Serooskerke; besnijden en ijzers even voldoende, beslag onvoldoende (ijzers te kort); — 4e prijs H. Sturm te Serooskerke; besnijden en ijzers waren ook maar even voldoende, en de ijzers lagen aan de buitenvers veel te ruim, de binnenrand van het ijzer kon nauwelijks den verzenwand dekken. — 5e prijs L. Meyer te Veere; besnijden onvoldoende, ijzers ruim voldoende, beslag onvoldoende, de ijzers waren te kort en lagen te nauw en „lucht”.

Eervolle vermeldingen werden toegekend aan L. Cyvat te Koudekerke, en J. Boelse te Oostkapelle, die beiden heel weinig bij de anderen ten achter stonden, en dezelfde fouten maakten bij het besnijden en in de ijzers.

Klasse II. 4 inzendingen. 1e pr. L. J. Kesteloo, een bepaald goede collectie, zoowel van afwerking als vorm; 2e pr. F. de Bruin, ook een aardige collectie, doch bleef in afwerking, vooral in afhelling en nagelgaten bij n°. 1 ten achter; 3e pr. L. Cyvat, iets ruw afgewerkt, schoot te kort in vorm en in den stand en de verdeling der nagelgaten.

Eervolle vermelding: C. de Poorte te Koudekerke (Zand), een collectie die goed smeedwerk vertoonde, doch vele principieele fouten had.

Klasse III. Slechts één inzending, n. l. van Gebr. Schieman te Axel, een mooie, zeer uitgebreide en keurig afgewerkte verzameling, 1e prijs.

Klasse IV. Idem één inzending, n. l. van H. Kerckhaert te Stoppeldijk. Op dit gebied neemt de heer Kerckhaert zeker een eerste plaats in, zoowel wat afwerking en vorm als uitgebreidheid betreft. 1e prijs.

Klasse V. Idem één inzending, n. l. van Gebr. Schieman voornoemd, die hiermede ook een eersten prijs behaalden. Zeker de moeite waard voor de hoefsmeden om deze collectie gereedschappen eens te zien.

Klasse VI. Geen inzending.

Jammer dat het bijna den geheelen dag regende, wat aan den wedstrijd geen goed heeft gedaan. 't Was anders een mooie, genotvolle dag.

Appingedam.

M. Ritsema.

INGEZONDEN STUKKEN.

Waarde, 23-7-'27.

Mijnheer de Redacteur!

Met belangstelling las ik het artikel van T. D. S. over „*Het Rijks Diploma*” in het blad van 15 Juli. Volkomen ben ik het met dien schrijver eens, dat het Rijks Diploma een waarborg biedt voor deugdelijke vakkennis. Toch zal er nog veel moeten veranderen eer het zijn waarde ontvangt die het toekomst. en dit komt mijns inziens door de nalatigheid, onwetendheid, of zuinigheid der paardenhouders, vooral in de kleine plattelandsche gemeenten. Wanneer daar een paard een ijzer aftrapt, wordt gezegd: „Dit moest toch eigenlijk bij een R. Ged. smid niet voorkomen.” Jonge dieren met verwaarloosde hoeven, scheeve standen, uitgebroken wand enz. (zoo uit de weide) worden bij den smid gebracht en hij moet zorgen dat met één keer beslaan de hoeven in goede conditie komen, liefst met normaal beslag want „morgen moet hij naar de keuring.” Of zoo iets mogelijk is, daar wordt niet naar gevraagd. Hij „de

smid" heeft immers het R. Diploma en zoo is er zooveel op te noemen. Er wordt te veel verwaarloosd. Beslaan, wel om de 3 of 4 maanden! Zij werken immers toch niet. Wat geeft het dan! Dat zulke dieren dan niet anders doen dan strijken, klappen, en struikelen enz. wordt niet gezien. En wat is hiervan de oorzaak? Onwetendheid. Toch is dat onbegrijpelijk. De jonge boerenzoo's besteden hun vrijen tijd des winters hoofdzakelijk aan het volgen van een Landbouwcursus. Alles op dit gebied wordt hun grondig geleerd, behalve de verzorging der hoeven. Is dit niet van groote beteekenis voor hun bedrijf? Wanneer dan tevens goede hoefverzorging en medeleven van den boer gepaard mochten gaan met goed en doelmatig beslag, dan eerst zal het Rijksdiploma goed tot zijn recht komen en de belangstelling onder die smeden, welke het nog niet bezitten, stijgen.

M. P. W.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Wedstrijd hoefbeslag te Boxtel.** Op een desbetreffende vraag aan den heer C. M. van Rooijen, Dierenarts te Boxtel, deelt deze mij mede dat de wedstrijd in hoefbeslag te Boxtel open is voor gediplomeerde hoefsmeden van Utrecht en van Amersfoort, dus voor hen die het Rijksdiploma te Utrecht behaald hebben, of wel het diploma van de Hoefsmidschool te Amersfoort, en tevens dat de inschrijvingen hiervoor geopend blijven tot en met 24 Augustus a.s.

G. H.

— **Hoefsmidschool te Amersfoort.** De opleidingstijd van de dienstplichtigen der cavalerie is verlengd tot 1 jaar, zoodat zij nu een militaire opleiding krijgen van 3 maanden en daarna gedurende een jaar aan de Hoefsmidschool worden gedetacheerd voor hun vakopleiding.

G. H.

— **Gelderland.** Op 14 Mei j.l. had het overgangsexamen plaats van den cursus in hoefbeslag te Doetinchem, welke cursus staat onder leiding van den heer E. Schreur, Dierenarts te Doetinchem, terwijl de heer J. Th. Huitink te Ruurlo het onderricht in de praktijk geeft.

Van het eerste naar het tweede leerjaar werden bevorderd: D. Lieverink te Westendorp, P. Korpershoek te Doesburg, G. J. Helmink te Aalten, G. W. Eskes te Aalten, H. J. Schoppers te Sinderen, H. J. Bot te Beltrum, J. A. Soethof te Giesbeek en Th. Beenen te Wijnbergen.

PERSOVERZICHT.

In de Juli-aflevering van „Der Hufschmied" geeft Fischer een overzicht van de **Rijkshoefsmidschool te Dresden** over het jaar 1926, waaraan wij het volgende ontleenen.

Gedurende dit jaar hebben 195 leerlingen aan de H. school onderwijs genoten, terwijl er op 1 Januari 1927 31 leerlingen waren; 165 van hen hebben den volledigen cursus van vier maanden gevolgd en aan het einde met goed

gevolg examen afgelegd. Er was veel meer vraag voor leerling-plaatsen dan het vorige jaar en dikwijls waren alle plaatsen al maanden van te voren besproken, hetgeen wijst op een weder opbloeien van het hoefsmidsvak.

Sinds 1859 en tot aan 1918 zijn aan de Hoefsmidschool te Dresden steeds militaire en burger-hoefsmeden gezamenlijk opgeleid en voor den grooten oorlog was het getal leerlingen voor $\frac{2}{3}$ geregeld militairen. Deze hadden een opleidingstijd van zes mnd., terwijl de burgerleerlingen in 4 maanden werden opgeleid, welke tijd nu nog voor hen is vastgesteld. Het onderwijs werd gegeven door den Directeur Dr. Fischer, den assistent Dr. Priemer en de onderwijzers-hoefsmeden Seifert, Burkhardt en Voigt. Het onderwijs betrof zoowel practisch als theoretisch het geheele hoefbeslag en klauwbeslag, de hoef- en klauwverpleging, het beslag van gezonde en van zieke hoeven. Behalve paarden werden muil dieren, ezels en runderen als demonstratie-materiaal gebruikt, alsmede doode hoeven en klauwen, en hoefijzers, zoowel nieuwe als oude, als leermiddelen gebruikt. Zeer veel aandacht werd geschonken aan de beoordeeling van het levende paard, in rust, in stap en in draf; de aankomende hoefsmeden moeten dit grondig leeren.

Het aantal paarden, dat beslagen werd, was groot en steeds was er voldoende toevoer; het was echter treurig om te zien hoe verwaarloosd het beslag was en eigenaars die hunne paarden 10, 12, 16, 20 en meer weken lieten loopen, waren lang geen zeldzaamheid en vele paarden werden hierdoor kreupel aangevoerd. Helaas deden de slechte tijden zich ook gelden bij de betaling voor het beslag en vaak was het moeilijk het verschuldigde binnen te krijgen.

De verzameling leermiddelen en het museum werden belangrijk uitgebreid en vele nieuwe preparaten werden toegevoegd; ook uit het buitenland werden aanwinsten bekomen, zoodat de verzamelingen sinds 1925 met meer dan 200 preparaten zijn uitgebreid.

Door de daarvoor benoemde staatscommissie werden 165 leerlingen geëxamineerd; hiervan slaagden 126 met lof en 37 behaalden het diploma zonder deze aantekening. Verder werden 82 hoefsmeden geëxamineerd die niet aan de Hoefsmidschool opgeleid waren; hiervan slaagden er 3 voor het meestersdiploma en 49 voor het diploma van hoefsmid.

Het 2e gedeelte van de film „het paard en het hoefbeslag” werd aangekocht, geregeld uitgeleend en overal geroemd.

Sinds 1922 zijn 100 personen opgeleid als klauwverpleger en deze vinden als zoodanig een werkkring en ruimschoots brood; hoofdzakelijk waren dit smeden, n.l. 77. De practische lessen in klauwbeslag duren 5 dagen, waarbij geleerd wordt het klauwbeslag uit te voeren zonder dwangmiddelen toe te passen.

In Duitschland is het verboden leerlingen in het bedrijf op te leiden wanneer men geen proef heeft afgelegd als „meester-werkman.” Men houdt hier streng de hand aan, hetgeen wel blijkt uit een proces dat in hoogste instantie is opgevoerd en waarbij een hoefsmid veroordeeld was omdat hij leerlingen in zijn smederij opleidde zonder daartoe bevoegd te zijn. De hoefsmid in quaestie beriep er zich op dat zijn vader bij hem werkzaam was en deze wel „meester-werkman” was, doch de rechtbank neemt uitsluitend aan dat de patroon gerechtigd moet zijn om leerlingen op te leiden en anders

strafbaar is, of wel dat de weduwe van den patroon de zaak voortzet en een meester-werkman als knecht in dienst heeft.

— De prijsberekening voor smeden in Amerika wordt als volgt aangegeven: Het aantal uren werkloon of gedeelten daarvan, hieraan toegevoegd de inkoopsprijs van de gebruikte materialen, en een vergoeding voor slijtage van gebruikte gereedschappen. Tel dit op en voeg er een derde van het bedrag aan toe voor onvoorziene uitgaven. Deze som houdt dus in hetgeen het aan den smid zelf kost en hierbij telt men een derde gedeelte als winst. Als voorbeeld krijgt men deze rekening in Amerikaansche munt uitgedrukt:

drie uur arbeid à 80 ct. per uur is	2.40 dollar
12 pond ijzer	0,96 „
9 schroeven van verschillende grootte	0,36 „
2 pond ijzeren ketting	0,40 „

tezamen	4.12 dollar
---------	-------------

onvoorziene uitgaven $\frac{1}{3}$	1.37 „
------------------------------------	--------

totale onkosten	5,49 dollar
-----------------	-------------

winst $\frac{1}{3}$	1.83 „
---------------------	--------

de prijs voor het geheel	7,32 dollar.
--------------------------	--------------

Elke hoefsmid kan aan de hand hiervan voor zichzelf uitrekenen in hoeverre hij bij zijn prijsberekening van het beslag zijn Amerikaanschen collega nabijkomt.

— Een merkwaardig staaltje van krasheid vertoont wel de dorpssmid John Potts in Deer Creek, Illinois. Opgevoed in Engeland, leerde hij daar het hoefsmidsvak en hoewel hij den leeftijd van 84 jaar heeft overschreden, werkt hij dagelijks in de smederij en heeft hij op één dag zeven paarden vierkant beslagen, d. w. z. ijzers afgenomen, hoeven bekapt, ijzers gepast en ondergelegd.

ADVERTENTIËN.

O.L.T.H.A. Sportpark ALMELO
24, 25, 26 en 27 Augustus

(Groote Overijsselsche Land- en Tuinbouw,
Handel en Nijverheids-Tentoonstelling, Almelo)

De Afdeeling **Hoefbeslag** komt op deze Tentoonstelling
zeer goed uit. Vele en interessante inzendingen

DONDERDAG 25 AUGUSTUS

Groote Wedstrijd in Hoefbeslag

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte $5\frac{3}{4}$ cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. — Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

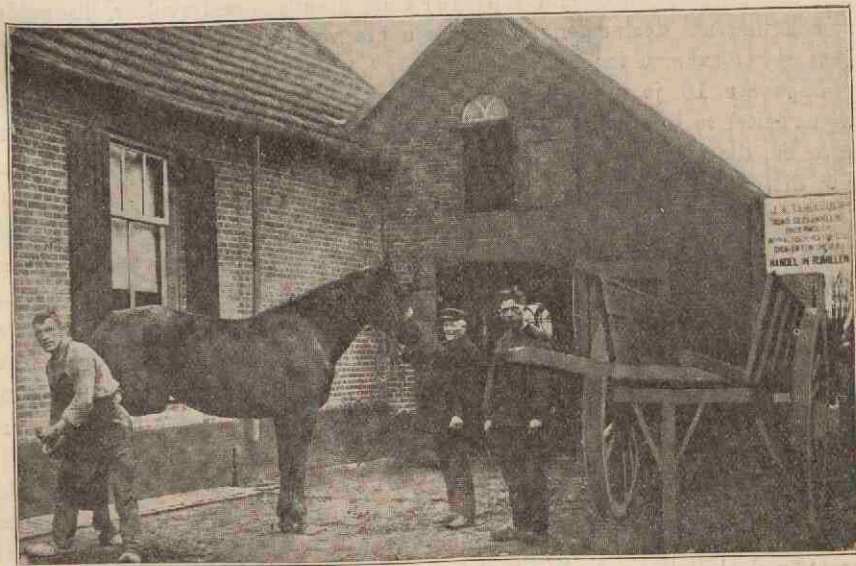
Redacteur-Uitgever: A. W. Heideema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

Smederij van Joh. A. Tangelder te Duiven. — Bestuursvergadering, gehouden 9 Juli 1927 te Utrecht, van de Vereniging van Rijksonderwijzers in Praktisch Hoefbeslag in Nederland. — Hoefbeslag-wedstrijd te Almelo, 25 Augustus 1927. — Landbouworganisatie en Hoefbeslag. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

SMEDERIJ VAN JOH. A. TANGELDER TE DUIVEN.

Het kleine plaatsje Duiven is gelegen een kwartier gaans van het stationnetje van dien naam aan de spoorlijn Arnhem—Zevenaar.

De Rijks-onderwijzer in praktisch hoefbeslag Joh. A. Tangelder heeft daar een drukke smederij, waarin het hoefbeslag wel de voornaamste plaats inneemt. Zijn groote vakkennis op dit gebied is ver in den omtrek bekend, wat blijkt uit het feit, dat hij zijn klanten heeft tot zelfs in Zevenaar, Westervoort en verder.

Wij hebben dezen practischen hoefbeslag-deskundige eens in zijn werk-

plaats opgezocht en werden op de hem eigen eenvoudige en hartelijke wijze ontvangen. Of hij ons eens iets vertellen wilde van zichzelf, van zijn zaak, enz? Natuurlijk graag, want Tangelder houdt van een praatje en vooral als het zijn vak betreft. We hebben van dit gesprek het een en ander opgeteekend.

Het hoefsmidsvak is hem aangeboren, want hij stamt uit een echte hoefsmidsfamilie. Zijn grootvader heeft als zoodanig in de dertiger jaren ongeveer 10 jaar in het leger gediend. Veel moeite heeft men gedaan om hem daarvoor te behouden, want zijn kunde werd algemeen gewaardeerd. Van hem ging de roep uit „60 nagels te kunnen inslaan zonder één te zwikken of uit te trekken.” Zijn 4 zoons hebben ook allen het smidsvak gekozen. De vader van Tangelder had eveneens 4 zoons en ook deze hebben de voetstappen van vader en grootvader gedrukt. Een dier zoons beheert nu de ouderlijke smederij te Gaanderen.

Tangelder zelf is in 1910 naar Duiven gegaan en heeft daar een nieuwe zaak gevestigd. Hij was toen 25 jaar oud en gediplomeerd. Zijn opleiding daarvoor heeft hij op twee verschillende cursussen genoten. In 1904 bezocht hij n.l. den cursus te Doetinchem onder leiding van den kapitein-paardenarts F. Laméris met medewerking van den korporaal-hoefsmid van de cavalerie Blokker. Het volgende jaar moest hij in militairen dienst en kwam bij de Veld-Artillerie te 's Hertogenbosch. Toevallig was daar ook een cursus, geleid door den kapitein-paardenarts Dr. J. van Dorssen, met den korporaal-hoefsmid Donders als practisch onderwijzer. Tangelder mocht hieraan deelnemen en legde in het voorjaar van 1906 met gunstig gevolg het examen in den Bosch af.

Ongeveer 10 jaren later kwam de wensch bij hem op ook den onderwijzers-titel te behalen. Van de 24 candidaten behoorde hij tot de 6 uitverkorenen, die toegelaten werden en in Januari 1917 smaakte hij het genoeg ook dit doel te bereiken.

Sindsdien heeft Tangelder onafgebroken zijn krachten aan het practisch onderwijs gewijd en vele jonge hoefsmeden hebben hun diploma mede aan hem te danken. Gedurende 4 achtereenvolgende volledige cursussen was hij te Doetinchem werkzaam, doch moest in 1926 ter besparing van reiskosten ruilen met den practischen onderwijzer te Arnhem. Tevens werd hij toen aangewezen voor den nieuw opgerichten cursus te Ede. Ook op tentoonstellingen heeft Tangelder zich laten zien. 4 × heeft hij een collectie leermiddelen ingezonden en verkreeg 3 eerste prijzen en 1 derden prijs.

In de smederij werkt de patroon zelf hard mee. Op vorenstaande foto zien we hem aan den arbeid. Zijn personeel bestaat uit een knecht en een leerling. Gemiddeld worden per dag 3 à 4 paarden beslagen, voor het grootste deel Belgen, doch ook lichtere trekpaarden en zoo nu en dan een „raspaardje”, zocals Tangelder dat uitdrukt. Dravers zijn er in die omgeving niet.

Volgens onzen zegsman laat de zorg, die door de boeren aan de hoeven en het beslag wordt besteed, over het algemeen te wenschen over. Alleen de eigenaars van stamboekmerries hechten er veel waarde aan.

Vooral op het gebied van het afwijkend beslag heeft Tangelder een

reputatie verworven. Hij krijgt dan ook veel abnormale hoeven te beslaan, waaronder verscheidene voorkomen met verbeende hoefkraakbeenderen. We kregen in dit verband verschillende ijzers van afwijkenden vorm te zien, zelfs werd ons een beugelijzer getoond. Ook past hij het zoolbeslag nog al eens toe, terwijl het gebruik van leeren randen lang niet tot de zeldzaamheden behoort. Tangelder prefereert echter randen gemaakt van oude autobanden, omdat deze den schok sterker breken.

Behalve het afwijkend beslag is het aantal benoodigde hoefijzers te groot om ze zelf te maken en daarvoor worden de arbeidskrachten ook te duur. $\frac{2}{3}$ van het aantal ijzers zijn machinale en wel die van Helpman. Alleen in den laatsten tijd worden ook ijzers van de Zeeuwsch-Vlaamsche hoefijzerfabriek betrokken.

BESTUURSVERGADERING, GEHOUDEN 9 JULI 1927 TE UTRECHT, VAN DE VEREENIGING VAN RIJKSONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG IN NEDERLAND.

De Voorzitter, de heer M. Ritsema, opent de vergadering met de leden dank te zeggen voor hun aanwezigheid en wel voornamelijk den heer Breukink uit Lochem, die als nieuw-gekozen bestuurslid de vergadering bijwoont.

Ingekomen waren: 1°. Een schrijven van de Afd. Tiel der Geldersch-Overijs. Maatsch. van Landbouw, waarin werd dank gezegd voor het beschikbaar stellen eener medaille bij de in September 1926 gehouden Nationale Tentoonstelling te Tiel; 2°. Een aanvraag voor het beschikbaar stellen van een prijs voor de Tentoonstelling te Almelo, waaraan inmiddels, na voorafgaand rondschrjven aan de Bestuursleden, reeds was voldaan. Hierna werd verslag uitgebracht van de voorbereidende werkzaamheden voor de in te stellen vooropleiding van hoefbeslag-cursisten. Na het gereedkomen van het volledige rapport zal dit in de vakbladen worden opgenomen.

De heer Vossers stelt voor om een onderzoek te doen naar de kosten van een eigen stempel voor het vervaardigen van medailles welke worden gegeven voor wedstrijden in hoefbeslag, hetgeen wordt goedgekeurd.

Besloten werd een schrijven te richten tot den heer Kerckhaert en dezen te verzoeken of hij nog genegen is, zijne toezegging op de laatste vergadering gedaan, om op de a. s. vergadering te willen spreken over de belasting van den hoef door kalkoenen gestand te doen.

Verder werd besloten een schrijven te richten aan den heer Koerselman over het niet behandelde agenda-punt van de Algemeene Vergadering en te vragen of hij bereid is zijn eigen meening daarover te zeggen en in „De Hoefsmid” bekend te maken.

Aan den heer Rolink zal worden verzocht aan het Bestuur kenbaar te maken op welke wijze hij zich voorstelt dat wij kunnen geraken tot een uniforme prijsberekening voor het hoefbeslag. Het Bestuur zal, nadat de gegevens daarvoor verstrekt zijn, in deze richting willen werken.

Hierna sluit de Voorzitter de vergadering.

De Secretaris:

H. v. WAASBERGEN.

HOEFBESLAG-WEDSTRIJD TE ALMELO, 25 AUGUSTUS 1927.

Deze wedstrijd werd gehouden op de groote Landbouwtentoonstelling ter gelegenheid van het 25-jarige Jubileum der Coöperatieve Landbouwbank te Almelo. Konden eenige uitgeschreven wedstrijden in Twente geen doorgang vinden, in Almelo kan hij als een groot succes beschouwd worden, en als een mooie propaganda voor het hoefbeslag.

Er werd gewerkt onder een groot afdak 13×10 M., en met 6 electrisch gedreven vuren; een groote houten vloer voor beslagplaats. Voor demonstratie was tevens een zeer mooie hoefstal opgesteld.

Aan den wedstrijd werd door 14 smeden (allen met Rijksdiploma) deelgenomen en hij had een vlot verloop. 's Morgens had elk een model ijzer met breeden tak te maken, naar een aanwezig zijnd model.

Hier bleek wederom dat het ijzers maken een zeer zwak punt is voor velen. Was de afwerking over het algemeen goed, de richting en verdeeling der gaten was minder, en ondanks het voorhanden zijnde model de vormen zeer slecht. Twee deelnemers werden voor den middag-wedstrijd uitgesloten.

Elk kreeg één hoef te beslaan, welke alle afwijkend waren. Strijken, klappen, lage verzenen en verbeeningen.

Werd des morgens minder goed gewerkt, 's namiddags over het geheel keurig. Met een $\frac{1}{2}$ punt verschil en zelfs nog minder werden de prijzen als volgt toegewezen:

1. H. van Heerde (Vollenhove) 1e prijs f 40.— en gouden medaille, en tevens zilveren medaille voor het best gesmede ijzer van den wedstrijd;
2. T. Schulte (Amsterdam) f 30.—; 3. H. v. den Berg (Almelo) f 20.—;
4. G. M. Guevink (Diepenveen) f 15.— en 5. H. A. Klievink (Hasselo) f 10.—.

Voor handgesmede ijzers werden 12 stuks gevraagd. Hiervoor waren 4 inzendingen.

De afwerking dezer ijzers was over het geheel goed; aan den vorm en de richting der gaten mankeerde nog al wat, zoodat hiervoor de eerste prijs niet werd toegekend. 2e pr. H. v. den Berg te Almelo en 3e pr. J. M. Brunnekeef te Hengelo (O.).

3 inzendingen waren aanwezig van onderwijzers-hoefsmeden, welke inzendingen door hun uitgebreidheid en mooie afwerking zeer de aandacht trokken en veel bijdroegen om te komen tot een mooi geheel.

Hiervoor waren geen prijzen beschikbaar gesteld.

Voor de inzending machinaal vervaardigde hoefijzers waren twee fabrikanten vertegenwoordigd, n.l.: de in deze omgeving zeer bekende fabriek van Werkman, Barkmeijer en Co. te Helpman en de Zeeuwsch-Vlaamsche fabriek v. H. Kerckhaert uit Stoppeldijk.

Beide fabrikaten gaven elkaar weinig toe, en zijn van dien aard, dat ze door de smeden aan kwantum niet meer zoo gemaakt kunnen worden. De jury stond hier voor een zeer moeilijke taak en wees den eersten prijs toe aan de Zeeuwsch-Vlaamsche fabriek H. Kerckhaert. Tweede werd de firma Werkman-Barkmeijer te Helpman.

Beide fabrikaten zijn buitengewoon goed, komen op dergelijke tentoon-

stellingen onder een massa smidsoogen, wat ongetwijfeld den verkoop moet ten goede komen.

Almelo.

A. J. Rompelman.

LANDBOUWORGANISATIES EN HOEFBESLAG.

De wedstrijd in hoefbeslag te Boxtel.

Terwijl ik mij had voorgenomen ditmaal een aanvang te maken met de beschrijving van de wijze, waarop landbouworganisaties in het algemeen het hoefbeslag bevorderen, bereikte mij de uitnoodiging om den wedstrijd in hoefbeslag, welke op Maandag 29 en Dinsdag 30 Augustus 1927 te Boxtel werd gehouden, te bezoeken.

Ik zal dan ook gaarne dezen wedstrijd tot onderwerp van mijne bijdrage maken en kan dan gevoeglijk beginnen met op het verheugend feit te wijzen, dat de N. C. B., die bij gelegenheid van de groote Land- en Tuinbouwteentoonstelling aldaar, tevens dezen wedstrijd in het programma opnam, daarmede heeft bewezen de belangen van goed hoefbeslag voor den landbouw in te zien.

Als ik wèl ben ingelicht is dit de eerste maal, dat deze organisatie tot het uitschrijven van een dergelijken wedstrijd overging, hetgeen derhalve dubbel gewaardeerd dient te worden. Zeer zeker zal de groote belangstelling, welke van de zijde van het publiek voor dit nummer van het programma bestond, er toe bijdragen, om de overtuiging te doen ontstaan, hoezeer het publiek prijs stelt op deze demonstratie, en daardoor het voornemen rijpen om ook op andere landbouwteentoonstellingen, georganiseerd door den N. C. B., dit voorbeeld te volgen!

De jury bestond uit de heeren Dr. v. d. Plank, conservator aan de Veeartsenijkundige Faculteit te Utrecht, C. M. van Rooijen, dierenarts te Boxtel en den onderwijzer-hoefsmid J. Vermeer te Haaren. Eerstgenoemde was zoo vriendelijk mij verschillende gegevens te verschaffen, waarvoor ik hem hier ook gaarne dank betuig.

De wedstrijd bestond uit twee onderafdeelingen: A. Inzendingen van leermiddelen, en B. Wedstrijd in practisch hoefbeslag. Voor het eerste gedeelte waren 4 deelnemers ingeschreven n.l. de H. H. J. C. v. d. Weijenberg, Onderwijzer-hoefsmid te Vlijmen, J. Vermeer, idem te Haaren, J. M. Kramer te Tiel en D. F. van Onzenoort, Onderwijzer te Raamsdonk.

De jury had veel lof voor de wijze, waarop de deelnemers hadden getracht een zoo volledig mogelijke collectie leermiddelen bijeen te brengen. Ook voor het publiek en de jongere smeden moeten deze verzamelingen geacht worden zeer leerzaam te zijn en bij te dragen tot meerdere waardeering van het vak.

De heer Vermeer, die zelf jury-lid was, had zijne verzameling buiten mededinging ingezonden. De heeren v. d. Weijenberg en Onzenoort, die beiden een volledige en goed verzorgde collectie hadden ingezonden, mochten ieder een *eersten prijs* ontvangen, terwijl de collectie van den heer Kramer met een *tweeden prijs* werd beloond.

Voor den wedstrijd in praktisch hoefbeslag hadden zich 21 deelnemers opgegeven, waarvan er 17 opkwamen.

Den eersten dag werd een vóór-wedstrijd gehouden, bestaande uit het vervaardigen van een ijzer met verbreedten buitentak voor een klemhoef met verbeend hoefkraakbeen. Van te voren mocht de ter plaatse aanwezige hoef worden bezichtigd en de maat worden genomen.

Toen ik de collectie hoefijzers zag, die voor dezen hoef waren gemaakt, viel het weer op hoe uiteenlopend de modellen en grootten der ijzers waren uitgevallen. Dit blijft toch altijd een moeilijke opdracht blijkbaar, om zich het model goed in te prenten en om het ijzer goed op maat te maken. Slechts één der deelnemers, de heer P. v. Leest te Loon-op-Zand, was er in geslaagd een goed passend ijzer te vervaardigen, dat ook overigens aan hooge eischen voldeed.

Bij dezen wedstrijd vielen 5 deelnemers af en de overblijvende 12 hebben den volgenden dag zich onderling gemeten in de vaardigheid van het beslaan van een hoef.

Beoordeeld werd: 1°. het besnijden, 2°. het hoefijzer en 3°. het geheele beslag. Over het geheel was het werk middelmatig, doch wel voldoende. Sommige deelnemers konden voor alle drie onderdeelen geen voldoende cijfer bemachtigen; enkelen waren in alle onderdeelen voldoende of ruim-voldoende. Hieruit blijkt ook voor de deelnemers weer eens hoe noodig het is, dat zij hun vak goed bijhouden en door het volgen van herhalings-cursussen en het zich bekwamen voor het rijksdiploma moeten trachten hun vaardigheid en vakkennis te vergrooten!

Het resultaat van den 2en dag, waarop van half tien tot ruim 2 uur werd gewerkt, was, dat P. van Leest te Loon-op-Zand zijn roem van den vorigen dag handhaafde en den eersten prijs, zijnde een gouden medaille, verwierf. 2e pr. (verg. zilv. med.) M. van Roessel te Schijndel; 3e pr. (zilv. med.) M. van der Horst te Boxtel en 4e pr. (br. med.) J. M. Kramer te Tiel.

De beoordeelingen der prijswinnaars liepen zeer weinig uiteen, zoodat de jury voor een moeilijke beslissing stond. Aan J. Pulles te Vlijmen werd tenslotte als beste van de niet-prijswinnaars een *eervolle vermelding* toegekend.

De gelegenheid, welke op het terrein was gemaakt onder een afdak op een gunstige en in het oog loopende plek, was voor het doel zeer geschikt. Vier aambeelden en 4 veldsmidsen waren aanwezig, waardoor de wedstrijd een vlot verloop had, hetgeen behalve aan de goede zorgen van den heer van Rooijen, ook te danken was aan de medewerking van den hoefsmid Fr. van den Brand te Boxtel, wien daarvoor een bijzonder woord van lof toekomt.

Het bijzonder mooie, doch drukkende zomerweer, dat de tentoonstelling begunstigde, heeft den smeden menige zweetdruppel gekost en het is wel mogelijk, dat deze omstandigheid op de resultaten eenigen invloed heeft gehad. Dit neemt echter niet weg, dat de deelnemers op een prettigen wedstrijd kunnen terugzien en door de uitvoerige inlichtingen van de jury-leden ook een in vele opzichten leerzame paar dagen hebben gehad.

Breda, September 1917.

T. D. S.

KORTE MEDEDEELINGEN.

† F. B. Löhnis, oud-inspecteur van het landbouwonderwijs, daarna oud-inspecteur van den landbouw, is een paar weken geleden op 77-j. leeftijd gestorven en onder betuigingen van groote waardeering aan den schoot der aarde toevertrouwd. De ontwikkeling van het hoefsmidvak in Nederland heeft aan den goeden invloed van den zoo uitermate welwillenden heer Löhnis ook bijzonder veel te danken en wij brengen hier daarvoor een woord van dankbare hulde.

— **Hoefsmidschool te Amersfoort.** Op 8 September is examen afgenomen aan reserve hoefsmiden. De navolgenden zijn geslaagd. Aan hen is een diploma uitgereikt. Zij zijn bevorderd tot korporaal-hoefsmid en met onbepaald verlof vertrokken: 1. G. Vervat, 2. H. G. Tijdink, 3. J. Dozeman, 4. L. Koops, 5. J. Bensing en 6. H. Kok.

De opengevallen plaatsen worden deze maand door nieuwe leerlingen weer ingenomen.

— **Cursus in hoefbeslag te Ede.** Op Zaterdag 20 Augustus j.l. had voor de commissie van toezicht van de G. O. M. van Landbouw het overgangsexamen plaats der leerlingen van den cursus in hoefbeslag te Ede. De cursus wordt geleid door den heer Dr. C. Brands te Bennekom met medewerking van den onderwijzer in praktisch hoefbeslag Joh. A. Tangelder te Duiven.

Geslaagd zijn: G. ten Broeke te Ewijk, W. van Setten te Scherpenzeel (met lof), J. van Woudenberg en H. Verweij (voorwaardelijk) te Renkum, A. N. Hendriks (met lof), G. Hendriks, E. Sukkel (met lof) en H. A. Viets (met lof), allen te Ede.

— **De Commissie, belast met het afnemen van het examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid,** bestaat voor het tijdvak van 1 September 1927 tot 1 September 1928 uit: Dr. H. M. Kroon, hoogleeraar bij de Veeartsenijkundige Faculteit der Rijksuniversiteit te Utrecht (voorzitter); S. van Angeren, Chef-hoefsmid aan het Zoötechnisch Instituut te Utrecht; Dr. R. H. J. Gallandat Huet, Majoor-Paardenarts, Directeur der Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort; J. Plet, Veearts te Heerenveen; J. Ritsema, Onderwijzer in praktisch hoefbeslag te Appingedam; A. J. Schieman, Onderwijzer in praktisch hoefbeslag te Axel en Dr. J. Staal, Veearts te Assen.

Benoemd tot plaatsvervangende leden:

A. W. Heidema, Secretaris der Nationale Vereeniging tot bevordering der Paardenfokkerij in Nederland, te 's Gravenhage (tevens plv. voorzitter); Dr. S. Ferwerda, Veearts te Harlingen; Dr. G. M. v. d. Plank, Conservator aan het Zoötechnisch Instituut te Utrecht; C. Roodzant, Veearts te Alkmaar; B. H. Veldhuis, Onderwijzer in praktisch hoefbeslag te Holten; P. Verhoeven, Onderwijzer in praktisch hoefbeslag te Schaijk; H. Vossers, Leeraar aan de ambachtsschool te Utrecht; Dr. H. J. Weekenstroom, Kapitein-paardenarts, Rem. Depôt te Milligen.

— **Wedstrijd in Hoefbeslag te Deventer.** Voor dezen wedstrijd hebben zich 10 deelnemers opgegeven.

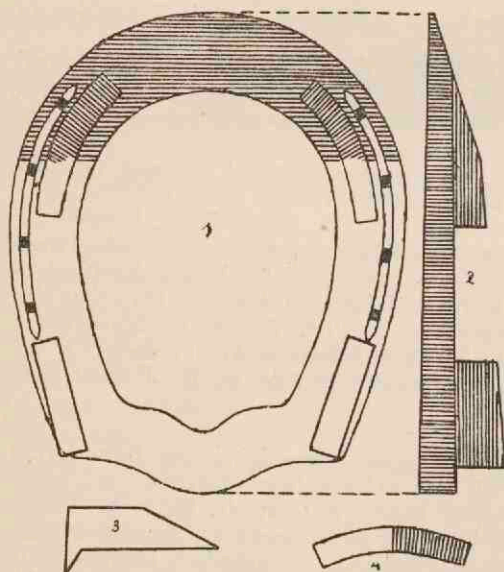
— **Modelboek van hoefijzers,** zoo luidt de titel van een mooi geïllustreerd reclame-werk, dat ook ons ter kennismaking werd toegezonden door de N.V. Eerste Nederlandsche Hoefijzerfabriek v.h. Firma Werkman, Barkmeijer en Co. te Helpman-Groningen. Er komen mooie afbeeldingen in voor van het front, van de geheele fabriek alsmede van het magazijn-interieur, van de bankwerkerij en van 24 keurige ijzer-modellen. Tusschen een serie tevredenheidsverklaringen over de geleverde ijzers komen foto's voor van bekende concourspaarden, hoofdzakelijk uit het Noorden van ons land. De afgebeelde modellen zijn alle zonder kalkoenen, doch met de toevoeging: „hoefijzers, geschikt om kalkoenen aan te halen, worden geleverd met langere takeinden.”

PERSOVERZICHT.

Fischer beschrijft in de Aug. aflevering van „*Der Hufschmied*” een ijzer zonder nagels, uitgevonden door E tell uit Chemnitz. Het ijzer heeft verscheidene krammen of haken, die, nadat het ijzer gepast is, worden vastgeklonken in een groeve welke in den buitenrand der ijzertakken is aangebracht en nadat de toonlip is aangeslagen en de andere voet is opgetild, worden de krammen in den hoof vastgeklonken. Het ijzer moet nauw gepast worden, anders kunnen de haken moeilijk worden aangehaald. Fischer heeft bij een paard de beide voorhoeven hiermede beslagen, met het resultaat dat na 4 dagen beide ijzers los lagen en spoedig verloren gingen, zoodat ook dit beslag gebleken is absoluut ongeschikt te zijn voor praktische toepassing.

— Queen is de naam van een paard (ras Percheron), dat op 37-jarigen leeftijd op pensioen werd gesteld en tot den laatsten dag steeds voor een bestelwagen heeft geloopt in Dulutt, Minnesota, Noord-Amerika.

— In het Juli-nummer van de „*Horseshoers and Blacksmiths Journal*” geeft prof. Henry Asmus van de Cornell universiteit te Ithaca een verhandeling over straalbeenskreupelheid en de behandeling inzake het hoofbeslag.

1. IJzer van Asmus voor straalbeenskreupelheid (men lette op de plaats van de kalkoenen);

2. IJzer en kalkoenen van ter zijde gezien;

3 en 4. De kalkoenen aan den toon, voordat deze er op geweld worden.

Asmus zegt jarenlang deze ziekte bestudeerd te hebben en vele gevallen te hebben genezen; onder meer wijst hij er direct op dat de ziekte zich uitbreidt wanneer de toon van den hoof te lang wordt gelaten en door meerdere belasting van de pees van den hoofbeenbuiger het gewrichtskraakbeen geleidelijk meer wordt verwoest. Hij geeft eerst een anatomische beschrijving van het hoofgewricht, hetgeen gevormd wordt door de ondervlakte van het kroonbeen, de bovenvlakte van het hoofbeen en het straalbeen; dit straalbeen is spoelvormig en ligt achter tegen de beide gewrichtsvlakten van kroon- en hoofbeen aan. Het heeft twee vlakten, twee randen en twee uiteinden. De bovenvlakte heeft vóór een smalle facet met kraakbeen bekleed, die tegen de achtervlakte van het gewrichtskraakbeen van het hoofbeen aanligt; achter die facet is een groeve waarin tal van gaten en gaatjes. De achter-ondervlakte van het straalbeen is met kraakbeen bekleed en dient als glijvlakte voor de buigpees. Deze vlakte is niet zoo glad als

de gewrichtsvlakte doch de kraakbeenbekleding er van is dik. De gewrichtsvlakte ligt naar boven en naar voren gericht, en heeft een verhevenheid in het midden waartegen twee holle vlakten aanliggen, welke aansluiten tegen de ondervlakte van het kroonbeen. De twee uiteinden van het straalbeen zijn stomp. Het gewricht is omgeven door een beursband, welke vastligt tegen de randen van het gewrichtskraakbeen; voor en terzijde van het gewricht is de beursband strak en hierop liggen vóór de strekpees van het hoefbeen en terzijde versterkingsbanden van het gewricht. Achter vormt de beursband een zak, die ongeveer tot halverhoogte van het kroonbeen oploopt. Het straalbeen heeft twee banden n.l. de ophangband en de onderste band. De ophangband ligt zoowel aan de binnen- als aan de buitenzijde en is sterk en elastisch; zij geeft takken af naar de onderzijvlakken van het kootbeen en van het kroonbeen, terwijl ook een tak gaat naar elk hoefkraakbeen, op de plaats waar dit aan den hoefbeenstak is verbonden. De onderste straalbeensband is een versterkingsband van den beursband en verloopt van de ondervlakte van het straalbeen naar de halvemaanvormige uitsnijding van het hoefbeen.

Straalbeenskreupelheid komt in den regel voor bij het lichtere type paard, rij- of jachtpaarden of dravers, en gewoonlijk aan één voorhoef. De aanleidende oorzaken zijn de schokken, de drukbelasting op één been, een zwak straalbeen en een onregelmatige bloedstoevoer. Dit laatste ontstaat door buitensporigen arbeid, onregelmatig werk en ook door veel rust. Men moet zich voorstellen dat de bloedsomloop in het straalbeen gedurende het werk vaak te vlug is en gedurende de rust aanleiding geeft tot stuwung, en onregelmatigheden in den bloedsomloop zullen in een toch al van huis uit zwak beentje zeer zeker van invloed zijn, vooral nog als inspannende arbeid wordt gevolgd door lange rust; wij denken dan aan de bovengenoemde categorieën van paarden, jachtpaarden, springpaarden en dravers. De hoef is dikwijls van zeer goeden vorm en de straal werkt geregeld mee bij de beweging; dit veroorzaakt volgens Asmus ook een intensieve beweging van de buigpees en een groote warmteontwikkeling op de plaats waar deze over het kraakbeen van het straalbeen heenglijdt, waardoor dit kraakbeen dunner wordt. Ook de uiteinden van het straalbeen zullen hierdoor warmer worden en door de verbinding met de zijdelingsche hoefkraakbeenderen zullen deze naar binnen getrokken worden, hetgeen ook kreupelheid tengevolge heeft.

De verschijnselen zijn de volgende: Het paard plaatst het zieke been naar voren of staat met de knie gebogen en bij het loopen wordt weinig doorgetreden, zoodat de verzenen weinig afsljten en de toon daarentegen veel. Daar het hoefmechanisme aldus minder werkt, zal de buigpees geleidelijk meer optrekken. Asmus wijst niet op de groote gevoeligheid bij kloppen op den straal en het daarna laten draven waarbij hevige kreupelheid te zien is; evenmin op het feit dat een sterke druk met beide duimen in de kootholte, en wel in de richting van het straalbeen, spoedig pijn verraadt.

Zijne behandeling is als volgt: hij maakt de zool dun en vooral neemt hij veel hoorn weg terzijde van den straal en rondom de punt, zoodat er geen sterke druk plaats vindt van den straal op de buigpees. Verder maakt hij de verzenen even hoog als de straal, en met de rasp een groeve vlak onder den hoornzoom over ongeveer twee derde van den hoorrand; deze groeve gaat door de pijpjeslaag heen en dan raspt hij de verzenen af tot aan de plaatjeslaag; daarna legt hij een ijzer onder. Hij gebruikt een balkijzer waarvan de balk naar achteren is aangebracht, zoodat die den straal beschut aan het achterste gedeelte waar de meeste uitzetting plaats vindt en er aldus geen beleediging van het straalbeen kan plaats vinden.

Als de hoef belast wordt, zal de straal op den balk rusten en zullen de hoefkraakbeenderen uitzetten om aldus de bloedcirculatie te herstellen en te regelen. Wanneer het ijzer achter door kalkoenen wordt gesteund, zal door

het rollen over den toon de druk van de buigpees verminderen op de glijvlakte van het straalbeen; het kraakbeen zal zich gaan herstellen en de hoof zal weer normaal worden. Voordat het ijzer wordt ondergenageld, beveelt Asmus aan om de zoolvlakte van den hoof goed op te vullen met werk gedrenkt in teer en een leeren zool toe te passen, terwijl hij tevens aangeeft een scherpe zalf aan te wenden aan den kroonrand.

Tot zoover Asmus en zijn studie, welke, vooral wat de behandeling betreft, niet dezelfde is als bij ons gangbaar is. Een balkijzer toch zal door den druk op den straal en het direct overbrengen van dezen druk via de buigpees op het straalbeen, tot een pijnlijken gang leiden en wordt dus liever niet toegepast. Ook het doen wegnemen van de hoornzool rondom den straal, alsmede het maken van de groeve onder den hoornzool, wordt door ons niet toegepast. Wel kan het dun raspen der verzenwanden tegemoet komen doch genezing is in den regel niet te verwachten. Wel kan men na rust of weidegang verbetering zien intreden, doch wanneer het paard weer op de steenen komt en zijn werk in snelle gangen moet verrichten, treedt verergering weer op. Daar het lijden hier zoo vaak aan beide voorhoeven wordt waargenomen, althans het eene been na het andere er aan gaat lijden, is vaak het eenige om alsnog eenige bruikbaarheid te verkrijgen, de zenuwsnede toe te passen; waarmede men wel niet het lijden verbetert, doch door het ongevoelig maken van de achterste hoefhelft de verschijnselen, dus het kreupel loopen, wegneemt.

G. H.

ADVERTENTIEN.

Rijksdiploma als Hoefsmid.

Het Najaarsexamen 1927 zal gehouden worden in de maanden October—December. Schriftelijke aanmelding vóór 5 October a.s. aan den Secretaris der examencommissie **Dr. R. H. J. Gallandat Huet**, **Regentesselaan 14 te Amersfoort**, onder overlegging van een bewijs, dat een tweejarige hoofbeslag cursus is gevolgd, of vóór 1 Juli 1919 een diploma als hoefsmid is behaald.

Aan de **Leiders van cursussen** wordt beleefd verzocht opgave te willen doen van namen, voornamen en adressen hunner leerlingen, die aan het examen deelnemen en hunne medewerking te willen verlenen, dat voor den aanvang der examens de benodigde stukken bij den secretaris worden ingeleverd.

Het examengeld bedraagt f 5.— en moet bij den aanvang van het examen worden voldaan.

De Commissie belast met het afnemen van het examen ter verkrijging van een rijksdiploma als hoefsmid.

S M E D E R I J.

TE KOOP wegens gebrek aan opvolger, een Modern ingerichte **SMEDERIJ** annex **Machine- en Constructie-Werkplaats**, het geheel bestaande uit mooie Woning met Tuin, groote Werkplaats en Pakhuis. Goederen-voorraad kan tegen factuurprijs overgenomen worden.

Adres: **H. VAN WAASBERGEN**, Oud-Beijerland.

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte $5\frac{3}{4}$ cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. - Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

Cursus in hoefbeslag te Ede. — Wedstrijd en inzendingen van hoefbeslag ter gelegenheid der landbouwtentoonstelling te Hulst (Z.-VL). — Wedstrijd in hoefbeslag op de „Delto” te Deventer. — Landbouworganisaties en Hoefbeslag. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

CURSUS IN HOEFBESLAG TE EDE.

De leerlingen H. Verwey te Renkum, J. Woudenberg te Renkum, G. ten Broeke te Ewijk, G. Hendriks te Ede, W. van Setten te Scherpenzeel, N. Koops te Lunteren, A. N. Hendriks te Ede, H. A. Viets te Ede, E. Sukkel te Ede met hun onderwijzer in praktisch hoefbeslag Joh. A. Tangelder te Duiven.

Leider van den cursus is de heer Dr. C. Brands te Bennekom.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT

17. OCT. 1927

UTRECHT.

WEDSTRIJD EN INZENDINGEN VAN HOEFBESLAG TER
GELEGENHEID DER LANDBOUWTENTOONSTELLING
TE HULST (Z.VI.) op 6 September.

Er hadden zich 8 deelnemers aangemeld welke allen present waren. Over het geheel werd er goed gewerkt; ieder had een voorhoef te beslaan, waarvoor het ijzer gemaakt moest worden, en een achterhoef waarvoor een machinaal vervaardigd ijzer aanwezig was uit de Zeeuwsch-Vlaamsche hoefijzerfabriek van den heer Kerckhaert te Stoppeldijk.

1ste pr. (verguld zilv. med.) H. Boerman te Axel, welke vlug en goed werk leverde; 2e pr. (zilv. med.) A. Groosman te IJzendijke en F. C. Hertogh te Stoppeldijk; 3e pr. (br. med.) B. Luteyn te Oostburg en P. B. Kindt-Vermorken te Kloosterzande.

Daar er weinig verschil in punten tusschen de beide winners van de 2de en 3de prijzen was, werden dus twee 2de en twee 3de prijzen toegekend. Wel een bewijs dat in Zeeuwsch-Vlaanderen goed hoefbeslag gewaardeerd wordt. Een woord van dank dus aan de commissie, welke in plaats van drie, vijf medailles beschikbaar stelde. Ook wat de regeling betreft was alles prima in orde. De firma Masee uit Goes was zoo welwillend een ventilator voor 2 vuren gratis in bruikleen af te staan, terwijl de Gebr. Schieman te Axel gezorgd hadden voor een flinke haard met 2 vuren en een veldsmidse benevens 3 aambeelden, zoodat de deelnemers niet op elkaar behoefden te wachten. Een talrijk publiek stond dan ook steeds rondom het terrein den wedstrijd gade te slaan.

Klasse II. Inzending hoefijzers bestaande uit minstens 8 stuks verschillende handgesmede hoefijzers uitsluitend dienende voor het trekpaard; hieronder begrepen een paar Belgische balkijzers. 1e pr. (V. Z. med.) J. A. Schieman te Axel; 2e pr. (Z. M.) B. Luteyn te Oostburg en M. Boerman te Axel; 3e pr. (Br. M.) L. J. Kestelo te Gapinge en P. B. Kindt-Vermorken te Kloosterzande.

Klasse III. Inzending hoefijzers en leermiddelen door Onderwijzers in Practisch hoefbeslag: 1e pr. (V. Z. M.) A. J. Schieman te Axel, zeer mooie uitgebreide collectie.

Klasse IV. Inzending fabriekijzers door hoefijzerfabrikanten. 1e pr. (V. Z. M.) de Zeeuwsch-Vlaamsche hoefijzerfabriek te Stoppeldijk, groote uitgebreide collectie zoowel rits- als stampmodel.

Klasse V. Inzending materialen en gereedschappen voor hoefbeslag: 1e pr. (V. Z. M.) A. J. Schieman te Axel.

Klasse VI. Inzending noodstallen: 1e pr. (Z. M.): Gebr. Schieman te Axel, noodstal vervaardigd van $3\frac{1}{2}$ duims buizen, zeer practisch.

De Jury bestond uit de heeren S. v. Angeren te Utrecht (evenwel verhinderd aanwezig te zijn), Iz. Adriaanse te Goes en H. J. Breukink te Lochem.

B.

WEDSTRIJD IN HOEFBESLAG OP DE „DELTO" TE DEVENTER.

De afdeeling Deventer e. o. der G. O. M. v. Landbouw heeft ter gelegenheid van het 80-jarig bestaan dier Maatschappij een groote tentoonstelling gehouden van 13—17 September j. l., op het gebied van landbouw, vee- en

tuinbouw, pluimveeteelt, boerenbedrijf, werktuigen, handel en industrie. En ondanks het aanhoudende slechte weer is deze tentoonstelling een groot succes geworden.

Het uitgebreide programma bevatte ook een wedstrijd in hoefbeslag, op het terrein gemakkelijk te vinden. Op een met zeildoek overdekt gedeelte bevonden zich 6 electrisch gedreven vuren naast elkaar, terwijl er tevens een noodstal was geplaatst. Jammer dat men ook geen planken vloer had gemaakt; onder die ongunstige weersomstandigheden werd bij den toch al zachten bodem het gemis daarvan in sterke mate gevoeld. Ook was een eenvoudige afrastering geen overbodige luxe geweest. Het publiek bewoog zich nu vrij tusschen de deelnemers aan den wedstrijd in, stond er met den neus bovenop, als zij aan 't werk waren en hinderde aldus in niet geringe mate. Met weinig moeite en kosten had dit voorkomen kunnen worden. De geheele regeling van dezen wedstrijd leek o. i. te wenschen over te laten. Wij kregen sterk den indruk, dat deze slecht was voorbereid. Terwijl zich 10 deelnemers hadden opgegeven, waren er maar 2 aambeelden aanwezig. De komst van de paarden, die beslagen moesten worden, liep geheel in de war. De aanvang van den wedstrijd was bepaald op 10 uur en eerst om 11 uur kon er worden geloot. Door deze omstandigheden moesten 's middags om 3 uur 2 der deelnemers nog beginnen. We troffen dan ook geen geanimeerde wedstrijdstemming aan; de deelnemers liepen verveeld rond, de juryleden mopperden. Door dit alles heeft deze wedstrijd helaas niet geheel aan zijn doel beantwoord. Met het houden van dergelijke wedstrijden toch beoogt men propaganda te maken voor het groote belang van een goed hoefbeslag en voorts aanmoediging te geven voor verdere bekwaming in het vak. Maar om dat te bereiken, moet de wedstrijd vlot van stapel loopen en daarvoor is weer noodig, dat alles te voren in de puntjes is geregeld.

Wij zijn van meening, dat de groote beteekenis van het hoefsmidvak nooit te veel aan het publiek kan worden getoond en daarom zouden wij het toejuichen, als op alle landbouwtentoonstellingen een demonstratie op dat gebied plaats vond. Doch dan zou het o. i. gewenscht zijn, zich daartoe in verbinding te stellen met de meest belanghebbende, i. e. de vakmensen. We twijfelen niet, of de plaatselijke afdeeling van den Bond van Smedenpatroons zal gaarne de regeling van een wedstrijd in hoefbeslag op zich nemen.

Nu iets over den wedstrijd zelf:

De jury bestond uit de heeren J. Vlaskamp, dierenarts te Deventer; S. van Angeren, chef-hoefsmid aan het Zoötechnisch instituut te Utrecht en A. H. Haverkamp, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Deventer.

Alle 10 deelnemers, die zich hadden aangemeld, waren opgekomen. Ieder moest een hoef van een hem door het lot aangewezen paard beslaan. Hiervoor was hun een werktijd van 45 min. toegemeten. De beoordeeling geschiedde volgens puntenstelsel naar:

- a. Beoordeeling van het paard met het oog op het nieuw aan te leggen beslag;
- b. Het afnemen van het oude ijzer en het besnijden van den hoef.
- c. Het maken van een daarvoor bestemd ijzer;
- d. Het passen en onderleggen daarvan.

Er is over het algemeen vrij behoorlijk werk geleverd; toch werden er nog fouten gemaakt, die men van gediplomeerde hoefsmeden niet zou verwachten. Van twee deelnemers b. v. waren de ijzers niet passend naar den vorm van den hoof; van een paar anderen droegen de ijzers niet aan de uiteinden der takken. Ook waren sommige ijzers niet vlak en was de verdeeling en de richting der nagelgaten hier en daar niet juist. De meesten hebben met het besnijden van den hoof te weinig punten behaald; dit schijnt voor velen het groote struikelblok te zijn.

Het was voor de jury niet moeilijk de eerste drie prijswinnaars aan te wijzen; zij blonken ver boven de anderen uit: 1. G. W. Grievink te Diepenveen (gouden med. of f 25); 2. H. A. Haverkamp te Teuge (verg. zilv. med. of f 15); 3. W. G. Grievink te Diepenveen (zilv. med. of f 10), 4e pr. H. ter Harmsel te Gorssel (br. med. of f 5).

Tevens kregen de winnaars nog een cereprijs van de firma Werle en Zoon te Deventer, die voor dezen wedstrijd f 50 had uitgelooft, verdeeld als volgt: f 25, f 15, f 7.50 en f 2.50.

* * *

Verder waren er slechts twee collectiën hoefijzers ingezonden, waarvan de machinale hoefijzers van de Zeeuwsch-Vlaamsche Hoefijzerfabriek te Stoppeldijk de moeite waard was om te zien; een ruime sorteering in alle maten van verschillende dikte en breedte; ijzers met en zonder kalkoenen of met verlengde takken, om er de kalkoenen zelf aan te maken, enz. De mooie vorm dier ijzers valt dadelijk op; ze zijn goed geritst en de verdeeling en de richting der nagelgaten zijn zooals ze wezen moeten.

De andere inzending bestond uit verschillende hoefijzers, gemaakt door Gebr. Alfrink te Wilp. Deze konden den toets der kritiek echter niet doorstaan: in het algemeen liet de vorm te wenschen over, het achterijzer was te spits in den toon, het strijkijzer niet vlak, de gaten waren te vet en in bijna alle ijzers te ver naar voren aangebracht.

Dr. C. Brands.

LANDBOUWORGANISATIES EN HOEFBESLAG.

Vele smeden hebben de ondervinding, dat door de landbouwers hunne arbeid niet voldoende wordt gewaardeerd, althans de beteekenis van een degelijk hoefbeslag wordt miskend. Een feit is, dat de eigenaars van landbouwparden veelal geneigd zijn meer te letten op de oogenblikkelijke kosten van het nieuwe beslag, dan op de instandhouding van het bedrijfskapitaal, d. w. z. de waarde van het paard en zijn levensduur. Indien ergens dan is hier zeker het spreekwoord, „de zuinigheid bedriegt de wijsheid” van toepassing!

Nauwgezet wordt vaak overwogen hoe lang of het paard nog met zijn ijzers toe kan en welke smid het goedkoopst is en dan verlangd, dat de ijzers vooral aan één eisch zullen voldoen: dat zij zoo lang mogelijk mee-kunnen!

Ziehier het dagelijks voorkomende conflict tusschen landbouwers en hoefsmid, dat bij goed inzicht in de beteekenis van het hoefbeslag toch niet moest bestaan. Natuurlijk zijn er goede uitzonderingen en vooral de meer

ontwikkelde landbouwers, die verder hebben leeren zien dan hun neus lang is, weten wel, dat een goed en tijdig beslag beteekent: langere levensduur, minder kans op hoefziekten en kreupelheden en grootere arbeidsprestatie der paarden. De rente, die deze factoren afwerpen, weegt dan ook dubbel en dwars op tegen de meerdere kosten aan het hoefbeslag besteed.

Nu mag men als regel aannemen, dat in de besturen der landbouw-organisaties juist de laatstgenoemde meer ontwikkelde landbouwers zitting nemen en daarom ziet men dan ook, dat in het algemeen deze organisaties de bevordering van het hoefbeslag nastreven. Op verschillende wijzen is dit mogelijk. Allereerst de medewerking, welke wordt verleend om het onderwijs, dat de jonge hoefsmeden ontvangen, te steunen.

Men kan de finantieele hulp, die hierbij van Rijkswege wordt geboden, mede dankbaar beschouwen als het resultaat van den invloed der landbouw-organisaties op de Regeering en hunne overige bemiddeling om de toegestane bedragen oordeelkundig aan te wenden voor de bevordering van deze opleiding, daar waar ze het meest noodig is, waardeeren.

Ook blijkt den laatsten tijd meer en meer de belangstelling zich te uiten door het organiseeren van wedstrijden en tentoonstellingen op dit gebied, die zoo hoogst nuttig zijn om twee redenen: in de eerste plaats om de smeden in de gelegenheid te stellen hunne vaardigheid te toonen en daardoor hunne ambitie te vergrooten en in de tweede plaats om het belanghebbend publiek te laten zien, dat hier een landbouwbelang wordt gediend.

De belangstelling, welke van de zijde van het publiek bij dergelijke wedstrijden blijkt te bestaan of te worden opgewekt, beschouw ik dan ook als een uitstekende propaganda, welke niet alleen den hoefsmeden ten goede komt, maar indirect vooral de landbouwers en hunne paarden zèlf.

Maar dan is er nog een mogelijkheid, waarop ik in het bijzonder eens wilde wijzen en dat is de aanschouwelijke voorlichting der landbouwers. Meer dan tot nog toe geschiedt, zou m. i. door de landbouworganisaties kunnen worden gestreefd naar het verkrijgen van een juist inzicht in de beteekenis van goed hoefbeslag bij de landbouwers. Wel wordt op onderscheiden plaatsen ongetwijfeld reeds dit onderwerp aangeroerd, b. v. bij cursussen in paardenkennis. Maar dan zijn er nog zooveel andere onderwerpen te behandelen, dat het hoefbeslag slechts terloops kan ter sprake komen.

Het zou m. i. aanbeveling verdienen om meer dan tot nog toe gebeurt ten plattelande voor de landbouwers voordrachten te doen houden, waarbij uitsluitend dit onderwerp ter sprake komt en niet alleen met woorden, doch vooral ook door aanschouwing de beteekenis van het hoefbeslag voor den eigenaar van paarden wordt in het licht gesteld. En dit zou toch zeker op den weg liggen van de betrokken organisaties, die zich zooveel moeite geven om goede hoefsmeden te doen vormen. Want de liefde kan niet van één kant komen en de inspanning, welke men zich getroost, kan alleen dan met succes worden bekroond, indien de verkregen resultaten door de betrokkenen worden erkend en gewaardeerd.

Evenals de landbouwer niet slechts zal zorgen voor goed zaad maar eveneens voor een goed voorbereiden bodem, waarin het zal moeten groeien, zoo zal ook de moeite besteed aan de opleiding der hoefsmeden voor een groot

deel vergeefs zijn geweest, als men niet tegelijk zorgt, dat door doeltreffende voorlichting der betrokkenen, de arbeid der smeden wordt gewaardeerd en het belang van goed beslag allerwege door de betrokkenen duidelijk wordt ingezien.

Breda, October 1927.

T. D. S.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Najaarsexamen 1927 v/h Rijksdiploma als hoefsmid.** Het aantal candidaten voor dit examen bedraagt 54. Het zal worden afgenomen te Utrecht op 31 October, 1, 2, 3, 7, 8, 9, 10, 14 en 15 November, des Maandags te beginnen te elf uur voorm., de overige dagen te 9 uur v. m.

— De Directie v/d. N.V. Nieuwe Ned. Hoefijzerfabriek *Hippos* te Dordrecht deelt ons mede dat aan den heer S. S. D. de Jong op zijn verzoek cervol ontslag is verleend als directeur harer vennootschap. Totdat een nieuwe directeur zal zijn benoemd, wordt de Directie waargenomen door den heer W. L. van Voorst Vader, werktuigkundig ingenieur.

— **Gelderland.** In de algemeene vergadering der G. O. Mpij. v. Landbouw, gehouden 12 en 13 September j.l. te Deventer, is ook de begrooting voor 1928 behandeld. Deze bevatte in zake hoefbeslag onder „ontvangsten”: van het Rijk *f* 1400 en van de Provincie *f* 300; onder uitgaven: voornoemde *f* 1700 benevens *f* 300 uit de Kas der landbouwmaatschappij. — Gelderland staat in zake bevordering der opleiding van hoefsmeden in ons land nog steeds in de voorste rij.

— De October-aflevering van „**Der Hufschmied**” bevat o.m. een beschrijving met afbeeldingen van het „Spickeleisen” dat reeds eerder in De Hoefsmid uit het Zwitsersche vakorgaan werd overgenomen.

— **Hoefsmidschool.** De navolgende leerlingen, dienstplichtigen der artillerie, hebben met goed gevolg examen afgelegd als hoefsmid en aan hen is een diploma uitgereikt: B. J. Maagd, H. Bruinius, J. J. Neuteboom, T. Wiltshut, J. Feitsma, K. Zijlstra, P. Tulling, P. Smits en R. Prins. Zij zijn op 1 October l.l. met groot verlof vertrokken. — Als nieuwe leerlingen zijn aangekomen de navolgende reserve hoefsmeden: L. Stegeman, J. Scholten, M. Snippenberg, H. Hergraven en Th. Weemaes Pzn.

— **België.** De heer **Langendries**, dierenarts te Waver en leeraar aan de hoefsmidschool te Cureghem (Brussel), heeft in een voordracht te Hannut — volgens een verslag in de Aug. aflevering van „De Belgische Hoefsmid” — gezegd dat zijns inziens in 99 van de 100 gevallen verbeening der hoefkraakbeenderen een gevolg is van het te hoog laten van de buitenvers in verhouding tot het binnen-verzengedeelte. — De heer **Bosmans**, directeur dier school, merkte op dat bij het afnemen van het oude ijzer hieraan uitsluitend getrokken mag worden in de richting der voetas. Wordt er gewrongen in een andere richting, dan ontstaat hierdoor allicht pijn en verzet van het paard. — De nieuwe cursus aan de hoefsmidschool te Brussel is 2 October j. l. begonnen.

PERSOVERZICHT.

— In Pittsburgh werd in Mei een demonstratie gehouden van de zware werkpaarden uit deze stad. Er kwamen ruim 700 op, waarvan 200 toebehoorende aan de gemeente; verder waren er 200 van een melkinrichting, allen aangespannen en met een eigen muziekcorps voorop; de overige paarden van sleepers enz. kwamen in getallen van 6 tot 30 uit. Een bereden politiekorps met 32 prachtige zwarte paarden opende den rondgang en een fanfarecorps, uitsluitend van hoefsmeden, vroolijkte het geheel op. Verscheidene zilveren bekens waren voor de bekroningen uitgelooft. Is in ons land in een der groote steden ook niet een dergelijk concours te organiseeren, al of niet in samenwerking met een concours hippique ter plaatse? G. H.

— In het Juli nummer van de *Zwitserse Hoefsmid* komt een beschouwing voor uit het jaarverslag van 1926 van de Zwitserse Smedenbond voor wat betreft het leerlingen-instituut.

Voorop zij vermeld dat in Zwitserland het hoefbeslag niet zelfstandig wordt onderwezen en geëxamineerd doch dat het tezamen met de wagensmederij wordt geleerd en het diploma voor beiden wordt verstrekt. Het verslag vermeldt dat in 1926 481 leerlingen werden opgeleid en alle examen hebben afgelegd; het wijst in de eerste plaats op de groote leemte die bestaat in het maken van hoefijzers en op het feit dat vele patroons, die leerlingen opleiden, zelf geen ijzers kunnen maken. Het is een volkomen foutieven gedachtengang dat door het invoeren en gebruiken van machinale hoefijzers het uit de hand smeden van ijzers niet meer beoefend behoeft te worden. Slechts hij die zelf een goed hoefijzer kan maken, en daarbij handig is, kan een goed vakman in hoefbeslag worden. Naast de machinale ijzers moeten toch vaak afwijkende ijzers worden gebruikt, welke uit de hand moeten worden gesmeed en bovendien hoe zou een smid, die geen goed ijzer kan maken, wel machinale ijzers goed kunnen richten en passen. Het kwaad zit dan ook hierin dat de cijfers behaald voor hoefbeslag en voor wagensmeden, te zamen worden geteld en wanneer een slecht cijfer voor hoefbeslag wordt geneutraliseerd door een hoog cijfer in wagensmeden, de candidaat dan een diploma krijgt voor hoef- en wagensmid beide. Dit is het gevaar van deze combinatie en niet alleen is dit diploma dan geheel bedriegelijk inzake hoefbeslagsbekwaamheden van den bezitter doch tevens geeft dit diploma hem het recht om zelf leerlingen op te leiden en zoo blijft het dus een cirkelgang waarin het hoefbeslag steeds slecht onderwezen en slecht geleerd zal worden.

De hoefsmeden, die als leerling gedurende hun diensttijd bij militaire hoefsmeden worden ingedeeld, zijn in deze nog het beste af en verder kunnen burgerhoefsmeden in het kanton Bern een burgerhoefsmidschool bezoeken; de overige, en dus het overgroot aantal hoefsmeden in Zwitserland, zijn geheel aangewezen op de al of niet deskundigheid van de gediplomeerde „hoef- en wagensmeden” bij wie zij opgeleid worden.

Een zeer moeilijk te overwinnen hindernis voor de zoo noodzakelijke verdere ontwikkeling van het hoefbeslag is de groote onverschilligheid en onkunde welke de paardenhouders aan den dag leggen en wel voornamelijk op het platteland. Bijna zonder uitzondering gaan zij naar dengenen die het

't goedkoopste doet en er is slechts een enkeling die werkelijk goed hoefbeslag apprecieert.

De veeartsen doen zeer veel moeite om op verschillende plaatsen cursussen in hoefbeslag in te voeren, doch de boeren beschouwen het geheel eenzijdig n. l. dat het gevolg slechts zal zijn dat het hoefbeslag duurder wordt en het slechts zal zijn om riemen te snijden uit de huid van den boer. Deze groote kortzichtigheid snoeit alle vooruitgang. Als voorbeeld het volgende: In een dorp is een hoefsmid gestorven en zijn zoon volgt hem op in de smederij; deze moet hiertoe toestemming krijgen en een proef afleggen. De landbouwende bevolking verzocht dezen zoon te handhaven als zijnde een goed hoefsmid en daar hij kostwinner voor het gezin is geworden, zal de examencommissie met de meeste elementie optreden. Het blijkt echter, dat hij absoluut niets kent van het smeden van hoefijzers en ook niets kent van het hoefbeslag, reden waarom hij geen toestemming kan krijgen. In de aanbevelingen stond dat hij het vak van zijn vader geleerd had en de boeren in den omtrek waren zeer met zijne werkzaamheden tevreden! Veelal wordt in zaken de zoon opgeleid door den vader en veel beter wordt het geoordeeld dat deze op een bepaalden leeftijd onder vreemden komt; dit geldt dan niet alleen het vakonderwijs, doch in het algemeen zal meer menschenkennis en zelfstandigheid worden opgedaan en den blik verruimd.

— In „Der Hufschmied“ van Augustus en September van dit jaar komt een uitvoerige verhandeling voor omtrent vergelijkende onderzoekingen over den *hoorn groei bij zieke hoeven*, ontleend aan een over dit onderwerp geschreven dissertatie van den veearts Wele de jeff uit Drivesi in Finland.

Voorreest gaat hij den hoorn groei na bij den gezonden hoef en haalt vele schrijvers aan als Kersting, Bouley, Fleming, Lungwitz, Schulze, Eberlein, Gutenäcker, Miles, Peters, Thary, Kösters, Dominik, Müller en Hartmann, alle autoriteiten op hoefbeslag gebied, die hunne meeningen over dit onderwerp hebben geuit. Vele metingen van den hoorn groei bij hengsten, ruinen en merriën, beslagen en onbeslagen, worden weergegeven en uit de verschillen van de onderscheidene onderzoekers blijkt dat individueele verschillen bij den hoorn groei sterk op den voorgrond komen. De vraag: hoe groeit de hoef? wordt als volgt beantwoord:

De buitenvlakte van de normale huid brengt de oppervlakkige laag, de opperhuid, voort, doordat de cellen, door jonger gevormde cellen vooruitgestuwd, worden afgeplat, verhoornd en ten slotte afgestooten. Bij de hoornvorming van den hoef gaat het op gelijke wijze. Evenals de opperhuid bestaat hier de hoornwand uit verhoornde cellen doch het opstuwen van de cellagen geschiedt hier eenigszins anders. De hoeflederhuid is niet vlak doch bezet met vlokken en plaatjes, die een hoornvormend vermogen hebben. Elke vlok vormt een hoornpijpje en hoe grooter de vlok is, des te sterker het hoornpijpje; er worden dus evenveel hoornpijpjes gevormd als er vlokken zijn. De cellen, welke tusschen de vlokken in liggen, vormen de tusschenhoornstof. De hardheid van het hoorn is afhankelijk van den tijd van hoornvorming, daar jong gevormd hoorn week en elastisch is.

De verbinding van den hoornwand met het inwendige van den hoef geschiedt door de vleeschplaatjes van de wandlederhuid. De cellen tusschen

de vlokken van de kroonlederhuid zetten zich naar beneden voort en vormen straalsgewijze verloopende verhoogingen, die eerst laag en smal zijn doch voortdurend breder en hooger worden. Deze vleeschplaatjes worden nu met hoorn bekleed en deze verbindt zich met het van de vleeschkroon afgroeiende hoorn. Tusschen elke 2 vleeschplaatjes ontstaat dus een hoornplaatje en de plaats waar de hoornplaatjes hoofdzakelijk worden gevormd, is het bovenste gedeelte van de wandlederhuid dat uit de kroonlederhuid voortkomt. Verderop wordt geen hoorn meer gevormd doch wel wordt op de kanten van de vleeschplaatjes een dunne laag van cellen gevormd. De vleeschplaatjes dienen in het verdere verloop als de glijbaan voor de van boven komende hoornplaatjes. Elk plaatje vormt als het ware een rail waarop het hoornplaatje afglijdt, zonder gevaar de goede richting te verliezen. Dit wordt bevorderd door een nog niet verhoorde cellaag op de plaatjes die als slijmlaag wordt aangeduid en die een volledige verbinding van de vleesch- en hoornplaatjes tegengaat. Behalve de onderzoekingen en metingen bij normale hoeven, waarbij vaststaat dat de hoorngroei gelijk is aan het toon-, zij- en verzengedeelte van den hoef, doch overigens geen vaststaande regels kunnen worden aangegeven, daar individucele verschillen te veel op den voorgrond komen, zijn metingen verricht bij hoefziekten. Zoo werden onderzocht 9 gevallen met kroonbetrapting, 6 gevallen met hoornscheuren, 3 met nageltred, 7 met hoefkraakbeenfistel, 1 met hoornzuil en 11 met hoefkanker, verder 8 klemhoeven, 16 bokhoeven en 12 knolhoeven, alle gevallen met overeenkomstige gezonde hoeven ter vergelijking.

De schrijver komt tot de volgende conclusies:

Het is bewezen dat de hoorngroei sterker is bij ziekteprocessen van de hoeflederhuid. Het is hierbij onverschillig waar de ziekteprocessen zich afspelen, want een vermeerderde hoorngroei is zoowel vastgesteld bij ziekten aan de kroon en den wand, als bij die aan den straal en de zool.

De vermeerderde hoorngroei is een gevolg van den vermeerderden bloed-druk welke optreedt bij de ontstoken plaatsen en welke tot genezing moet leiden.

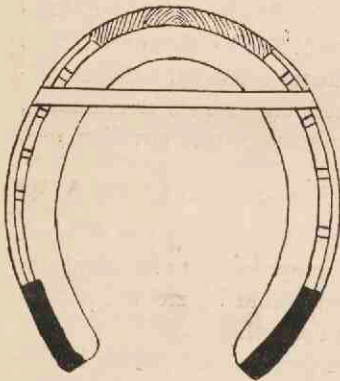
Het meeste hoorn wordt afgescheiden in de naaste omgeving van het ziekteproces. Bij een geval van hoornzuiloperatie aan den toon, groeiden de verzenwanden het sterkst; dit wordt verklaard doordat het paard steeds op de verzenen liep, en hierdoor een verhoogde bloedstroom in de achterste hoefhelft opwekte.

Bij klemhoeven groeiden de verzenen sterker dan de zijwanden en deze weer sterker dan de toonwand. Behandelde men de klemhoeven met rainures, dan werd hierdoor de groei in het toongedeelte van den hoef bevorderd.

— F i s c h e r geeft in hetzelfde tijdschrift een heel interessante beschrijving van *het hoefbeslag in Noord-Afrika*, verduidelijkt door zeer vele afbeeldingen van hoefijzers en gereedschappen, alsmede van foto's van werkplaats en hoefbeslag.

Het Noord-Afrikaansche hoefijzer heeft veel verwantschap met het Turksche en het Tartaarsche hoefijzer. De hoefsmid bij de Bedouïnen der Sahara staat in hoog aanzien hetgeen wel hieruit blijkt dat hij belastingvrij is. Ook bij gevechten wordt een hoefsmid, die in levensgevaar verkeert, gespaard

door den overwinnaar. De Arabier-hoefsmid rekent voor elk paard op 8 paar nieuwe hoefijzers per jaar, welke gemaakt worden uit kleine staafjes ijzer, die aan de takken in een spitsen hoekvorm op elkaar worden gelegd en aangeweld worden. De nagelgaten worden ingeboord en verzonken. Het ijzer is geïmporteerd stafijzer uit Europa. De inventaris van de Noord-Afrikaansche hoefsmederij bestaat uit een aambeeld dat vroeger van steen was doch nu meestal van ijzer is en niet veel grooter dan een flinke vuist, — een handhamer die aan onze schoenmakershamer doet denken, — een smidse welke op den grond is aangebracht en twee eigenaardige blaasbalgen. Voordat de nagels worden ingeslagen, worden de gaten voor de nagels in den hoof geboord met een priem. Het besnijden van den hoof wordt gedaan met een soort veegmes, terwijl het passen weinig warm geschiedt. Een hoefijzer uit Marokko weegt gewoonlijk van 185—200 gram. De gesloten ijzers zijn lichter omdat de open ijzers meer incengesmeed zijn. De smid beslaat zonder helper, houdt zelf het been op, gebruikt nooit toonnagels en heeft alle benodigheden voor het beslag bij zich in een lederen tasch, die aan zijn linkerzijde hangt.

Ijzer dat aanbevolen wordt bij
straalbeenskreupelheid.

— In het Augustus nummer van „*The Horseshoers and Blacksmith's Journal*” komt een beschrijving voor over het beslaan van een paard lijdende aan *straalbeenskreupelheid*. Aannemende dat het lijden steeds aan de voorbeenen voorkomt, zoo wordt de gang van de voorbeenen zeer beperkt en aangezien de achterbeenen den ruimen gang behouden, moeten de voorbeenen zeer vlugge korte passen maken, waarbij uitsluitend op den toon wordt gesteund. De ijzers slijten dan ook in den toon sterk af, zijn soms vlijmscherp afgesleten, terwijl de takken nog weinig versleten zijn daar het paard niet durft door te treden. Bij het besnijden moeten de verzenen gespaard worden, niet besneden of beraspt, althans zoo min mogelijk. De toon wordt ingekort door met de rasp den hoornwand in het toongedeelte te verdunnen. De opzet aan het nieuwe ijzer wordt gemaakt naar de afslijting van het oude en verder maakt men het ijzer zoo lang als mogelijk is. Het is goed om het ijzer om de 3 à 4 weken te verleggen, terwijl een sterke lederen zool met opvulling ook hierbij aanbevolen wordt.

ADVERTENTIEN.

Bij genoegzame deelname zal door de Afdeeling Rotterdam, Schiedam en Omstreken der Hollandsche Maatschappij van Landbouw een

CURSUS IN HOEFBESLAG

te **ROTTERDAM** gehouden worden gedurende de maanden November—Maart. De lessen zullen gegeven worden 's Zaterdagmiddags tusschen 2 en 5 uur, kosten der deelname f 3.— per persoon.

Aanmelding tot 22 October bij Mr. F. A. NELEMANS, Leuvehaven 99B, Rotterdam.

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte $5\frac{3}{4}$ cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. - Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

De waarde van het wasschen en invetten der hoeven. — Onregelmatige groei van den
hoefhoorn. — Hoefbeslagwedstrijd te Ridderkerk. — Voorbereidende cursussen in hoefbeslag.
— Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

DE WAARDE VAN HET WASSCHEN EN INVETTEN DER HOEVEN.

Voor onze legerpaarden staat geschreven: „Het dagelijks afboenen van de hoeven met zeepwater, gevolgd door rijkelijk afspoelen met water, is noodig voor een grondige reiniging, terwijl het hoorn hierdoor tevens eenig vocht opneemt, waardoor het uitdrogen en verschrompelen wordt tegengegaan. Na het wasschen behooren de hoeven, meer in 't bijzonder de zolen en stralen, te worden gewreven met een met vet doortrokken lap; het hoorn zal het opgenomen vocht dan behouden.”

Niemand zal de wenschelijkheid, de hoeven eenmaal daags en dan het liefst na den dienst goed te wasschen, durven ontkennen. Dit is niet alleen van belang uit een oogpunt van zindelijkheid, doch de hoeven worden dan tevens gereinigd van alle aanklevende bestanddeelen, die een nadeeligen invloed kunnen uitoefenen op het hoorn. Dat het hoorn tevens eenig vocht zou opnemen, waardoor de taaiheid en veerkracht wordt bevorderd, is een meening, die zich bij zeer velen, doch ten onrechte heeft gevestigd. Meermalen ziet men dat in geval van droge, harde hoeven deze worden gewasschen in de veronderstelling, dat de ongewenschte hoorn-consistentie zich hierdoor spoedig in gunstigen zin zal wijzigen. Dit is niet juist. Men moet niet meenen, dat water zoo gemakkelijk in het intacte hoorn dringt. Alleen op den langen duur door de hoeven te plaatsen op nat zand, in een waterbad of ze te wikkelen in natte doeken, kan men een geringe verweeking verwachten. Het zou trouwens niet goed zijn, als door het wasschen reeds een verweeking van het hoorn werd veroorzaakt, want deze zou zich dan in hoofdzaak tot de oppervlakkige laag moeten bepalen, wat niet bevorderlijk zou zijn voor het weerstandsvermogen van den hoornschoen. Daarvoor wenschen we juist een uitwendig harden hoof, die echter in zijn inwendige structuur de noodige elasticiteit bezit. Om dat te behouden of eventueel te verkrijgen, moet ons oog

BIBLIOTHEEK DE
RIJKSUNIVERSITEIT

16. NOV. 1927

UITRECHT.

gericht zijn op de vorming van het jonge hoorn en op de omstandigheden, waaronder dit het gunstigst zal geschieden. Daarvoor is noodig dat de hoeven op tijd worden bewerkt en vooral dat de paarden geregeld beweging wordt gegeven, het liefst op zachten bodem. We kunnen dan een goed functioneeren van het hoefmechanisme verwachten, terwijl de vormveranderingen, die als gevolg daarvan in den hoef optreden, een gunstigen invloed uitoefenen op de voeding van den hoef. De groeikracht wordt aangezet, de kwaliteit van het hoorn wordt in verhouding beter, er komt meer vocht in en de veerkracht wordt verhoogd. Juist als gevolg van een verminderd hoefmechanisme zien we droge en slecht groeiende hoeven ontstaan. Mogen we dus de vocht-opname als niet noemenswaard beschouwen, ook is gebleken, dat de verdamping van den hoornwand zoo goed als niet in aanmerking kan worden genomen. Het invetten der hoeven kan m. i. dus *om die reden* gerust worden nagelaten en zeer zeker aan de zoolvlakte, waar het vet toch dadelijk weer verdwenen is.

Toch zou ik het invetten niet graag willen missen, maar — als onderdeel vaneengoedehoefverpleging. Het maakt de verzorging als het ware af, verhoogt het aanzien van den hoef en mag dus gerekend worden tot het toilet van het paard. Velen meenen echter, dat een goede hoefverpleging niet zonder het aanwenden van z.g. „hoevenvet” kan bestaan. Als zoodanig zijn in den loop der jaren heel wat zalven en smeersels van de meest verschillende en vaak zeer eigenaardige samenstelling in den handel gebracht, waaraan in het algemeen te veel waarde wordt gehecht.

Reeds in de Oudheid werden de hoeven ingesmeerd; men deed dit om door een zwartenglans de hoeven fraaier te doen schijnen. In de hoefzalf werd dan wat zwartsel gedaan, wat heden ten dage nog gebeurt. Zie b.v. de hoeven der koetsierspaarden, die gewoonlijk met een dikke, kleverige, zwarte korst zijn bedekt, een mengsel van vuil, mest en vet, dat op den duur zijn nadeeligen invloed op het hoorn doet gelden, waardoor de hoeven hoe langer hoe slechter worden. Kom in een handelsstal, ook daar worden de hoeven van de paarden, die moeten worden gemonsterd, eerst „nog gauw even” ingesmeerd. Waar dit uitsluitend een toiletteerend middel is, kan ik mij, zooals ik zoeven zei, met deze gewoonte niet alleen vereenigen, doch wil ze zelfs aanbevelen, maar dan moeten de hoeven eerst goed worden gereinigd. Ik zou dan echter de voorkeur geven aan een eenvoudige kleurlooze, vettige substantie, die geen schadelijke bestanddeelen bevat, de natuurlijke kleur van het hoorn niet verloren doet gaan en eventueele hoefgebreken als hoornscheuren, kloven e. d. niet verbergt.

De algemeen geldende meening is echter, dat door invetten tevens het indrogen der hoeven wordt tegengegaan, evenals bij leer, dat in het vet wordt gezet om het buigzaam te houden en breken te voorkomen. Die vergelijking gaat echter mank, want hoorn is zoo goed als ondoordringbaar voor vet. Om de resultaten daarvan na te gaan zijn van Duitsche zijde proeven genomen bij 2 eskadrons cavalerie, elk van 130 paarden. Van het eene eskadron werden de hoeven van alle paarden wekelijks ingesmeerd met varkensvet, van de anderen nooit; na een jaar was er geen verschil in de hoeven der beide eskadrons te bespeuren.

In het voorschift van onze legerpaarden, dat ik in den aanhef van mijn artikel heb aangehaald, mogen we dus niets anders zien dan een belangrijke en zeer nuttige maatregel ter bevordering van *hygiëne* en *toilet* van het paard en geenszins een middel om het hoorn van minder goede hoedanigheid in gunstigen zin te wijzigen.

Dr. C. Brands.

ONREGELMATIGE GROEI VAN DEN HOEFHOORN.

De dierenarts Franz Dallinger, Mr. Hoefsmid te Weenen, geeft over bovengenoemd onderwerp een interessant artikel in „*Deutsche Schmiedezitung*” van 20 Oct. j.l., waaraan het volgende ontleend is:

Ik onderscheid twee groepen van onregelmatigen hoorngroei: 1°. zulke waarbij gebrek aan hoefhoorn aanleiding geeft tot functiestoornissen in de beweging van den hoef, welke de natuur zoo snel mogelijk tracht te herstellen, en 2°. zulke waarbij de gevolgen van een abnormale afslijting worden ondervangen door een ruimere hoornproductie.

Wat de eerste groep aangaat, neem ik als voorbeeld een steltvoet. Gewoonlijk wordt hierbij de onregelmatige hoorngroei veroorzaakt door een pees- of beenontsteking. De steltvoet ontwikkelt zich meer of minder snel. De onregelmatige hoorngroei houdt hiermede gelijken tred, de toon slijt meer af en de verzenwanden worden hooger. De natuur helpt hierbij om den gebrekkigen gang te verbeteren, het paard het loopen te vergemakkelijken. — Na hoefoperaties, waarbij grotere of kleinere stukken hoorn moesten worden verwijderd, kan men opmerken dat ter plaatse kort daarna een snelleren hoorngroei optreedt dan in de omgeving het geval is. Men kan ook waarnemen dat deze nieuwgevormde wandhoorn dikker is dan hij voor de operatie was; hij puilt buiten de omgeving uit. De natuur tracht het door de operatie weggenomen zoo spoedig mogelijk aan te vullen, om hierdoor den hoef weer normaal te kunnen laten functionneeren. Dit snel groeien wordt veroorzaakt door het geprikkeld zijn der hoeflederheid, ontstaan door de voorafgaande ontsteking. Het paard kreupelt niet, de ontsteking is grootendeels voorbij maar een verhoogde bloedstoevoer naar de geopereerde plek is nog aanwezig, waardoor een snellere en ruimere hoorngroei ontstaat.

Een overeenkomstige onregelmatige hoorngroei kan men waarnemen bij hoefkraakbeen-verbeening, die met kneuzing van wand en zool gepaard gaat. Afgezien van de verschillende vormen van steengallen, die ook door kneuzing optreden, neemt men daarbij waar dat de wand verdikt is en veelal een gewelfde buitenvlakte vertoont, duidelijk van de omgeving afgescheiden. Deze uitpuilende en verdikte hoornwand ontstaat eensdeels door het verbeende en verdikte hoefkraakbeen en anderdeels door het voortdurend geprikkeld zijn der hoeflederheid, zoodat meer hoorn wordt afgescheiden tengevolge van den ruimeren bloedstoevoer.

De hoefsmeden, die zulke hoeven te beslaan krijgen, verwonderen zich dikwijls dat juist bepaalde plekken van den hoornwand sneller groeien en kunnen zich dit dan niet verklaren doordat zij niet weten dat een hoefkraak-

been-verbeening aanwezig is. Paarden met dit lijden behept, gaan dikwijls niet kreupel en vooral dan niet als voor een passend beslag is zorggedragen. Onder passend wordt hierbij verstaan, dat de bovenmatig sterk gegroeide hoornwand ook sterk wordt ingekort en van een doelmatig ijzer voorzien.

— Wat de tweede groep van onregelmatigen hoorn groei betreft, hiervoor neem ik als voorbeelden paarden die ongelijkmatig optreden, dat wil zeggen dat de hoof niet vlak wordt neergezet. Dat deel van den hoornwand, dat het eerst met den bodem in aanraking komt, zal ook het meest afslijten. Ik heb hier vooral bodemnauwe en bodemwijdte hoeven op het oog. Bij bodemnauwe hoeven groeit de steile buitenwand sneller en dikker dan de binnenwand. De voortdurende meerdere belasting door het eerder met den bodem in aanraking komen veroorzaakt een verhoogden druk op de buitenzijde der hoeflederhuid, die hierdoor in een voortdurend geprikkelden toestand wordt gebracht. Deze geprikkelde toestand heeft weer een verhoogde bloedstoevoer tengevolge en deze op zijn beurt een verhoogde hoornafscheiding. In den regel is hierbij ook geen kreupelheid aanwezig, vooral niet bij de zware werkpaarden. Kreupelheid treedt eerst op, nadat herhaaldelijk een ondoelmatig beslag is ondergelegd, waardoor een hoefkraakbeen-verbeening is ontstaan of steengallen zijn opgetreden.

Eenzoo gaat het bij bodemwijdte hoeven. Ook hierbij is één wand steiler en wordt de druk door het hoefijzer des te sterker hoe minder die wand wordt ingekort. Indien hierbij de binnenwand niet voldoende wordt ingekort, treden weer dezelfde nadeelige gevolgen op.

Bij den onbeslagen hoof helpt de natuur zich zelve, doordat de steilere wand in overeenstemming met den snelleren groei ook sneller afslijt. Dit is bij den beslagen hoof niet mogelijk, waardoor de druk grooter wordt en tevens de hoornafscheiding geprikkeld.

Een bovenmatige groei, betrekkelijk een niet afstooten van den zoolhoorn kan men bij paarden waarnemen die langen tijd blootvoets hebben gelooopen. Hierbij streeft de natuur er naar de bovenmatige afslijting van den wand te voorkomen, doordat de afgroeiende zoolhoorn niet afgestooten wordt. De zool vormt dan als het ware met den hoornwand en de steunsels één klomp. De hoornstraal is tusschen de sterk ontwikkelde steunsels ingeknepen. De geheele zoolvlakte is horizontaal, dikwijls zelfs iets bol en steekt dan onder den afgesleten hoornwand uit. Wordt zoodanige hoof beslagen en de bovenmatig gegroeide zool niet eerst verwijderd, zoo gaat deze in vrij korten tijd laagsgewijze loszitten en is dan gemakkelijk te verwijderen. De natuur zorgt nu niet meer voor de beschutting van wand en zool, want het hoefijzer heeft dan die zorg overgenomen. Ik wil hierbij ter vergelijking de met eelt bezette handen van den smid aanhalen. De collega's weten, dat zij, door het vasthouden van den hamersteel, harde eelt krijgen aan de binnenvlakte van de hand. De hoornige cellen van de huid verdichten zich door den telkens herhaalden druk van den hamersteel en beschutten op die wijze de huid tegen afslijten en pijnlijke ontstekingen. Niet alleen zij, die zwaar werk verrichten, hebben eelt aan de binnenvlakte der handen maar ook de teere vingertoppen van de machine-schrijfstertjes vertoonen zulke eeltplekken die ontstaan door het telkens aanraken van

de machinetoetsen. Meerdere voorbeelden zouden zijn aan te halen om te laten zien dat de natuur er voor zorgt, dat bij bovenmatig gebruik van enkele lichaamsdeelen deze niet te spoedig versleten geraken en hun functie kunnen blijven vervullen.

Ik weet dat door dit artikel niets nieuws wordt verkondigd, maar toch is het wellicht voor menig collega nuttig om er kennis van te nemen. De theorie en de wetenschap mogen er misschien in menig opzicht anders over denken maar het artikel is voortgekomen uit de praktijk en tevens bestemd voor de praktijk.

HOEFBESLAGWEDSTRIJD TE RIDDERKERK.

Tijdens de Landbouwtentoonstelling, van 14 tot 17 Sept. j.l. in Ridderkerk gehouden, vond ook een wedstrijd in hoefbeslag plaats. Hierover heb ik nergens een verslag gezien of gelezen, hetgeen ook geen wonder is, want er was niet veel over te vertellen en eigenlijk heelemaal geen goeds. Het weer werkte reusachtig tegen. Door veel regen was de kleibodem bijna onbegaanbaar. Voor den wedstrijd in hoefbeslag was uiterst weinig zorg gedragen. Hij vond in de open lucht plaats, zonder houten vloer. Er waren enkel een paar veldsmidsen en een paar aambeelden geplaatst en de paarden, die beslagen moesten worden, stonden bijna tot aan de kronen in den modder. De jury bestond uit één persoon, hetgeen onder deze omstandigheden zeker te weinig was.

Het geleverde werk muntte niet uit. De collecties hoefbeslag evenmin. De beoordeeling was bijna ondoenlijk en, zooals reeds gezegd, het geleverde en het getoonde niet voldoende, redenen waarom ik met opzet de namen der inzenders en deelnemers achterwege laat.

Bij den wedstrijd was geen publiek aanwezig, zoodat de deelnemers hier geen last of belangstelling van hadden.

Het is niet te ontkennen dat de tentoonstellingscommissie onder zeer moeilijke omstandigheden heeft moeten werken, maar toch meen ik te moeten zeggen dat het tentoonstellingsbestuur te Ridderkerk voor het hoefsmidsvak weinig blijken van waardeering heeft getoond en dat *in de geschiedenis der hoefbeslagwedstrijden de Ridderkerksche van 1927 wel op een zwarte bladzijde mag komen te staan.*

Oud-Beijerland.

H. van Waasbergen.

VOORBEREIDENDE CURSUSSEN IN HOEFBESLAG.

In Limburg werd behoefte gevoeld aan voorbereidende cursussen in hoefbeslag, welke uitsluitend ten doel hebben den aanstaanden leerlingen van de gewone cursussen de noodige vaardigheid in het smeden van hoefijzers bij te brengen.

Door het veelvuldig gebruik van fabrieksijzers zijn veel smeden het vervaardigen van hoefijzers gaan verwaarloozen en daardoor is de vaardigheid daarin, vooral bij de jongeren, hier en daar er niet op vooruit gegaan. En het aantal beschikbare uren bij de gewone cursussen is te gering, om

daarvan nog tijd te moeten besteden voor oefening in het smeden van gewone ijzers.

Zoo was de L. L. T. B. van plan dit jaar voor het eerst een dergelijken voorbereidenden cursus te doen houden en het baarde eenige teleurstelling, toen bleek, dat vanwege het Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw geen Rijkssubsidie daarvoor kon worden verleend, uit overweging dat dit onderwijs thuisbehoort bij de Ambachtsscholen of -cursussen.

Voor menigeen zal de grens zeker niet duidelijk zijn, omdat de voorbereidende cursus niets anders is in dit geval dan een aangepast verlengstuk van den eigenlijken cursus en met deze hetzelfde doel beoogt: het vormen van bekwame hoefsmeden.

Wat er van zij: er moet wat op gevonden worden. Hetzij dat de landbouworganisaties die voorbereidende cursussen dan maar zelf bekostigen, hetzij dat ze zich dienaangaande in verbinding stellen met ambachtsscholen of -cursussen.

Het zou in ieder geval naar onze meening jammer wezen, dat bedoelde voorbereidende cursussen achterwege zouden blijven, daár, waar ze zoo goed als noodzakelijk zijn.

T.

INGEZONDEN STUKKEN.

VOORLICHTING AAN LANDBOUWERS.

Op de eerste vergadering van de Vereeniging voor Onderwijzers, die ik meemaakte, heeft collega Koelman aangedrongen op beperking in de opleiding van onderwijzers. De heer Heidema gaf van tegenovergesteld inzicht blijk. Evenwel meen ik, dat de vergelijking, waarop ZEd. zinspeelde, niet opgaat.

De heer H. wees er op dat toen de veeartsen les in paardenkennis gingen geven aan de landbouwers, sommige veeartsen dachten dat zij hierdoor in de toekomst minder vaak om raad op paardengebied zouden worden gevraagd. Het tegendeel werd het geval. Want juist het aandacht vestigen op de vele voorkomende gebreken werd oorzaak dat op die gebreken meer werd gelet en de hulp van den dierenarts eerder en vaker werd ingeroepen dan te voren. In dezen geest zouden de onderwijzers-hoefsmeden wellicht ook iets kunnen bereiken.

Op bedoelde vergadering werd hierover niet gediscussieerd, maar het komt mij voor dat deze zaak voor de onderwijzers-hoefsmeden anders staat. Immers de landbouwers, die een cursus in paardenkennis volgden, bleven landbouwers, terwijl de taak der onderwijzers-hoefsmeden is om van de jonge collega's huns gelijken te maken, of den weg te banen voor de jeugdige smeden om zulks te worden.

Vreesde de heer Koelman m.i. niet zonder grond dat het corps te groot kan worden, ook Prof. Kroon voelde zoo iets van overproductie en ZHoogGel. zag daarbij uit naar meer werk, in den vorm van op te richten voorbereidingscursussen.

Bij het denken aan werkverruiming rijst de vraag of het nuttig kan zijn wanneer het voorbeeld van de veeartsen werd gevolgd en dat, desgewenscht

met hunnen steun, cursussen in hoefbeslag aan landbouwers werden gegeven. Vooral om de gevolgen van verwaarloosd beslag aan te toonen en de verschillende standen en de meest voorkomende hoefgebreken te bespreken. Zou dan niet hetzelfde bereikt kunnen worden als de veeartsen volgens den heer Heidema hebben bereikt? Mij dunkt van wel, want als een staaltje hoe weinig sommige paardenhouders van het beslag afweten diene o.a. het volgende: Een landbouwer vertelde mij van een smid, die altijd kon zien of een paard bij een ander dan wel bij hem beslagen was. Velen waren het met den landbouwer eens dat dit een kras stukje was. Wat was echter het geval? Het werk en het gereedschap van bedoelden smid waren allertreurigst en verkoos hij den hoefnagel met vierkanten kop, terwijl de andere dorpsmeden de ritsnagels bezigden. Hij kon zodoende zijn werk dus gemakkelijk onderscheiden van dat der overigen.

Wanneer van de zijde der paardenhouders meer belangstelling voor het hoefbeslag wordt gekweekt, dan zullen ook de a.s. hoefsmiden meer ambitie voor het vak krijgen. Tegenwoordig gaan de jongens met een sterk gestel en helder hoofd liever een gemakkelijker werkkring kiezen, mede omdat het beslaan van paarden als een ondankbaar werk geldt. Dus voorlichting aan landbouwers en paardenhouders! Ons werk wordt dan mogelijk meer gewaardeerd. Door de jonge smiden wordt om les gevraagd, alzoo werk voor de onderwijzers. De vraag komt van onderen op, dus van een goede zijde.

Een volgende keer iets over het „toezicht op hoefbeslag”.

Laren (G.)

J. W. Koerselman.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— Noord-Brabant. In het jaarverslag der N.-Br. Maatschappij van Landbouw, uitgebracht in de algemeene vergadering te Dinteloord, wordt het volgende over de in die provincie gehouden cursussen voor hoefbeslag opgemerkt:

De verleden jaar te Bergen op Zoom aangevangen cursus in hoefbeslag werd dit jaar voortgezet, terwijl een nieuwe werd aangevangen te Breda en te 's Hertogenbosch. Vooral te 's Hertogenbosch gaven zich zeer veel leerlingen voor den cursus op en was hier plaatsruimte geweest dan had een dubbele cursus kunnen worden gegeven; thans moesten vele leerlingen worden afgewezen.

Te Breda werd de cursus gegeven door de heeren T. B. Sigling, paardenarts en H. A. Sul, militair-hoefsmid; te 's Hertogenbosch door de heeren M. F. Plankeel, dierenarts, en Jac. Vermeer, hoefsmid te Haaren; en te Bergen op Zoom door de heeren H. A. Haijntink, paardenarts, en M. van den Berk, hoefsmid. De lessen werden bijgewoond te Breda door 10 leerlingen, te 's Hertogenbosch door 16 leerlingen en te Bergen op Zoom door 7 leerlingen. Van den laatsten cursus slaagden 4 leerlingen voor het Rijksdiploma, terwijl 2 den a.s. herfst her-examen zullen doen.

— Gelderland. Zaterdag 15 Oct, j.l. heeft het overgangsexamen voor hoefsmid te Winterswijk plaats gehad. Voor dit examen zijn de volgende personen geslaagd: G. J. Blekkink, D. J. Heinen, W. Heinen, J. G. Vonk,

H. Priester, alle 5 te Winterswijk, H. G. te Vaanholt te Neede en G. Hoogeweg te Winterswijk.

— Engeland. Landbouwers uit de provincie Sussex hebben, volgens een mededeeling in de L. S. J. van 7 October j.l., verklaard dat de kosten van een rondom-beslag, thans f 5.40 bedragende, te hoog zijn en met f 1.20 verlaagd dienen te worden.

— „Der Hufschmied” heeft de November-aflevering bijna geheel gewijd aan verschillende artikelen over de vraag: „paard of motor”. Ook de heer Fritz Steding te Utrecht, die indertijd aan de hoefsmidsschool te Dresden zijn meester-diploma verwierf, heeft zijne inzichten daaromtrent weergegeven.

Het ligt voor de hand, dat de inhoud van die artikelen veel overeenstemming vertoonen. Zij wijzen op het feit, dat het aantal paarden in de meeste landen niet achteruit gegaan is, niettegenstaande de vermeerdering van auto's, tractoren en motorploegen. De „Rijksbond der belanghebbenden bij het paard” vermeldt, dat in no. 14 van '27 van de „Deutsche Landw. Presse” is meegedeeld, dat volgens de jongste bedrijfstelling in Duitschland, van 2.080.530 bedrijven slechts $\frac{1}{2}$ % gebruik maken van motor- of stoomploegen en dat de overijlde aanschaffing van vrachtauto's belangrijke verliezen aan transport- en handelondernemingen heeft bezorgd. — De Amerikaansche generaal James G. Harbord, schreef kort geleden over de waarde van het paard, ten opzichte van de Landsverdediging: het vliegtuig is voor verkenning in de verte onontbeerlijk, het paard voor verkenning in de naaste omgeving. — In New-York zijn 73 % van de vrachtwagens met paarden bespannen. In Berlijn is niettegenstaande een belangrijke toeneming van de automobielen het aantal gebruikspaarden van 1922—1925 gestegen van 40648 tot 45934 stuks. — Op dit oogenblik zijn van den geheelen paardenstapel in Duitschland, ongeveer 85 % werkzaam in het landbouwbedrijf. Op 1 Juli 1925 waren in Duitschland 256.000 auto's in gebruik en twee jaar later 319.000, alzoo één op elke 196 inwoners. Over het geheel valt op te merken, dat de motor meer en meer in gebruik komt ten behoeve van het personenvervoer, doch dat het paard in de eerste plaats in gebruik blijft in den landbouw, industrie, het vrachtvervoer en in het leger.

— Beslag bij verbeend hoefkraakbeen. De heer Fritz Steding deelt ons mede dat de wijze van beslaan zooals thans in „De Belgische Hoefsmid” en in „Deutsche Schmiede-Zeitung” werd vermeld, reeds in 1904 door Prof. Lungwitz te Dresden werd onderwezen.

PERSOVERZICHT.

— Zwitserland. In Augustus is een statistiek gemaakt van het verkeer vóór het postkantoor te St. Moritz, waarbij 1417 auto's tegen 1035 paarden zijn geteld, hetgeen mij geen slecht figuur voor het paard lijkt. G. H.

— In het Septembernummer van de „Zwitsersche Hoefsmid” beschrijft Lehman een bezoek aan de *Hoefbeslagtentoostelling te München*, welke hem bitter tegenviel. Inzendingen van hoefsmeden waren er niet en wel om reden dat deze hiervoor veel kosten moesten maken, waar geen voordeel

tegenover stond. De hoefsmidschool had een verzameling ingezonden waarvan hem de touwijzers het meest opvielen. Deze worden zoowel des zomers als des winters bij alle voorhoeven gebezigd, terwijl de achterijzers met stoot en kalkoenen worden gemaakt. Bij trekpaarden geeft men aan de achterijzers zeer veel garnituur om het steunvlak te vergrooten en men buigt voor hetzelfde doel ook de buitentakken uit. Lichte paarden worden vierkant met touwijzers beslagen. Deze ijzers worden in alle maten naar modellen gegoten. Aan de ondervlakte van het ijzer bevindt zich een groote, tot aan de uiteinden der takken reikende U-vormige groeve, waarin het touw wordt geperst nadat het ijzer is ondergenageld. Het touw wordt als zoodanig, en ook met staaldraad doorweven, toegepast; dit laatste is veel sterker doch ook veel duurder. Men heeft open touwijzers en touwbalkijzers, welke laatste veel gebruikt worden, ook voor achterhoeven. De dikte der ijzers is verschillend naar het gebruik; ijzers voor trekpaarden zijn tot 3 c.M. dik en wegen met staaldraadtouw bijna 2 K.G.! Aan de ijzers zijn kleine lippen aangebracht, welke ondoelmatig worden bevonden, vooral wanneer de wand niet sterk is. Deze touwijzers kosten, al naar de grootte, 2 tot 3 mark per stuk; de verdiensten van een hoefsmid zijn in München 1 mark (60 cent) per uur.

— Over de *Hoefsmidschool te München* zegt referent nog dat de beslagloods ruimte biedt voor 20 paarden. Elke cursus duurt 4 maanden, en aan elken cursus nemen 20 leerlingen deel. Er zijn twee onderwijzers; bij een worden alleen voorijzers gemaakt, bij den anderen alleen achterijzers, en elke maand wisselen de leerlingen van onderwijzer, zoodat ze telkens een maand lang alléén vóór- of alleen achterijzers maken. De aambeelden hebben een ronde hoorn, welke aan de rechterzijde van het aambeeld zit. Er worden uitsluitend ritsijzers gemaakt. De paarden werden alle beslagen met ijzers welke door de leerlingen waren gemaakt.

Trekpaarden krijgen, ook 's zomers, achter kalkoenijzers om het uitglijden op asphalt tegen te gaan. De kalkoenen en stoot zijn laag doch breed en zeer practisch te noemen.

— In het Augustus-nummer van „*The Horseshoers and Blacksmith's Journal*” schrijft James Clark over *klemhoeven*. Hij zegt dat wanneer de verzenwand is ingetrokken, de verzenen nauw zijn, de straal klein en opgetrokken zoodat deze haast niet te zien is, de zijdelingsche hoefkraakbeenderen naar boven gedrongen worden en de hoef droog is en warm aanvoelt, dan noemt men dit een klemhoef. Hij vertelt er bij dat het paard deze van veulen af al gehad heeft. Dit klinkt vreemd doch is in vele gevallen waar. Het veulen dat in de weide geloopt heeft, kan op stal komen met harde, droge hoeven en voordat deze de gelegenheid krijgen zich te verruimen, wordt beslag ondergelegd en het paard aan het werk gezet. Zoo gebeurt het vaak en wanneer de eigenaar geen oog heeft voor den stijven gang en het paard beslagen blijft werken, zoo zal het op zes- of zevenjarige leeftijd den vorm en de grootte der hoeven hebben van een tweejarige.

Bij zulke hoeven past Clark de volgende behandeling toe. Vooreerst wordt de hoef verweekt door pappen of anderszins; dan maakt hij de zool

zoo dun mogelijk, snijdt de steunsels weg waarbij men niet bang behoeft te zijn om den straal te beleedigen want er is haast geen straal; verder snijdt hij de omgeslagen en ingeklemde wanden geheel weg. Hij zaagt ter weerszijden van den straal een stuk wand uit, waarbij hij niet bang is wanneer het gepaard gaat met bloeding.

Daarna plaatst hij den hoof voor op de knie en raspt een groeve, \pm 2 c.M. onder den kroonrand, rondom den geheelen hoornwand. De groeve wordt diep ingevijld tot aan de z.g. witte zone, dus vrijwel tot op de vleeschplaatjes. De groeve is zoo breed dat men er een potlood in kan leggen en vooral naar de verzenen toe wordt ze breeder. Daarna wordt de wand onder de groeve verdund en wel tot op de halve dikte van den wand om ten slotte een aantal rainures of insnijdingen te maken rondom den hoof en wel zoo diep mogelijk, zonder echter door het hoorn heen te gaan. Hij past nu een balkijzer toe met een lederen zool en goede opvulling, terwijl de nagels uitsluitend in het toongedeelte van het ijzer worden aangebracht. Een scherp smeersel wordt aan de kroon ingewreven en dan eenige dagen rust gegeven op stal. Met het beslag wordt ook een sterke veer ingebracht om den hoof uit te zetten en deze wordt drie maanden lang ingehouden doch elke 14 dagen wordt de hoof nagezien.

Volgens schrijver geeft deze wijze van behandeling onmiddellijke genezing en kan het paard gebruikt worden zoodra de pijn over is van de scherpe zelf die aan de kroon is ingesmeerd. Deze methode van behandeling heet het „Dunbar systeem” en is het eerst gedemonstreerd, jaren geleden, door prof. Daniel Carbin. Clark past het ook toe bij eenzijdige klemhoeven en behandelt dan alleen de ingetrokken hoefhelft op boven beschreven wijze, waarbij hij ook een veer toepast welke aan den betreffenden ijzertak wordt bevestigd. Hij zegt dat het paard onder deze behandeling steeds aan het werk kan blijven en waarschuwt alleen tegen het beleedigen en insnijden van de hoornzoom daar de hoorn groei hierdoor belemmerd zou worden.

— Het September nummer van dit maandblad is uitgekomen als een „Souvenir” ter gelegenheid van zijn één en dertig jarig bestaan. Het titelblad is mooi uitgevoerd en stelt het interieur van een smederij voor waarin men een hoefsmid bezig ziet een hoefijzer te richten, terwijl twee paarden op het beslag wachten; tevens is een smid bezig autogeen een wagenband te lasschen.

Het nummer bevat naast talrijke advertenties, 66 blz. inhoud van den meest verschillenden aard, waaronder een rubriek poëzie, sport, levensbeschrijvingen, feuilletons en ook „hoefbeslag”. Aan de laatste rubriek ontleenen wij het volgende:

Een artikel over verbeend hoefkraakbeen beschrijft het lijden als meestal voorkomend aan de voorbeenen en als ongeneeslijk. Wel wordt aangegeven om in het beginstadium van de verbeening een scherpe zelf aan te wenden om het proces tot stilstand te brengen! Is één voet aan het verbeenen, dan geeft dit meer reden tot kreupelheid dan als beide voorhoeven verbeend zijn. Wat het beslag betreft, zoo wordt aangegeven, indien eenigszins mogelijk, het paard onbeslagen te laten loopen; is dit echter niet mogelijk, dan wordt de hoof volkomen vlak besneden en wordt een vlak ijzer met

verdunde takken toegepast, indien de straal daarbij den bodem kan raken. Is slechts één kraakbeen verbeend, dan gebruikt men een driekwartijzer, zijn beide kraakbeenderen verbeend, dan een toonstukje om allen druk te vermijden op de zieke achterste hoefhelft.

Verder wordt aangeraden het beslag spoedig te vernieuwen opdat de drukverhoudingen zich niet wijzigen. Het is wel eigenaardig deze methode, van Wm. Russell, te vernemen, daar in ons land juist het omgekeerde wordt voorgestaan, n.l. den tegendruk van den straal te voorkomen en het breed uitsmeden van den ijzertak aan de verbeende hoefhelft, om meer steunvlak te geven.

ADVERTENTIEN.

Prima Duitse Smeedkolen

à f 21.— per 1000 K.G.

Vrij boord Amsterdam
of franco bergplaats Amsterdam.

J. C. JANSEN & ZOON — AMSTERDAM.
TELEFOON 44523. LIJNBAANSCRACHT 156d.

H. J. REESINK & Co.
ZUTPHEN

Hèt
Adres
voor

Mustad Hoefnagels
merk „Sleutel”
Paardeschroeven
en Paardestiften
Machinale
Hoefijzers

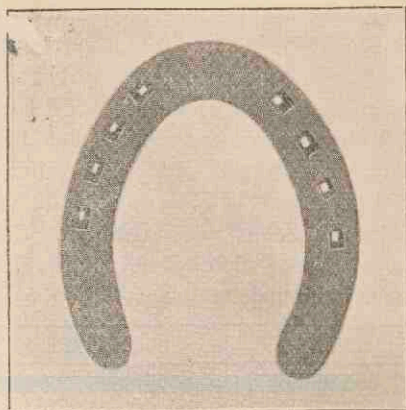
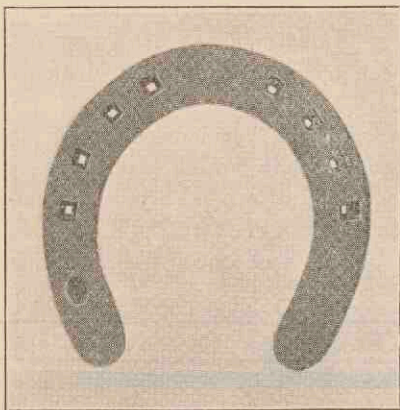
Paarden en Rundvee verzekert men op de voordeeligste voorwaarden

bij „Groningen”, Alg. Onderlinge Maatschappij tot
Verzekering van Paarden en Rundvee
gevestigd: Catharijnesingel 75, UTRECHT. Telef. No. 12138.

Opgericht in 1903.
Reserve f 188.316,06^{1/2}

Directeur: F. F. LEOPOLD.
Adj. Directeur: B. L. LEOPOLD, Dierenarts
Grootste zuiver onderlinge in Nederland.

 ACTIEVE VERTEGENWOORDIGERS GEVRAAGD!

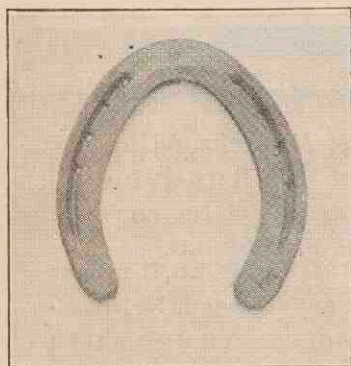
HOEFIJZERS

gemarkt **Z. V.** zijn de **beste**. Op alle **Tentoonstellingen** hoogst **bekroond**, zijn niet **duurder** dan andere fabrikaten, doch **beslist beter**. Zij worden in alle **maten** en **modellen** geleverd. **VRAAGT ZE UWEN LEVERANCIER OF RECHTSTREEKS AAN**

De Zeeuwsch-Vlaamsche Hoefijzertabriek

H. KERCKHAERT STOPPELDIJK

Vertegenwoordiger : **FIRMA LEM EN VOSSSEN**, St. Maartenslaan 32,
MAASTRICHT

DE HOEFSMID

ABONNEMENTSPRIJS

voor Nederland per jaar f 3.—
voor 't Buitenland per jaar f 4.—

ADVERTENTIËN

1—10 regels (breedte 5³/₄ cM.) f 2.—,
iedere regel meer f 0.20. — Tarieven voor
contracten op aanvraag verkrijgbaar

Redacteur-Uitgever: A. W. Heidema te 's Gravenhage, Huygensplein 5

INHOUD.

Belangrijk Bericht. — Hoefsmid en Dierenbescherming. — Het nut van de afhellende vlakte.
— Cursus voor voorbereidend hoefbeslag. — Jubileum Besters. — Ingezonden stukken.
Korte mededeelingen. — Advertentiën.

BOEKWINKEL DER
RIJKSUNIVERSITEIT

BELANGRIJK BERICHT.

16. DEC. 1927

Aan de Abonné's en Adverteerders!

UTRECHT.

Met deze aflevering verschijnt „De Hoefsmid” voor het laatst voor mijne rekening en gevoel ik mij gedrongen allen, die hebben bijgedragen om de verschijning en instandhouding van dit maandblad mogelijk te maken, mijn hartelijken dank te betuigen. Sedert 1896, het eerste jaar der verschijning, is er heel wat op hoefsmidsgebied in Nederland gewijzigd en gelukkig in veel opzichten ten goede. Moge dit zoo doorgaan, waartoe de opwekking van den heer Vossers in deze aflevering ongetwijfeld ook weer een prikkel in de goede richting kan geven.

Ik heb mij bereid verklaard, althans nog voor 1928, de redactie te behouden en acht mij gelukkig te kunnen mededeelen dat de vaste medewerkers hunne bijdragen ook voor dat jaar hebben toegezegd.

Onder aanbeveling voor uw aller steun hoopt „De Hoefsmid” haar lezerskring te mogen behouden en geleidelijk te kunnen uitbreiden. De nieuwe uitgever is voornemens zorg te dragen voor een keurige uitvoering en meerdere illustratiën, een eisch des tijds.

A. W. HEIDEMA.

Zooals U uit het bovenstaande hebt vernomen, zal met ingang van 1 Januari 1928 „De Hoefsmid”, welke reeds gedurende de laatste 16¹/₂ jaar ononderbroken in onze inrichting werd gedrukt, ook door ons worden uitgegeven.

Wij zijn van plan de uitgave geheel op dezelfde wijze, als thans geschiedt, voort te zetten en wij kunnen U tot ons genoegen mededeelen, dat de heer A. W. Heidema bereid is gevonden voor het jaar 1928 het redacteurschap te behouden, waardoor wij verzekerd meenen te zijn, dat de kwaliteit en actualiteit der artikelen op het zelfde peil zal blijven.

Wij spreken de verwachting uit, dat U ons Uw gewaardeerd vertrouwen zult blijven schenken en geven U onzerzijds de verzekering, dat wij alles in het werk zullen stellen om ons blad in de toekomst te doen zijn en blijven een bij uitstek vaktechnisch maandblad, hetgeen aan heeren hoefsmeden steeds iets van waarde zal trachten te geven.

Den Haag, Wagenstraat 70.

DE ZUID-HOLLANDSCHE BOEK-
EN HANDELSDRUKKERIJ.

HOEFSMID EN DIERENBESCHERMING.

Onlangs werd mijn advies gevraagd over een verschil van opvatting, dat bleek te bestaan tusschen een ijverig lid der Ned. Ver. tot bescherming van dieren en een gemeente-veldwachter. Het ging over een paard, dat als trekpaard werd gebezigd en kreupelde tengevolge van den meer dan slechten toestand, waarin het hoefbeslag verkeerde. De dierenvriend maakte de gemeente-veldwachter opmerkzaam op dit feit en verzocht hem daarvan proces-verbaal te maken, althans den voerman te gelasten het paard uit te spannen. Deze echter vond daartoe geen termen, en had blijkbaar weinig begrip van een kreupel paard, althans hij beweerde dat niet te kunnen beoordeelen.

In grootere steden komen klachten over den toestand van het hoefbeslag geregeld voor in de rapporten der Inspecteurs van de dieren-bescherming.

Inderdaad is de politie verplicht mede daarop toe te zien en kan volgens het Wetboek van Strafrecht een verwaarloozing van het hoefbeslag den eigenaar in aanraking brengen met den strafrechter. Immers „het opzettelijk benadeelen van de gezondheid van een dier” is strafbaar gesteld bij Art. 254 Wetb. van Strafrecht en ook is bij Art. 455 strafbaar gesteld „het noodeloos arbeid doen verrichten op pijnlijke of kwellende wijze” en ook het gebruik van kreupele dieren. Bij sterke verwaarloozing van het hoefbeslag kan dus, al naar den aard van het geval, de gebruiker van het paard moeilijkheden ondervinden en zullen de bestaande vereenigingen op het gebied van dierenbescherming dan ook daarop scherp hebben toe te zien.

Zoo zal dus tevens van die zijde goed hoefbeslag worden bevorderd en gewaardeerd, en bij de eigenaars van paarden worden gepropageerd. Het zal dan ook nuttig zijn om de bedoelde inspecteurs op dit gebied eenige kennis bij te brengen of voor deze functies te benoemen menschen, die uit hoofde van hun vroegeren arbeid eenige kennis van het hoefbeslag en kreupelheid van het paard bezitten.

In een Duitsch tijdschrift las ik dezer dagen hoe daar te lande de hoefsmid ook nog op andere, en minder aangename wijze, met de dierenbeschermende wetgeving kennis kan maken. Ook hier te lande is dat niet denkbeeldig.

De vraag werd nl. gesteld in hoeverre de hoefsmid aansprakelijk gesteld kon worden voor letsel of ongeval een paard in zijne smederij overkomen. Vooral werd daarbij gewezen op ongelukken bij het toepassen van hulpen dwangmiddelen, — het plaatsen in den noodstal enz. Afgezien van de aansprakelijkheid voor schade tegenover den eigenaar, die in sommige gevallen zal kunnen bestaan, heeft de hoefsmid ook hier te denken aan het genoemde Art. 254 Wetb. van Strafrecht dat ook strafbaar stelt degeen: „die zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zoodanig doel toelaatbaar is, opzettelijk aan een dier pijn of letsel veroorzaakt.”

Hoewel ik meen te mogen zeggen, dat in het algemeen de hoefsmiden te verstandig zullen zijn om tegen dit artikel te zondigen, immers juist door kalmte bereikt hij het meest, toch zijn er wel ruwe en driftige hoef-

smeden, die dus gevaar loopen om op grond van dit wetsartikel bekeurd te worden.

Nu kan men alles overdrijven. En het spreekwoord zegt terecht: „Overdrijving schaadt”. Er zijn overdreven dierenbeschermers, die het gebruik van de praam veroordeelen, en het voorstellen alsof dit dwangmiddel onder alle omstandigheden eene ongeoorloofde dierenmishandeling beteekent. En al wordt de praam wel eens méér gebruikt dan noodig en nuttig is en al ziet men dit middel ook veelal geheel verkeerd aanwenden (zoodat het niet opvoedend werkt), toch zal de rechter er zeker niet spoedig toe komen om dit strafbaar te achten. Een andere kwestie is het als men er op een oogenblik op los ranselt of het paard zeer ruw in den mond rukt of schopt of stompt. Dan kan men terecht een proces-verbaal vreezen. Men late het daartoe, ook uit welbegrepen eigenbelang, nooit komen!

Voor het Gerechtshof te Arnhem stond 27 October l.l. een hoefsmid terecht, beklaagd van overtreding van dit artikel 254, omdat hij een paard den staart had gecoupeerd. Ook de eigenaar, die daartoe opdracht had gegeven, moest zich deswege voor het Hof verantwoorden. De eisch, welke de Procureur-Generaal stelde, luidde f 20.— boete of 10 dagen hechtenis.

Reeds vroeger heb ik mijne meening doen kennen, dat een hoefsmid zich van dergelijke operatiën heeft te onthouden. Het is nog een overblijfsel uit de middeleeuwen en de hoefsmid heeft beter en nuttiger werk te doen. Het coupeeren zelf, een onzinnige modegril, die het paard levenslang verminkt, is helaas tot nogtoe geoorloofd. Ofschoon hier inderdaad „opzettelijk letsel en pijn wordt veroorzaakt” neemt de rechter tot nog toe daarbij aan een „redelijk doel” nl. de vraag in den handel naar gecoupeerde paarden.

In dit geval werd echter door den Procureur-Generaal betoogd, dat deze hoefsmid onnoodig ruw was te werk gegaan en dus had „overschreden hetgeen toelaatbaar is”. De staart was voor het coupeeren niet afgebonden en daardoor was de bloeding moeilijk te stelpen en was dus extra lang gebrand.

Ik veronderstel, dat er weinig hoefsmeden zullen zijn, die het coupeeren nuttig zullen vinden. Ik zou wel wenschen, dat zij ook er toe wilden medewerken om dit misbruik te bestrijden en zoo mogelijk uit de wereld te helpen! Wat hebben ze des zomers zelf niet veel last van deze verminking en de daardoor ontstane onrust bij de paarden, die zich tegen de vliegen niet kunnen verweren. Laten zij in elk geval deze bewerking niet zelf doen, maar — indien het dan met alle geweld moet gebeuren — zulks overlaten aan hen, die met kennis van zaken en routine deze operatie op de vlugste en minst pijnlijke wijze weten te volbrengen.

Dan zullen de hoefsmeden, die uit hoofde van hun ambt zulke daadwerkelijke dierenbeschermers zijn (zij doen niets anders dan het paard „beschermen” tegen de invloeden, die het anders buiten gevecht zouden stellen), ook een aandeel hebben in de verhooging van het beschavingspeil. Want dergelijke opzettelijke verminkingen moesten toch in een beschaafd land niet toelaatbaar zijn!

HET NUT VAN DE AFHELLENDE VLAKTE.

Voor eenigen tijd werd door mij een geval van kreupelheid waargenomen, dat zoodanig verband houdt met het hoefbeslag, dat ik het wenschelijk acht, het hier mee te deelen.

Het betrof n.l. een hit, die kreupel was geworden na het laatste beslag, reden waarom de oorzaak ook daaraan werd toegeschreven. De eigenaar werd in die meening versterkt door het feit, dat het dier dezen keer niet zooals gewoonlijk door den patroon zelf, maar door diens knecht was beslagen. Aan het beslag van dezen hit moest n.l. voortdurend bijzondere zorg worden besteed en deze verantwoordelijke taak nam de patroon liever zelf op zich, een opvatting die waardeering verdient. Nu de hit na het beslag kreupel bleek te zijn, dacht de eigenaar natuurlijk aan vernageling. Ook de patroon kon zich aan die gedachte moeilijk onttrekken. Hij wist uit ervaring, hoe voorzichtig hier moest worden genageld in verband met de geringe dikte van den hoornwand. Toch waren er geen positieve aanwijzingen in die richting te vinden en zekerheidshalve werd mij het dier ter onderzoek aangeboden.

De kreupelheid betrof het linker voorbeen, was in stap gering, maar in draf duidelijk waar te nemen. Op grond van de bewegingsstoornis mocht zoo goed als zeker worden aangenomen, dat de pijnlijkheid zetelde in den hoef. Een nader onderzoek bevestigde dit ook. Van een eventueele vernageling was echter niets te bespeuren. Wel waren de nagelgaten eenigszins te vet gestampt, doch niet zoodanig, dat de kreupelheid daaraan mocht worden toegeschreven. De grootste pijnlijkheid openbaarde zich in het toongedeelte. Hier bleek een kneuzing aan de hoeflederhuid te bestaan. Doch waardoor was deze teweeggebracht? Het afgenomen ijzer werd aan een inspectie onderworpen en al dadelijk viel op, dat er geen afhellende vlakke aanwezig was. Ik keek hier wel een beetje vreemd van op, ofschoon ik gaarne erken, dat ook uit een oogpunt van rationeel beslag de afhelling in vele gevallen best kan worden gemist, doch alleen bij hoeven met goed uitgeholde zool. Deze hoefsmid echter deelde de opvatting, dat de afhellende vlakke nooit nuttig effect heeft en dus als totaal overbodig kan worden beschouwd, waarom hij er toe was overgegaan, geen afhelling aan de hoefijzers meer aan te brengen.

Dit is m.i. wel wat te boud gesproken. Het is toch een bekend feit, dat bij vlakke en platte hoeven door de afhellende vlakke wordt voorkomen, dat gedurende de belasting de binnenrand van het ijzer op de zool drukt. En in het hierboven aangehaalde geval was de zool juist sterk gevuld, vooral in het toongedeelte. Ik vermoedde dan ook, dat de oorzaak van de kreupelheid hier moest worden gezocht. Door het ontbreken van de afhellende vlakke drukte de binnenrand van het ijzer op de sterk gewelfde zool, vooral gedurende de belasting. Ik stelde den hoefsmid daarom voor: a. de zool in het toongedeelte iets te verdunnen; b. het ijzer van een afhellende vlakke te voorzien; c. een leeren randje tusschen den hoef en het ijzer aan te brengen, en d. de lip niet te vast aan te slaan.

Met het leeren randje beoogde ik hier den wand iets te verlengen en

tevens een veerenden tegendruk te verkrijgen voor den reeds gevoeligen hoof. Natuurlijk was ik zeer nieuwsgierig, wat het resultaat zou zijn. Gelukkig voor den eigenaar werden we in onze verwachtingen niet teleurgesteld. De hit liep met dit beslag inderdaad zoo goed als rad, kon in elk geval zonder bezwaar ook in draf worden gebruikt. Na een paar dagen was van de kreupelheid niets meer te bespeuren.

Ik meen met dit voorbeeld te hebben aangetoond, dat het niet aangaat in het algemeen het nut van de afhellende vlakke te ontkennen.

Doch niet alleen om deze reden, er is ook nog een andere omstandigheid, die het bestaan der afhelling zeer zeker rechtvaardigt. Waar ik dagelijks een groot aantal kreupele paarden te onderzoeken en te behandelen heb, meen ik wel over eenige practische ervaring op dit terrein te beschikken en meerdere malen heb ik kunnen constateeren, dat ingeklemde steentjes als oorzaak van de kreupelheid moesten worden aangemerkt. Dit aantal zal veel grooter worden, als de afhellende vlakke ontbreekt en kleinere steentjes zullen er door den schok dan niet zoo gemakkelijk uitvallen.

Dr. C. Brands.

CURSUS VOOR VOORBEREIDEND HOEFBESLAG.

Hieronder wordt verstaan een cursus welke gegeven wordt voor smeden welke van plan zijn een hoefbeslag-cursus te volgen welke voorbereid tot het examen voor het Rijksdiploma van Hoefsmid.

De cursus zal uitsluitend inhouden het leeren smeden van hoefijzers, zoodat het dezen cursisten gemakkelijker zal vallen de lessen van een cursus in hoefbeslag te volgen welke eigenlijk gebaseerd zijn op leerlingen die reeds een zekere bedrevenheid in het maken van hoefijzers hebben verkregen. Vergis ik mij niet dan is dit denkbeeld gerijpt bij Dr. Staal, Dierenarts te Assen, en heeft deze succes weten te bereiken zoodat voor dezen winter aan de Ambachtsschool te Assen de eerste voorbereidende cursus zal worden gegeven. Als onderwijzer aan dezen cursus zal optreden de heer A. Kroeze te Grollo, terwijl in de commissie van toezicht zullen zitting nemen: Dr. Staal en de heer D. Jensma, Directeur der Ambachtsschool, benevens nog 4 leden, waarvan een bestuurslid der Ambachtsschool en 3 smedenpatroons, welke nog nader zullen worden aangewezen. De cursus zal omvatten 12 lessen, elk van $2\frac{1}{2}$ uur, welke des Zaterdagmiddags zullen worden gegeven. Dat er ambitie voor een dergelijken cursus bestaat, bewijst alleen al het feit dat zich er reeds 15 deelnemers voor hebben opgegeven.

Het komt mij voor dat het initiatief van Dr. Staal een eerste schrede is op den goeden weg, waarmede ik zeggen wil, dat wanneer dit meerdere navolging zal vinden, en deze voorbereidende cursussen zullen worden gegeven in of nabij de plaatsen waar als regel de cursussen in hoefbeslag worden gehouden, deze laatste daarvan enorm zullen profiteeren. De dikwijls slechte en teleurstellende uitslagen der examens in hoefbeslag raken toch meestal de kern van deze zaak, n.l. dat de adspiranten onvoldoende worden

bevonden in het maken van hoefijzers. Deze slechte uitslagen zijn niet alleen een teleurstelling voor het onderwijzend personeel van de betrokken cursussen, maar meer nog voor de deelnemers, die zich twee winters lang voor dit examen hebben voorbereid. Zij zijn de dupe van de tijdsomstandigheden, waar, door het vrij algemeene gebruik van machinale hoefijzers in de burgermaatschappij, de gelegenheid zich voor hen niet voldoende voordoet, om geroutineerd te worden in het maken van hoefijzers. Een cursus is toch te beschouwen als een leiding, die de richting aangeeft, op de fouten wijst en opdrachten verstrekt voor de volgende lessen. Men kan echter niet van een cursus verwachten dat zij smeden, die geheel onbedreven zijn in het aanmaken van hoefijzers, dit vrijwel uitsluitend in de lesuren bijbrengt; daarvoor is de te behandelen stof op den cursus te groot.

Hoe zal dit veranderen wanneer de leerling, wanneer hij op den cursus komt, reeds een behoorlijk ijzer kan maken, hoeveel meer tijd komt er dan vrij voor het maken van afwijkende ijzers en ook met hoeveel meer vertrouwen zal de patroon hem in de gelegenheid stellen zich in de smederij te oefenen, daar hij niet langer ijzer verknoeit doch bruikbaar materiaal aanmaakt.

Zeer terecht heeft de Examencommissie te Utrecht nooit hare eischen verminderd op het gebied van ijzers maken; doet men hier water in de wijn, verslapt men en geeft men toe uit een soort medelijdend gevoel van aanpassen, dan is hiermede allermint de hoefsmid geholpen. Integendeel, een Rijksgediplomeerd hoefsmid moet in de eerste plaats een goed hoefijzer kunnen maken. Dit is de basis waarop zijn vak berust en hierin brengt het gebruik van machinale ijzers geen verandering. Wel zal het ten goede komen aan de machinale hoefijzers, in dien zin dat een hoefsmid, die vaardig is in het maken van goede ijzers, zeer zeker hogere eischen zal stellen indien hij ijzers uit den handel gaat betrekken en zullen de fabrieken steeds worden gedwongen hun fabrikaat tot het hoogste op te voeren.

Het kan niet anders of een ieder, die het wel meent met het hoefbeslag, zal het initiatief van Dr. Staal toejuichen en wanneer dit voorbeeld in breeden kring zal worden gepropageerd en nagevolgd, zal hieruit een instituut ontstaan van degelijke voorbereiding voor de cursussen in hoefbeslag. Laat ons dit hopen en alsdan kan men zeggen „van uit Assen begint de victorie.”

G. H.

JUBILEUM BESTERS.

1 Januari 1928 zal het 25 jaar geleden zijn, dat de heer F. P. H. Besters, wonende te Apeldoorn en geboren 12 Maart 1866 te Venlo, in dienst trad als Meester-Hoefsmid bij het Koninklijk Staldepartement van H. M. de Koningin.

Bestemd voor het leger werd hij op 12-jarigen leeftijd geplaatst aan de Pupillenschool, waar hij verbleef tot 12 Maart 1881, waarna hij recruit werd bij het Depôt van het 2e Regt. Huzaren te

Haarlem om, na afgericht te zijn, bij het 1e Escadron Huzaren te Venlo over te gaan.

Hier werd hij in Augustus 1882 leerling aan de Rij- en Hoefsmidschool, welke inrichting hij verliet op 3 October 1884 om als hoefsmid bij het leger te worden geplaatst.

Bij zijn Escadron teruggekeerd, was hij daarbij voorloopig werkzaam als hulpsmid, sedert 18 Januari 1885 als hoefsmid, om daarna benoemd te worden tot onderchef aan de Hoefsmidschool te Amersfoort.

Toen in 1897 wijlen Opperwachtmeester W. Kamerbeek als Onderwijzer aan de Hoefsmidschool aftrad, en een vrij groot getal van de beste vakmannen van het leger werden opgeroepen naar Amersfoort, om zoowel theoretisch als practisch in het strijdperk te treden, behaalde Besters de 2e plaats; hij miste wel zijn doel, maar op zeer eervolle wijze; er is steeds „baas boven baas.”

Zijne bevordering tot wachtmeester-hoefsmid, 16 Januari 1901, een rang destijds slechts als uitzondering bereikbaar, was voor ieder die hem kende een aangenaam bericht. Zijn loopbaan toont duidelijk aan, dat hij steeds was een kundig en zorgzaam vakman, die thans nog mee in het eerste gelid staat.

Bij de aanvaarding zijner bovengenoemde betrekking in de residentie, thans te Apeldoorn, trad hij uit het leger. Hij is drager van de zilveren medaille voor trouwen militairen dienst en nog enkele andere onderscheidingen. In zijn 25-jarige loopbaan aan het Koninklijk Staldepartement heeft hij steeds met alle nauwgezetheid zijn vaak zeer moeilijke werkzaamheden verricht.

Wij wenschen den jubilaris nog vele jaren een beste gezondheid en het zal hem dien dag zeer zeker niet aan belangstelling ontbreken. *

INGEZONDEN STUKKEN.

VOORBEREIDENDE CURSUSSEN IN HOEFBESLAG.

Onder bovenstaanden titel schreef de heer T. een artikel in de Nov.-afl. De geachte schrijver zegt daarin o. m. dat in Limburg behoefte gevoeld wordt aan voorbereidend hoefbeslag-onderwijs,

dat op de gewone hoefbeslagcursussen de tijd ontbreekt om de smeden te oefenen in het maken van ijzers,

dat het een teleurstelling was voor de L. L. T. B. toen bleek, dat vanwege het Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw geen Rijkssubsidie daarvoor kon worden verleend, uit overweging dat dit onderwijs thuis behoort bij de Ambachtsscholen of -cursussen.

Verder: „Wat er van zij, er moet wat op gevonden worden, hetzij dat de landbouworganisaties die voorbereidende cursussen dan maar zelf bekostigen, hetzij dat ze zich dienaangaande in verbinding stellen met ambachtsscholen of -cursussen.”

Met het laatste gedeelte van dezen zin kan ik mij zeer wel vereenigen, met het eerste gedeelte echter niet.

Het stellen van dezen zin spreekt boekdeelen aangaande de mentaliteit van een zeer groot deel van de smeden. Alle respect voor het vele goede

en nuttige werk, hetwelk door de Landbouworganisaties voor het hoefbeslag-onderwijs is verricht! Zij hebben gedaan, wat de smeden *zelf* hadden behooren te doen.

Zou het geen *schande* zijn voor de smeden, nu zij reeds jaren lang de vruchten hebben geplukt van het werk van de Landbouworganisaties, dat deze organisaties nu *óók* nog de voorbereidende hoefbeslagcursussen zullen instellen en bekostigen?

Zullen de Smedenpatroons in Limburg het goed vinden, dat de boeren voor het personeel van den smid en voor de smidszoons, de gelegenheid scheppen een deel van het vak te leeren?

Smeden van Limburg, wij stellen U de vraag: „Wat zouden de landbouwers U antwoorden, wanneer een afdeling van den Smedenbond een voorstel deed, om voor de zoons en het personeel van de landbouwers een cursus op te richten voor melken, boter of kaas maken. Voor den smid zijn melk, boter en kaas toch zeker even nuttige producten, als een goed gesmeed hoefijzer onder den paardenhoef dat is voor den boer.

Zou de Landbouworganisatie zulk een voorstel accepteren? Neen! Het meest achterlijke en minst vooruitstrevende lid van den Boerenbond zou U nog toeroepen: „Wij zijn zelf wel bekwaam om daarvoor te zorgen. Wij kunnen ons eigen boontjes wel doppen!”

Waarom moeten dan de landbouwers de voorbereidende cursussen oprichten en bovendien *óók zelf nog bekostigen*? Zullen de smeden dan *nooit* opschrikken uit hun slaap?

Geachte heer T., aan het slot van Uw schrijven zegt U: „Het zou in ieder geval naar onze meening jammer wezen, dat bedoelde cursussen achterwege zouden blijven, dáár, waar ze zoo goed als noodzakelijk zijn.” Wij mogen U dus beschouwen als een warm voorstander van deze cursussen. Daarom zou ik U willen vragen: „*help ons de smeden wakker schudden.*”

De Hoofdbesturen van de Smedenbonden zijn in deze actief. De commissie „Vorbereidende Hoefbeslagcursussen” is met haar rapport gereed en heeft dit aan de vier samenwerkende organisaties verzonden. De meening van deze commissie is, dat in de allereerste plaats de afdelingen van de Smedenpatroonsbonden zich met de oprichting dienen te belasten.

Kan de L. L. T. B., door zich in verbinding te stellen met een van de afdelingen van de beide Smedenbonden, het instellen van een voorbereidenden cursus in hoefbeslag verhaasten, wij zullen dat zeker toejuichen.

Maar laten de Landbouw-organisaties *s. v. p. niet* deze voorbereidende cursussen alléén oprichten en *bekostigen*. Zij zouden hierdoor het morele peil van den smid verlagen.

H. V.

Aan de Leden der Vereeniging van Rijks Gedipl. Onderwijzers in practisch hoefbeslag.

De Leden worden er aan herinnerd dat punten voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering moeten worden ingediend voor den 24 Dec. a. s. bij den Secretaris, den heer H. van Waasbergen te Oud-Beijerland.

Het Bestuur stelt er prijs op, dat verschillende punten, ook van technischen aard, ingediend worden.

Het Bestuur.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Toelatingsexamen cursus voor onderwijzers in Utrecht.** De wnd. Directeur-Generaal van den Landbouw brengt ter kennis van belanghebbenden, dat in de maand Januari aanstaande op nader te bepalen dag te Utrecht gelegenheid zal worden gegeven voor het afleggen van het toelatingsexamen tot den cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten den leeftijd van 23 jaar hebben bereikt en zich voor 20 Januari a.s. met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot Prof. Dr. H. M. Kroon, Biltstraat 172 te Utrecht, onder overlegging van geboorteacte, het Rijksdiploma als hoefsmid (bedoeld in het Koninklijk besluit van 28 Februari 1919, no. 85) en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.

— **Hoefsmidschool.** De volgende nieuwe leerlingen zijn aangekomen: J. Hartevelt — L. van Osch — C. Hennen — D. v. d. Laan — J. C. W. Peters — J. G. Nijmeijer — J. Jagt — J. B. Verboven — J. v. d. Landen — H. J. Berns — W. K. Kunst — J. C. van Woutenberg — D. de Groot — J. Bos — H. J. L. Akkermans, alle dienstplichtigen der Artillerie.

Momenteel zijn in opleiding 18 dienstplichtigen der Artillerie welke examen moeten afleggen einde Maart 1928, 15 id. einde September 1928, 6 dienstplichtigen der Cavalerie id. einde September 1928 en 17 reservehoefsmeden, waarvan 6 in de maand December de school zullen verlaten. Verder zijn er nog 5 gediplomeerde hoefsmeden, welke allen met een waarneming buiten het garnizoen zijn belast.

Wegens het zeer groote aantal dienstplichtige leerlingen zal het niet mogelijk zijn voorloopig reserve leerlingen aan te nemen en is het niet te voorzien wanneer de gelegenheid daarvoor weer open zal zijn, vooral ook omdat de opleidingstijd voor de dienstplichtige leerlingen verlengd is en wel van die der Artillerie tot 11 maanden en die der Cavalerie tot 12 maanden. Deze dienstplichtigen blijven resp. 1 en 3 maanden bij hun regiment en komen daarna de overige resp. 11 en 12 maanden in opleiding bij de Hoefsmidschool. De verlenging van den opleidingstijd is noodig bevonden in verband met de eischen die gesteld worden aan het smeden van hoefijzers en de zeer geringe kennis die hiervan bestaat bij hen die zich aanmelden. De verlengde opleidingstijd komt in elk geval ten goede aan de leerlingen, ook al zijn zij beter onderlegd in het smeden van ijzers bij aankomst en waar de praktijk uitwijst dat in de meeste gevallen later bitter weinig meer gedaan wordt aan het aanmaken van hoefijzers, zoo dient in de eerste plaats de eisch gesteld te worden dat zij bij het verlaten van de school in staat zijn goede normale en afwijkende hoefijzers te kunnen maken.

— **Najaarsexamen 1927 Rijksdiploma Hoefsmid,** gehouden te Utrecht in de maanden October en November. Geslaagd 38, n.l.: J. Mostert te Lunteren, J. H. H. Wiegerink te Ruurlo, W. H. Eggen te Babberich, J. P. Meffert te Groningen, G. B. Heijnen te Aalten, H. Wieringa te Adorp, J.

W. ter Borg te Ezinge, E. Blancke te Oud-Schoonebeek, J. Broeksma te Anloo, H. Boers te Odoorn, A. Hoovingh te 2e Exloërmond, M. P. Meyers te Serooskerke, G. Doordhof te Grijskerk, J. Penninga te Sebaldeburen, G. L. Platzer te Oud Schoonebeek, K. van der Veen te Aduard, Th. J. Versteegen te Babberich, T. E. Korthuis te Noordbroek, G. Brouwer te Uitwierda (Gr.), G. J. v. d. Vegt te Deventer, G. v. d. Ziel te Oldebroek, B. H. Stevens te Nieuw Schoonebeek, G. Heling te Loppersum, H. van Dijken te Holwierde, A. Stuive te Bierum, J. Ruiter te Krewerd (Gr.), L. Oldewarries te Coevorden, B. Oldenhuis te Bierum, J. Kennis te Tilburg, H. Klaassen te Zwinderen, W. Klompsma te 2e Exloërmond, H. Warrink te Drouwen, J. Neuteboom te Spijkenisse, J. H. Linsen te Ospel (L.), J. v. Ock te Valkenswaard, K. Olijnsma te Giekerk, T. Snelders te Leur, gem. Etten, en J. G. v. Hoof te Vessem.

— **Noord-Brabant.** In de vergadering van het Dag. Bestuur der N.-Br. Mij. v. Landbouw van 8 Nov. j.l. is gewezen op moeilijkheden die zich voordoen bij de thans loopende cursussen in hoefbeslag te Breda, ten opzichte van het gebruik der leslokalen in de aldaar bestaande ambachtscholen.

— **Te vroegtijdige vestiging als patroon.** Hiertegen heeft een vereeniging in Döbeln een adres gericht aan de overheid, met het doel om zoowel de belangen van het vak als die der te jonge patroons, die soms nauwelijks voldoende opleiding in hun vak hebben gehad, te behartigen. — Dergelijke jonge lieden zijn niet voldoende bekwaam om het bedrijf goed te leiden en het werk goed te verrichten. De tegenwoordige tijd, zoo merkt „Der Hufschmied” op — heeft ontwikkelde vaklieden noodig, die qualiteitswerk kunnen leveren.

— **Wegdek en beslag.** Van uit Apeldoorn wordt gemeld dat melkrijders tusschen Beekbergen en Loenen zijn geverbaliseerd omdat zij bij gladheid hunne paarden van scherp beslag hadden voorzien dat het wegdek schaadde. Op het proces-verbaal is geen veroordeeling gevolgd. De ambtenaar van het O. M. zou, volgens de *N. R. Ct.*, hebben opgemerkt: „Kan het procedé „van den kunstweg niet tegen scherp beslag, dan moet maar naar ander „worden omgezien.”

Deze oplossing geeft geen afdoende bevrediging. De mooie maar dure asphaltwegen zijn uitstekend behalve voor paarden bij gladheid. De A.N.W.B. (Touristenbond voor Nederland), die reeds veel voor de verbetering der wegen in ons land heeft gedaan, zou wellicht in samenwerking met de „Vereeniging van Rijks Gedipl. Onderwijzers in practisch hoefbeslag” een goede oplossing kunnen bevorderen, waardoor de praktijk en de oeconomie meer zouden worden gediend dan door het opmaken en behandelen van processen-verbaal.

— In de December-Aflevering van „Der Hufschmied” heeft P. Löwe een geïllustreerd artikel over **sandalen**. Daarbij is ook een afbeelding van een Hollandsch model. Deze afbeelding is helaas minder gelukkig uitge-

vallen. De opmerking dat deze sandaal (in Nederland „trip” genaamd) ge-
bezigd wordt in *kleigronden* is ook niet juist. Zij vinden alleen aanwending
op nieuw aangelegde *veen*gronden (in Duitschland „Moorboden” genoemd).

ADVERTENTIEN.

De wnd. Directeur-generaal van den Landbouw, brengt ter kennis
van belanghebbenden, dat in de maand Januari aanstaande op nader
te bepalen dag te Utrecht, gelegenheid zal worden gegeven tot het
afleggen van het **toelatingsexamen tot den cursus ter opleiding van
onderwijzers in practisch hoefbeslag.**

Aanmeldingen moeten vóór 20 Januari 1928 zijn binnengekomen
bij Professor Dr. H. M. Kroon te Utrecht, Biltstraat 172.

Voor nadere bijzonderheden zij verwezen naar de Nederlandsche
Staatscourant.

H. J. REESINK & Co.	}	Hèt	Mustad Hoefnagels merk „Sleutel”
ZUTPHEN	}	Adres	Paardeschroeven en Paardestiften
		voor	Machinale Hoefijzers

Prima Duitse Smeedkolen

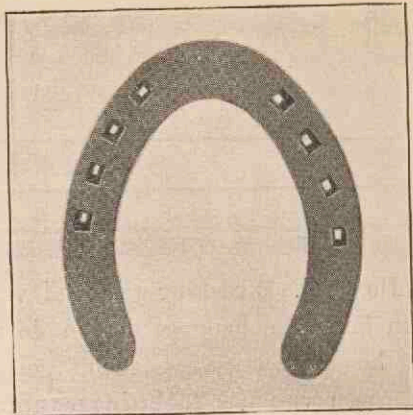
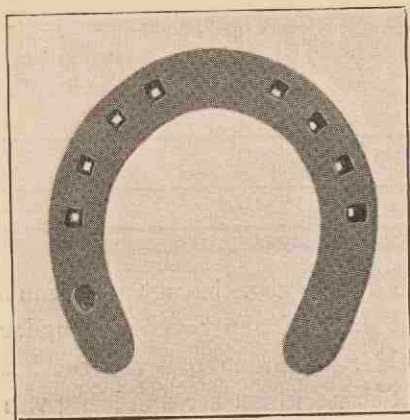
à f 21.— per 1000 K.G.

Vrij boord Amsterdam
of franco bergplaats Amsterdam.

J. C. JANSEN & ZOON — AMSTERDAM.

TELEFOON 44523.

LIJNBAANSCRACHT 156d.

HOEFIJZERS

gemarkt **Z. V.** zijn de beste. Op alle Tentoonstellingen hoogst **bekroond**, zijn niet **duurder** dan andere fabrikaten, doch **beslist beter**. Zij worden in alle **maten** en **modellen** geleverd. **VRAAGT ZE UWEN LEVERANCIER OF RECHTSTREEKS AAN**

De Zeeuwsch-Vlaamsche Hoefijzertfabriek

H. KERCKHAERT STOPPELDIJK

Vertegenwoordiger : FIRMA LEM EN VOSSSEN, St. Maartenslaan 32,
MAASTRICHT

